

RAYMOND CHANDLER

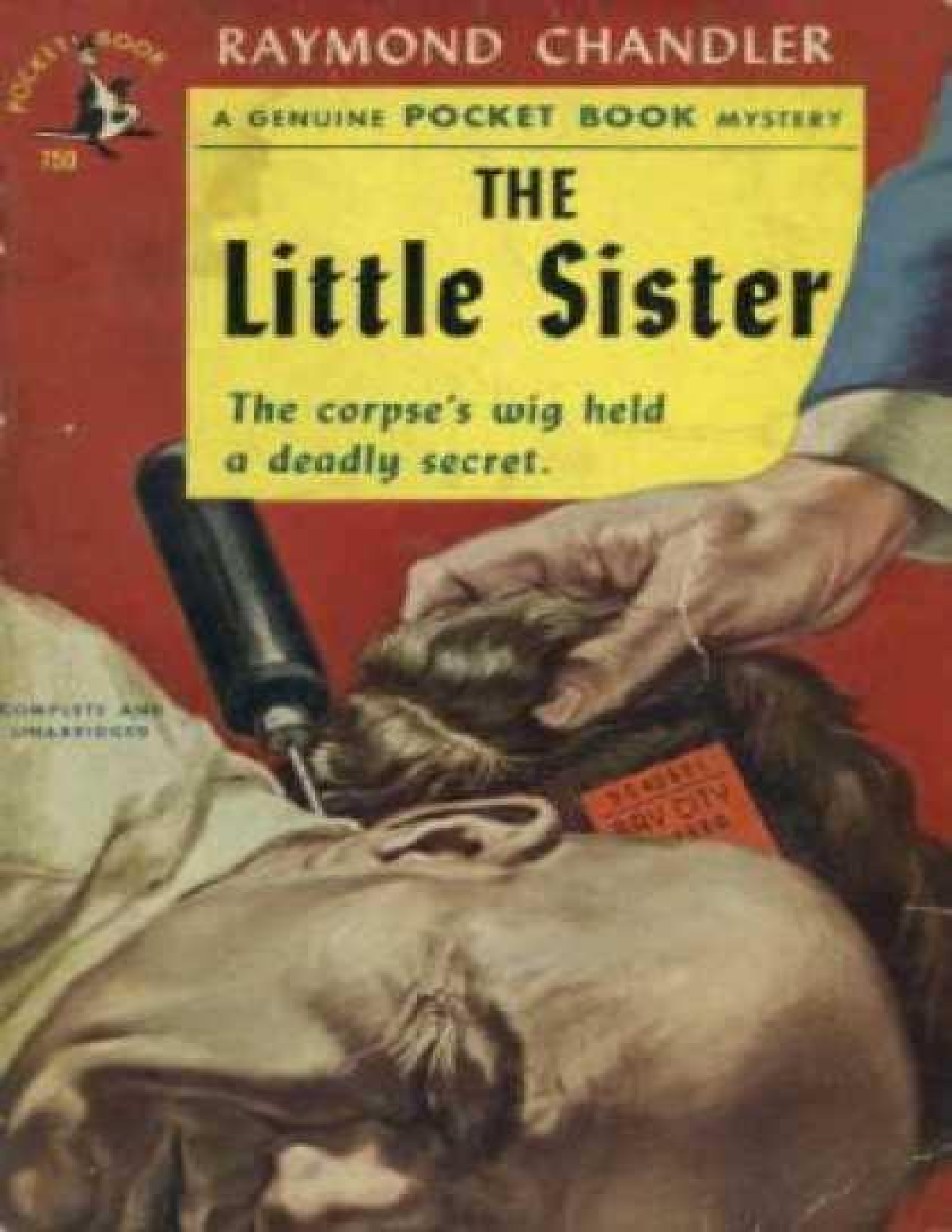
A GENUINE POCKET BOOK MYSTERY

THE Little Sister

*The corpse's wig held
a deadly secret.*

COMPLETS AND
UNMARKED

SECRET
CIVIL
CASE

Na mliječnom staklu okna na vratima piše crnom bojom koja se guli: »Philip Marlowe —'istraživanja«.

Prilično bijedna vrata na krajini prilično bijednog hodnika, u zgradi koja je bila nova u vrijeme kada je opločena kupaonica postala temeljem civilizacije. Ta vrata su zaključana, ali se odmah uz njih nalaze još jedna, s istim natpisom, ali nezaključana. Izvolite unutra — nema nikoga, samo ja i velika muha zonzara. Ne činite to samo ako ste iz Manhattana u Kansasu.

Bilo je to jedno od svijetlih, jasnih ljetnih jutara kakva se mogu doživjeti u Kaliforniji i u rano proljeće prije nego što se spuste magle. Sve se zeleni, a iz doline, s onu stranu hollywoodskih brežuljaka može se vidjeti snijeg na visokim planinama. Krznarije reklamiraju sezonsku rasprodaju. Svratištima koja posluju sa šesnaestogodišnjim djevi-cama posao cvjeta. A na Beverly Hillsu počinju cvjetati brazilske ruže.

Već sam pet minuta vrebao muhu čekajući da sjedne. Nije htjela. Sviđalo joj se da izvodi lude okrete u zraku i pjeva uvertiru iz »Pagliaccia«. Držao sam muhomlat u zraku i čekao. Spreman. Na ugao pisaćeg stola pala je sunčeva zraka i ja sam znao: tamo će ona prije ili kasnije sletjeti, pri- vučena svjetlošću. A kad je to učinila, nisam je odmah rii primijetio. Zujanje je prestalo — bila je tu. Tada je zazvonio telefon.

Nježno i polako, pedalj po pedalj, pružala" se lijeva ruka prema slušalici. Podigao sam je i prošaputao: — Molim vas, ostanite trenutak na liniji.

Nježno sam položio slušalicu na smeđi upijač. Još je bila tamo — plavo-zelena, sjajna i grešna. Duboko sam u-dahnuo i udario. Ostaci su odletjeli do suprotnog zida i pali na tepih. Sagnuo sam se, uhvatio je za krilo i bacio u koš za smeće.

— Hvala što ste čekali — rekao sam u slušalicu.

— Je li to gospodin Marlowe, detektiv? — javio se piskutav, nestrpljiv glas male djevojčice. Rekao sam da je gosp. Marlowe, detektiv, tu.

— Koliko računate svoje usluge, gospodine Marlowe?

— O čemu se radi?

Glas je postao malo oštiji. — Ne mogu vam to reći telefonom. To je — to je vrlo povjerljivo. Prije nego što dođem k vama, htjela bih znati otprilike ...

•— Četrdeset dnevno plus troškovi. Ako se ne radi o poslu za koji se može dogovoriti fiksna svota.

— Preskupo — rekao je piskutavi glas. — To može stajati stotine dolara, a ja imam tako malu plaću i...

— Gdje ste sada?

— Ah, u jednom lokalnu. Odmah kraj zgrade u kojoj je vaš ured.

— Mogli ste uštedjeti. Lift je besplatan.

— Sto — što ste rekli, molim? Ponovio sam.

— Dođite gore da vas vidim — dodao sam. — Ako vas muči nešto u čemu vam ja mogu pomoći, prilično točno ću vam reći...

— Moram znati s kim imam posla — rekao je piskutavi glas odlučno. — Radi se o vrlo osjetljivoj stvari, vrlo osobnoj. Ne mogu razgovarati sa svakim.

— Ako je stvar tako osjetljiva — rekao sam — možda trebate ženskog detektiva.

£ V. -r- Bože, nisam ni znala da postoje. — Pauza. — Ali ne vjerujem da bi žena-detektiv odgovarala. Znate, Orrin je živif} u lošem susjedstvu, gospodine Marlowe. Nadstojnik je užasno neprijatna osoba. Smrdio je po alkoholu. Pijete li vi, gospodine Marlowe?

— Pa, kad već pitate...

— Mislim da se ne bih mogla odlučiti za detektiva koji pije. Ne odobravam ni pušenje.

— Neće vas smetati ako ogulim i pojedem jednu naranču?

Na drugom kraju žice sam začuo duboko disanje.

— Mogli biste barem razgovarati kao džentlmen — rekla je.

— A da otiđete u klub umirovljenika — odgovorio sam — čuo sam da ih tamo još ima, ali nisam siguran da bi vas pustili unutra. Prekinuo sam vezu.

Postupak je bio sasvim u redu, ali nije bio dovoljno efikasan. Trebao sam zaključati vrata i sakriti se pod stol.

Pet minuta kasnije oglasilo se zvonce na vratima dijela ureda koji sam koristio kao čekaonicu. Čuo sam kako se opet zatvaraju. A onda nisam čuo više ništa. Vrata između mene i pokrajnje sobe bila su poluotvorena. Osluškivao sam. Sigurno je netko greškom pogledao u moj ured i produžio ne ulazeći. Tada je netko zakucao. Zatim se začulo kašljanje — ona vrsta kojom se objavljuje prisutnost. Skinuo sam noge s pisaćeg stola, ustao i provirio u susjednu sobu. A tamo je bila ona. Nije trebala otvoriti usta, znao sam tko je. Nikada nitko nije tako malo podsjećao na lady Macbeth. Bila je to mala, uredna djevojka, prilično neugledna, glatke, smeđe kose, s naočalama bez okvira. Nosila je smeđi, nekonzekcijski kostim, a preko ramena joj je visila nezgrapna, četvrtasta torba koja vas odmah natjera da zamislite milosrdnu sestru koja pomaže ranjenicima. Na glatkoj smeđoj kosi je stajao šešir koji je malo prerano ukrala majci. Bez šminke na licu, bez ruža na usnama, bez nakita. Naočale bez okvira davale su joj izgled knjižničarke.

— Tako se ne razgovara s pristojnim ljudima — rekla je oštro. — Trebali biste se sramiti.

— Preponosan sam da bih to i pokazao — odgovorio sam. — Uđite!

Pridržao sam vrata. Pridržao sam joj i stolicu. Sjela je na sam rub.

— Da ja tako razgovaram samo s jednim od pacijenata dr Zugsmitha — rekla je — ostala bih bez posla. On budno prati kako razgovaram s pacijentima — čak i s onim teškima.

— Kako je stari momak? Nisam ga vidio otkad sam pao s krova garaže.

? I«

Gledala me začuđeno i vrlo ozbiljno. — Ali vi ne možete poznavati dr Zugsmitha. Vrh anemičnog jezika izviri je iz usta i besciljno lutao usnama.

— Poznajem dr Georga Zugsmitha — rekao sam — iz Santa Rose.

— Ma ne. Ovo je dr Alfred Zugsmith iz Manhattana, Manhattana u Kansasu, ne onog u New Yorku.

— Mora da je to neki drugi dr Zugsmith — rekao sam. — A kako se vi zovete?

— Ne znam hoću li vam reći.

— Došli ste samo na oglede?

— Možda. Ako svoje privatne stvari moram ispričati potpunom strancu, imam pravo da ga ocijenim i vidim je li to čovjek kojem mogu vjerovati.

— Da li vam je netko već rekao da ste slatka mala pre-varantica — upitao sam.

Oči iza naočala bez okvira su bljesnule.

— Nadam se da to nikome neće pasti na pamet.

— Nada nije prava riječ. Oslobodite se tog glupog šešira i nabavite prave naočale, sa šarenim okvirom. One uko-šene i orijentalne ...

— Dr Zugsmith to ne bi dopustio — odgovorila je brzo. Zatim me upitala — Zbilja to mislite? — Rumenilo joj je oblilo obraze.

Zapalio sam lulu i puckao dim preko pisaćeg stola. Trgnula se.

— Ako me unajmljujete — rekao sam — ja sam taj kojeg ste unajmili. Ja. Onakav kakav jesam. Ako se nadate da ćete u mojoj struci pronaći nekakvog fratra, ludi ste. Spustio sam vam slušalicu, a ipak ste došli. Trebate pomoć. Kako se zovete i što vas muči?

Buljila je u mene.

— Gledajte — rekao sam. — Dolazite iz Manhattana u Kansasu. Kad sam posljednji put učio napamet leksikon, to je bio mali grad u blizini Topeke. Oko dvanaest tisuća stanovnika. Radite za dr A. Zugsmitha i tražite nekoga tko se zove Orrin. Manhattan je malen grad. Samo u Kansasu ih je polovica većih. Imam već dovoljno podataka da bih mogao otkriti čitavo porodično stablo.

— Zašto bi vam to trebalo? — zabrinuto me pitala.

— Meni? — rekao sam. — Meni ne treba. Sit sam ljudi koji mi pričaju svoje životne priče. Sjedim ovdje jer nemam kamo otići. Ne želim raditi. Ništa ne želim.

— Previše pričate — rekla je.

— Da — rekao sam — previše pričam. Usamljeni ljudi uvijek previše pričaju. Ili previše ili ništa. Hoćemo li prijeći na posao? Niste tip djevojke koja juri privatnim detektivima, naročito ne onima koje ne poznaje.

— Znam — rekla je tiho. — Orrin bi poludio da to sazna. I majka bi se ljutila. Pronašla sam vaše ime u imeniku ...

— Kojom metodom? — pitao sam. — Otvorenih ili zatvorenih očiju? Zabuljila se u mene kao da je ugledala duha.

— Sedam i trinaest — rekla je tiho.

— Kako?!

— Mariowe, sedam slova — rekla je — Philip Marlo-we, trinaest. Sedam i trinaest...

— Kako se zovete? — urlao sam od bijesa. »Orfamav Quest.« Stisnula je oči kao da će zaplakati.

Sricala je slova imena.

— Stanujem s majkom — brzala je kao da se boji da ću joj naplatiti vrijeme koje mi oduzima. — Otac mi je umro prije četiri godine. Bio je liječnik. Brat Orrin je trebao postati kirurg, ali se nakon dvije godine prebacio na tehniku. Prije godinu dana je došao u Bay City i zaposlio se u avionskoj kompaniji Cal-Western. Nije trebao. Imao je dobar posao u Wichiti. Mislim da ga je nešto vuklo u Kalifor-niju. Svi žele doći.

— Ne svi, možda većina — rekao sam. — Ako već nosite naočale bez okvira, onda se s tim u skladu i izražavajte.

Zahihotala se, poniknula očima i povukla vrškom prsta crtu duž pisaćeg stola. — Mislili ste na neke ukošene naočale, u kojima čovjek izgleda orijentalno?

— Aha. A sada, opet o Orrinu. Dovukli smo ga do Ka-lifornije i smjestili u Bay City. Što ćemo s njim dalje?

Razmišljala je i nabrala čelo. Proučavala je moje lice kao da se ne može odlučiti. Odjednom su provalile riječi. — Nije u Orrinovom stilu da se redovito ne javlja. U posljednjih šest mjeseci majka je dobila samo dva, a ja tri pisma. Posljednje je stiglo prije nekoliko mjeseci. Majka i ja smo se zabrinule. Dobila sam dopust i došla da vidim što se dogodilo. Prvi put je otišao iz Kansasa. — Stala je. — Ništa nećete zapisati? Gundžao sam.

— Mislila sam da detektivi sve zapisuju u male notese.

— Ja se zabavljam — rekao sam. — Vi pričajte svoju priču. Dobili ste dopust. I?

— Pisala sam Orrmu da ću doći, ali mi nije odgovorio. Iz Salt Lake Cityja sam poslala telegram; ni na njega nije odgovorio. Preostalo mi je samo da odem do njegovog stana. To je jako daleko. Otišla sam autobusom. Do Bay City-ja, u ulicu Idaho, broj 449.

Opet je zašutjela, zatim je ponovila adresu, a ja ništa nisam zapisao. Samo sam sjedio i promatrao njene naočale, njenu glatku smeđu kosu, glupi mali šešir, nelakirane nokte, usne bez ruža i jezik koji se pojavljivao i nestajao između blijedih usana.

— Možda ne poznajete Bay City, gospodine, Marlowe.

— Ha — rekao sam. — Sve što znam je da nakon svake posjete Bay Cityju moram kupovati novu glavu. Želite možda da sam dovršim vašu priču?

— Što-oo? — raskolačila je oči tako da su iza naočala izgledale kao oči riba iza debelog stakla u akvariju.

— Preselio je — rekao sam. — A vi ne znate kamo. I bojite se da vodi grešan život u nekoj tavanskoj sobici Re-gency Towersa sa kreaturom u krznenom ogrtaču koja u-potrebljava izazovne parfeme.

— Oh, gospode bože!

— Malo sam pregrub? — pitao sam.

— Molim vas, gospodine Marlowe — jedva je izgovorila, — ne mogu tako nešto ni zamisliti. Da vas Orrin čuje, gadno biste požalili. Zna biti jako neugodan. Ali znam da se nešto dogodilo. Stanovao je u jeftinom pansionu i nadstojnik mi se ni najmanje ne sviđa. Užasan čovjek. Rekao mi je da je Orrin odselio prije nekoliko tjedana, nije znao kamo i nije ga bilo briga, samo je želio trgnuti čašu džina. Ne razumijem kako je Orrin mogao živjeti na takvom mjestu.

— Rekli ste trgnuti?

10

Zacrvenjela se. — On je to rekao. Ja samo ponavljam.

— No, dobro — rekao sam. — Nastavite.

— Pa, telefonirala sam mu na posao, Cal-Western Companv. Rekli su mi da su ga otpustili s velikom grupom drugih radnika i da ništa ne znaju. Otišla sam na poštu i pitala da li je ostavio novu adresu. Rekli su mi da ne smiju davati nikakve informacije. To se protivi propisima. Rekla sam mu o čemu se radi, pa je službenik rekao da će mi, jer sam Orrinova sestra, pogledati. Otišao je, pogledao i vratio se. Ništa. Orrin nije ostavio adresu. Počela sam se bojati. Možda je doživio nesreću ili nešto slično.

—• Da li vam je palo na pamet da pitate na policiji?

— Nisam se usudila. Orrin mi to nikada ne bi opro-sto. S njim je i inače teško izaći na kraj. Naša obitelj... — oklijevala ja i vidjelo se da nešto pokušava prikriti. Bez daha je nastavila: — Naša obitelj ne pripada obiteljima ...

— Slušajte — rekao sam zlovoljno. Ne kažem da je nešto ukrao. Možda ga je pregazio auto pa je izgubio pamćenje ili je teško ranjen pa ne može govoriti.

Pogledala me u oči, bez traga divljenja. — Da je tako, već bismo znali. Svatko ima nešto u džepu po čemu ga je moguće identificirati.

— Ponekad ostanu samo džepovi.

— Pokušavate me prestrašiti, gospodine Marlowe?

— Ako i pokušavam, ne polazi mi baš od ruke. Što vi mislite, što se moglo dogoditi?

Položila je svoj mršavi kažiprst na usne i dodirnula ga vrškom jezika. — Da znam, ne bih sjedila ovdje. Koliko biste tražili da ga pronađete?

Nisam odmah odgovorio. — Sam, bez ičije pomoći i znanja? " —*Da, sami, da ne kažete nikome.

— Hm, ovisi. Rekao sam vam svoju cijenu. Spustila je ruke na rub pisaćeg stola i čvrsto ih stisnula. Najbesmisleniji pokret koji sam ikada vidio.

— Mislila sam da ste detektiv i da ćete ga odmah pronaći rekla je. — Ne mogu dati više od dvadeset dolara. Moram plaćati hranu, moram platiti hotel, kupiti kartu za povratak, a današnji troškovi su užasni, hrana u vlaku je ...

— U kojem ste hotelu odsjeli?

11

— Ja — radije vam ne bih rekla, ako mogu.

— Zašto?

— Radije ne bih. Bojim se Orrinove ljutnje. Mogu vas nazvati kad god treba, zar ne?

— Hm, a čega se još bojite, gospođice Quest — pitao sam — osim Orrinove ljutnje?

Lula mi se ugasila. Zapalio sam šibicu i pripaljujući promatrao njeno lice.

— Zar pušenje lule nije grozna navika? — pitala je.

— Vjerojatno — rekao sam. — Samo, ne bih je se odrekao za dvadeset dolara. Ne preskačite pitanja.

— Ne govorite tim tonom — razljutila se. — Pušenje lule jest užasna navika. Majka nije dozvoljavala ocu da puši u kući, ni zadnje dvije godine života, poslije udara. Običavao je

sjediti i držati praznu lulu u ustima. Ni to nije voljela. Bili smo prezaduženi pa je smatrala da se novac ne smije bacati na tako besmislene stvari. Novac je trebao crkvi, a ne njemu.

— Počinjem shvaćati — rekao sam polako. — U takvoj obitelji mora se pojaviti neka crna ovca.

Naglo je ustala i čvrsto stisnula svoju samaritansku torbu.

— Ne sviđate mi se. Ne vjerujem da ću vas unajmiti. Ako nastavite s podlim insinuacijama na Orrinov račun — no, pa, moram vam reći da nije on bio crna ovca naše obitelji.

Nisam ni trepnuo. Okrenula se, pošla k vratima, spustila ruku na kvaku, naglo se okrenula, vratila natrag i odjednom počela plakati. Ulovio sam se na štos kao krepana riba na udicu. Izvukla je malu maramicu i poškakljala oči.

— A sada ćete sigurno nazvati p-policiju — rekla je prepredeno i sve novine u Manhattanu će o nama pisati ružne stvari.

— Ne zamišljajte takve gluposti. I ne poigravajte se s mojim osjećajima. Pokažite mi njegovu sliku!

Brzo je maknula maramicu i iščeprkala nešto iz torbe. Pružila mi je tu stvar preko stola. Bila je koverta. Tanka, ipak dovoljno prostrana za nekoliko fotografija. Nisam ih ni pogledao.

— Opišite ga, onako kako ga vi vidite — rekao sam.

12

Koncentrirala se. To joj je omogućilo da nešto učini s obrvama. — Prošlog ožujka je napunio dvadeset i osam. Ima svijetlosmeđu kosu, puno svjetliju od moje, svjetlije plave oči, a kosu začesljava prema natrag. Jako je visok, preko metarosašdeset. Ali ima samo sedamdeset kila. Koš-čat. Nosio je svijetle brkove, ali ga je majka natjerala da ih obrije. Rekla je da ...

— Ne morate mi reći — rekao sam. — Znam, župniku su trebali da bi napunio jastuke.

— Ne govorite tako o mojoj majci — odbrusila je i probljedjela od ljutnje.

— Ne budite smiješni. Puno toga još ne znam o vama. Samo prestanite glumatati uskršnju ljubičicu. Ima li Orrin nekih posebnih znakova, neki ožiljak, madež, ili možda stihove 25. psalma utetovirane na grudima? I ne mučite se, ne morate crvenjeti.

— Dobro. Ne morate vikati. Zašto ne pogledate fotografije?

— Na njima je obučen. Pa vi ste mu sestra. Vi biste trebali znati.

— Ne, nema posebnih znakova — odgovorila je kratko. — Na lijevoj ruci ima mali ožiljak, tamo gdje su mu odstranili bradavicu.

— A navike? Što mi možete reći o njima? Kako se zabavlja — osim što ne puši, ne pije i ne hvata ženske?

— Ah, kako znate?

— Ispričala mi je vaša majka.

Nasmiješila se. Već sam se pitao da li je to uopće u stanju. Imala je pravilne bijele zube i nije otkrivala desni. To već nešto vrijedi.

— Baš ste šašavi — rekla je. — Orrin puno čita i ima skup fotografski aparat kojim rado slika ljude. A oni to ne znaju. Neke to izluđuje. Ali on kaže da bi svi ljudi trebali vidjeti kako izgledaju bez pretvaranja.

— Nadam se da on to neće morati, — rekao sam. — Kakav je to aparat?

— Jedan od onih malih aparata s vrlo osjetljivim o-bjektivom, kojim se može slikati pri svakom osvjetljenju. Leica.

Otvorio sam kovertu i izvukao nekoliko malih oštih snimaka.

— Te nisu snimljene njegovim aparatom — rekao sam.

— Ne. To je snimio Philip Anderson, mladić s kojim sam neko vrijeme hodala. — Zašutjela je i uzdahnula. — Mislim da sam vas zato izabrala. I vi se zovete Philip.

Promrmljao sam — Hmhm? — Ipak, raznježio sam se, malo.

— Sto je s tim Philipom Andersonom?

— Ali, razgovaramo o Orrinu...
— Znam, ali, što je s Philipom?
— Još uvijek je u Manhattanu — pogledala je u stranu. — Majka ga ne trpi. Tu i tamo se sastanemo. Znete kako to već ide.

— Da. Znam kako ide. Možete se isplakati na mom ramenu. Neću vam zamjeriti. Ja sam običan, nježni tikvan.

Pogledao sam snimke. Jedna je prikazivala muškarca pognute glave i nije mi mogla poslužiti. Druga je jasno prikazivala visoku, koščatu ptičicu, tankih, ravnih usana, na blizu usađenih očiju i šiljate brade. Očekivao sam takav izraz lica. Ako ste zaboravili očistiti blato s cipela, takav će vas sigurno upozoriti. 6'dložio sam fotografije i pogledao u Orfamav Quest ne bih li otkrio bilo kakvu sličnost između njih dvoje. Bez uspjeha. Ni trunka obiteljske sličnosti, ali to ipak ništa ne znači. Nikad i nije.

— Dobro — rekao sam. — Otići ću tamo i pogledati. Ali trebali biste barem nagađati što se moglo dogoditi. Nalazi se u nepoznatom gradu. Neko je vrijeme sasvim pristojno zarstđivao ... Vjerojatno više nego ikada do sada. Upoznao je ljude s kojima nikada prije nije imao posla. To nije grad sličan Manhattanu, možete mi vjerovati, jer ja i predobro poznajem Bay City. Malo je zabrazdio i sada ne želi da mu obitelj za to dozna. Ali, doći će on sebi.

Piljila je u mene bez riječi. Odmahnula je glavem. — Nemoguće, Orrin nije takav. On to ne bi učinio, gospodine Marlowe.

— Svatko bi — rekao sam. — Posebno momak kao Orrin. Mali, pobožni provincijalac koji je cijelu mladost proveo uz majčine skute, pod paskom župnika. Ovdje je usamljen. Ima dosta novca. Htio bi kupiti malo nježnosti i sjaja, ali ne onog koji dopire kroz crkveni prozor. I ja nemam ništa protiv toga. Već mu je svega bilo dosta, zar ne?

14

Klimnula je šutke.

— I tako se upušta u igru — nastavio sam — ali ne zna pravila. Za to treba imati iskustva. Spetljao se s neakvom droljicom, zavirio u bocu rakije i sada mu se čini kao da je biskupu ukrao duge gaće. Uostalom, momak je napunio dvadeset i devet i ako mu se sviđa valjanje u blatu, to je samo njegova stvar. Na nekoga će već svaliti krivicu kad za to dođe vrijeme.

— Ne želim vjerovati, gospodine Marlowe — rekla je polako. — Teško, zbog majke ...

— Govorili smo o neakvih dvadeset dolara — prekinuo sam je.

Zabezegnula se. — Moram platiti odmah?

— Kakvi običaji vladaju u Manhattanu u Kansasu?

— U Manhattanu nema privatnih detektiva. Samo o-bična policija. Naime, ja mislim da nemamo detektiva.

Posegnula je u svoju nemoguću torbu i izvukla malu, crvenu novčarku iz koje je izvadila ^nekoliko uredno složenih novčanica. Tri petaka i pet ^Sita; po jedan dolar. Činilo se da nije mnogo preostalo. NakriviYa je novčarku tako da mogu vidjeti kako je gotovo prazna. Izravnala je novčanice, položila ih jednu na drugu i gurnula ih prema meni. Sasvim polako, jako žalosno, kao da se oprašta od najdražeg prijatelja.

— Dat ću vam potvrdu — rekao sam.

— Ne trebam nikakvu potvrdu, gosp. Marlowe.

— Ja je trebam. Ne želite mi otkriti ime i adresu, zato moram imati nešto s vašim potpisom.

— Zbog čega?

— Da mogu pokazati kako vas zastupam. — Izvukao sam blok, napisao potvrdu i dao joj da potpiše kopiju. Nije htjela. Nakon kratkog oklijevanja nerado je uzela olovku i urednim sekretarskim rukopisom napisala — Orfamav Quest.

— I dalje bez adrese? — pitao sam.

— Radije ne bih.

— Onda me nazovite, bilo kada. I broj mog privatnog stana možete naći u imeniku. Apartmani-Bristol, stan 428.

— Postoji mala vjerojatnost da ću vas posjetiti — rekla je hladno.

15

— Još vas nisam ni pozvao — rekao sam. — Nazovite me oko četiri ako želite. Možda ću nešto znati. A možda i neću.

Ustala je. — Nadam se da me majka neće osuditi — rekla je, istovremeno noktom cupkajući usnicu. — Zbog posjete vama, mislim.

— Prestanite mi nabrajati stvari koje vaša majka ne voli — rekao sam. — Taj dio izostavite!

— No, dakle!

— I prestanite govoriti «no, dakle».

— Mislim da ste grozni — rekla je.

— Ne, ne mislite. Mislite da sam jako sladak. A ja mislim da ste vi dražesna mala lažljivica. Ne mislite valjda da sve ovo radim samo zbog dvadeset dolara?

Obdarila me hladnim, poraznim pogledom. — A zašto onda? — Kad nije dobila nikakav odgovor, dodala je: — Zato što se u zraku osjeća miris proljeća?

I dalje nisam odgovarao. Malo je pocrvenjela. Zahiho-tala se.

Nisam imao srca da joj otkrijem kako ću cijelu stvar preuzeti samo zato jer sjedim bez posla. A možda je i proljeće u pitanju. Ili nešto u njenim očima, nešto mnogo starije od Manhattanu u Kansasu.

— Mislim da ste jako ljubazni — zbilja — rekla je nježno. Brzo se okrenula i izjurila iz ureda. Iz hodnika su dopirali sitni, oštri koraci; podsjećali su na majku koja nervozno lupka prstima jer je ljuta zato što otac pokušava u[^]eti još jedan komad kolača. A on nema ni dinara. Nema ništa. Samo sjedi na stolici za ljuljanje na trijemu kuće u Manhattanu, sa praznom lulom u ustima. Ljulja se nježno i polako — nakon prvog udara sve morate raditi tako: nježno i polako. I čekate. Čekate slijedeći. A lula u ustima je prazna. Bez duhana. Nije ništa ostalo—• samo čekanje.

Stavio sam dvadeset dolara, koje je Orfamav Quest teško zaradila, u kovertu, napisao na njoj njeno ime i spremio je u ladicu. Bojao bih se juriti naokolo s tolikim bogatstvom u džepu.

16

Mogli ste dugo poznavati Bay City a da ne saznate za Idaho ulicu. A mogli ste dugo dolaziti u ulicu Idaho a da ne saznate gdje se nalazi broj 449. Ispred tog bloka kuća pločnik je bio tako uništen da se opet počeo pretvarati u prašinu. Pločnik je završavao na kraju ulice — spajao se s iskrivljenom ogradom stovarišta za drva. Na sredini bloka je netko podigao zardale tračnice davno napuštene željezničke pruge i pretvorio ih u visoka, okovana drvena vrata koja se nitko nije sjetio otvoriti posljednjih dvadeset godina. Po vratima i ogradi su mali dječaci crtali i pisali kredom.

Na prednjem dijelu kuće broj 449 nalazila se mala, ne-obojena terasa na kojoj su bez ikakvog reda stajale stolice za ljuljanje. Pet stolica izrađenih od trske i drveta koje su na životu održali samo žica i vlažan primorski zrak. Zelene roletne prepune rupa bile su gotovo spuštene. Kraj ulaznih vrata visjela je velika ploča s natpisom »Nema slobodnih soba«. I ta je već dugo stajala na istom mjestu, izbljedjela i puna ispljuvaka muha. Vrata su vodila u poduži hodnik iz kojega se stepeništem penjalo na kat. Na desnoj strani se nalazio uski pult na koji je lancem bila pričvršćena kemijska olovka. Iznad zvona je stajala crno-žuta ploča s natpisom »Nadstojnik«. Na suprotnom zidu je visio telefon.

Pritisnuo sam zvonce. Zazvonilo je negdje u blizini, ali se ništa nije dogodilo. Zazvonio sam opet. I opet ništa. Odvukao sam se do vrata s crno-bijelom metalnom pločicom. Pokucao sam. Zatim lupio. Nitko se nije obazirao na moje signale.

Izašao sam iz kuće i uskom, betoniranom stazom došao do stražnjeg ulaza. Pravo mjesto za stan nadstojnika. Ostatak kuće su ispunjavale sobe za iznajmljivanje. Na malom balkonu je stajala prljava kanta za smeće i drveni sanduk pun boca. Vrata iza zaštitne mreže su bila otvorena. Unutra je bilo tamno. Prisionio sam lice uz mrežu i zavirio. Nazirala se stolica preko koje je bio prebačen muški ka-

Knjiznica kuješlj«

17

put, a u njoj je sjedio muškarac u košulji i sa šešikom na glavi. Malen čovječuljak. Nisam mogao otkriti što radi, činilo se da sjedi za stolom u kutu.

Pokucao sam na okvir zaštitne mreže. Muškarac nije obratio pažnju. Zalupao sam ponovo, jače. Zanjihao se na stolici i okrenuo mi malo, blijedo lice s cigaretom u ustima. — Šta je? — zarežao je.

— Nadstojnik?

— Nema, druškane.

— Tko ste vi?

— Što te briga?

— Trebam sobu.

— Nema slobodnih, druškane. Ne znaš velika slova?

— Imam druge informacije — rekao sam.

— Uslikaj se s njima! — Stresao je pepeo s cigarete kvrcnuvši je noktom i ne vadeći je iz malih tužnih usta.

Vratio je stolicu u prijašnji položaj i prihvatio se sta-rog posla.

h Sa balkona sam silazio bučno, a vratio se nečujno. Paž-

lj ljivo sam gurnuo zaštitnu mrežu. Bila je učvršćena. Noži-

k ćem sam uspio podići kvačicu i maknuti je s kuke. Malo

4 je zazvečalo, ali je ostalo neprimjećeno jer je iz kuhinje

dopiralo glasnije zveckanje.

^ Ušao sam unutra, prešao hodnik i ušao u kuhinju. Ma-

! li čovjek je bio zauzet. Nije me ni primijetio. U kuhinji se

\ nalazila peć s tri plamenika, nekoliko polica s prljavim su-

t đem, oštećeni hladnjak i kutna garnitura. Stol je bio pre-

trpan novcem. I papirnatim i kovanim — svih oblika i vrijednosti. Čovječuljak je brojio, slagao i nešto zapisivao u M bilježnicu. Vlažio je jezikom olovku ne pomičući cigaretu

:: iz rupe na licu.

Nekoliko stotina dolara ležalo je na stolu.

— Dan isplate? — pametno sam pitao.

Naglo se okrenuo. Šutio je i smiješkao se. Bio je to smiješak čovjeka čiji se mozak ne smije. Izvadio je opušak iz usta, bacio ga na pod i zgazio nogom. Izvukao je novu cigaretu iz košulje, gurnuo je u onu istu rupu i počeo tražiti šibice.

— Lijepo ste ušli — rekao je ljubazno.

Ne našavši šibicu, okrenuo se na stolici i posegnuo u džep kaputa. Nešto teško je udarilo u stolicu. Zgrabio sam

18

ga za zglavak prije nego što je teška stvar uspjela izletjeti van. Bacio se unatrag i teški je džep poletio prema meni. Izmaknuo sam mu stolicu.

Tresnuo je na pod i udario glavom u rub stola. Ni to ga nije spriječilo da me pokuša udariti nogom u prepone. Uzmaknuo sam i iz džepa kaputa izvukao njegov pištolj .38, njegovu malu igračku.

— Prestani sjediti na podu i glumiti ljubaznost — rekao sam.

Podizao se polako. Prasio se omamljenijim nego što je bio. Nešto je petljao po leđima i odjednom zamahnuo. U ruci mu je zasvjetlucao metal. Bio je pravi mali pjetlić.

Udario sam ga njegovim pištoljem u bradu. Ponovo se skljojao. Nogom sam stao na ruku u kojoj je držao nož. Lice mu se iskrivilo od boli, ali nije ni pisnuo. Bacio sam nož. Bio je dug i prilično oštar.

— Trebali biste se sramiti! Pištoljima i noževima napadate ljude koji traže krov nad glavom. Čak ni u današnje vrijeme to nije u redu. .._>'...*

Pridržavao je svoju prignjeŹu ruku i spustio je na koljena. Zviždao je. Ni udarac ti; bradu mu nije naškodilo.

— Dobro — rekao je — dobro. Znam da nisam savršen. Uzmi novac i nestani! Samo, ne zamišljaj da te nećemo uhvatiti.

Promatrao sam šaroliku, svjetlucavu zbirku novca koja je stajala na stolu. — Nije vam baš lako kad se morate tako naoružavati — rekao sam. Otišao sam do drugih vrata i pritisnuo kvaku. Nisu bila zaključana. Okrenuo sam se.

— Pištolj ću ubaciti u poštanski sandučić — rekao sam. — A slijedeći put pogledajte kad netko zvoni.

I dalje je tiho zviždao kroz zube i pridržavao ruku. Promatrao me kroz spuštene kapke, strpao novac u otrcanu torbu i zaključao je. Skinuo je i poravnao šešir, frajer-ski ga zabacio na potiljak i nasmijao mi se prodorno i muklo.

— Ne trudite se oko te starudije — rekao je. — Grad je prepun starog željeza. Bodež biste mogli ostaviti kod Clausena. Potrošio sam puno vremena dok sam ga doveo u red.

— I upotrebu? — upitah.

19

— Možda. — Veselo je zapucketao prstima. — Možda se opet sretnemo. Kad uz mene bude neki prijatelj.

— Recite mu da obuče čistu košulju — rekao sam. — Mogao bi i vama posuditi jednu.

— No, no — rekao je čovječuljak opominjućim glasom. — Kako smo opasni i brzi kada se jednom dočepamo detektivske značke.

: Polako je prošao kraj mene i spustio se niz drvene stepenice stražnjeg balkona. Koraci su mu neko vrijeme i: odjekivali ulicom, a onda se izgubili. Podsjećali su na lup-

[i kanje Orfamavjinih potpetica. Preplavio me čudan osjećaj
i' praznine — kao da sam krivo izbrojio adute. Bezrazložan
' osjećaj. Možda ga je skrivila čovječuljkova nepokoleblji-
, ' vost. Bez vikanja, bez galame — smiješak, tiho zviždukanje,
i i smiren glas i oči koje ne zaboravljaju.

7

Otišao sam do noža i podigao ga. Dugo, tanko sječivo, zaobljeno kao specijalno obrađena turpija. Držak i štitnik su bili napravljeni od plastike i izgledalo je kao da čine jedinstvenu cjelinu. Uhvatio sam držak i naglo ga zabio u stol. Sječivo se odvojilo'. Ostalo je zabijeno u drvetu.

Duboko sam udahrfuo, ponovo nataknuo držak i tako izvukao sječivo iz drveta. Poseban nož. Čudan izgled i čudna namjena — nimalo simpatično, u svakom slučaju.

Otvorio sam stražnja kuhinjska vrata i izašao. Nož i pištolj sam nosio u jednoj ruci.

Ušao sam u dnevnu sobu u kojoj je razvučen i razbacan stajao krevet ria sklapanje. Ugledao sam fotelju s rupom od čika na naslonu. Ispod uličnog prozora, uza zid, stajao je visok писаći stol od hrastovine. Nedaleko od stola nalazio se kauč na kojem je ležao nekakav čovjek. Noge u sivim, grubim čarapama visile su preko ruba. Glava je pobjegla sa jastuka. Vrlo mudro, s obzirom na boju navlake.

Na sebi je imao izbljiedjelu košulju i izlizani sivi pulover. Imao je znojno lice. Otvorio je usta i hrkao, poput starog forda s pokvarenim ispuhom. Na stolu je ležao tanjur pun opušaka;

neke od cigareta je zavijao sam. Stajala je tu i boca džina i šalica kave, skuhane davno, popijene i ostavljene. U sobi se osjećao miris džina i ustajalosti, ali se mogao naslutiti i miris marihuane.

Otvorio sam prozor i pomolio glavu. Naslonio sam čelo na zaštitnu mrežu, udisao svjež zrak i gledao na ulicu.

20

Dva dječaka su vozila bicikle uz ogradu stovarišta, zastajkujući povremeno kako bi mogli proučiti škrabotine samozvanih umjetnika. Ništa se drugo nije micalo. Ni pas. Na uglu se dizala prašina, kao da je upravo projurio neki automobil.

Otišao sam do pisaćeg stola. U njemu sam našao prijavni knjigu i listao sve dok nisam došao do imena Orrin P. Quest, zapsanog oštrim, pažljivim rukopisom. Kraj njega je netko dopisao broj 214, nimalo pažljivo ni oštro. Pregledao sam cijelu knjigu, ali se soba 214 više nije spominjala. Sobu 215 iznajmio je neki George W. Hicks.

Vratio sam prijavnu knjigu u pisaći stol i prišao kauču. Prestao je hrkati i šmrkati, a desnu je ruku postavio na grudi kao da upravo namjerava održati važan govor. Nagnuo sam se, prstima mu čvrsto stisnuo nos, a u usta mu ugurao komad pulovera. Prestao je puhati. Izbuljio je staklaste i zakrvavljene oči. Pokušao je odgurnuti svoju ruku. Tek kad sam bio siguran da se razbudio, maknuo sam prste, podigao s poda bocu punu džina i natočio malo u čašu koja se nalazila kraj boce. Čašu sam pokazao muškarcu.

Pružio je ruku nježno i čeznutljivo, kao majka koja je konačno ugledala svoje izgubljeno dijete.

Odmaknuo sam čašu i upitao: — Nadstojnik?

Obliznuo je suhe, ljepljive usne i odgovorio: — Grrr.

Pokušao je dohvatiti čašu. Stavio sam je na stol, ispred njega. Uhvatio ju je objema rukama i sasuo džin u grlo. Srdačno se nasmijao i dobacio mi čašu. Uspio sam je uhvatiti i opet postaviti na stol. Odmjeravao me pogledom. Uporno se trudio da mu pogled izgleda strogo, ali bez uspjeha.

— O čemu se radi? — zakreštao je ljutito.

— Nadstojnik?

Kimnuo je i gotovo se srušio s kauča. — Mora da sam pripit — rekao je. — Nešto malo, sitno, pripit.

— Nije loše — rekao sam. — Još uvijek dišete.

Spustio je noge na pod i ustao. Zahihotao se od nenadane radosti, načinio tri nesigurna koraka, srušio se na pod i četveronoške nasrnuo na stolicu.

Pomogao sam mu da se opet digne i posjeo ga na pretrpanu stolicu s pregorjelim naslonom. I natočio još jednu čašu spasonosnog pića. Popio je, stresao se i oči su mu

21

jednom postale bistre i lukave. Pijanci njegovog kalibra ponekad dozive trenutak umjerene trezvenosti. Nikada nisi na čistu kada će nastupiti i koliko će dugo trajati.

— Ko si ti, dođavola? — zarežao je.

— Tražim čovjeka koji se zove Orrin P. Quest.

— Aaa?

Ponovio sam. Prešao je rukom preko lica i kratko odgovorio: — Odselio.

— Odselio — kada?

Lamatao je rukama pokušavajući održati ravnotežu. Gotovo se srušio sa stolice. — Daj piće — rekao je. Natočio sam malo džina i odmaknuo čašu.

— Daj — brzo je govorio. — Nije mi dobro.

— Dajte mi samo adresu Orrina P. Questa.

— Ma nemoj — rekao je šaljivim tonom i pokušavao dohvatiti čašu.

Spustio sam čašu na pod i iz džepa izvukao posjetnicu. — Možda se s ovim lakše koncentrirate — rekao sam mu.

Držao je posjetnicu, nabio je na nos, podrugljivo se nacerio i zatim je izgužvao. Stavio je na dlan, pljunuo i bacio preko ramena.

Dodao sam mu čašu. Popio je meni u zdravlje, svečano zaklimao glavom i bacio čašu. Otkotrljala se. Ustao je iznenađujuće lako. Palcem je pokazivao prema stropu, stisnuo je šaku i glasno mljacnuo.

— Gubi se — rekao je. — Imam prijatelje. — Pogledao je u telefon na zidu, a zatim je meni dobacio lukav pogled. — Nekoliko tipova koji te lako mogu srediti — nacerio se. Nisam mu odgovorio. — Ne vjeruješ, a? — bijesno je prosiktao. Odmahnuo sam glavom.

Odjurio je do telefona, strgnuo slušalicu i okrenuo pet brojeva. Gledao sam. Jedan-tri-pet-sedam-dva.

Više od toga nije mogao izdržati. Ispala mu je slušalica i tresnula o zid, a on se spustio na pod, pored nje. Slušalicu je naslonio na uho, a u zid je počeo mumljati: — Dajte mi doktora. — Slušao sam. — Vince! Doktora! — ljutito je urlao. Drmao je slušalicu i na kraju je bacio. Ruke je spustio na pod i počeo puzati u krug. Iznenada me ugledao i lice mu je zadobilo zlovoljan i iznenađen izgled. Klecavo i nesigurno se uspravio i odmah ispružio ruku. — Daj piće!

22

Digao sam odbačenu čašu i iscijedio ostatak džina. Prihvatio ju je dostojanstvenom kretnjom, kao pijana grofica, ispio je do dna, mirno i dostojanstveno odšetao do kauča, legao i položio glavu na čašu — umjesto jastuka. Zaspao je u istom trenutku.

Vratio sam slušalicu na pravo mjesto, još jednom pogledao u kuhinju, a zatim se vratio do muškarca, opipao ga i iz džepa mu izvukao nekoliko ključeva. Našao sam pravi. Samo sam pritvorio vrata koja su vodila u predvorje. Na njima se nalazila automatska brava, pa se ne bih mogao vratiti natrag. Zaustavio sam se na pola puta i zapisao na kovertu »Doc-Vince 13572«. Možda me nekud odvede.

U kući je vladala mrtva tišina.

Bešumno sam otvorio vrata sobe 214. Gurnuo sam ih. Soba nije bila prazna. Snažan, plećat muškarac sagnuo se nad kovčeg koji je stajao na krevetu. Bio mi je okrenut leđima. Na pokrivaču su ležale košulje, sokne i donji veš, a on ih je uredno i polako slagao u kovčeg i pri tom tiho i jednolično fućkao.

Trgnuo se na škripu vrata. Ruka mu je brzo pojurila pod jastuk.

— Oprostite — rekao sam. — Nadstojnik je rekao da je ova soba slobodna.

Bio je ćelav kao mjesec. Imao je tamnosive flanelske hlače, plavu košulju i elastične naramenice. Izvukao je ruku ispod jastuka, položio je na glavu i zatim je opet spustio. Okrenuo se i više nije bio ćelav.

Imao je pravu, najpravcatiju kosu, meku, smeđu, bez razdjeljka. Ispod nje su oči piljile u mene.

— Pokušajte uvijek pokucati — rekao je.

Imao je dubok glas i široko, oprezno lice, lice koje je puno toga vidjelo.

— A zašto? Kad mi je nadstojnik rekao da je prazna? Kimnuo je zadovoljno. Nestao mu je opasan sjaj iz očiju-

23

Ušao sam u sobu bez poziva. Na krevetu je ležao otvoren ljubavni roman. Iz zelene staklene pepeljare pušila se cigara. Soba je bila spremljena, u potpunom redu, i za ovu kuću nevjerojatno čista.

— Mislio je da ste već otišli — rekao sam trudeći se da izgledam kao dobrodušan čovjek kojem malo iskrenosti nije strano.

Žalosno se nasmiješio. — Niste dugo u gradu, zar ne?

— Zašto?
— Novi?
— Zašto?
— Sviđaju vam se kuća i susjedstvo?
— Ne baš — rekao sam. — Soba je u redu. Nacerio se i otkrio porculansku krunu koja je svojom

bjelinom potpuno odudarala od drugih zubi. — Dugo tražite?

— Tek sam počeo — rekao sam. — Čemu ta pitanja?

— Zasmijavate me — rekao je čovjek i nije se smijao. — U ovom gradu se sobe ne razgledavaju. Uzimaju se na slijepo. Brlozi su puni, mogao bih zaraditi deset dolara za otkrivanje prazne sobe.

— Šteta — rekao sam. — Meni je Orrin P. Quest rekao za sobu. Nećete morati mozgati gdje da potrošite deset dolara viška.

— Ne budite drski — rekao je čovjek. — Natrčali ste na krivog čovjeka.

Izvadio je svoju cigaru iz zelene staklene pepeljare i otpuhnuo jedan dim. Kroz dim me promatralo zeleno, hladno oko. Izvukao sam cigaretu i pošakljao se po obrazu.

— Što se događa s ljudima koji su drski? — upitao sam ga. — Tjerate ih da vam pridržavaju tupe?

— Ostavi moj tupe na miru! — grubo je rekao.

— Žao mi je.

— Na kući piše »Nema slobodnih soba«. Kako ste ušli i pronašli ovu?

— Niste čuli ime — rekao sam. — Orrin P. Quest. — Sricao sam mu slova. Ni to ga nije usrećilo. Nastala je mrtva tišina.

Okrenuo se iznenada i strpao hrpu maramica u kovčeg. Približio sam se. Okrenuo se prema meni i promatrao me podozrivo. S istim izrazom je i započeo naš razgovor.

24

— Vaš prijatelj?

— Zajedno smo odrasli — rekao sam.

— Miran momak — rekao je nemarno. — često smo zajedno trošili dane. Radi za Cal-Western, zar ne?

— Radio je — rekao sam!

— Oh. Otišao je?

— Otpušten.

I dalje smo zurili jedan u drugoga. To nas nije dovelo nikuda. Prečesto smo to radili, a da bismo mogli očekivati čuda.

Opet je stavio cigaru u usta i sjeo na krevet, uz otvoren kovčeg. Zavirio sam unutra i spazio četvrtasti držak automatskog pištolja kako viri ispod loše složenih hlača.

— Momak je otišao prije deset dana, a misli da je soba i dalje prazna?

— Prema prijavnoj knjizi jest.

Prezrivo je otpuhnuo. — Ona pijandura nije pogledala u knjigu već mjesec dana. No, pričekajte trenutak. — Na-pregnuo je pogled i istovremeno posegnuo rukom u kovčeg. Ruka mu je nehajno prelazila preko stvari, a onda je, opet nehajno, gurnula nešto blizu pištolja. Kad je odmaknuo ruku, pištolj se više nije vidio.

— Cijelo jutro hodam zamišljen, inače bi mi već davno sinulo — rekao je. — Vi ste detektiv.

— Dobro. Recimo da sam detektiv.

— U čemu je kvaka?

— Nema kvake. Zanima me zašto ste u ovoj sobi.

— Preselio sam iz broja 215, s druge strane hodnika. Ova je bolja. Jedini razlog. Zadovoljni?

— Sasvim — rekao sam, pažljivo promatrajući ruku koja je mogla dohvatiti pištolj da je htjela.

— Kakav detektiv? Gradski? Da vidimo značkicu. Nisam mu odgovorio.

— Ne mogu vjerovati da nemate nikakvu značkicu.

— I da vam je pokažem, ne biste mi vjerovali. Vi ste Hicks, znači.

Bio je iznenađen.

— George W. Hicks — rekao sam. — Piše u knjizi. Soba 215. I sami ste to rekli. — Pogledom sam kružio po sobi. — Da imate nekakvu ploču, mogao bih vam i nacrtati.

25

— Zapravo, nema nikakvog razloga za svađu — rekao je. — Jasno, ja sam Hicks. Drago mi je. A vi, kako se zovete?

Ispružio je ruku. I ja sam pružio svoju, iako se vidjelo da ne bih umro da to nismo napravili.

— Zovem se Marlowe — rekao sam. — Philip Marlowe.

— Znae što — ljubazno je rekao — vi ste najobičnija lažovčina.

Nasmijao sam mu se u lice.

— Ovakvi maniri te neće daleko dovesti. U čemu je stvar?

Izvadio sam novčarku i pružio mu jednu posjetnicu. Pažljivo je pročitao i počeo lupkati po svojoj porculanskoj kruni.

— Mogo je otići da mi ne kaže — filozofirao je glasno.

— Gramatika vam je klimava — rekao sam — kao i vaš tupe.

— Ostavite moj tupe — derao se — ako ne želite problema.

— Neću ga pojesti — rekao sam. — Nisam gladan. Istupio je prema meni i spustio lijevo rame. Bijes mu

je iskrivio usnice. Donja se spustila, kao rame.

— Nemojte me udariti. Osiguran sam — rekao sam mu.

— K vragu. Još jedna ništarija. — Ispravio je rame i podigao usnu. — U čemu je stvar?

— Moram pronaći Orrina P. Questa — rekao sam.

— Zašto?

Na to mu nisam odgovorio.

Pričekao je, a onda rekao: — O.K. Ja sam jako oprezan momak. Zbog toga i selim.

— Ne sviđa vam se miris marihuane?

— Ni to — rekao je praznim glasom — ni još štošta. Zbog toga je i Quest otišao. Pošten momak. Kao i ja. Mislim da ga je nekoliko opasnih tipova gadno prestrašilo.

— Shvaćam — rekao sam. — Zbog toga nije ostavio nikakvu adresu. Zbog čega su ga prestrašili?

— Čini mi se da ste spomenuli marihuanu, zar ne? Ne izgleda li on kao tip koji će odmah odjuriti na policiju?

26

— U Bay Cityju? — pitao sam. — Zašto bi mu to smetalo? Pa, hvala vam, gospodine Hicks. Idete daleko?

— Ne, ne idem daleko — odgovorio je. — Ne. Ne predaleko. Ali, ipak dovoljno.

— Koju igru vi igrate?

— Igru? — Izgledao je uvrijeđeno.

— Naravno. Zbog čega se vas boje? Kako dolazite do zarade?

— Griješite, prijatelju. Ja sam umirovljeni optičar.

— I zato držite pištolj? — Pokazao sam prema kovčegu.

— Zbog njega ne treba razbijati glavu — rekao je zlovoljno.

— Godinama pripada našoj obitelji. — Opet je pogledao u posjetnicu. — Privatni detektiv, a? — rekao je zamišljeno. — Kakvim se poslovima bavite?

— Svim relativno poštenim stvarima — odgovorio sam.

— Relativno je jako rastezljiva riječ. Poštenje također.

Pogledao sam ga sumnjičavo. — U pravu ste — složio sam se. — Nađimo se jednog mirnog poslijepodneva, pa ih možemo rastezati. Ispružio sam ruku i izvukao mu posjetnicu, pa je spremio u svoj džep. — Hvala na pažnji — rekao sam.

Izašao sam, zatvorio vrata i pribio se uz njih osluškujući. Ne znam što sam očekivao. Što god bilo, nisam dočekao. Činilo mi se da i dalje stoji na istom mjestu i bulji u vrata kroz koja sam izašao. Glasno sam koračao hodnikom, a onda se zaustavio na vrhu stepenica.

Ispred kuće je odlazio neki automobil. Negdje su se zatvorila vrata. Tiho sam se vratio do sobe 215 i otvorio vrata. Tiho sam ih zatvorio i zaključao. Čekao sam.

27

Nisu prošle ni dvije minute, a George W. Hicks je već izlazio. Učinio je to tako tiho da ga sigurno ne bih čuo da nisam samo to čekao, samo takav zvuk osluškivao. Cuo sam tihi, reski zvuk kvake. Pa tihe korake. Nježno zatvaranje vrata. Odmicanje koraka. Slabašnu, daleku škripu stepenica. A onda ništa. Čekao sam zvuk otvaranja glavnog ulaza. Nisam ga dočekao. Otvorio sam vrata sobe 215 i otišao do vrha stepeništa. Odozdo se čuo zvuk laganog otvaranja. Pogledao sam dolje u trenutku kada je Hicks ulazio u sobu nadstojnika. Za njim su se vrata zatvorila. Osluškivao sam glasove. Nije ih bilo.

Slegnuo sam ramenima i vratio se u sobu 215.

Vidjelo se da u njoj netko živi. Na noćnom stoliću je stajao mali radio, krevet je bio raspremljen, pod njim su ležale cipele. Da spriječi ulazak svjetlosti, netko je na rupičaste, stare roletne objesio i prastari ogrtač za kupanje.

Sve sam pažljivo pregledao, očekujući da ću otkriti neko skriveno značenje, a onda sam izašao na hodnik i opet zaključao vrata. Opet sam odšetao do sobe 214. Vrata nisu bila zaključana. Brižljivo i polako, pregledao sam cijelu sobu, ali nisam uspio otkriti ni najmanji trag Orrina P. Ouesta. Nisam to ni očekivao. Ali uvijek morate pogledati.

Spustio sam se u prizemlje i oslušnuo ispred nadstojnikovih vrata. Nisam čuo ništa, ušao sam unutra i krenuo da vratim ključeve. Lester B. Clausen je ležao na kauču, lica okrenuta prema zidu. Za njega vanjski svijet nije postojao. Pretražio sam stol i pronašao staru knjigu računa. Činilo se da su bilježeni samo prihodi od stanarine i rashodi za popravke. Samo to i ništa više. Ponovo sam pregledao prijavnu knjigu. Unutra nije bilo zabilježeno baš sve, ali uz gazdu sa kauča nije bilo iznenađujuće. Orrin P. Ouest se odselio. N6tko je uzeo njegovu sobu, a treći se uselio u sobu Hicksa. Mali čovječuljak iz kuhinje lijepo se slagao sa susjedima. To što je nosio nož i pištolj značilo je da je ma-

28

lo ekscentričan, ali u ulici Idaho takve stvari nisu nikoga smetale.

S kuke sam skinuo mali telefonski imenik Bay Cityja. Mislio sam da neće biti teško pronaći nekoga koga zovu »doktor« i »Vince« i ima broj jedan-tri-pet-sedam-dva. Opet sam prelistao prijavnu knjigu. Nešto što je trebalo učiniti na početku. Stranica na kojoj je pisalo ime Orrina P. Qu-esta bila je istrgnuta. Temeljit čovjek taj gospodin George W. Hicks. Vrlo temeljit.

Zatvorio sam knjigu, ponovo pogledao u Lestera B. Clausena, zafrknuo nosom na ustajali zrak sobe i bolećivo sladunjavi miris džina i još nečeg, pa se uputio prema izlazu. Došao sam do vrata i tada mi je sinulo. Pijanac poput Clausena morao bi gromoglasno hrkati. Trebala bi mu se raspasti glava od hrkanja, puhanja i dahtanja. A njega se uopće nije čulo. Vojnički gunj mu se omotao oko ramena i donje polovice glave. Izgledao je opušteno i mirno. Stao sam iznad njega i gledao. Nešto je odiglo gunj iznad njegova vrata, nije slučajno stajao tako. Odgurnuo sam ga. Četvrtasti žuti drveni držak virio je iz Clausenova potiljka. Na dršci je pisalo »Pozdravlja vas Crumsenova tvornica metala«. Držak se nalazio točno ispod okcipitalne kosti.

Držak je pripadao šiljku za led ...

Izvukao sam se iz susjedstva sretno i tiho sa pedeset na sat. Zatvorio sam se u javnu govornicu i nazvao policijsku stanicu.

— Policija Bay Cityja. Govori Moot — javio se mekani glas.

Rekao sam: — Ulica Idaho, broj 449. U stanu nadstojnika Zove se Clausen.

— Daa? — rekao je glas. — Što da radimo?

ofrif Ja ne znam — rekao sam. — Malo sam zbunjen. Čovjek se zove Lester B. Clausen.

— Zbog čega je to važno? — rekao je mekani glas nimalo sumnjičavo.

— Zanimat će istražitelja — rekao sam i prekinuo vezu.

29

Vratio sam se u Hollywood i zatvorio u ured zajedno s telefonskim imenikom Bay Cityja. Potrošio sam petnaest minuta na pronalaženje momka kome je pripadao broj je-dan-tri-pet-sedam-dva. Bio je to dr Vincent Lagardie, tvrdio je da je neurolog, živio je i radio u ulici Wyoming. Moja mapa je pokazivala da je živio na granici dvaju četvrti — između bogatih i onih drugih. Zaključao sam imenik u ladicu stola i otišao u bar na uglu da pojedem sendvič, popijem kavu i iskoristim žeton za nazivanje dr Lagardiea. Javio se ženski glas i jedva mi dao dr Lagardiea. Kad sam ga dobio, javio mi se nestrpljivim glasom. Imao je posla, upravo je radio neke pretrage, rekao mi je. Nikada nisam upoznao doktora koji je govorio drugačije. Da li pozna Lestera B. Clausena? Nikad nije čuo. Zašto ga zovem?

— Clausen vas je pokušao nazvati — rekao sam. — Bio je suviše pijan da tako nešto izvede.

— Ali ja ne poznajem gospodina Clausena — odgovorio mi je miran glas. Sada mu se nije žurilo tako jako.

— Dobro, onda je sve u redu — rekao sam. — Samo sam htio biti siguran. Netko mu je zabio šiljak za led u potiljak.

Nastala je duga pauza. Glas mu je postao ganutljivo ljubazan: — Da li policija zna?

— Naravno — rekao sam. — Mi vama to ni|«»ira^no — osim ako šiljak za led ne pripada vama. —

Preskočio je tu primjedbu. — A tko zove? — pitao je ljubazno. ;>f*r

— Hicks — rekao sam. — George W. Hicks. Upravo sam odselio. Ne želim se petljati u takve stvari. Mislio sam da će vas vijest zanimati, nakon što sam čuo kako vas je Clausen pokušao nazvati — dok je bio živ, naravno.

— Zao mi je, gospodine Hicks — govorio je glas dr Lagardiea. — Ali ja ne poznajem gospodina Clausena. Nikada nisam čuo za Clausena a kamoli s njim kontaktirao. A izvrsno pamtim imena.

30

— Onda dobro — rekao sam. — Više ga nećete sresti. Nekoga bi ipak moglo zanimati zašto vas je pokušao nazvati — ukoliko ne zaboravim proslijediti informaciju.

Nastala je mrtva tišina. Dr Lagardie se javio: — Ne znam što bih mogao odgovoriti.

— Ne znam ni ja. Možda ću vam se opet javiti. Nemojte me krivo shvatiti. Namjere mi nisu zle. Ja sam običan, zbunjeni mali čovjek koji treba prijatelja. Pomislio sam da bi doktor — kao i svećenik ...

— Stojim vam na raspolaganju. Obratite mi se slobodno.

— Hvala vam, doktore, — rekao sam toplo. — Puno, puno vam hvala.

Spustio sam slušalicu. Ako je u redu, dr Lagardie će nazvati policiju Bay Cityja i ispričati im cijelu priču. Ako nije telefonirao, znači da nije u redu. Možda bi vrijedilo saznati.

Telefon je zazvonio točno u četiri.

— Da li ste već pronašli Orrina, gospodine Marlowe?

— Još ne. Gdje ste?

— Pa, u baru kraj...

— Dođite gore i prestanite glumiti Matu Hari — rekao sam.

— Vi ne možete biti ljubazni? Ni s kim? — prasnula je.

Spustio sam slušalicu i popio gutljaj »Old Forestera«. Morao sam pripremiti živce za predstojeći razgovor. Dok sam uživao u mirisu pića, javilo se njezino tapkanje na hodniku. Prišao sam vratima i otvorio ih.

Dostojanstveno se spustila na stolicu i čekala.

— Jedino sam uspio otkriti — rekao sam — da u onoj rupi preprodaju drogu. Marihuana.

— Oh, odvratno — rekla je.

— Život je takav, i dobar i zao — rekao sam. — Orrin ih je otkrio, pa im je sigurno prijeto da će ih prijaviti po-

1 • •••

hciji.

31

— Mislite — rekla je glasom male djevojčice — da bi mu zbog toga mogli naškoditi?

— Pa, za početak će ga samo prestrašiti.

— Oh, ne mogu oni prestrašiti Orrina, gospodine Mar-lowe — rekla je odlučno. — Čim ga netko gnjavi, on postaje jako zao.

— Daa — rekao sam. — Samo, mi ne govorimo o istim stvarima. Svatko se može prestrašiti, naravno, upotrebom odgovarajuće metode.

Prkosno je stisnula usne. — Ne, gospodine Marlowe. Oni ne mogu prestrašiti Orrina.

— Dobro — rekao sam. — Oni ne mogu prestrašiti Orrina. A ako mu otkinu jednu nogu i njome ga počnu lupati po glavi. Što bi on učinio — pisao birou za zapošljavanje?

— Ne rugajte se — i dalje je pristojno govorila, ali joj je glas bio hladan kao gostionička juha. — I za to vam je trebao cijeli dan? Da saznate kako se Orrin odselio i kako je živio u lošem društvu? Pa to sam i sama otkrila, gospodine Marlowe. Mislila sam da ćete vi, kao pravi detektiv ... — ostatak rečenice ostao je visiti u zraku.

— Učinio sam nešto više — rekao sam. — Nadstojniku sam dao malo džina, pa sam pregledao prijavnu knjigu i na kraju razgovarao s nekim Hicksom. George W. Hicks. Nosi periku. Mislim da ga niste upoznali. On je, odnosno, samo je bio, u Orrinovoj sobi. Mislio sam, možda ... — na meni je bio red da ostavim rečenicu da visi u zraku.

Odmjeravala me svojim bljedunjavim, plavim očima, još većim ispod naočala. Imala je mala, uska, oštra usta, rukama je prekrila svoju četvrtastu torbu i spustila ih na pisači stol, a tijelo je uspravila i likfutila, svečana i optu-žujuća.

— Platila sam vas dvadeset dolara, gospodine Marlo-we — rekla je hladno. — Honorar za cjelodnevni "posao. Čini mi se da ih niste zaradili.

— Ne — rekao sam. — Točno, ali dan nije završio. I ne pričajte o tim dolarima. Uzmite ih natrag ako hoćete. Nisam ih bacio u opticaj.

Otvorio sam ladicu i izvadio njezin novac. Gledala je u njega, ali ga nije doticala. Očima je polako potražila moje-

32

— Nisam mislila tako, gospodine Marlowe. Znam da ste napravili što ste mogli.

— S činjenicama kojima raspolažem.

— Rekla sam vam sve što znam.

— Nisam siguran — rekao sam.

— Tu ja ne mogu ništa — rekla je kiselo. — Da znam sve, sigurno ne bih došla k vama i molila vas da radite za mene. Ne izgleda vam to nelogično?

— Ne kažem ja da vi znate sve što biste htjeli znati — odgovorio sam. — Stvar je u tome što ja ne znam sve što bih trebao znati. Nešto nedostaje.

— Što nedostaje? Rekla sam vam istinu. Ja sam Orri-nova sestra. Mislim da znam kakav je on čovjek.

— Koliko je dugo radio za Cal-West?
— Rekla sam vam. Prije godinu dana je došao u Ka-liforniju. Odmah je počeo raditi, u stvari, posao je dogovorio prije dolaska.
— Koliko je često pisao? Prije prekida?
— Svaki tjedan. Ponekad i češće. Pisao je i mami i meni, na smjenu. Naravno, pisma smo čitale obje.
— O čemu?
— Mislite, o čemu je pisao?
— A što bih drugo mogao misliti?
— Ne budite tako zagrižljivi. Pisao je o poslu, o tvornici, o ljudima s kojima je radio, a ponekad je pisao o predstavama koje je gledao. Ili o Kaliforniji. Pisao je i o crkvi.
— O djevojkama ništa?
— Mislim da ga one nisu zanimale.
— I stalno je živio na istoj adresi? Klimnula je, malo zbunjeno.
A datum posljednjeg pisma?
— Pa — ja, ne mogu vam reći točan datum. Ali kao što sam rekla bilo je to negdje prije tri, četiri...

Odmahnuo sam rukom. — Da li je pisao nešto, neobično? Možda je nešto spomenuo ili je nešto preskočio?

— Ma ne. Pisao je kao i obično.
— Imate li prijatelje ili rođake u ovom dijelu zemlje? Pogledala me čudno, htjela nešto reći, a onda je odmahнула glavom. — Ne.
— Dobro. Reći ću vam što nije u redu. Preskočit ću to što mi ne želite otkriti svoju adresu. Možda se bojite da ću

5

33

osvanuti jednog dana s bocom alkohola i pokušati vas napastovati.

— Niste suviše ljubazni — rekla je.
— Ništa što ja kažem nije ljubazno — rekao sam. — Ja nisam ljubazan. Za vas ionako bez tri molitvenika nitko i ne može biti pristojan. Ali ja jesam znatiželjan. Nešto iskače iz cijele priče: vi se uopće ne bojite. Ni vi, ni vaša majka. A trebali biste biti na smrt preplašeni. Torbu je svojim tankim prstima privila na grudi. — Mislite da mu se nešto dogodilo? — Glas joj se izgubio u tihom šapatu. Tako govore pogrebnici kada traže da im se plati.

— Ja to ne znam. Ali, da sam na vašem mjestu i da znam kakav je Orrin, a on se prestane javljati, siguran sam da ne bih čekao dopust. Odmah bi se počeo raspitivati. Ne bih mogao mimoći policiju, a znam da oni imaju ekipe koje traže izgubljene ljude. I ne bih otišao nekom usamljenom vuku, za kojega nikada nisam čuo, i tražio od njega da ruje po ruševinama. I ne mogu shvatiti da vaša majka sjedi u Manhattanu u Kanzasu i dan za danom krpa župnikove gaće. Nema više Orrinovih pisama. Nema nikakvih vijesti. A ona uzdiše i uzima slijedeće gaće.

Poskočila je. — Vi ste užasno, odvratno stvorenje — vikala je ljutito. — Podli ^te. Kako se usuđujete reći da se majka i ja nismo brinule! Da se niste usudili!

Gurnuo sam joj dvadeset dolara.

— Strah vam vrijedi dvadeset dolara — rekao sam. — A ono što nisam znao, više ne želim znati. Strpajte ovaj jadni smotuljak u svoju bijednu torbu i zaboravite da smo se sreli. Trebat će vam novac za nekog drugog detektiva.

Torba se zatvorila progutavši novac. — Sumnjam da ću ikada zaboraviti vaše odvratno ponašanje — prosiktala je. — Nitko na svijetu nije se usudio tako razgovarati sa mnom.

Ustao sam i obišao pisaoći stol. — Nemojte time razbijati glavu. Moglo bi vam se i svidjeti.

Strgnuo sam joj naočale. Povukla se prema natrag i posrnula. Instinktivno sam je zagrlio. Raskolačila je oči i odgurnula me. Mačka bi me odgurnula jače.

— Bez tih naočala oči vam nešto vrijede — rekao sam sa čuđenjem u glasu.

34

Opustila se, zabacila glavu i rastvorila usne. — To radite svim klijentima? — Spustila je ruke. Torba me udarila po nozi. Svom težinom se oslonila na moju ruku. Ako je htjela da je ostavim na miru, upotrijebila je krive znakove.

— Bojao sam se da ćete pasti. Zato sam vas objumio — rekao sam.

— Znala sam da ste jako brižan tip. — Opustila se još više. Spustila je trepavice, nekoliko puta trepnula i još jače rastvorila usta. Na usnama je zablistao izazovan osmijeh; to ih nitko ne mora učiti. — Sigurno mislite da sam to učinila namjerno — rekla je.

— Što ste učinili namjerno?

— Posrnula.

— Pa-a-a.

Brzo me obgrlila i privukla mi glavu. Morao sam je poljubiti. Mogao sam birati: ili poljubac ili da je tresnem. Čvrsto je pripila svoje usne, udobno se namjestila u mojim rukama. Ugnijezdila se. Lagano je uzdahnula.

— U Manhattanu u Kansasu zbog ovoga bi vas uhapsili — rekla je.

— Da ima pravde na ovom svijetu trebalo bi me uhapsiti čim dođem u takav grad — rekao sam.

Nasmijala se i lupnula me prstom po vrhu nosa. — Vi volite brze djevojke — rekla je gledajući me ispod oka. — U ovom slučaju ne morate brisati usta. Možda ću slijedeći put staviti ruž.

— A da sjednemo na pod — rekao sam. — Boli me ruka.

Opet se nasmiješila i nježno mi se izvila iz ruku. — Sigurno mislite da sam se često ljubila.

— A koja djevojka nije?

Klimnula je, podigla pogled, na trenutak joj je trepavica prekrila šarenice. — Čak se i na crkvenim zabavama igra ljubljenja.

— Inače ih ne bi ni organizirali — rekao sam. Gledali smo se.

— Pa-a-a — konačno se oglasila. Vratio sam joj naočale. Stavila ih je. Otvorila je torbu, pogledala se u malo o-gledalo, a onda nešto čeprkala po unutrašnjosti. Izvukla je stisnutu šaku.

— Žao mi je što sam bila gruba — rekla je i gurnula nešto ispod upijača. Dobacila mi je još jedan nježan osmijeh, otišla do vrata i izašla.

— Javit ću se — rekla je povjerljivim tonom. Otišla je — tap, tap, tap odjekivalo je hodnikom.

Otišao sam do stola i podigao upijač. Izvukao sam ono silno bogatstvo. Poljubac nije bio bog zna što, ali opet mi je pružena prilika da zaradim dvadeset dolara.

Telefon ja zazvonio prije nego što sam počeo mozgati o Lesteru B. Clausenu. Uhvatio sam slušalicu odsutan duhom. Začuo sam odrešit i hrapav glas, malo prigušen, kao da se probija kroz debelu zavjesu ili gustu, bijelu bradu.

— Marlowe? — rekao je.

— Govori.

— Imate li siguran sef, Marlowe?

Danas sam bio i suviše ljubazan. — Bez ispitivanja, istresite priču — rekao sam.

— Nešto sam vas pitao, Mariowe.

— Nisam odgovorio — rekao sam. — A sada hoću. — Pritisnuo sam slušalicu na aparat. Držao sam ga tako dok sam tražio cigaretu. Znao sam da će odmah nazvati. Kad misle da su dovoljno jaki, uvijek zovu ponovo.

Čim je zazvonilo, odmah sam se ubacio u liniju.

— Ako imate nekakav prijedlog, iznesite ga. Za vas sam »gospodin«, dok mi ne platite.
— Malo hladnokrvnosti, prijatelju. U škripcu sam. Potrebna mi je pomoć. Nešto bih trebao maknuti na sigurno mjesto. Na nekoliko dana. Ne više. Za vas laka zarada.
— Kolika — pitao sam. — Kada?
— Stotka. Čeka vas. A ja je grijem.
— Čujem kako mi prede — rekao sam. — Gdje me čeka? — Slušao sam glas, na dva načina: kako govori i kako mi se javlja negdje u sjećanju.
— Soba 332, hotel Van Nuys. Kucajte dva puta kratko i dva puta dugo. Samo ne glasno. I brzo. Koliko možete brzo?
— Što vam trebam sačuvati?
— O tome ćemo kad dođete. Rekao sam da mi se žuri.
— Kako se zovete?
— Soba 332.
— Hvala na pažnji — rekao sam. — Zbogom.

36

— Hejl Čekajte. Ništa vruće, ako se toga bojite. Ni smaragdi, ni briljanti. Stvar samo meni vrijedi — drugima je beznačajna.
— U hotelu postoje sefovi.
— Želite umrijeti siromašni?
— Zašto da ne? I Rockefeller je umro. Još jednom, zbogom.
Glas se promijenio. Nestalo je prigušenosti. Govorio je oštro i brzo: — Kako stoje stvari u Bay Cityju?

Nisam ništa rekao. Čekao sam. Čulo se slabašno smiju-ljenje. — Mislio sam da bi vas moglo zanimati, Marlowe. U sobi 332, dakle. Zaigraj igru. Požuri.

Telefon je škljocnuo. Spustio sam slušalicu. Sama od sebe, bez ikakvog razloga, olovka se otkotrljala s pisaćeg stola, pa joj se slomio vrh. Podigao sam je i polako i pažljivo počeo oštriti u bostonskom šiljilu koje je bilo pričvršćeno za rub prozorske daske. Htio sam da vrh bude oštar i gladak. Stavio sam olovku na pepeljaru i očistio ruke. Vrijeme je pripadalo samo meni. Pogledao sam kroz prozor. Nisam vidio ništa. Nisam čuo ništa.

I tada, i opet bez ikakvog razloga, ugledao sam lice Or-famay Quest — bez naočala, sjajnu i namazanu, plave kose počešljane iznad čela i u sredini uvijene u pletenicu. Izazovnog pogleda. Sve moraju imati izazovan pogled. Pokušao sam zamisliti to lice, u krupnom planu, u koje svi bulje, dok je neki požudni muškarac pase očima.

Trebalo mi je dvadeset i devet minuta da stignem do hotela Van Nuys.

8

Nekoć, u neka davna vremena, hotel je imao određeno dostojanstvo. Danas više nema. Uspomene na dim davno popušenih cigareta prilijepile su se za strop i postale nova pozlata, a sjećanje na davno minula proljeća uleknulo je kožnate naslonjače. Godine su poklonile mramoru žuč-kastosmeđu boju. Samo je tepih bio nov, čvrst i žilav, kao i čovjek na recepciji. Prošao sam kraj nj^ga i otišao do pul-

37

ta za kojim su se prodavale cigarete. Spustio sam četvrt dolara za kutiju »Camela«. Djevojka za pultom, slamnata plavuša, duga vrata i umornih očiju, stavila je pred mene cigarete i kutiju šibica, a sitniš ubacila u kutiju na kojoj je pisalo »Državna blagajna vam zahvaljuje«.

— Željeli ste da to učinim, zar ne? — rekla je, strpljivo se smješkajući. — Željeli ste pokloniti novac jednoj, siromašnoj, hendikepiranoj djeci, zar ne?

— A da nisam? — rekao sam.

— Izvući ću vaših sedam centi — rekla je djevojka, — ali bi to bilo jako ružno. — Imala je dubok, otegnut glas koji je vlažno milovao, kao mokar ručnik za kupanje. Dodao sam još

četvrt dolara. Poklonila mi je veliki osmijeh. Vidio sam i dalje od mandula.

— Vi ste dobri — rekla je. — Vidim da ste dobri. Puno tipova bi došlo i ubacivalo se djevojci. Zamislite. Zbog sedam centi.

— Tko je hotelski detektiv? — pitao sam je ne prihvaćajući njezinu ponudu.

— Dvojica su. — Polaganom i elegantnom kretnjom učinila je rukom nešto u kosi i to joj je pružilo mogućnost da izloži svoje krvavocrvene nokte. Bilo ih je previše za jednu ruku. — Gospodin Hady radi noću, a gospodin Flack danju. Još je dan i sada je na dužnosti gospodin Flack.

— Gdje bih ga mogao pronaći?

Nagnula se preko pulta i pružila mi priliku da joj po-mirišem kosu. Dva centimetra dugim noktom pokazala je u pravcu lifta. — Idete onim hodnikom tamo, odmah do sobe za poslugu. Ne možete promašiti sobu za poslugu, jer ima dvokrilna vrata i ploču na kojoj zlatnim slovima piše »Posluga«. Nećete je vidjeti samo ako je to krilo vrata otvoreno.

— Vidjet ću je — rekao sam. — Iskrivit ću vrat ako treba. Kako izgleda taj Flack?

— Pa — rekla je — on je mali, zdepasti tip s kratkim brkovima. Prava gromada. Širok, ali ne i visok. Pomaknula je prste tako da sam ih mogao dodirnuti ne pomaknuvši ruku. — Nije zanimljiv. Što će vam?

— Posao — rekao sam i pobjegao prije nego što mi se bacila oko

38

Došao sam do lifta i okrenuo se. Gledala me pogledom koji bi samo ona mogla nazvati 'zamišljenim'.

Soba za poslugu se nalazila na pola hodnika koji je vodio do izlaza na ulicu Spring. Vrata do nje bila su poluotvorena, Navirio sam se, a onda ušao i zatvorio ih za sobom,

Sjedio je za malim, prašnjavim stolom na kojem je ležala ogromna pepeljara i gotovo ništa više. Bio je kratak i nabijen. Ispod nosa je imao nešto tamno i bodljikavo, a bilo je dugačko dva i pol centimetra. Sjeo sam i pružio mu posjetnicu.

Uzeo ju je bez žurbe i pročitao, a onda je okrenuo na drugu stranu i čitao i dalje s jednakom pažnjom. Ne znam što je pročitao na poleđini; ja nisam vidio ništa. Iz pepeljare je izvadio polovicu cigare i zapalio je, opekavši pri tom nos.

— Gdje je gužva? — mrmljao je.

— Nema gužve. Flack?

Nije mu se dalo odgovarati. Gledao me uporno kao da želi zatajiti svoje misli; a možda ih i nije htio zatajiti; možda nije imao ni što zatajiti.

— Htio bih čuti nekoliko riječi o jednoj od mušterija — rekao sam.

— Ime? — pitao je Flack bez oduševljenja.

— Ne znam kojim se imenom poslužio ovdje. Nalazi se u broju 332.

— A kako se prije zvao? — pitao me Flack.

— Ni to ne znam.

— A kako je izgledao? — Sada je već bio sumnjičav.

Ponovo *~roc?tao moju posjetnicu, a\ & PosW>

ta»o me - rekao sam. - Htio je da se nađemo Ja vam smetam?

3

39

Flack je izvukao cigaru iz usta i polako mi rekao: — U užasnom sam stanju. I dalje ne kopčam. Ništa mi nije jasno.

Nagnuo sam se preko stola i govorio mu polako i raz-govjetno: — Čitava stvar bi mogla značiti da me netko hoće dovući u sobu, odalapati po glavi i tiho me izbaciti iz igre. Ne biste željeli da vam se takva stvar dogodi u hotelu, nadam se?

— I da mi je stalo — rekao je — vi mislite da ste tako važni?

— Da li vi pušite ovaj komad drveta zato jer vam se to sviđa ili mislite da tako izgledate opasnije?

— Zar bih s četrdeset i pet dolara tjedno — rekao je Flack — mogao pušiti nešto bolje?

— Bez predračuna, molim — rekao sam. — Pogodba nije pala.

Uzdahnuo je tužno, teškom se mukom podigao iz stolice i izašao iz sobe. Zapalio sam cigaretu i čekao. Brzo se vratio. Dobacio mi je prijavni list na kojem je čvrstim, oblim slovima pisalo Dr G. W. Hambleton, El Centro, Kali-fornija. Recepcioner je dopisao nekoliko stvari, uključujući dnevne troškove i broj sobe. Pokazivao mi je prstom, koji je hitno trebao manikiranje ili barem četkicu za nokte.

— Došao je u 2,47 — rekao je. — Danas. Nema računa. Platilo je za jedan dan. Nikakvih telefonskih poziva. Ničega. To ste tražili?

— Kako izgleda?

— Nisam ga vidio. Misлите da ja stojim kod recepcije i snimam dok oni ispunjavaju formulare?

— Hvala — rekao sam. — Dr G. W. Hambleton, El Centro. Vaš sam dužnik.

— Ako nešto doznate, javite — rekao mi je Flack dok sam izlazio. — Ne zaboravite gdje živim. Ukoliko se ovo može zvati životom.

Klimnuo sam i izašao. Ima takvih dana. Svatko koga sretnete je idiot. Gledate se u ogledalo i ne možete doći sebi.

40

Soba 332 nalazila se u stražnjem dijelu zgrade, uz požarne stepenice. Hodnik je mirisao na stare tepihe, na pe-trolej i anonimnost hiljadu bezvrijednih života. Kanta s pijeskom koja je stajala ispod vatrogasnog crijeva bila je prepuna čikova koji su tu stajali danima. Kroz otvoreni pro-zorčić na vratima dopirala je drečava muzika. Kroz drugi prozorčić se čulo kako neki ljudi umiru od smijeha. Na kraju hodnika, kraj broja 332, bilo je mirnije.

Držao sam se instrukcija i pokucao dva puta kratko, pa dva puta dugo. Ništa se nije dogodilo. Osjećao sam se umorno i staro. Činilo mi se da sam cijeli život proveo lupajući na vrata jeftinih hotela a da mi nitko nije odgovarao. Pokušao sam ponovo. Pritisnuo sam kvaku i ušao. Ključ s crvenom pločicom bio je u bravi.

Našao sam se u malom hodniku iz kojega se na desno ulazilo u kupaonicu. Iz hodnika se vidio gornji dio kreveta na kojem je ležao muškarac u košulji i hlačama. — Dr Hambleton?

Nije mi odgovorio. Prošao sam kraj kupaonice i krenuo prema krevetu.

Osjetio sam miris parfema i počeo se okretati. Nisam bio dovoljno brz. Žena, koja se nalazila u kupaonici, stajala je na vratima i ručnikom pokrila donji dio lica. Iznad ručnika su me promatrale velike, crne naočale. A iznad naočala obod velikog šešira delfinski sivo-plave boje. Ispod njega je virio pramen svijetloplave kose. Iz mraka su svjetlucale plave naušnice. Stakla naočala ležala su u bijelim širokim okvirima. Haljina je bila u tonu sa šeširom. Preko haljine je imala izvezen kaput sašiven od prirodne, a možda ipak od umjetne svile. Nosila je dugačke rukavice. U desnoj ruci je držala pištolj. S drškom od slonovače. Izgledao je kao .38.

— Okrenite se i podignite ruke — govorila je kroz ručnik. Glas kamufliran ručnikom pomagao mi je koliko i tam-

41

ne naočale. Znao sam da me taj glas nije pozvao u hotel. Nisam se micao.

— Nemojte misliti da se šalim — rekla je. — Dajem vam tri sekunde da napravite ono što sam vam rekla.

— Zašto ne cijelu minutu? Sviđa mi se da vas gledam. Prijeteći je zamahnula malim pištoljem. — Okrenite

se — prasnula je. I to brzo. — I vaš mi se glas sviđa.

— U redu — rekla je čvrstim, opasnim tonom. — Što ste tražili to ćete i dobiti.

— Nemojte zaboraviti da ste dama — rekao sam, o-krenuo se i stavio ruke za vrat. U vrat mi se zabila cijev pištolja. Golicao me njezin dah. Bio je to skupocjen parfem ne znam koje marke, ni prejak, ni prenapadan. Odmaknula je pištolj. Plamičak je zaigrao u mojim očima. Zaje-čao sam i srušio se na pod. Pao sam na koljena i brzo posegnuo rukom iza sebe. Ruka je uhvatila nogu u najlon čarapi, ali je skliznula. Na žalost. Bila je to jako dobra noga. Bol nakon drugog udarca u glavu otjerao je onaj prekrasni osjećaj i ja sam zastenjao kao teški ranjenik. Srušio sam se na pod. Vrata su se otvorila. Zazveckao je ključ. Vrata su se zatvorila. Ključ se okrenuo u bravi. Tišina.

Uspravio sam se i otišao u kupaonicu. Skinuo sam ručnik s vješalice, namočio ga i njime hladio lice. Kao da me potpetica od cipele udarila u glavu. Pištolj nije bio. Samo malo krvi, ne previše. Ispirao sam ručnik, lagano dodirivao ranu i nije mi bilo jasno zašto nisam pojurio za njom urlajući. Umjesto toga buljio sam u otvoreni ormarić prve pomoći. Na boci talka je nedostajao poklopac. Puder je bio rasut po cijelom ormariću. Pasta za zube je bila razrezana. Netko je nešto tražio.

Vratio sam se u mali hodnik i pokušao otvoriti vrata od sobe. Zaključana izvana. Sagnuosam se i pogledao krpz ključanicu. Ključanice se nisu nalazile u istoj visini s obje strane. Djevojka sa crnim naočalama u bijelom okviru nije poznavala hotele. Okrenuo sam zasun i tako otključao vanjsku bravu. Pogledao sam niz prazan hodnik i opet zatvorio vrata.

Vratio sam se čovjeku na krevetu. Nije se pomaljao sve to vrijeme; bilo je sasvim jasno zbog čega.

42

Iz malog predsoblja soba se širila prema dva prozora kroz koja je prodirala večernja svjetlost i posljednja sunčeva zraka se zaustavila na čovjekovom vratu. Zaustavilo ju je nešto bijelo i plavo, svjetlucavo i okruglo. Udobno je ležao na licu, ruku priljubljenih uz tijelo, bez cipela na nogama. Nosio je periku. Kada smo zadnji put razgovarali zvao se George W. Hicks. A sada dr G. W. Hambleton. Isti inicijali. Ali to više nije bilo važno. Više nećemo razgovarati. Nije bilo krvi. Ni kapljice — jedna od malobrojnih lijepih stvari vezanih uz stručno ubijanje šiljkom za led.

Pipnuo sam mu vrat. Još je bio topao. I dok sam to radio, zraka se pomaknula na njegovo lijevo uho. Okrenuo sam se i pretražio sobu. Netko je rastavio telefon i nije ga nikada sastavio. Biblija je ležala u kutu. Stol je bio prekopan. Otišao sam do ormara i pogledao. Unutra su stajali odjeća i kovčeg koji sam već vidio. Nisam pronašao ništa značajno. S poda sam digao šešir s obodom i stavio ga na stol, pa se vratio u kupaonicu. Zanimalo me samo jedno: da li su probadači dr Hambletona pronašli ono što su tražili. Imali su malo vremena.

Pažljivo sam pregledao kupaonicu. Podigao sam poklopac sa zahodskog kotlića i povukao vodu. Bio je prazan. Zavirio sam u odvodni kanal. Nisam našao nit na kojoj je visio mali paketić. Pregledao sam komodu. Našao sam samo praznu kovertu. Otvorio sam prozore i prešao rukom preko prozorskih dasaka. Podigao sam Bibliju i prelistao je. Pregledao sam poleđine triju slika i proučio rub tepiha. Bio je učvršćen čavlicima, pa se između njih skupljala prašina. Legao sam na pod i pregledao dio ispod kreveta. Isto. Popeo sam se na stolicu i zavirio u kuglu na stropu. Pregledao sam krevet. Spremio ga je profesionalac i odonda ga nitko nije dirao. Prepipao sam jastuk ispod muškarčeve glave. Izvadio sam i onaj iz ormara i pregledao rubove. Ništa.

Kaput dr Hambletona je bio prebačen preko stolice. Pretražio sam ga, iako sam znao da tu neću pronaći ništa značajno. Netko je nožem obradio podstavu i ramena. Našao sam šibice, nekoliko cigara, tamne naočale, jeftinu, ne-upotrebijenu maramicu, kupon od karte za kino u Bay Ci-tyju, mali češalj, neotvorenu kutiju cigareta. Pregledao sam je na svjetlu. Nije bilo tragova otvaranja. Ja sam je otvorio. Razderao sam kutiju i našao cigarete.

43

Ostao je još samo dr Hambleton. Lagano sam ga okrenuo i pretražio mu džepove. Nešto sitniša, maramica, bočica s osvježivačem za usta, šibice, hrpa ključeva, vozni red autobusa. U novčarci od svinjske kože našao sam marke, još jedan češalj (Ovdje je ležao čovjek koji se s ljubavlju brinuo za svoje perike), tri vrećice talka, sedam posjetnica na kojima je pisalo Dr. G. W. Hambleton, optičar, Tutšin Building, El Centro, Kalifornija, radi od 9—12 i od 2—4 sata, te prema dogovoru, telefon 50406. Nije bilo vozačke dozvole, karte socijalnog osiguranja, karata bilo kakvog o-siguranja, nikakvog pravog dokaza identiteta. U novčarci 164 dolara. Novčarku sam vratio tamo gdje sam je našao.

Podigao sam šešir dr Hambletona i pretražio dno i vrpču. Već je bio probušen nožem. Nisam našao ništa.

Bio je to pravi lov. Ako su ubojice znale što traže, bilo je to nešto što se moglo sakriti u knjigu, u telefon, pastu za zube ili porub šešira. Otišao sam do kupaonice i pogledao se u ogledalu. Još je curio tanak mlaz krvi. Dodao sam još hladne vode, toaletnim papirom osušio ranu i bacio ga u zahod. Vratio sam se i gledao u dr Hambletona razmišljajući u čemu je pogriješio. Izgledao je kao prava, mudra ptičica. Zraka se pomakla u najdalji kut sobe, s kreveta, u tužan prašnjav ugao.

Odjednom sam se nacerio, sagnuo i dalje se cereći, iako to uopće nije bilo na mjestu, strgnuo periku s glave dr Hambletona. Preokrenuo sam je. Tako jednostavno. S unutrašnje strane, zaštićen celofanom, a pričvršćen selotejpom, nalazio se narančasti papirić. Oslobodio sam ga i okrenuo tako da sam mogao vidjeti da je to potvrda fotografskog ateljea iz Bay Cityja. Spremio sam ga u novčarku, a periku pažljivo vratio na mrtvu, jajoliku glavu.

Ostavio sam otključana vrata jer ih nisam imao čime zaključati.

Još uvijek je urlao radio, a pridružio mu se i razuzdani smijeh alkoholičara.

44

10

Čovjek iz fotografskog ateljea Bay Cityja govorio je u slušalicu t

— Da, gospodine Hicks. Gotove su. Šest sjajnih, uvećanih snimaka napravljenih prema vašem negativu.

— U koliko zatvarate? — pitao sam.

— Ah, za oko pet minuta. Otvaramo u devet ujutro.

— Podići ću ih sutra. Hvala.

Spustio sam slušalicu i automatski posegnuo rukom u otvor — našao sam nečiji tuđi novčić. Otišao sam do šanka i častio se kavom. Pijuckao sam i slušao kako automobilske sirene protestiraju. Vrijeme je za odlazak kući. Sirene su tulile. Motori se utrivali. Stare kočnice cviljele. Pločnikom su odzvanjali dosadni i jednolični koraci. Prošlo je pola šest. Ispio sam kavu, napunio lulu i polako se vratio do hotela Van Nuys. U salonu sam narančasti papirić zamotao u hotelski papir, stavio ga u hotelsku kovertu i napisao svoju adresu. Nalijepio sam marku za preporučene pošiljke i ubacio pismo u poštanski sandučić kraj lifta. Opet sam otišao u Flackov ured.

Zatvorio sam vrata i sjeo. Činilo se da se cijelo to vrijeme nije pomakao ni za centimetar. Gnjavio je istu cigaru i imao isti prazan pogled. Zapalio sam lulu šibicom koju sam upalio o njegov stol. Namrgodio se.

— Dr Hambleton se ne javlja — rekao sam.

— Aa? — Flack me gledao bezizražajno.

— Tip iz broja 332. Sjećate se? Ne javlja se.

— I što da ja sada radim — da dubim na glavi?

— Kucao sam neMbliko puta — rekao sam. — Bez odgovora. Pomislio sam da se možda kupa ili tako nešto, ali ništa se nije čulo. Malo sam se prošetao i onda pokušao o-pet. I opet bez odgovora.

Flack je pogledao na svoj džepni sat. — Posao mi završava u sedam. Gospode, još čitav sat, i više. Momak, gladan sam.

45

— Kad netko radi kao vi — rekao sam — i mora biti gladan. Mora se izdržati ovakav tempo. Da li vas zanima soba 332?

— Pa rekli ste da ga nema — rekao je nervozno. — Pa što? Nema ga.

— Nisam rekao da ga nema. Rekao sam da se ne javlja.

Flack se nagnuo naprijed. Polako je izvukao cigaru i stavio je na staklenu pepeljaru. — Nastavi. Zainteresiraj me.

— Možda biste mogli otići gore i pogledati. Možda u posljednje vrijeme niste vidjeli prvorazredno baratanje šiljkom za led.

Položio je ruke na naslon stolca i čvrsto stegnuo drvo.

— Oh— prostenjao je bolno. — Oh.

Postavio se na noge i izvukao ladicu pisaćeg stola. Izvadio je veliki, crni pištolj, otvorio šaržer i pregledao metke, zavirio u cijev i vratio šaržer na mjesto. Otkopčao je džemper i spremio pištolj u futrolu. Da mu hitno zatreba i da se jako potruđi, mogao bi ga izvući za manje od minute. Nabio je šešir i prstom mi pokazao prema vratima.

U tišini smo se popeli na treći kat. Prešli smo cijeli hodnik. Ništa se nije promijenilo. Galama se nije stišala, a nije se ni smanjila. Flack je požurio prema broju 332 i iz čiste navike pokucao. Prodrmao je kvaku. Okrenuo se i pogledao me otvorenih usta.

— Rekli ste da vrata nisu zaključana — rekao je predbacujući.

— Nisam baš tako rekao. Rekao sam da su bila zaključana.

— Više nisu. Skinuo je ključ s velikog koluta. Otključao je vfeta, pogledao niz hodnik. Polako je isprobao kvaku, bešumno je otvorio vrata i samo ih malo otkrinuo. Iznutra se nije čulo ništa. Napravio je korak nazad i izvukao crni pištolj iz futrole. Izvadio je ključ iz brave, gurnuo ih nogom i visoko uspravio pištolj kao stari kauboj sa dobrog, starog Zapada.

— Idemo — rekao je krajičkom usana.

Preko njegovog ramena sam vidio da dr Hambleton leži u istom položaju. S vrata se nije vidio šiljak za led. Flack se nagnuo naprijed i oprezno se ušuljao. Došao je do vrata

46

kupaonice, provirio kroz otvor i gurnuo ih nogom tako da su tresnula o kadu. Ušao je, opet izašao i krenuo u sobu; oprezan i napet čovjek koji ne želi riskirati.

Uhvatio je vrata ormara, pripremio pištolj i širom ih otvorio. Sumnjivci nisu bili u ormaru.

— Pogledajte ispod kreveta.

Brzo se sagnuo i pogledao pod krevet.

— A sada ispod tepiha — rekao sam mu.

— Pravite budalu od mene? — pitao me ljutito.

— Volim vas gledati dok radite.

Nagnuo se nad mrtvaca i proučavao šiljak za led.

— Netko je zaključao vrata — rekao je podrugljivo.

— Ili vi možda lažete.

Ništa nisam odgovorio.

— Pa, mislim da se ne može bez policije — rekao je polako. — Ovo se ne može sakriti.

— Niste vi krivi — rekao sam mu. — Događa se to i u boljim hotelima.

11

Crvenokosi doktor je ispunio smrtovnicu i opet zatak-nuo olovku u džep bijele kute. Zaklopio je knjigu uz blijedo cerenje.

— čini mi se da je leđna moždina uništena točno ispod okcipitalne kosti — rekao je nemarno. — Jako osjetljivo mjesto. Ako ga znate pronaći. Mislim da biste znali.

Poručnik Christv French je gundao. — Mislite da ovo vidim prvi put.

— Ne, pretpostavljam da ne — rekao je doktor. Bacio je posljednji pogled na mrtvaca, okrenuo se i izašao.— Ja ću nazvati suca istražitelja — dobacio je preko ramena. Za njim su se zatvorila vrata.

— Za njega su leševi ono što je meni podgrijani kelj

— French je ogorčeno govorio vratima. Njegov kolega, poji* cajac Fred Beifus, klečao je na jednom koljenu kraj telefona. Posipao je talk za otkrivanje otisaka prstiju i otpuhivao suvišan prah. Mrlje je proučavao kroz povećalo. Klimao je glavom dok je podizao nešto što se nalazilo na zavrt-nju kojim je bila učvršćena telefonska kutija.

47

— Sive grobarske rukavice — rekao je gadljivo. — Četiri centa par, ako ih kupuješ na veliko. U ovoj rupi nećemo otkriti ničije otiske. Nešto su tražili u telefonu, a?

— Nešto što bi tamo moglo stati — rekao je French. — Nisam ni očekivao otiske. Šiljci za led su posebna specijalnost. Doći će naši stručnjaci. Ovo je samo predigra — pregled na brzinu.

Praznio je mrtvačeve džepove i stavljao ono što je našao na krevet kraj, sad već ukočenog, lesa. Flack je sjedio u stolici do prozora i mrko gledao. Pomoćnik direktora je došao gore, nije ništa rekao, samo je zabrinuto gledao, a onda je opet otišao. Naslonio sam se na zid i promatrao prste na ruci.

Flack je rekao iznenada: — Pretpostavljam da samo žene ubijaju šiljkom za led. Možeš ih kupiti gdje god hoćeš. Za deset centi. Ako ti treba za brzu akciju, možeš ga zakvačiti za podvezicu i pustiti da tamo visi.

French ga je nagradio kratkim pogledom u kojem se naziralo čuđenje. Javio se Beifus: — S kakvim se ti to ženama družiš, dušo? Čarape su tako skupe da će žene uskoro prijeći na soknice.

— Nisam o tome razmišljao — rekao je Flack.

— Pusti nas da mislimo, srdašce. Glava nije dovoljna, treba imati nešto unutra — savjetovao mu je Beifus.

*• — Ne treba odmah biti grub.

Beifus je skinuo šešir i napravio mali naklon. — Ne uskraćujte nam sitne radosti, gospodine Flack.

Oglasio se Christv French: — Uostalom, žena bi nastavila s ubadanjem. Ne bi ni znala kada je dosta. Mnoge ni-štarijft)to ne znaju. Ovo je djelo umjetnika. Odmah je pogodio leđnu moždinu. I još nešto — momak je morao biti miran dok su mu to radili. Znači, trebala su dvojica, ako nije bio drogiran, ili mu je ubojica bio dobar prijatelj.

*¥a sam se oglasio: — Ne znam kako je mogao biti drogiran, ako je on momak koji me nazvao.

Beifus i French su me pogledali u isto vrijeme s istim izrazom dosade na licu. — Ako — rekao je French — a budući da momka ne poznaješ — tako si barem rekao — postoji mogućnost da mu ne bi mogao prepoznati glas. Jesam li možda prenježan.

— Nemam pojma — rekao sam. — Nisam čitao vaša ljubavna pisma. *

Nacerio se.

— Ne troši se na njemu — Beifus je rekao Frenchu.

— Čuvaj se za govorancije na »Jutarnjim tribinama petkom«. Neke od starih dama iz »Lige sjajnih noseva« bolje bi objasnile ubojstvo.

French je smotao cigaretu i zapalio je šibicom kojom je kresnuo o naslon stolice. Uzdahnuo je.

— Tehniku su smislili u Brooklvnu — objašnjavao je.

— Momci Veselog Moea Steina postali su pravi specijalisti, samo su malo pretjerivali. Više nisi mogao hodati, a da se ne spotakneš o njihova remek-djela. Onda su se preselili k nama, oni koji su preostali. Ne znam zašto su to učinili.

— Možda imate više prostora.

— Smiješna stvar — rekao je French sanjalački. — Kada je Turobni Moyer dao srediti Veselog Steina prošle veljače u aveniji Franklin, ubojica je upotrijebio pištolj. Moeu se to ne bi svidjelo, siguran sam.

— Kladam se da je zato imao izraz razočaranja na licu kada su isprali krv — primijetio je Beifus.

— Tko je taj Turobni Moyer?

— Bio je glavni, uz Moea — objasnio mu je French.

— Ovo bi mogao biti njegov posao. Ne mislim da ga je morao osobno izvršiti.

— Zašto ne? — pitao je zlovoljno Flack.

— Zar vi, momci, nikada ne čitate novine? Moyer je postao pravi gospodin. Poznaje sve poštene građane. Ima i drugo ime. A za vrijeme sređivanja Moea Steina ležao je u zatvoru zbog nekakvog kockanja. Došli smo u čorsokak. Samo smo mu nabavili prekrasan alibi. I kao što sam Već rekao, on je sada pravi gospodin, a gospoda ne hodaju naokolo i ne zabijaju šiljke za led u ljude. Oni plate i prljavi posao prepuste drugima.

— I nikada niste ništa prikrpali Moveru?

— Zašto? — French me gledao oštro.

— Upravo mi je nešto palo na pamet. Prilično klimavo, doduše.

French me pažljivo promatrao. — Reći ću vam nešto, u povjerenju — počeo je — nikada nismo uspjeli dokazati da je momak kojeg smo imali u rukama bio Moyer. Nemojte to širiti dalje. To ne bi trebao znati nitko osim njega, njegovog advokata, okružnog tužioca, policijske stanice, gradske vijećnice i još dvjesto ili tristo ljudi.

Lupio se praznom mrtvačevom novčarkom po bedru i sjeo na krevet. Naslonio se na mrtvačevu nogu, zapalio cigaretu i razmahao se.

— Sada je dosta tog cirkusa. Evo što smo otkrili. Kao prvo, ova mušterija se nije mogla pohvaliti silnom mudroču. Predstavljao se kao dr G. W. Hambleton i imao posjetnice s adresom i telefonom u El Centru. Za dvije minute smo otkrili da tamo nema te ulice ni takvog telefonskog broja. Pametan momak se ne otkriva tako lako. Zatim, momak nije pri parama. Ima četrnaest pišljivih, smotanih novčanica i nešto sitniša. Na privjesku mu ne visi ključ od auta, ni ključ od nekog sefa, čak ni ključ od nekakvog stana. Sve što ima su ključ od kovčega i sedam novih, svaku--bravu-otvarajućih ključeva. Vidi se da ih je nedavno uredio. Sigurno se spremao na malo razgledavanje hotelskih soba. Mislite li da bi ovi ključevi funkcionirali u vašoj rupi, Flack?

Flack se približio i zabuljio u ključeve. — Dva su prave veličine — rekao je. — Ne znam da li bi otvarali, ali izgledaju isto.

Izvukao je hotelski ključ i uspoređivao.

— Još bi ih trebalo doraditi. Na njima je previše metala.

French je stresao pepeo na dlan i onda ga otpuhnuo, kao prašinu. Flack se vratio na svoju stolicu do prozora.

— Zatim — objavljivao je Christv French — nema vozačku dozvolu, ni bilo kakav dokaz identiteta. Nijedno od odijela nije kupljeno u El Centru. Mora da je znao neku foru, ali ne izgleda mi kao krivotvoritelj čekova.

— Nisi ga dobro pogledao — ubacio se Beifus.

— Ova rupa nije pravo mjesto za takve stvari — rekao je French. — Ima slabu reputaciju.

— Hej, stanite malo! — započeo je Flack.

French ga je presjekao pokretom ruke. — Poznam sve hotele u bližoj i daljoj okolini, Flack. Moram znati kakvi su. U roku pola sata mogao bih za pedeset dolara organizirati francuski striptiz u svakoj sobi ovog hotela. I prestanite se prenemagati. Vi radite svoj posao, a ja ću raditi svoj.

U redu. Momak je imao nešto što je htio dobro spremi. Znači da je znao da ga slijede i da su jako blizu. Zato nudi Marlowu sto dolara za čuvanje. Ali nema kod sebe toliko novaca. Vjerojatno se spremio na malo pogađanje. Nije se moglo raditi o nekom vrućem nakitu. Moralo je biti nešto poluilegalno u pitanju. Govorim li točno, Marlowe?

— Mogli ste izostaviti ono »polu«.

French se cerio. — To što je imao moglo se složiti ili smotati — u telefon, šešir, Bibliju, bocu talka. Ne znamo da li su to pronašli ili nisu. Znamo samo da su imali jako malo vremena na raspolaganju. Ne više od pola sata.

— Ako je to bio dr Hambleton — rekao sam. — Sami ste načeli taj problem.

— Ne, ipak, cijela bi priča bila prilično besmislena. Ubojicama se nije žurilo da ga pronađemo. Zbog čega bi zvali nekoga da dođe? — Okrenuo se Flacku: — Da li postoji mogućnost da se provjere njegovi posjetioci?

Flack je beznačajno odmahnuo glavom. — Putem do lifta uopće ne prolazite kraj vratara.

— Možda je zato i odabrao ovaj hotel. Porodična atmosfera je drugi razlog, kladim se.

— U redu — rekao je French. — Tko god da je ubojica, mogao je ući i izaći, a da ga nitko ne provjerava. Samo je trebao znati broj sobe. To je sve što znamo. Tako je, Fred?

Beifus je klimnuo.

Ja sam se javio: — Nije to sve. Perika je odlična, ali ipak ostaje samo perika.

I French i Beifus su se okrenuli munjevito. French je pažljivo maknuo kosu s mrtvačeve glave i zafučkao. — A još sam se čudio čemu se to doktor smije. Kopile nije htjelo ni spomenuti o čemu se radi. Vidiš li isto što i ja, Frede?

— Vidim samo jednog tipa bez kose — odgovorio je Beifus.

— Možda ga nikad nisi vidio u ovom obliku. Brzi Mar-ston. Bio je trčkaralo Acea Devorea.

— Ma naravno — cerekao se Beifus. Sagnuo se i nježno potapšao ćelavu, mrtvu glavu. — Kako ti, je bilo sve ovo vrijeme, Brzi? Tako se dugo nismo vidjeli da sam te već zaboravio. Ma znaš već kakav sam, prijatelju. Budala ostaje budala, tako ti je to.

51

Čovjek na krevetu postao je bez perike star, umoran i smežuran. Žuta maska smrti uselila se u njegovo lice.

French je rekao mirno: — Pao mi je kamen sa srca. Zbog ovog tipa nećemo morati spadati s nogu dvadeset i četiri sata na dan. Neka ide dođavola! — Nataknuo mu je vlasulju preko jednog oka i podigao se s kreveta.

— Vas dvojica možete ići — rekao je Flacku i meni. Flack je ustao.

— Hvala za ubojstvo, dragi — rekao mu je Beifus.

— Ako u hotelu pronađeš još neki leš, ne zaboravi na naše usluge. Možda nisu najkvalitetnije, ali su brze.

Flack je prošao kroz mali hodnik i otvorio vrata. Slijedio sam ga. Do lifta nismo progovorili. U liftu također. Otišao sam do njegove sobe, ušao za njim i zatvorio vrata. Gledao me iznenađeno.

Prstom sam vrtio cigaretu, zapalio je i otpuhnuo dim. Sjeo je za stol i dohvatio telefon. — Moram podnijeti izvještaj. Pomoćniku direktora — rekao je. — Trebate još nešto?

— Stoppedeset dolara — rekao sam.

Na Flackovom licu su se pojavile dvije okrugle, bezizražajne rupe. — Na krivom se mjestu šalite — rekao mi je.

— Poslije onih kreatura s trećeg kata — ne možete mi zamjeriti. Ali ja se ne šalim. — Prstim sam lupao ritam nekakvog marša.

Iznad njegove gornje usne su se pojavile graške znoja.

— Imam puno posla — rekao je promuklo. — Pokupite svoje prnje i nestanite.

—t«io, mali, opasni čovuljak! — rekao sam. — Kad sam ga pretražio, Hambleton je u novčarci imao 164 dolara. Meni je obećao sto, sjećate se? A sada, u istoj novčarci nalazimo

samo četrnaest dolara. A ja jesam ostavio otključana vrata. Netko drugi ih je zaključao. Vi ste ih zaključali, Flack.

Flack se uhvatio za naslon stolice i počeo ga grčevito stiskati. Glas mu je dopirao sa dna dubokog bunara: — Ne možete ništa dokazati.

— Da probam?

Izvukao je pištolj i stavio ga ispred sebe. Zurio je u njega. Nije našao nikakvu poruku. Izvukao je lovu i podijelio je u dvije hrpice. Jednu je gurnuo prema meni.

52

t— Hoću svih stopedeset dolara.

Skupio se u stolici i gledao ugao stola. Dugo je gledao, a onda je ispustio dubok uzdah. Stavio je novac na jednu hrpu i gurnuo je prema meni.

— Njemu više nije trebao. Skupite prnje i nestanite. Zapamtit ću te, družo. Od tebe me boli želudac. Kako da znam da polovicu nisi uzeo prije?

— Ja bih uzeo sve. To bi napravio i ubojica. Zašto ostaviti četrnaest dolara?

•:— Pa, zašto sam ih onda ja ostavio? — Flack je govo* rio umornim glasom, praveći besmislene kretnje. Pokupio sam novac, prebrojio ga i bacio prema Flacku.

-t- Jer ste u ovom poslu i poznajete ljude. Znali ste da bi on platio sobu i imao barem nešto sitnija. I policija bi to očekivala. Eto, ja ne želim taj novac. Zanima me nešto drugo.

Gledao me razjapljenih usta.

-T- Maknite to sa stola.

Zgrabio je novac i strpao ga u novčarku. — Što je to drugo? Imao je male, sumnjičave oči. Jezik mu je visio'iznad donje usne.

— Čini mi se da se nalazite u nezavidnom položaju — rekao je.

— Možda griješite. Da moram otići gore i priznati da sam već bio u sobi i sve pretražio, dobio bih jezikovu juhu, priznajem. Ali oni bi shvatili da se nisam htio napraviti važan. Shvatili bi da to radim kako bih zaštitio klijenta. Zaradio bih nekoliko ružnih riječi i malo dernjave. Vi ne biste tako prošli. — Zastao sam i promatrao kako mu čelo postaje sve znojnije. Teško je gutao. Imao je pogled bolesnika.

— Prestanite mudrovati, izbacite konačno taj prijedlog — rekao je. Nenadano se nacerio kao vukodlak. — Stigli ste prekasno da biste je zaštititi, zar ne? — Na licu mu se udomaćio stari, inače-uvijek-prisutan pogled. Opet je postajao podrugljiv.

Uništio sam cigaretu i odmah izvadio slijedeću. Obavio sam sve one beskorisne i spore, ali u određenim situacijama spasonosne pokrete potrebne da bi se zapalila cigareta: vađenje šibice, paljenje, bacanje šibice, otpuhivanje dima na jednu stranu, duboko uvlačenje, kao da se nalaziš na vrhu brda s kojeg promatraš razbješnjeli ocean, a ne u

53

malom, odvratnom uredu — uglavnom, obavio sam zamorne, klišeizirane manire svoje profesije.

— No, dobro — rekao sam. — Priznajem da je bila gore, ako vas to usrećuje. Pretpostavljam da je bila u šoku, pa je zato pobjegla.

— Pa naravno — rekao je zlobno. Poruga se konačno udomaćila. — A možda već dugo nije upotrebljavala šiljak za led. Pa se opet uželjela?

— A zašto bi mu uzela ključ? — govorio sam sebi. — I zašto ga je vratila na recepciju? Zašto nije otišla i sve lijepo ostavila? Što ako je mislila da mora zaključati vrata? Zašto ga onda nije bacila u kantu s pijeskom ili ga negdje ispustila? Zašto je učinila heštor-što je može povezati s u-bojstvom? — Oborio sam pogled i gledao ga mračno i op-tužujuće. — Osim ako je netko nije vidio dok je izlazila iz sobe — s ključem u ruci — pa je slijedio izvan hotela.

— A zašto bi to netko učinio? — pitao me Flack.

— Jer tkogod da je to vidio, odmah je mogao ući u so-bu. Imao je pravi ključ — otpirač, ako se ne varam?

Flack me pogledao i odmah spustio oči, sve u jednom trenutku.

— Znači, morao ju je slijediti — nastavio sam — i vidjeti kako ostavlja ključ na recepciji i izlazi iz hotela. Mora da je išao i dalje.

Upitao me podrugljivo: — Odakle vam samo ta silna mudrost?

Nagnuo sam se preko stola i privukao telefon. — Bit će najbolje da pozovem Christvja i sredim stvar. Kad bolje razmislim, počinje me hiptati strah. Možda ga je ipak ubila. Ne mogu prikrivati ulojicu.

Skinuo sam slušalicu. Spustio je svoju masnu šapu na moju ruku. Telefon je poskočio. — Prekinite — glas mu se pretvorio u jecaj. — Slijedio sam je do auta. Imam broj. Isuse, pustite me da malo odahnem.

Grozničavo je kopao po džepovima. — Da li znate koliko zarađujem. Dobijem za cigarete i još nešto sitniša.

Petljao je oko nekakvih prljavih koverti, konačno izvukao jednu i gurnuo je prema meni. — Registarski broj — jedva je izgovorio.

— Ako vphpi to nešto znači, nisam ga uopće upamtio.

54

Bacio sam pogled na kovertu. Stvarno je tamo bio na-škraban broj. Iskrivljen i nejasan, kao da ga je netko pisao na brzinu i stoječki. Kao da ga je pisao muškarac koji je stajao na ulici. 6N333. Kalifornija 1947.

— Zadovoljni? — Govorio je Flack. Ili je to samo glas izlazio iz njegovih usta. Otrgnuo sam broj i vratio mu ostatak koverta.

— 4P 327 — rekao sam i gledao u njegove oči. Ništa se nije pomaklo u njima. Ni traga poruzi ili zatajivanju. — Kako mogu biti siguran da ste mi dali pravi broj ?

— Morate mi vjerovati na riječ.

— Opišite auto.

— CadiHac-kabriolet, rrabljen, s podignutim krovom. Vjerojatno model iz 1942. Mrljavo plave boje.

— Opišite ženu.

— Puno tražiš, njuškalo. Za svoje male pare.

— Za novac dr Hambletona.

Trgnuo se. — Dobro, dobro. Plavuša. Bijeli kaput s nekakvim šarama. Širok, slamnat Šešir. Tamne naočale. Visoka oko sto pedeset i pet. Građena kao foto-model.

— Da li bi je prepoznao — bez naočala?

Pravio se da razmišlja. Zatim je odmahnuo glavom, ne.

— Koji je broj registracije, Flackie?

— Koje?

Nagnuo sam se preko stola i stresao malo pepela na njegov pištolj. Još sam malo zurio u njegove oči. Znao sam da se pribrao. Posegnuo je za pištoljem, otpuhnuo pepeo i spremio ga u ladicu.

-r— Hajde. Nestani — prosiktao je. — Ispričaj im da sam opelješio leš. Pa što? Možda ljubim posao. Možda me strpaju u ćuzu. Pa što? Kad budem vani, opet sam svoj. Flackie neće ostati bez kave i uštipaka. Ne mislite da su tamne naočale mogle prevariti Flacka. Previše sam filmova gledao da bih mogao propustiti takvu slatku mačkicu. I ako te zanima ihoje mišljenje — ona će se dugo održati. Počela je svoj uspon i tko zna> možda će uskoro trebati tjelohranitelja. Facu koja će je pratiti, paziti i izvlačiti iz neprilika. Nekoga tko zna preskočiti sve zamke, a nije nerazumno pohlepan ... Što je sad?

Nagnuo sam se naprijed i nakrivio glavu. Slušao sam.

— Učinilo mi se da čujem crkvena zvonak- rekao sam.

55

— Nema tu nikakve crkve — rekao je prezrivo — Možda to zvoni vaša šuplja glava?

— Posmrtno zvono. Zvoni polako. Odbrojava.

I on je počeo slušati. — Ništa ne čujem. — Glas mu je bio zajedljiv.

— Oh, pa vi ga i ne možete čuti. Vi ćete biti jedini momak na čitavom svijetu koji ga neće moći čuti.

Sjedio je nepomično i buljio u prazno svojini malim zlobnim očima dok mu se sjajio njegov mali zlobni brk. Tr-zala mu se jedna ruka.

Ostavio sam ga prepuštenog vlastitim mislima, a one su bile sitne, ružne i preplašene, kao i on sam.

12

Kuća s apartmanima se nalazila u Dohenv Driveu. Sastojala se od dvije zgrade povezane nadsvođenim, popločanim dvorištem u kojem je stajala fontana. Zvona i poštanske sandučice sam našao u foajeu prekrivenom imitacijom mramora. Od šesnaest sandučica samo su tri bila bez imena. Imena koja sam pročitao nisu mi značila ništa. Znači, trebalo je još poraditi. Uhvatio sam kvaku ulaznih vrata i ustanovio da nisu zaključana, ali mi ni to nije puno pomoglo.

Ispred kuće su bila parkirana dva cadillaca; Lincoln Continental i Packard. Ni jedan od cadillaca nije imao pravu boju ni pravu registraciju. Neki je momak u jahačim hlačama istegnuo noge iz male lancie. Pušio je i zurio u blijede zvijezde koje su bile dovoljno lukave i mudre da še nikada ne pokušaju približiti Hollywoodu. Odšetao sam se do glavne ulice i kod istočnog bloka ugurao u malu smrdljivu govornicu. Okrenuo sam broj Peorie Smitha. Rekli su mi da ga tako zovu zato što zamuckuje — još jedna mala zagonetka koju nisam stigao riješiti.

— Mavis Weld — rekao sam. — Telefonski broj. Govori Mario we.

— Dd-d-do-bro — rekao je. — A, Mavis Weld? Hoćeš nj-nj-ez-zin broj?

56

— Koliko tražiš?

— N-nek' bb-bude deset — rekao je.

— Zaboravi da sam zvao.

— Č-č-ek-kaj malo. J-ja n-e sm-m-ijem d-davati nj-nji-hov-ve brojeve. Pomoćnik propagande time puno riskira.

Čekao sam i udisao ustajali zrak.

— Uz to ide i adresa — cvilio je zaboravivši na mucanje.

— Pet dolara — rekao sam. — Adresu imam. I prestani s cjenkanjem. Ako misliš da si jedini čovjek u studiju koji prodaje tajne telefonskih brojeva ...

— Čekaj — rekao je preko volje i otišao po svoju crvenu knjižicu. Vrlo čudan mucavac. Mucao je samo kad nije bio uzbuđen. Vratio se i izdiktirao mi broj. Broj Nedostižnih. Ako nemaš taj broj, propao si u Hollywoodu.

Odškrinuo sam vrata dok sam okretao slijedeći broj. Nakon dugog signala javio se otegnut, seksepilan glas. Zatvorio sam vrata.

— Da-a-a — milovao me glas.

— Trebao bih gospođicu Weld.

— Možete mi reći tko treba gospođicu Weld?

— Moram joj predati nekoliko fotografija koje joj šalje Whitey.

— Whitey? A tko je taj Whitey, amigo?

— Direktor fotografije — rekao sam. — Tako ste neinformirani? Doći ću gore ako mi otkrijete u kojem ste stanu. Nalazim se u blizini.

— Gospođica Weld se kupa. — Smijala se. Na njenoj strani su zvonili srebrni zvončići, a ja sam u svojoj slušalici čuo lupu starih kanti. — I donesite fotografije, naravno. Umire od

znatiželje da ih vidi. Broj stana je četrnaest.

:— I vi ćete biti tamo?

— Pa naravno. Razumljivo. Zašto me to pitate? Prekinuo sam vezu i oteturio na svježim zrak. Vratio

sam se u Doheny Drive. Momak iz lancie i dalje je odmarao noge. Jedan od cadillaca je otišao, ali su se pojavila dva nova buicka. Pritisnuo sam zvono broja četrnaest i produžio u dvorište u kojem je svjetlost reflektora padala na grimiznocrvenu kozju krv i ribnjak pun debelih zlatnih riba i usnulih ljiljana. Nalazilo se tu i nekoliko kamenih klu-

57

pa i jedna ljuljačka. Mjesto nije izgledalo pretjerano otmjeno i skupo, iako su svi stanovi te godine stajali mnogo. Stan se nalazio na drugom katu, uz još jedan, odvojen širokim odmorštem.

Oglasilo se zvono i na vratima se pojavila visoka tamnopuska djevojka u dugačkim jahaćim hlačama. Reći da je seksi bilo bi čisto potcjenjivanje. Hlače su imale istu uglje-nocrnu boju kao i kosa. Nosila je bijelu svilenu košulju i nehajno prebačen grimiznocrveni šal. Bljedunjav prema boji njenih usnica. U zlatnoj muštikli je stajala duga smeđa cigareta. Prsti koji su držali muštiklu nisu oskudijevali u nakitu. Imala je razdjeljak na sredini kose, bijelu snježnu crtu koja je nestajala negdje na potiljku. Dvije debele pletenice sjajne crne kose uokvirivale su dugačak taman vrat. Svaku je zavezala grimiznocrvenom vrpcom. Iako su već davno prohujali dani u kojima je bila mala djevojčica.

Oštro je pogledala u moje prazne ruke. Obično su studijske snimke malo prevelike za džepove kaputa.

— Trebao bih gospođicu Weld — rekao sam.

— Snimke možete predati meni. — Glas je bio hladan, otegnut i bezobrazan, ali oči su govorele nešto drugo. Bila je nedostižna i neuhvatljiva kao javna govornica.

— Za gospođicu Weld lično. Žalim.

— Rekla sam vam da se kupa.

— Pričekat ću.

— Sigurni ste da imate snimke, amigo?

— Sigurniji nego ikad. Zašto?

-r- Vaše ime? Glas joj se zaledio, kao ptici kojoj je nenadano otkazalo krilo. A onda se opet vinula u visine, lebdjela, dizala, kružila i pjevala od sreće. Polako je dozivala osmijeh na krajeve svojih usana, jako polako, kao di-*jete koje oprezno pokušava uhvatiti pahuljicu snijega.

— Vaš posljednji film je bio izvanredan, gospođice Gonzales.

Osmijeh se zapalio na njenom licu i izmijenio je potpuno. Uspravila je tijelo, zadržavajući od zadovoljstva. — Bio je odvratn. Prokleta odvratn, vi mali, simpatični čovječe. I sami znate da ništa nije vrijedio.

— Tamo gdje ste vi ne može ništa biti odvratno, gospođice Gonzales.

58

Maknula se s vrata i pozvala me rukom. — Popit ćemo piće. Prokleta dobro piće. Obožavam laskanje, makar bilo i neiskreno.

Ušao sam. Ne bih se iznenadio da mi je zabila pištolj u leđa. Stajala je tako da sam joj morao maknuti grudi kako bih se probio kroz vrata. Njen miris me podsjetio na Taj--Mahal noću, na mjesecini. Zatvorila je vrata i odlelujala do malog bara.

— Scotch? Ili preferirate koktele? Pravim savršeno odvratn martini — rekla je.

— Scotch, molim.

Napunila je dvije čaše u koje si mogao smjestiti kišobrane. Sjeo sam u platnenu stolicu i počeo razgledavati. Bio je to staromodno namješten stan. Ugledao sam lažni kamin u kojem su se skrivale plinske cijevi (okvir je bio napravljen od mramora koji je već popucao na

nekoliko mjesta), stari ofucani Steinway, koji na svu sreću nije bio pokriven španjolskim šalom. Naokolo su ležale razbacane novokupljene knjige u blistavim omotima, a u kutu je stajala dvocijevka sa simpatično izrezbarenim kundakom i bijelom satenskom vrpcom omotanom oko cijevi. Mudrost Hollywooda.

Crna dama u crnim hlačama pružila mi je čašu s pićem i spustila se na naslon moje stolice. — Ako želite, možete me zvati Dolores — rekla je i povukla sasvim pristojan gutljaj-čić iz svoje čaše ...

— Hvala.

— A kako ja mogu vas zvati? Nacerio sam se.

— Naravno — rekla je — svjesna sam toga da ste prokleti lažac i da nemate nikakve fotografije u džepovima. Ali neću se plesti u vaše, čini mi se, vrlo povjerljive stvari.

— Daa? — Povukao sam nekoliko gutljaja. — Na koji se način kupa gospođica Weld — klasika, sa sapunom ili upotrebljava neke arapske mirise?

Mahnula je ostacima smeđe cigarete. •— Možda biste joj željeli pomoći? Kupaonica je tamo — kroz hodnik, pa na desno. Gotovo sam sigurna da vrata nisu zaključana.

— Ako je to tako jednostavno, neću.

— Oh — poklonila mi je jedan od svojih blistavih o-smijeha — Vi volite uzbuđenja i zapreke. M@ram postati

i

nepristupačnija, čini mi se? — Elegantno se pomaknula s naslona moje stolice i krenula da ugasi cigaretu i pri tom se toliko nagnula, da sam lijepo mogao pratiti liniju bokova preko napetih hlača.

— Ne trudite se, gospođice Gonzales. Ja sam samo momak koji je došao zbog posla. Ne padaju mi na pamet nikakva silovanja.

— Ne? — Smiješak je postao mekan, lijep, i budući da ne mogu smisliti neku bolju riječ, provokativan.

— Ali ako se mora ...

— Vi ste vrlo zabavno kopile — slegnula je ramenima i otišla niz hodnik noseći pola litre svog pića. Čuo sam lagano kucanje i njezin glas kako govori: — Došao je neki čovjek, draga, koji tvrdi da donosi nekakve slike iz studija. Tako on kaže. Muy simpatico. Muy guapo tambien. Con cojones.

Glas, koji sam već poznavao, rekao je oštro: — Zaveži, ti mala droljo. Dolazim odmah.

Gospođica Gonzales se vraćala pjevušeći. Čaša je bila prazna. Otišla je do bara. — Pa vi ništa ne pijete! — uzviknula je ugledavši moju čašu.

— Već sam ručao, a ionako sam baždaren samo na dvije litre. Znae, ja razumijem nešto španjolskog.

Zabacila je glavu. — Šokirani ste? — Zakolutala je očima. Zatrešla ramenima.

— Prilično me teško šokirati.

— Ali ste shvatili što sam rekla. Madre de Dios! Užasno mi je neugodno.

— Siguran sam.

Umiješala si je još jedno piće.

— Da, iskreno mi je žao — uzdahnula je. — Naime, mislim da je to istina. Ponekad nisam sasvim sigurna. Ponekad mi proketo nije stalo. Sve je tako zbrkano. Svi mi prijatelji kažu da puno previše pričam. Šokiram vas, žar ne? — Opet se našla na naslonu moje stolice.

— Ne. Ali od sada ću znati kamo moram doći ako hoću da me šokiraju.

Lijeno je odložila čašu. — Ali ja ne živim ovdje — rekla je — ja stanujem u Chateau Bercvju.

— Sami?

Nježno me lupnula po nosu. Nakon toga sam uspio shvatiti da mi se uvalila u krilo i da mi pokušava odgristi dio jezika. — Ti si mali slatki kurviš — rekla je. Bila su to najvrelija usta

koja sam ikada osjetio. Palila su me poput užarenog sunca. Jezik je nemilosrdno pretraživao moja u-sta. Oči su joj bile ogromne i crne.

— Tako sam umorna — šaptala mi je u usta. — Istrošena i užasno umorna.

Osjetio sam njezinu ruku u unutrašnjosti džepa. Snažno sam je odgurnuo, ali je već držala novčarku u ruci. Ot-plesala je s njom smijući se na sav glas, otvorila je i prekopala prstima koji su radili poput malih, brzih zmija.

— Drago mi je da ste se zbližili — oglasio se hladan glas. Na vratima je stajala Mavis Weld.

Kosa joj je bila nemarno raščupana, a nije joj se dalo gnjaviti sa šminkanjem. Imala je kratku kućnu haljinu i osim toga gotovo ništa. Noge su joj završavale u malim sre-brno-zelenim papučama. Oči prazne, a usne iskrivljene od poruge. Ali radilo se o istoj djevojci, sa ili bez naočala.

Gonzalešova joj je dobacila prodoran pogled, zatvorila svoju novčarku i bacila mi je. Uhvatio sam je i spremio. Otklizala je do stola, zgrabila svoju crnu torbu s dugim remenom i prebacila je preko ramena. Krenula je prema vratima.

Mavis Weld se nije ni pomaknula, nije je ni pogledala. Mene je gledala. Ali ni traga nekakvom osjećaju. Gonzalešova je otvorila vrata, provirila na hodnik i onda ih opet gotovo zatvorila, pa se okrenula prema nama.

— Zove se Philip Marlowe — govorila je Mavis Weld. — Zgodno ime, zar ne?

— Nisam znala da se mučiš oko njihovih imena — rekla je Mavis Weld. — Najčešće ih za tako nešto prekra-tko poznaješ.

— Shvaćam — ljubazno je odgovorila Gonzales. Okrenula se prema meni i blijedo se nasmiješila. — Tako šarmantan način da se za nekoga kaže kako je kurva. Ne čini li vam se?

Mavis Weld nije ništa rekla. I dalje je imala bezizražajno lice.

61

— Ja barem nisam — mazno je govorila Gonzaites i o-pet otvarala vrata — spavala s nekim gangsterom; barem ne u posljednje vrijeme.

— Sigurna si da se sjećaš? — pitala ju je Mavis istim glasom. — Zatvori vrata, dušo. Danas je dan kad izbacujemo smeće.

Gonzalesova ju je pogledala polako, odmjeravajući, s noževima u očima. Tiho je zasiktala i opet širom otvorila vrata. Izašla je i ostavila iza sebe strašan tresak. Ništa se nije pomaklo u mirnim tamnim očima.

— Vi biste mogli napraviti isto — uz manji tresak, naravno.

Izvukao sam maramicu i obrisao tragove ruža na licu. Boja krvi i to svježije. — To bi se svakom dogodilo — rekao sam. — Nisam je molio. Ona je vabila mene.

Odmarširala je do vrata i širom ih otvorila. — Kreni na put, sanjalico. Počni s nogama.

— Došao sam poslovno, gospođice Weld.

— Da. Sigurna sam. Van! Ne poznajem vas. I ne želim vas upoznati. A i da želim, danas nije pravi trenutak i ne nalazimo se na pravom mjestu.

— Nikada i vrijeme i mjesto i ljubljena draga zajedno ...

— Što je to? — Htjela me izgurati, ali nije bila dovoljno jaka.

— Browning — pjesnik, a ne pištolj. Vama bi se više sviđao pištolj.

— Dakle, mali čovječe, zar moram pozvati pazikuću i zamoliti ga da vas otkotrlja niz stepenice?

Došao sam do nje i gurnuo vrata. Držala ih je do posljednjeg trenutka. Nije me udarila, grozno se savladavala da to ne učini. Pokušao sam je odvući. Nije popuštala. Osovila se čvrsto i dalje posežući za kvakom i probadajući me tamnomodrim bijesom u očima.

— Ako i dalje budete stajali ovako blizu — rekao sam — radije obucite još nešto.

Spustila je ruku i onda snažno zamahnula. Zvuk je bio isti kao i zatvaranje vrata Gonzalesove, samo što je ovaj i boljeo. A uz to me podsjetio na bol zadobijen nekoliko sati ranije.

62

— Zar sam vas povrijedila? — pitala je nježnim glasom.

Potvrdio sam.

— Prekrasno. — Opet je zamahnula i opet me pogodila, samo još puno jače. — Mislim da bi bilo dobro da me poljubite — disala je teško. Oči su joj bile jasne, prozirne i blage. Spustio sam pogled. Stisnula je desnu šaku i čekala spremna. Nije bila baš mala i bezopasna.

— Vjerujte mi — rekao sam — ne činim to iz samo jednog razloga. Napravio bih to i da držite svoj mali crni pištolj ili bokser koji sigurno ne mičete s toaletnog stolića.

Ljubazno se nasmiješila.

— Možda nešto radim za vas — nastavio sam. — I ja ne poludim i ne trčim za svakim ženskim nogama koje vidim. — Pogledao sam u njezine. Dobro sam ih vidio jer je zastavica koja je označavala dozvoljenu liniju bila dovoljno mala. Povukla je krajeve haljine i krenula prema malom baru odmahujući glavom.

— Imam dvadeset i jednu godinu, slobodna sam i bijela. Činilo mi se da znam sve moguće pristupe. Mislim da ih poznajem. Ako vas ne mogu prestrašiti, ako vas ne mogu izbaciti, ako vas ne mogu zavesti, čime da vas onda kupim, doda vola?

— Paa...

— Ne govorite — oštro me prekinula i okrenula se držeći čašu u ruci. Otpila je, zatresla svoju valovitu kosu i nasmiješila se malim, sitnim osmijehom. — Novac, pa naravno. Kako sam tako glupa pa previđam takve stvari.

— Novac bi pomogao.

S gađenjem je iskrivila usta, ali joj je glas ostao ljubazan. — Koliko?

— Sto dolara za početak.

Jeftini ste. Malo jeftino kopile. Kaže sto dolara. U vašim krugovima se sto dolara naziva novcem?

— Povećajmo na dvjesto. S tim novcem mogu u penziju.

— Prejeftino. Svaki tjedan, naravno. U lijepim, čistini kovčegima?

— Kovčeg nije nužna. Samo bih je zaprljao.

— A što ću ja dobiti za taj novac, moj mali prekrasni njuškaču? Ja znam tko ste, naravno.

63

— Vi ćete dobiti potvrdu. Tko vam je rekao da sam njuškalo?

Na trenutak se zaboravila, a onda je opet uskočila u ulogu.

— Po mirisu. — Bila je zadovoljna.

— Siguran sam da sami smišljate svoje replike — rekao sam. — A stalno sam se pitao što to nije u redu.

Sagnuo sam se, ali me dohvatilo nekoliko kapljica. Čaša se zaustavila na zidu iza moje glave. Razbijeni komadi su pali nečujno.

— A sada sam potrošila čitavu zalihu svog djevičanskog šarma — rekla je mirnim glasom.

Pokupio sam šešir. — Nikada nisam ni pomislio da ste ga vi ubili. Ali trebao bi postojati neki valjan razlog da se ne otkrije kako ste bili tamo. Korisno je da čovjek dobije neki predujam i da se sredi. I dovoljno informacija da bi se predujam uopće prihvatio.

Izvadila je cigaretu iz kutije, bacila je u zrak i bez ikakvog napora ulovila usnama i zapalila šibicom koja se pojavila niotkuda.

— Gospode! Zar sam trebala nekoga ubiti?

Još uvijek sam držao šešir u ruci. Osjećao sam se blesavo. Ne znam zašto. Stavio sam ga na glavu i krenuo prema vratima.

— Nadam se da imate za kartu do kuće — rekao je zlobni glas iza mojih leđa.

Nisam odgovorio. Hodao sam dalje. Kad sam dohvatio kvaku, rekla je: — Nadam se da vam je gospođica Gonza-les dala adresu i broj telefona. Čujem da od nje možete dobiti svašta — i novac, ako je potrebno.

Ispustio sam kvaku i brzim koracima ušao u sobu.

— Slušajte — rekao sam — možda ćete teško povjerovati, ali ja sam došao jer mi se činilo da tu živi djevojka kojoj bi trebalo pomoći — i koja će teško pronaći nekoga kome može vjerovati. Pretpostavljao sam da ste došli u hotel zbog nekakve isplate. A činjenica da ste bili sami i riskirali da vas netko prepozna — a stvarno vas je i prepoznao hotelski detektiv čija su moralna načela čvrsta kao prastara paučina — natjerala me da povjerujem kako ste upali u jednu od onih gužvi koje u Hollywoodu znače kraj. Ali vi niste u gužvi. Vi stojite pod malim reflektorčićem i izvla-

64

čite sve one glupe, dosadne pokrete iz onih glupih, dosadnih trećerazrednih filmova u kojima ste nekoć glumili — ukoliko se to i može nazvati glumom ...

— Zavežite — siktala je kroz stisnute zube koji su za-škripali. — Zaveži ti mali ljigavi ucjenjivaču, ti odvratna njuškalice!

—• Vi me ne trebate — rekao sam. — Vi ne trebate nikoga. Tako ste prokleta mudri da biste se uspjeli izvući iz zaključane čelične blagajne. Neću vam smetati. U redu. Idite naprijed i izvlačite se kako znate. Nemojte me tjerati da vas gledam. Dođe mi da se raspadnem od plakanja kad vidim kako je mala obična djevojka tako beskrajno mudra. Stvarno ste me dirnuli, draga!

Prestala je disati i nije se ni pomakla dok sam prilazio vratima i otvarao ih. Ne znam zašto. Čitava stvar ipak nije bila tako jednostavna.

Spustio sam se stepenicama i kroz dvorište došao do ulaznih vrata. Zamalo sam se sudario s vitkim tamnookim čovjekom koji je stajao pripaljujući cigaretu.

— Oprostite — rekao je tiho — bojim se da sam vam se našao na putu.

Počeo sam ga zaobilaziti i onda sam odjednom primijetio da u desnoj ruci drži ključ. Zgrabio sam ga i istrnuo mu ga iz ruke — ni sam ne znam zašto. Pogledao sam u broj koji je na njemu pisao. Četrnaest. Stan Mavis Weld. Bacio sam ga u nekakvo grmlje.

— Ne treba vam — rekao sam — vrata nisu zaključana.

— Pa naravno — rekao je. Smiješio se na poseban način. — Baš sam glup.

— Daa — rekao sam — Obojica smo jako glupi. Glup je svatko tko se gnjavi s onom glupačom.

— Ne bih rekao — govorio je tiho i promatrao me svojim malim očima.

— I ne morate. Ja sam to rekao umjesto vas. Oprostite. Donijet ću vam ključ. — Otišao sam do grmlja, pronašao ključ i vratio mu ga.

— Najljepša hvala — rekao je. — Da vas nešto pitam ... — Zastao je. I ja sam stajao. — Nadam se da ne prekidam neku uzbudljivu svađu — rekao je. — Ne bi mi bilo drago. Ne? — Nasmiješio se. — Pa, budući da nam je

65

Mavis Weld zajednička prijateljica, mogao bih se i predstaviti. Zovem se Steelgrave. Da li sam vas već negdje sreo?

— Ne, nigdje me niste vidjeli — odgovorio sam. — Ja se zovem Marlowe, Philip Marlowe. Sasvim je sigurno da se nismo nigdje vidjeli, gospodine Steelgrave. I baš čudno, ali nikada nisam ni čuo za vas. I bilo bi mi prokleta svejedno čak i da ste vi Turobni Moyer. — Nikada mi nije postalo jasno zašto sam to rekao. Nije postojao nikakav povod, osim što sam tog dana prvi put čuo to čudno ime. Lice mu je preplavio čudan mir. Poseban, ukočen pogled pojavio se u njegovim mirnim, crnim očima. Izvadio je cigaretu iz usta, pogledao u užareni

vrh, otresao pepeo, iako ga nije bilo nimalo i, gledajući u pod, rekao: — Turobni Moyer. Čudno ime. Čini mi se da ga prvi put čujem. Da li je to netko koga bih trebao poznavati?

— Ne, osim ako niste jedan od zaljubljenika u Šiljke za led — rekao sam i otišao. Prešao sam stepenice i došao do svog automobila i onda se okrenuo. Još uvijek je stajao na istom mjestu i gledao za mnom. Cigaretu je držao među usnama. Nisam s tolike udaljenosti mogao otkriti kakav mu je izraz lica. Nije se ni pomaknuo, i dalje je stajao nepomično. Nije se okrenuo. Ušao sam u auto i krenuo.

13

Vozio sam Sunsetom prema istoku, ali nisam išao kući. Kod La Bree sam skrenuo na sjever, prema Highlandu, preko Chuenga Passa, pa dolje, do bulevara Ventura, kraj Studio Cityja i Sherman Oaksa i Encina. Vozeći se tim putem čovjek se nije mogao osjećati usamljen. Na toj cesti nikada. Brzi momci u friziranim fordovima ulijetali su i izlijetali iz kolona, mimoilazili branike na milimetar — uvijek uspješno. Umorni muškarci u prašnjavim »kupeima« i velikim automobilima žmirkali su i čvrsto stiskali upravljače i jurili na sjever ili na zapad, prema toplim domovima i večerama, prema večerima uz sportske stranice, kreštanje radija, urlanje razmažene djece i blebetanja luckastih žena. Vozio sam kraj blistavih reklama koje su prikrivale lažna

66

pročelja, kraj prljavih trovačnica hamburgerom kojima šarena svjetla poklanjaju izgled palača, kraj prolaznih restorana, pravih, živahnih cirkusa u kojima oko automobila skakuću mrzovoljna potrkala. Vozio sam kraj sjajnih šankova i smrdljivih, zamašćenih kuhinja u kojima bi se i štakori potrovali. Ogromni kamioni s prikolicama su se kotrljali nizbrdo, iz Wilmingtona i San Pedra, preko Sepluveda, pa dalje prema Ridge Routeu. U daljini, nakon semafora, prigušeno bi počinjali ispuštati urlike, kao izgladnjeli lavovi nekog ZOO-vrta.

Iza Encina, sa brežuljka je samo povremeno zatreperi-lo neko svjetlo i probilo se kroz guste krošnje. Domovi filmskih zvijezda. Filmske zvijezde, fuj. Veterani hiljada postelja. Suzdrži se, Marlowe, nisi čovjek, noćas ne.

Zrak je postajao hladniji. Autoput uži. Vozila su se prorijedila, pa je svako novo svjetlo boljelo. Uzbrdica je rasla, prevladavala stijene, a na vrhu je povjetarac, neometan na putu od oceana, plesao svoj prigodni ples kroz noć.

Večerao sam u mjestu blizu Thousand Oaksa. Slabo, ali brzo. Nahrani ih i izbaci. Puno posla. Ne možemo dozvoliti da sjedite nad drugom šalicom kave, gospodine. Zauzimate mjesto. Svako mjesto znači novac. Vidite li sve one ljude iza. Oni žele jesti. Misle da moraju. Svemogućí zna zašto baš ovdje. I konzerva bi bila bolja. Nemirni su. Kao i vi. Moraju izvući svoje automobile i nekuda otići. Krave muzare za lopove koji vode restorane. Opet isto. Noćas nisi čovjek, Marlowe.

Platio sam i otišao do bara da zalijem njujorški odrezak. Zašto njujorški? Željezo proizvode u Detroitu. Izašao sam na noćni zrak koji još nitko nije uspio prisvojiti i staviti u opticaj. Vjerojatno puno njih pokušava. Možda će i uspjeti.

Vozio sam do usjeka Oxnard i okrenuo natrag, obalom. Prema sjeveru je tekla rijeka kamiona teškotonaša, prekrivenih narančastim svjetlima. Sa desne se strane valjao tusti, veliki, čvrsti Pacifik. Umorno je stizao do obale, kao prostitutka poslije naporna posla. Bez glasa, bez mjesečine, samo jedva čujno udaranje valova. Bez mirisa. Bez oštrog, divljeg mirisa mora. Kalifornijski ocean. Kalifornija, drža-va-trgovina. Ropotarnica, prodaje sve, ne nudi ništa. Opet. Noćas jiiisi čovjek, Marlowe.

67

Pa, dobro. A zašto bih i bio? Sjedim u uredu, igram se mrtvom muhom, a unutra uskače mali, prljavi stvor iz Manhattana u Kansasu i tjera me da za izlizanu dvadesetaču tražim njenog brata. Izgleda da se radi o kriplu, ali ona ga želi naći. I sa bogatstvom, zaključanim u mojoj riznici, kotrljam se do Bay Cityja i obavljam dosadni, rutinski posao od kojeg mi se

spava. Susrećem zgodne ljude, sa ili bez ši-ljaka za led zabodenih u vratove. Idem i izlažem i sebe. Ona se opet vraća, uzima dvadeset dolara, daje mi poljubac, pa mi opet daje novac, jer nisam obavio dovoljno posla u jednom danu.

Odlazim dr Hambletonu, penzioniranom optometričaru iz El Centra i opet susrećem novi stil sređivanja vratova. I ne kažem to pajkanima. Samo pretražim mušterijin tupe i glumim. Za koga lomim vrat? Za plavušu seksi pogleda, koja ima previše ključeva? Za djevojku iz Manhattana u Kansasu? Ne znam. Znam samo da nešto nije onakvo kako izgleda i stari, umorni, ali uvijek pouzdani instinkt mi govori da će u ovakvoj podjeli karata pogrešna osoba izgubiti u-log. Zar je to moja stvar? I što je uopće moj posao? Da li znam? Jesam li ikada znao? Nećemo o tome. Večeras nisi čovjek, Marlowe. Možda nikada nisam ni bio, niti ću ikada biti. Možda sam samo ektoplazma sa privatnom dozvolom. Možda nas sve to čeka u hladnom, mračnom svijetu u kojem se događaju samo ružne stvari, dobre nikada.

Malibu. Opet filmske zvijezde. Opet ljubičaste i plave kade. Opet postelje od perja. Opet Chanel No. 5. Opet lin-kolni i cadillaci. Opet kose što lepršaju na vjetru i sunčane naočale, lažno-rafinirani razgovori i lučki moral. Čekaj, stani na trenutak. Puno dobrih ljudi radi na filmu. Pogrešno se postavljaš, Marlowe. Večeras nisi čovjek.

Los Angeles sam nanjušio prije nego što sam stigao. Miris ustajalosti i starosti, kao miris predugo zatvorene sobe. Raznobojna svjetla vas samo zavaravaju. Bila su divna. Trebalo bi podići spomenik«čovjeku koji je izmislio neonska svjetla. Petnaest katova visok, od čvrstog mramora. Konačno jedan momak koji je iz ničega stvorio nešto.

Otišao sam u kino, na film u kojem je glumila Mavis Weld. Jedan od onih filmova sa mnogo stakla i kroma, gdje se svi previše smiju, suviše govore i toga su svjesni. Žene su se stalno penjale dugačkim, zavojitim stepenicama da bi

68

promijenile odjeću. Muškarci su stalno vadili cigarete s mo-nogramima iz skupih tabakera i pripaljivali ih jedan drugome skupim upaljačima. Posluga se savijala od težine pladnjeva sa pićem koje je nosila preko terase, do bazena veličine Huronskog jezera, samo puno čisteg.

Glavni glumac je bio jedna simpatična mješina puna šarma, nešto izlisanog, doduše. Zvijezda filma je bila mrzovoljna brineta prezriva pogleda. Nekoliko loših krupnih planova otkrivalo je da je davno odvalila četrdesetpetu; odvalila ju je tako jako da je od odvaljivanja mogla slomiti ruku. Mavis Weld je bila druga violina i igrala je obučena. Bila je dobra, ali je mogla biti i deset puta bolja. A da je bila bolja, izrezali bi polovicu scena kako bi zaštitili zvijezdu. Najbolje balansiranje na žici. Bolje nisam vidio. Više neće morati hodati po žici. Popet će se na klavirsku strunu i stajat će visoko. Ispod nje neće pridržavati zaštitnu mrežu.

14

Morao sam se vratiti u ured. Preporučena pošiljka u kojoj se nalazio narančasti papirić trebala je već biti tamo. Većina prozora je bila u mraku, ali ipak ne svi. I u drugim profesijama se radi noću. Liftboj me pozdravio dubokim glasom i otaljigao do gore. Hodnik su osvjetljavala otvorena vrata još uvijek osvjetljenih ureda u kojima su spremačice čistile naplavine mnogih izgubljenih sati. Preskočio sam brundavi usisač, ušao u mračni ured i otvorio prozore. Sjeo sam za pisači stol, ne radeći ništa, čak ništa i ne misleći. Nije stigla nikakva preporučena pošiljka. Svi zvukovi zgrade, osim brundanja usisača, izjurili su u noć i nestali između kotača nebrojenih automobila koji su jurili ulicom. A onda sam začuo, negdje iz dubine hodnika, kako neki čovjek zviždi »Lili Marlene«, virtuosno i elegantno. Znaosam tko je. Bio je to noćni čuvar koji je provjeravao vrata. Upalio sam stolnu lampu tako da je odmah produžio kraj mojih vrata. Koraci su mu se izgubili u daljini, a onda se opet vratili, teži i sporiji nego prije. Začuo sam zvono u drugoj

69

prostoriji. Sigurno je stigla preporučena pošiljka. Izašao sam da je primim, ali sam se prevario.

Debeli čovjek u nebesko plavim hlačama zatvarao je vrata s lakoćom koju samo debeli ljudi mogu imati. Nije bio sam, ali sam prvo njega osmotrio. Bio je visok i širok. Ni mlad ni privlačan, ali ipak podnošljiv. Iznad nebesko plavih gabardenskih hlača nosio je dvobojnu jaknu koja bi na nekoj zebri izazvala opće oduševljenje. Posljednji gumb kanarinac žute košulje bio je otkopčan — morao je biti ako je htio dopustiti vratu da se izmigolji. Hodao je bez šešira i glavu mu je ukrašavala zavidna količina laneno plave kose. Nos mu je netko slomio, ali su ga opet skrпали, sasvim pristojno, ali ne tako da bi se mogao hvaliti.

Uz njega je stajala nekakva mršava kreatura crvenih očiju i balava nosa. Star oko dvadeset godina, visok me-tarsedamdesetpet, mršav kao držak od metle. Trzao mu se nos, trzala su mu se usta, trzale su mu se ruke i izgledao je jako nesretan.

Debeljko se dobroćudno smješкао. — Gospodin Mar-lowe, bez sumnje.

Rekao sam: — A tko bi drugi?

— Malo je kasno za poslovne razgovore — govorio je debeli čovjek i raširio ruke tako da se nije vidjelo barem pola sobe. — Nadam se da se nećete naljutiti. Ili ste već tako zauzeti da za nove stvari nemate vremena.

— Ne zezajte me. Živci mi trepere — rekao sam. — Tko je ovaj narkić?

— Priđi, Alfred — debeljko se obratio kompanjonu

— I prestani se ponašati kao djevica.

— U svinjsku torbu — rekao mu je Alfred. Debeljko mi se okrenuo i nježno rekao: — Zašto ti pro-

paliteti stalno ponavljaju iste riječi? A uopće nije smiješno. Nije ni pametno. Ne znači ništa. Pravi problem, taj Alfred. Uspio sam ga odviknuti od takvih stvari, ali bilo je privremeno, izgleda. Reci gospodinu »Dobro večer«.

— Odjebi s njim — rekao je Alfred.

Debeljko je uzdahnuo. — Zovem se Toad — rekao je.

— Joseph P. Toad.

Ništa nisam odgovorio.

— Samo naprijed, smijte se slobodno — nastavio je.

70

— Već sam navikao. Cijeli život nosim to ime. — Prilazio mi je ispružene ruke. Prihvatio sam je. Ljubazno mi se smješкао i gledao me u oči. — U redu je, Alfred — rekao je ne okrenuvši glavu.

— Budi pažljiv, Alfred — govorio je debeli i dalje držao moju ruku stiskom koji bi savinuo željezni stup.

Alfred se pomaknuo i pokrenuo ruku pokretom koji je izgledao beznačajan i beskorisan, ali je u ovom slučaju rezultirao pištoljem uperenim ravno u moju glavu.

— Još ne — govorio je debeljko.

— U svinjsku torbu — rekao je Alfred. Pištolj je uperio u moje grudi. Prsti su mu se zgrčili oko obarača. Piljio sam u njih. Točno sam znao u kojem trenutku izlijeće metak. Sada to nije bilo važno. To se događalo u nekom drugom, prilično lošem filmu. Ja s tim nisam imao nikakve veze.

Otponac je škljocnuo u prazno. Alfred je uz nezadovoljno groktan je spustio pištolj i ovaj je nestao. Opet se počeo trzati. Kad je baratao pištoljem nestajala je sva nervoza. Pitao sam se od koje su ga to droge odviknuli.

Čovjek je ispustio moju ruku, a veseli osmijeh je i dalje prekrivao njegovo veliko, zdravo lice.

Potapšao se po džepu. — Ja imam metke — rekao je

— Alfred nije uračunljiv u posljednje vrijeme. Malo kopile vas je moglo ustrijeliti.

Alfred se uvalio u stolicu, zanjihao je prema zidu i počeo glasno disati na usta.

Opet sam stajao na vlastitim nogama.

— Kladam se da vas je prestrašio — oglasio se Joseph P. Toad.

Osjetio sam sol u ustima.

— Niste se proslavili hrabročću — rekao mi je i bubnuo me debelim prstom u trbuh.

Odmaknuo sam se od prsta i pogledao ga u oči. *- Koja je cijena? — pitao me gotovo nježno.

— Uđimo u ured — rekao sam.

Okrenuo sam mu leđa i ušao u drugu sobu. Bilo je teško, ali sam nekako uspio. Cijelim putem mi se cijedio znoj. Zaobišao sam pisaći stol i stao čekajući da Toad uđe. Nar-kić se dotrzao za njim.

71

— Nemate nikakav strip? — pitao me Toad. — To ga smiruje.

— Sjednite. Pogledat ću.

Dohvatio je stolicu, a ja sam otvorio ladicu i izvukao luger. Polako sam ga podizao i promatrao Alfreda. Nije me ni primijetio. Proučavao je lijevi kut stropa.

— Samo ovaj strip imam — rekao sam.

— Neće vam trebati — rekao je debeli čovjek nježno.

— Onda dobro — govorio je moj glas, ali se meni činilo da to čujem nekoga tko priča iza debelog zida. Jedva sam razaznao riječi. — Ali, nikad se ne zna. Ako zatreba, tu je. I napunjen je. Želite da vam pokažem?

Čovjek se trudio da izgleda zabrinuto. — Žao mi je što ste tako shvatili cijelu stvar — rekao je. — Toliko sam se navikao na Alfreda da ga više i ne primjećujem. Možda ste u pravu. Možda bih trebao nešto poduzeti.

— Daa — rekao sam. — Napravi to danas poslije podne prije nego što mi dođeš u ured. Sada je prekasno.

— Pričekajte, gospodine Marlowe. — Pružio je ruku. Udario sam ga lugerom po dlanu. Bio je brz, ali ne dovoljno. Razrezao sam mu kožu. Uhvatio se za ruku i sisao ranu. — Ma molim vas! Alfred je moj nećak. Dijete moje sestre. Ja moram paziti na njega. Ne bi ni muhu povrijedio.

— Slijedeći put ću pripremiti jednu muhu koju on neće povrijediti.

— Ma nemojte biti takvi, gospodine. Molim vas, ne budite takvi. Donosim vam vrlo lijep prijedlog.

— Zavežite — rekao sam. Spuštao sam se polako u stolicu. Lice mi je gorjelo. Nisam mogao govoriti. Osjećao sam se pijano. Govorio sam teško i polako: — Prijatelj mi je pričao o nekom momku koji je imao sličnu stvarčicu pred sobom. Sjedio je za stolom, kao i ja sada. Držao je pištolj ovako kako ga ja držim. S druge strane stola su stajala dvojica, kao vi i Alfred. Čovjek koji je sjedio na mom mjestu je poludio. Nije se mogao obuzdati. Počeo se tresti. Nije mogao izgovoriti ni jednu riječ. Samo je osjećao pištolj u svojoj ruci. Bez riječi je zapucao — dvaput u mjesto na kojem se sada nalazi vaša trbušina.

Debeli je pozelenio i počeo se dizati iz stolice. A onda se ipak predomislio. Izvadio je iz džepa nekakvu suludu

72

maramicu i obrisao znoj s lica. — To ste gledali na filmu

— rekao je.

— Točno — rekao sam. — Ali mi je režiser filma otkrio gdje je tu scenu doživio. A to nije bilo na filmu.

Spustio sam luger na stol, ispred sebe i progovorio malo normalnijim glasom: — S oružjem treba rukovati vrlo brižno, gospodine Toad. Nikada ne znate što će se poremetiti u čovjekovoj glavi kada mu uperite vojnički .45 pod nos

— posebno ako ne zna da nije nabijen. Na trenutak sam postao nervozan. Znate, od ručka nisam uzeo fiks.

Proučavao me stisnutih očiju. Narkić se digao i otišao do druge stolice, zavrtio je nogom, sjeo i naslonio svoju prljavu, masnu kosu na zid.

— Čuo sam da ste teški — rekao je Toad polako, hladna i oprezna pogleda.

— Krivo ste obaviješteni. Vrlo sam nježan. Raspad-nem se zbog najmanje sitnice.

— Daa. Shvaćam.

Dugo me promatrao. — Sve smo krivo odigrali. Smijem staviti ruku u džep? Ne nosim pištolj.

— Samo naprijed — rekao sam. — Bio bih neizmjereno sretan da pokušate izvući pištolj.

Lice mu se ukrutilo, a onda je izvadio tanku novčarku od svinjske kože i iz nje izvukao novu, sjajnu novčanicu od sto dolara. Položio ju je na rub stola, pa izvukao slijedeću, a onda još jednu, sve dok nije poslagao pet novčanica po sto dolara. Pažljivo ih je poslagao po stolu, jednu uz drugu. Alfred je spustio stolicu i zablenuo se u novac. Drhtale su mu usne.

— Pet stotinjarki — rekao je debeli. Zatvorio je novčarku i vratio je u džep. Pažljivo sam pratio njegove pokrete. — Ni za što — samo da ne gurate nos tamo gdje mu nije mjesto. Shvaćate?

Gledao sam ga.

— Vi ne tražite nikoga. Nikoga niste mogli pronaći. Nemate vremena da prihvaćate bilo kakve poslove. Ništa niste čuli i ništa niste vidjeli. Vi ste čisti i imate čistih pet stotina. U redu?

U sobi se čulo samo Alfredovo disanje. Debeli je polako okrenuo glavu. — Tiho, Alfred. Dobit ćeš fiks čim ode-

73

mo — rekao mu je. — Pokušaj biti pristojan. — Opet je liznuo svoju ranicu.

— Ako ste mu vi uzor, neće biti teško — rekao sam.

— Odjebi s njim — rekao je Alfred.

— Skroman rječnik. Jako ograničen. Shvatili ste, prijatelju? Pokazivao je novac. Dohvatio sam držak pištolja. Nagnuo se prema naprijed. — Smirite se malo. Sve je jasno. Ovo je predujam. Ne morate ni prstom maknuti. Ono što radite je — ništa. Ako nastavite s neradom određeno vrijeme, dobit ćete istu takvu sumu. Jednostavno, zar ne?

— A za koga to ne radim? — pitao sam.

— Za mene. Josepha P. Toada.

— Čime se bavite?

— Možete me nazvati poslovnim zastupnikom.

— A kako bih vas još mogao zvati? Uostalom, o čemu smijem samostalno razmišljati?

— Mogli biste me zvati momkom koji želi pomoći momku koji ne želi da jedan momak ima problema.

— I kako bih mogao zvati tog plemenitog tipa? — pitao sam.

Joseph P. Toad je sakupio novčanice, izravnao rubove i gurnuo hrpicu prema meni. — Možete ga nazvati momkom koji radije rasipa novac nego krv. On ne bježi od prosipanja krvi ako je to jedina stvar koja preostaje.

— A kako se snalazi sa šiljcima za led? — pitao sam. — Vidim da je s pištoljima prilično nespretn.

Debeli je grickao donju usnu, a onda je izvukao s dva prsta i počeo nježno gladiti, kao krava kad preživa. — Ne razgovaramo o šiljcima za led — rekao je napokon. — Govorimo o tome kako biste mogli ustati na lijevu nogu i jako si naškoditi. Ako odustanete od ustajanja i mirno držite noge na stolu, stizat će vam novac.

— Što je s plavušom? — pitao sam.

Razmišljao je trenutak, a onda zaklimao glavom. — Možda ste već predaleko zabrazdili — uzdahnuo je. — Možda je prekasno za sklapanje poslova.

Nalaktio se na stol i rekao ljubazno: — U redu. Razgovarat ću s gazdom i vidjeti dokle će ići. Možda još nije kasno. Sve ostaje po starom dok vas ne nazove. U redu?

74

Pustio sam ga da misli kako je sve u redu. Oslonio se

0 stol i počeo polako ustajati. Promatrao je pištolj koji sam neprekidno pomicao po upijaču.

— Lovu zadržite — rekao je. — Idemo, Alfred. — O-krenuo se i čvrsto otkoračao iz sobe.

Alfred ga je promatrao postrance, a onda se zablenuo u novac na stolu. Opet mu se pojavio automatik u ruci, na isti, neobjašnjiv način. Izvio se do stola, kao prava jegulja. Stalno je držao pištolj uperen u mene, a lijevom rukom je zgrabio novac. Nestao je u njegovom džepu. Poklonio mi je jedan od svojih hladnih i praznih osmijeha, zakli-mao glavom i izašao. Cijelo to vrijeme nije ni primijetio da ga neprekidno pratim svojim pištoljem.

— Alfrede, hajde — oštro ga je zvao čovjek. Alfred je skliznuo kroz vrata i nestao.

Vanjska vrata su se otvorila, a onda opet zatvorila. Koraci su odlazili hodnikom. Onda je nastupila tišina. Sjedio sam i vrtio film unatrag i nije mi bilo jasno o kakvom se to idiotizmu radi. Ili je to postao novi način zastrašivanja.

Nakon pet minuta je zazvonio telefon.

Oglasio se dubok, prijazan glas: — Oh, zaboravio sam vas pitati da li poznajete Sherryja Balloua?

— Nikad čuo.

— Sheridan Ballou. Veliki agent? Trebali biste ga potražiti.

Izvjesno sam vrijeme šutio. A onda sam se oglasio: On je njezin agent?

— Mogao bi biti — rekao je Joseph P. Toad. — Pretpostavljam da ste shvatili kako smo Alfred i ja samo pioniri.

1 ništa više. Par piona. Netko je htio ispipati kakvi ste. Ovo se činilo najjednostavnije. Sada više nisam tako siguran.

Nisam odgovorio. Prekinuo je vezu. U istom trenutku je zazvonilo opet.

Oglasio se zavodnički glas: — Baš vam se ne sviđam, zar ne, amigo?

— Naravno da mi se sviđate. Samo me prestanite gristi.

— Sjedim sama u Chateau Bercvju. Usamljena sam.

— Nazovite uslužni servis.

— Ali, molim vas. Ne smijete tako govoriti. Radi se o jako važnom poslu.

75

— Siguran sam. Samo što to ne spada u moje područje.

— Što je rekla ona ženturača — kakve vam je gadosti ispričala o meni?

— Ništa. Možda vas je nazvala tihuanskom lađom u jahačim hlačama. To vam smeta?

Zabavljalo ju je. Neko vrijeme su odzvanjali srebrni zvončići. — Vi ste vreća puna viceva. Zar nije tako? Ali znate, ja nisam imala pojma da ste detektiv. Sada je situacija drugačija.

Mogao sam joj reći da se vara, ali nisam. Samo sam rekao: — Gospođice Gonzales, spominjali ste nekakav posao. O kakvom se to poslu radi, ukoliko se niste zafrkavali?

— Da li biste htjeli zaraditi pozamašnu svotu novca? Jako pozamašnu?

— Bez upucavanja?

Uzdahnula je. — Si — rekla je zamišljeno. I o tome se treba razmisliti. Ali vi ste tako hrabri, tako veliki...

— U uredu sam u devet sati ujutro. Tada ću biti puno "hrabriji. A sada me ispričajte ...

— Imate sastanak? Da li je lijepa? Ljepša od mene?

— Gospode bože — rekao sam. — Zar uvijek mislite samo na jednu stvar?

— Idite dođavola, dušo — rekla je i prekinula vezu.

Pogasio sam svjetla i izašao. Došao sam do pola hodnika kad sam ugledao čovjeka koji je zagledao u vrata. Nosio je preporučeno pismo. Morao sam se vratiti u ured i spremi ga u sef. I dok sam to radio, oglasio se telefon.

Pustio sam ga da zvoni. Za danas mi je bilo dosta. Nije me zanimalo. I da je bila sama kraljica od Sabe u svojoj prozirnoj spavaćici — ili — ili bez nje — bio sam preumoran da bih brinuo. Mozak mi se pretvorio u vreću mokra pijeska.

Zvonilo je i kad sam dohvatio kvaku izlaznih vrata. Beskorisne priče. Morao sam se vratiti. Nagon je bio jači od iscrpljenosti. Podigao sam slušalicu.

Tanki, cvrkutavi glas Orfamav Quest.

— Oh, gospodine Marlowe, užasno vas dugo zovem. Tako sam nesretna. Ja sam...

— Ujutro — rekao sam. — Ured je zatvoren.

76

— Molim vas, gospodine Marlowe. Samo zato što sam malo izgubila živce ...

— Sutra ujutro.

— Ali ja vas moram vidjeti — glas je rastao do vriska. — Užasno je važno.

— Uff.

Mucala je: — Vi — vi ste me poljubili.

— Ljubio sam i bolje — rekao sam. — U pakao s njom. U pakao sa svim ženama.

— Javio mi se Orrin.

Zastao sam na trenutak, a onda se nasmijao. — Vi ste slatka, mala lažijevica. Do viđenja.

— Zbilja. Nazvao me. Telefonom. Ovamo, u stan.

— Krasno. Znači da vam detektiv ne treba. Imate jednog, puno boljeg u vlastitoj obitelji.

Ja nisam uspio otkriti gdje stanujete.

Nastala je kratka pauza. Ipak je uspjela — nisam spustio slušalicu. Toliko sam joj bio dužan.

— Pisala sam mu gdje ću odsjesti.

— Aha. Samo što nije dobio pismo jer se odselio, a novu adresu nije ostavio nikome. Sjećate se? Javite se ponekad, kad ne budem umoran. Laku noć, gospođice Quest. I ne morate mi otkriti gdje se nalazite. Više ne radim za vas.

— Dobro, gospodine Marlowe. Onda ću nazvati policiju. Mislim da vam se to neće svidjeti. Uopće vam se neće svidjeti.

— Zašto?

— Zato jer se radi o ubojstvu, a to je vrlo ružna stvar, zar ne?

— Popnite se gore — rekao sam. — Čekat ću. Prekinuo sam. Izvukao sam bocu »Old Forestera«. Za

način na koji sam natočio i ispio čašu pića nije se mogla primijeniti riječ sporost.

77

15

Ušla je prilično žustro. Pokreti su joj bili oštri, mali i kratki. Na licu joj je lebdio njen mali, jasni osmijeh. Odlučno je spustila svoju torbu, udobno se smjestila u stolicu za posjetioce i nastavila se smiješiti.

— Baš je lijepo od vas što ste me čekali — rekla je. — Kladam se da niste uspjeli večerati.

— Pogrešno — rekao sam. — Već sam večerao i sada pijem svoj viski. A vi imate nešto protiv viskija ako se ne varam?

— Naravno da ne.

— Baš mi je drago — rekao sam. — Nadao sam se da nećete promijeniti mišljenje. — Stavio sam bocu na stol i još si natočio. Malo sam otpio i onda pogledao u nju, preko čaše.

— Ako tako nastavite, nećete biti u stanju da me sa- slušate — istresla je.

— Što je s ubojstvom? — pitao sam. — Ubijen je netko koga poznajem % Vidim da to niste vi — još uvijek.

— Molim vas, izostavite ako možete svoje morbidne primjedbe. Nisam ja kriva. Sumnjicali ste me, pa sam vas morala razuvjeriti. Orrin me nazvao. Ali mi nije htio otkriti gdje se nalazi

i što radi. Ne znam zašto.

— Htio je da to sami otkrijete — rekao sam. — Zeli da očvrstnete.

— Nije duhovito. A ni pametno.

— Ali je zlobno — rekao sam. — Tko je ubijen? Ili je i to tajna? %

— Ubili su onog groznog čovjeka iz pansiona. Onog ... ma ... zaboravila sam mu ime.

Prčkala je nešto oko taške, ali ne dovoljno dugo da bi prikrila neugodu, jer neugodno joj uopće nije bilo. Zato je mene natjerala da natočim još jedno piće.

— Zaboravimo ga oboje — rekao sam. Budimo barem jednom jedinstveni. — Spremio sam bocu u ladicu i ustao.

78

— Gledajte, Orfamay, ne pitam vas kako ste to saznali. Ili, točnije, kako je to Orrin saznao. I da li je saznao. Pronašli ste ga. Tražili ste da to ja učinim. Ili je on pronašao vas, što cijelu stvar svodi na isto.

— Nije isto — povikala je. — Ja ga nisam pronašla. Nije mi htio reći gdje stanuje.

— Ako je opet na nekom mjestu sličnom prijašnjem, ne zamjeram mu.

Stisnula je usnice, s gađenjem. — Ništa mi nije htio reći.

— Osim o ubojstvima — rekao sam — i sličnim sitnicama.

Glasno se nasmijala. — Rekla sam to jer sam vas htjela prestrašiti. Mislim da nitko nije ubijen. Djelovali ste tako hladno i neprijatno. Mislila sam da mi više ne želite pomoći. I — tako sam cijelu priču izmislila.

Duboko sam udisao zrak i pogledavao u šake. Polako sam ispravljao prste. Ustao sam. Bez riječi.

— Ljutite se? — pitala me sramežljivo. Vrhom prsta je crtala mali krug po površini stola.

— Trebao bih vas tresnuti posred lica — rekoh. — Prestanite izigravati nevinašce. Inače ću vas zaista odalapati.

Hvatala je zrak. — Oh, kako se usuđujete!

— To smo već čuli — rekoh. Prečesto pričate istu priču. Zavežite već jednom i nosite se odavde. Mislite da uživam kada me netko na smrt prestraši? Ah, još nešto. — Otvorio sam ladicu, izvukao dvadeset dolara i bacio ih pred nju. — Nosite taj novac. Potpomognite neku bolnicu ili istraživački institut. Čini me odvratno nervoznim.

Ruka je automatski posegnula za novcem. Iza naočala su me gledale okrugle i začuđene oči. — Gospode — rekla je i otmjenom kretnjom pokupila torbicu. — Nisam imala pojma da ste tako strašljivi. Mislila sam da ste čvršći.

— Varka — mrmljao sam, movajući se oko stola. U-vukla se u stolicu, što dalje od mene. — Oštar sam s malim djevojkama koje ne puštaju da im narastu dugi nokti. Iznutra sam mekan kao putar.

Uhvatio sam je za ruku i snažno je gurnuo prema njenom licu. Zabacila je glavu. Otvorila je usta. Danas sam imao prokletu sreću sa ženama.

79

— Ali, naći ćete Orrina, zar ne? — šaptala je. — Sve je bila laž. Sve što sam vam rekla. Nije me nazvao. Ja — ja ništa ne znam.

— Parfem — njuškao sam. — Opa, malo slatko srdašce. Poškropili ste se parfemom iza uha — i to zbog mene!

Pomaknula je bradu za milimetar. Oči su joj gorjele.

— Skinite mi naočale — šaptala je. — Philippe. Ne smeta mi ako povremeno popijete malo viskija. Zbilja mi ne smeta.

Glave su nam se gotovo dodirivale. Nisam joj se usudio skinuti naočale. Mogao bih je tresnuti posred nosa.

— Da — rekao sam glasom koji je podsjećao na glas Orsona Wellsa, ustiju punih dvopeka. — Naći ću vam ga, draga, ukoliko je živ. Besplatno. Bez dinara troška. Samo vas

nešto pitam.

— Što, Philippe? — nježno me upitala i još više raz-maknula usnice.

— Tko je bio crna ovca vaše obitelji?

Ustuknula je poput preplašene srne. Promatrala me skamenjena lica.

— Rekli ste da to nije Orrin. Sjećate se? Posebno ste naglasili. A kad ste spomenuli sestru Leilu, brzo ste skočili na drugu temu. Ta vam je bila neugodna.

— Ja — ne sjećam se da sam to ikada spomenula — rekla je vrlo polako.

— Zanimalo bi me — rekao sam — pod kojim imenom Leila glumi u filmovima?

— Filmovima? — čudila se neuvjerljivo. — A, mislite na igrane? Ne znam zašto, ja vam nikad nisam rekla da glumi. Nikada nisam ništa takvo ni spomenula.

Poklonio sam joj jedan od svojih najpoznatijih prezrivyh smješkova. Pobjesnula je.

— Gledajte svoja posla, Leilu ostavite na miru — de-rala se. — Izostavite moju sestru Leilu u svojim prljavim primjedbama.

— Zašto prljavam? — pitao sam. — Da pokušam pogoditi.

— Sve na što mislite su žene i alkohol — vrištala je.

— Mrzim vas! — Pojurila je prema vratima, rastvorila ih širom i otrčala hodnikom.

Vratio sam se do stola i srušio u stolicu. Vrlo čudna, mala djevojka. Vrlo čudna. Kao što sam i očekivao, za ne-

80

koliko trenutaka je zazvonio telefon. Nakon što je četvrti put zazvonio, oslonio sam se na ruku i podigao slušalicu.

— Pogrebni zavod »Tuga i sjeta, skladište mrtvačkih kovčega« — rekao sam.

— Mo-o-lim? — javio se ženski glas i zatim prasnuo u smijeh. Štos sa policijskih veselica. Iz 1921. S dugačkom bradom. Ugasio sam svjetla i krenuo kući.

16

Slijedećeg jutra, u petnaest do devet, parkirao sam se nekoliko zgrada od fotografskog ateljea u Bay Cityju, sit i smiren. Čitao sam lokalne novine kroz par sunčanih naočala. Već sam prožvakao novine iz Los Angelesa i nisam otkrio nikakav članak o šiljcima za led. Nije spomenuta nikakva »MISTERIOZNA SMRT U HOTELU«, bez navođenja imena i vrste oružja. U Bay Cityju su imali više vremena. Vijest o ubojstvu stavili su na prvu stranicu, odmah do novih cijena mesa:

»U ULICI IDAHO PRONAĐEN PROBODEN MUŠKARAC.« — Nakon anonimnog telefonskog poziva policija je požurila u ulicu Idaho, na broj nasuprot stovarišta drva firme »Seamans Jansing«. Otvorivši otključana vrata njegovog stana policajci su pronašli Lestera B. Clausena, 45, nadstojnika pansiona, kako leži mrtav. Clausen je ubijen ubodom šiljka za led koji je još uvijek bio zaboden u njegov vrat. Nakon preliminarne istrage, sudac istražitelj, Frank L. Crowdy, objavio je da je žrtva bila jako pijana i u trenutku smrti vjerojatno bez svijesti. Policija nije otkrila nikakve tragove borbe.

Poručnik Moses Maglashan je odmah preuzeo istragu i ispitao sve stanare nakon što su se vratili s posla, ali ni to nije pomoglo u rasvjetljavanju zločina. Na pitanje reportera, sudac istražitelj je primijetio kako postoji mogućnost da se radi o samoubojstvu, ali položaj rane to ipak uglavnom isključuje. Pregled prijavne knjige je pokazao da je iz nje nedavno istrgnuta stranica. Poručnik Maglashan je nakon ispitivanja prisutnih izjavio da su svi primijetili zde-

81

pastog muškarca srednjih godina, smeđe kose i grubog lica. Nekoliko je puta bio viđen u hodnicima pansiona, ali nitko od stanara nije znao kako se zove ni čime se bavi. Nakon pažljivog pretresa svih soba Maglashan je izrazio mišljenje da je jedan od stanara nedavno napustio pansion i to u velikoj žurbi. Oštećenje prijavne knjige, sam karakter tog dijela grada i nepotpun opis nestalog muškarca veoma otežavaju tok istrage.«

— Za sada ne mogu dati nikakvu izjavu u povodu Cla-usenove smrti — rekao je Maglashan kasno prošle noći. — Ali već sam ga neko vrijeme zbog određenih sumnji držao na oku. Njegovi poznanici su naši stari znanci. Težak slučaj, ali mi ćemo ga riješiti.

Zgodan članak — samo su dvanaest puta spomenuli Maglashanovo ime. Na trećoj stranici je stajala fotografija na kojoj drži šiljak za led i zamišljeno ga promatra nabrana čela. Tu je još bila i fotografija broja 449, koja je govorila više od svakog članka. Na trećoj se vidjelo nešto pokriveno plahtom i prst Maglashana koji pokazuje na tu stvar. Našla se tu i fotografija gradonačelnika koji je sjedio za stolom i izgledao strasnije od samog pakla, a govorio je o poslijeratnom kriminalu. Rekao je ono što se od jednog gradonačelnika i očekuje — otkrio nam je mlaku vodu i ubacio nekoliko gramatičkih pogrešaka.

Tri minute prije devet otvorila su se vrata fotografskog ateljea iz kojeg je izašao postariji crnac i počeo mesti. Točno u devet pojavio se mlad muškarac uredna izgleda i otvorio vrata. Ušao sam noseći crno-narančastu potvrdu koju je dr G. W. Hambleton sakrio u svoju periku.

Dok sam mijenjao potvrdu i nešto sitniša za oмотnicu u kojoj se nalazio negativ i pola tuceta osam puta uvećanih fotografija, sumnjičavo me promatrao mladi, uredni muškarac s naočalama. Ništa nije rekao. Ali po načinu na koji me gledao shvatio sam da zna da nisam onaj koji je negativ donio.

Izašao sam i sjeo u auto. Razgledao sam plijen. Fotografije su prikazivale muškarca i plavušu kako sjede u restoranu, a pred njima na stolu leži hrana. Gledali su prema gore kao da im je nešto iznenada zaokupilo pažnju i sada imaju samo toliko vremena za namještanje prije nego što se

pritisne okidač. Po osvjetljenju se jasno vidjelo da nije upotrijebljen blic.

Djevojka je bila Mavis Weld. Muškarac je bio nešto niži, tamniji i bezizražajni. Nisam ga prepoznao. Nije postojao nikakav razlog da to učinim. Naslonjač je bio zaklonjen siluetama plesnih parova. Restoran je, znači, »Plesni ka-zino«. Stvar je postajala još zamršenija. Svaki amater, lovac na poznate ličnosti, koji bi pokušao snimati bez dozvole uprave, bio bi izbačen tako da se ne bi zaustavio daljnjih sto kilometara. Mora da se radilo o skrivenoj kameri i onom istom triku koji je otjerao Ruth Snyder na električnu stolicu. Leća utaknuta u kragnu košulje, s okidačem u džepu. Nisam dugo pogađao tko je autor fotografije. Mora da je Orrin Quest vrlo brz i spretan momak kad je uspio iznijeti živu glavu.

Stavio sam fotografije u džep sakoa i tada napipao komadić papira. Izvukao sam ga i pročitao: »Dr Vincent La-gardie, 965 Wyoming Street, Bay City«. Znači to je taj »Vince« s kojim sam već razgovarao i kojeg je Clausen pokušao nazvati.

Postariji ravnotabanaš je hodao ivicom pločnika i crtao žutom kredom po karoserijama. Objasnio mi je kako ću stići do ulice Wyoming. Odvezao sam se tamo. Bila je to dugačka ulica izvan poslovne četvrti, paralelna s dvije važnije, u kartama označene, ulice. Sivkasta kuća, broj 965, nalazila se na uglu. Na vratima je stajala mjedena ploča na kojoj je pisalo: Vincent Lagardie, radi od 10—12 i od 2.30—4.00.

Kuća je izgledala uredno i tiho. Stepenicama se penjala neka žena koja je za sobom vukla malog dječaka. Pročitala je što piše na ploči, pogledala na sat i neodlučno cupkala usnicu. Mali dječak je oprezno razgledavao okolicu, a onda je tresnuo u koljeno. Jauknuła je, ali joj »je glas i dalje bio miran: — Johnny, nemoj to raditi svojoj tetki Fern.

Otvorila je vrata i povukla za sobom onog malog majmuna. Sa druge strane raskršća stajala je velika bijela kuća kolonijalnog stila. Ispred kuće se nalazio natkriveni trijem koji je svojom veličinom odudarao od ostalog dijela kuće. Na travnjaku su bili postavljeni reflektori. Staza koja je vodila do kuće bila je ograđena grmovima ruža u cvatu. Veliki crno-srebrni natpis na trijemu je objavljuvao »Gar-

landova kuća mira«. Razmišljao sam kako se sviđalo dr La-gardieu da kroz prozor gleda u pogrebni zavod. Možda je zato i bio oprezan.

Okrenuo sam se na raskršću, odvezao natrag u Los Angeles i otišao ravno u svoj ured. Pregledao sam poštu i zaključao plijen iz fotografskog ateljea u Bay Cityju u zelenu blagajnu — osim jednog snimka koji sam sjedeći za stolom pregledao povećalom. Kroz to staklo su, unatoč ogromnom povećanju, detalji slike bili vrlo oštri. Pred suhonjavim muškarcem bezizražajnog lica, koji je sjedio uz Mavis Weld, ležalo je na stolu večernje izdanje »News Chronicle«. Lako sam pročitao naslov: »Kandidat za pobjedu u bantam kategoriji podlegao od ozljeda zadobivenih u borbi.«

Takve su naslove mogla imati samo popodneva ili večernja izdanja. Privukao sam telefon. Kada sam spustio ruku na slušalicu, zazvonilo je.

— Marlowe? Ovdje Christv French. Ima li što novo?

— Ako vam teleprinter radi, nema. Čitao sam novine iz Bay Cityja.

— Hm, znam taj slučaj — mirno je rekao. — Čini mi se da se radi o istom momku, zar ne? Iste inicijali, isti lični opis, isti način ubijanja, čak se i vrijeme podudara. Samo se nadam da nije opet na djelu banda Moea Steina.

— Ako i jest, mora da je promijenila način rada — rekao sam. — Jučer sam malo osvježio pamćenje. Steinova banda je svoje žrtve bušila. Jedan je imao na tijelu više od stotinu uboda.

— Možda su u međuvremenu postali spretniji — rekao je French kao da se malo ispričava — no o tome i ne bi htio razgovarati. U stvari, nazvao sam vas zbog Flacka. Da li ste ga možda od jučer poslije podne negdje vidjeli?

— Ne.

— Odmaglio je. Nije došao na posao. Iz hotela su nazvali njegovu domaćicu. Spakirao se i nestao. U nepoznatom pravcu.

— Niti sam ga vidio, niti sam ga čuo — rekao sam.

— Nije vam bilo čudno što je naš leš kod sebe imao samo četrnaest dolara?

— Pomalo. Sami ste pronašli odgovor.

— Samo sam nagađao. U međuvremenu sam ga odbacio. Flack se ili prestrašio ili je iznenada došao do novca.

84

Da li je znao nešto što nama nije rekao i za to dobio novac, ili je našem prijatelju ukrao iz džepa novčarku, a onih četrnaest komada ostavio kako bi sve izgledalo što uvjerljivije.

Rekao sam: — I jedno i drugo je moguće. Ili možda oboje. Onaj tko je tako temeljito pretražio sobu, nije tražio novac.

— Zašto ne?

— Zato što sam tom dr Hambletonu preporučio hotelsku blagajnu. Nije ga zanimala.

— Takva ptičica vas ne bi nazvala da mu pričuvate novac — rekao je French. — Ne bi vas uopće nazvao da mu nešto pričuvate. Ili je trebao zaštitu ili kakvog pomagača — ili možda vezu.

— Zao mi je — rekao sam. — Rekao mi je ono što sam vam već ispričao.

— Kad ste vidjeli da je mrtav — otegnuto je izgovorio French — već je bilo kasno da mu predate svoju posjetnicu.

Stiskao sam u ruci slušalicu dok sam u mislima ponovo razmišljao o razgovoru s Hicksom u pansionu u ulici Idaho. Opet sam vidio kako drži moju posjetnicu među prstima i promatra je. A zatim sam vidio sebe kako mu je vadim iz ruku. Duboko sam udahnuo i opet izdahnuo.

— Sumnjam — rekao sam. — Samo me prestanite na smrt plašiti.

— Ali imao ju je, najdraži! Imao ju je u hlačama, u džepiću za sat.

— Posjetnicu sam dao Flacku — rekao sam. ,

Na trenutak je nastupila tišina. Iz velike daljine su do mene dopirali glasovi i lupanje pisaćeg stroja. Konačno je French suho izgovorio: — Sve u redu. Do viđenja. — Odmah nakon toga je odložio slušalicu.

Jako polako sam spuštao slušalicu na aparat i ispravljao ukočene prste. Buljio sam u fotografiju koja je ležala na pisaćem stolu. Iz nje sam shvatio jedino to da su dvije osobe, od kojih sam jednu poznavao, večerale u »Plesnom kazinu«. Po novinama na stolu lako ću otkriti datum — barem sam se nadao.

Nazvao sam »News Chronicle« i zatražio sportsku redakciju. Četiri minute kasnije već sam imao zapisano: »Ritchv Belleau, omiljeni kadi dat za prvaka u bantam kate-

85

goriji, umro je 19. veljače nešto prije ponoći, u bolnici Sestara milosrdnica, od povreda zadobivenih večer prije u borbi na holivudskom stadionu.« Podnevno sportsko izdanje »News Chronicle« objavilo je vijest na naslovnoj strani 20. veljače.

Još jednom sam nazvao isti broj i tražio Kennvja Hasta iz lokalne redakcije. Prije je bio kriminalistički reporter i već sam ga dugo godina poznavao. Čitavu minutu smo pričali o svemu i svačemu, a zatim sam upitao: — Reci, tko je kod vas obrađivao smrt Moea Steina?

— Tod Barrow. Sada radi u »Post-Dispatchu«. Zašto?

— Htio bih znati neke detalje, ako je moguće.

Rekao je da će u arhivu potražiti građu i opet me nazvati. To je i učinio za deset minuta. — Dobio je dva metka u glavu dok se vozio u svom automobilu ulicom Franklin, dvije ulice od Chateau Bercvja. Vrijeme — otprilike dvadeset tri i petnaest.

— Datum — 20. veljače — rekao sam. — Jesam li u pravu?

— Tako je. Nikakvih svjedoka, a hapšenja prema uobičajenom policijskom repertoaru: sakupljači oklada, besposleni boksterski menadžeri i slični sumnjivci iz te profesije. Zašto ti to treba?

— Nije li upravo tada u gradu bio jedan od njegovih kompanjona?

— O tome ne piše ništa. Kako se zove?

— Turobni Moyer. Jedan znanac koji radi na policiji spomenuo je nekakvog užasno bogatog muškarca iz Holly-wooda kojeg su zatvorili, jer je bio sumnjiv, ali su ga morali pustiti zbog nedostatka dokaza.

— Čekaj! — rekao je Kenny. — Nečeg sam se sjetio. Pa naravno — muškarac se zove Steelgrave. Vlasnik »Plesnog kazina«. Kažu ds^je kockar i tome slično. Ugodan momak. Upoznao sam se s njim. To je bio skandal.

— Kakav skandal?

— Neki je mudrac uvjeravao policiju da je Steelgrave u stvari Turobni Moyer, pa su ga zbog toga deset dana držali u istražnom. Cleveland je tu tvrdnju odbio. Nije mogao sudjelovati u ubojstvu Steina, jer je deset dana sjedio u ću-zi. Tvoj znanac iz policije čita previše kriminalističkih romana.

86

— Svi to rade — rekao sam — zato i jesu tako opasni. Pozdravili smo se i prekinuli vezu a ja sam se zavalio

u stolicu promatrajući svoju fotografiju. Uzeo sam škare £ izrezao dio na kojem su se vidjele novine i naslov. Dijelove sam stavio u odvojene omotnice i spremio ih u džep. Dodao sam i papirić s nekim opaskama.

Okrenuo sam broj Mavis Weld. Nakon dugotrajne zvonjave javio se ženski gla«. Bio je dalek i bezličan. Možda sam ga već čuo, a možda i ne. Samo je rekao: — Molim?

— Govori Philip Marlowe. Mogu li razgovarati s gospođicom Weld?

— Gospođica Weld će se vratiti kasno. Želite li ostaviti poruku?

— Vrlo je hitno. Gdje bih je mogao naći?

— Zao mi je. Ne znam.

— Da li možda zna njezin agent?

— Možda.

— Da niste možda vi gospođica Weld?

— Gospođica Weld nije kod kuće. — Spustila je slušalicu.

Sjedio sam i mozgao o glasu ... Što sam više mozgap, sve manje sam znao. Otišao sam na parkiralište i potražio svoj auto.

17

Na terasi »Plesnog kazina« nekoliko je ranih ptičica čekalo da posrče svoj ručak. Zastakljeni zid dvorane bio je prekriven zastorom. Odvezao sam se iza zavoja i zaustavio ispred dvokatne kockaste zgrade od cigle ružičaste boje koja je imala bijele, olovom uokvirene prozore, krov s grčkim zabatom i nekakvu stvar, koja je izdaleka podsjećala na starinsku kvaku izrađenu od bronce. Iznad vrata se nalazio lepezasti prozorčić na kojem je stiliziranim slovima izrađenim od crnog drveta pisalo: »Sheridan Ballou, Inc.«. Zaključao sam auto i krenuo prema ulaznim vratima. Bila su bijela, visoka i široka, s ključaonicom kroz koju se mogao provući veliki miš. U unutrašnjosti se sakrivala prava bra-

87

1 va. Potražio sam alku, ali su je napravili u istom stilu. Bila je izrađena u jednom komadu i njome se nije moglo udarati.

i Potapšao sam jedan od vitkih, bijelih, izljebljenih stupova, otvorio vrata i odmah se našao u čekaonici koja je zauzimala čitavu prednju stranu kuće. Ispunjavao ju je i tamni namještaj starinskog izgleda i gomila stolica i naslonjača prekrivenih tkaninom šarenog uzorka. Na prozorima i su stajale čipkaste zavjese a oko njih škrinje s crtežima koji su odgovarali šarenom uzorku tkanine na naslonjačima.

Bio je tu i tepih s cvijetnim uzorkom i mnogo ljudi koji su htjeli vidjeti gospodina Sheridana Balloua.

| Neki od njih su bili veseli i razdragani, puni nade. Neki su izgledali kao da na istom mjestu čekaju već danima. Neka crna djevojka u kutu jecala je u svoju maramicu. Nitko na nju nije obraćao pažnju. Lovili su mi profil s različitih strana, sve dok nisu shvatili da ne kupujem ništa i da ne radim za Balloua.

Za pisačim stolom u empire stilu nezainteresirano je sjedila opasna ridokosa i nešto govorila u snježnobijeli telefon. Prišao sam joj a njene su me oči prostrijelile s nekoliko ledenih munja. Skrenula je pogled i zaustavila ga na ornamentu koji je ukrašavao zidove čitave sobe.

— Ne — govorila je u telefon. — Ne. Žao mi je. Mislim da nema smisla. Suviše je, suviše zauzet. — Prekinula je vezu i obdarila me s još nekoliko ledenih pogleda.

— Dobro jutro. Htio bih vidjeti gospodina Balloua — rekao sam. Spustio sam posjetnicu na stol. Primila ju je za jedan ugao i veselo je promatrala.

— Danas? — upitala je susretljivo. — Ovaj tjedan?

— Koliko se inače čeka?

— Čekalo se i pola godine — veselo je rekla. — Možda vam može pomoći netko drugi?

— Ne. *

— Žalim. Beznadežno. Navratite! Negdje oko Božića. Na sebi je imala bijelu, vunenu suknju, svilenu bluzu

boje crvenog vina i bolero od crnog baruna s kratkim rukavima. Kosa joj je sijala kao užareno sunce.

— Moram ga vidjeti — rekao sam.

Opet je pročitala moju posjetnicu. Smijala se prekrasno. — Svi moraju — rekla je. — Samo pogledajte, gospo-

dine ... gospodine Marlowe, pogledajte ove divne ljude. Svi su već stajali ovdje kad smo otvorili ured. Još prije dva sata.

— Ovo je važno.
— Vjerujem. Zbog čega, ako smijem pitati?
— Htio bih preprodati nešto prljavog rublja. Izvadila je cigaretu iz kristalne kutije i zapalila je upaljačem od kristala.
— Preprodati? Za novac — u Hollywoodu?
— Zašto ne.
— Kakvo prljavo rublje? Ne morate se bojati, neću pasti u nesvijest.
— Malo je opsceno, gospođice — gospođice ... — Nakrivio sam glavu kako bih mogao pročitati pločicu na stolu.

— Helen Grady — rekla je. — No, jedna pristojno opscena priča nikada ne škodi.

— Nisam rekao da je pristojna.

Pažljivo se naslonila na stolicu i puhнула mi dim u lice.

— Dakle, ucjenjivanje — uzdahnula je. — Zašto se dođavola ne izgubite, čovječe? I to što prije, dok vam ne natovarim na vrat nekoliko debelih pajkana?

Sjeo sam na rub njenog pisaćeg stola, ulovio pregršt dima njezine cigarete i otpuhnuo joj ga u kosu. Odmaknula se ljutito.

— Nestanite, govvaru! — rekla je glasom kojim se obraćamo praznom zidu.

— Oh, oh, što se to dogodilo s vašim uglađenim rječnikom?

I ne okrenuvši glavu, oštro je rekla: — Gospođice Va-ne!

Visoka, vitka, elegantna, tamnokosa djevojka oholili obrva pogledala je prema njoj. Upravo je ušla kroz vrata koja su bila kamuflirana šarenim staklom. Prišla je bliže. Gospođica Grady joj je pokazala svoju posjetnicu. — Spink.

Gospođica Vane otišla je s posjetnicom kroz šarena vrata.

— Sjednite i malo uvucite šape, panju jedan! — poučila me gospođica Grady. — Može se dogoditi da ovdje sjedite čitav tjedan.

Sjeo sam u visok mekan naslonjač, čiji se naslon pružao još dvadeset i pet centimetara iznad moje glave. Sam

89

Sam se sebi činio kao kepec. Gospođica Grady me počastila osmijehom oštrim poput sječiva, a zatim se opet posvetila telefoniranju.

Pogledao sam naokolo. Curetak u kutu više nije plakao. Ravnodušnom mirnoćom je uređivala lice. Jako visok, rasni muškarac zamahnuo je lijepo oblikovanom rukom kako bi mogao pogledati na svoj elegantni ručni sat i ugodno se protegnuo. Drsko je nakrivio šešir, provjerio da li su kraj njega žute, jelenje rukavice i štap za šetnju sa srebrnom glavom, a onda je polako odšetao do riđokose.

— Dva sata sam čekao gospodina Balloua — rekao je ledeno hladno svojim zvonkim, mekim, školovanim glasom. — Nisam navikao da nekoga čekam dva sata, bio to tko mu drago.

— Žao mi je, gospodine Fortescue. Gospodin danas ima strašno mnogo posla.

— Žao mi je što mu ne mogu ostaviti ček — monotonim glasom i s visoka nastavio je elegantni dugajlija. — To je vjerojatno jedino što ga zanima. U nedostatku toga ...

— Pričekajte! — Riđokosa je podigla slušalicu: Da? ... Tko to kaže, osim Goldwyna? Pronađite nekoga tko još nije poludio. No, pokušajte još jednom. — Tresnula je slušalicu. Dugajlija se nije dao smesti.

— U nedostatku toga — rekao je kao da nikada nije ni prekidao rečenicu — htio bih ostaviti ličnu poruku.

— Izvolite — rekla mu je gospođica Grady.

— Prenesite mu moje pozdrave i to da je prijavio tvor.

— Radije recite smrdljivac, dragi — rekla je. — Ionako ne razumije engleski.

— No, dobro, neka bude smrdljivac i još jedanput smrdljivac — rekao je Fortescue. — Dodajmo još kap sum-porovodika i bordelskog parfema najgore vrste. — Popravio je šešir i letimično ocijenio svoj profil u ogledalu. — Želim vam dobro jutro i fućkam na društvo Sheridana Balloua!

Dugonogi glumac se ponosnim korakom uputio prema vratima i odgurnuo ih svojim štapom za šetnju.

— Što je s njim? — pitao sam.

Sažaljivo me pogledala. — Billjem Fortescueom? Ništa. Ne dobiva uloge, ali svakodnevno dolazi i uvijek izvede

90

istu predstavu. Nada se da će ga vidjeti netko kome će se to svidjeti.

Polako sam zatvarao usta. Čovjek može čitavu vječnost provesti u Hollywoodu, a da još uvijek ne zna kako to rade na filmu.

Gospođica Vane se pojavila na vratima i kimnula mi bradom. Slijedio sam je. — Tamo. Druga vrata desno. — Gledala je za mnom dok sam hodao hodnikom prema drugim vratima. Bila su otvorena. Ušao sam i zatvorio ih za sobom.

Za pisaćim stolom je sjedio debeljuškasti muškarac sijede kose i dirljivo mi se smješkao. — Budite pozdravljeni!

— rekao je. — Ja sam Moses Spink. Parkirajte svoju stražnjicu i odmah prijedite na stvar. Hoćete cigaretu? — Otvorio je nekakvu stvarčicu koja je izgledala kao kovčeg i ponudio mi samo tridesetak centimetara dugačku cigaru. Bila je utaknuta u specijalnu staklenu cjevčicu.

— Ne, hvala — rekao sam. — Pušim lulu.

Uzdahnuo je. — No, dobro. Dakle, što ćemo lijepo čuti? Zovete se Marlowe? Što? Marlowe? Marlowe? Da li sam ikada čuo za to ime?

— Najvjerojatnije niste — rekao sam. — Ja još nikada nisam čuo za Spinka. Tražio sam nekoga tko se zove Bal-lou. Da li Spink slično zvuči? Nikakav Spink me ne zanima. I neka ostane među nama: fućkam ja na sve Spinkove.

— Detektiv, zar ne? — rekao je Spink. Širokogrudno je zamahnuo rukom na kojoj je zablještao kamen žut kao žuto svjetlo na semaforu. — Ostavite sad to! — rekao je.

— Sjednite i govorite! Ne poznajete me i ne želite me upoznati. Neka bude, ne zamjeram vam. U našoj struci mora biti i onih koji nisu uvredljivi.

— Ballou! — rekao sam.

— Ali, prijatelju, budite razumni, Sherrv Ballou ima prokleta puno posla. Dvadeset i četiri sata radi i još polovicu posla ne obavi. Sjednite i povjerite se malom Spinku!

— Što vi, u stvari, ovdje radite? — htio sam znati.

— Štit. Moram ga štiti. Čovjek kakav je Sherrv ne može razgovarati sa svima. To obavljam ja. Isto kao i on — do određene granice, naravno.

— Možda sam ja već prešao tu granicu — rekao sam.

91

li — Možda — dobrodušno je izgovorio Spink. Odljepio
' je debelu ljepljivu traku s cjevčice u kojoj se nalazila ciga-
ra, pažljivo je izvukao i pregledao nema li kakvu grešku. 'j — To vam neću tajiti.
Zašto mi ne biste samo otprilike rek-

li li o čemu se radi? Tada ćemo lako procijeniti. Do sada ste
l se samo razbacivali riječima. Mi čujemo toliko riječi da nas
jj one više ne mogu ganuti.

l Promatrao sam kako otkida vrh skupocjene cigare i ka-
| ko je pali. — Kako da znam da ga nećete izdati ili prodati?

— lukavo sam upitao.

Spinkove sitne oči su zasjale i ne mogu sa sigurnošću tvrditi da u njima nije bilo suza. — Ja da izdam Sherrvja Balloua? — utučeno je upitao prigušenim glasom, kao da se nalazi na pogrebu koji stoji šesto dolara. — Ja? Prije bih izdao vlastitu majku!

— Za mene to ne predstavlja nikakvu garanciju — rekao sam. — Ne poznajem vašu majku.

Spink je odložio cigaru na pepeljaru koja je svojom veličinom odgovarala kadi za kupanje ptica. Zalamatao je rukama po zraku i sav se snuždio od žalosti. — Ah, dragi prijatelju! Kako samo možete tako govoriti! — zajecao je. — Sherrvja Balloua volim kao da mi je rođeni otac. Još više! Moj otac — ma, ostavimo sada to. Poslušajte me, prijatelju! Budite čovjek! Morate barem malo vjerovati u vjernost! Vjerujte malom Spinku. Hoćete, zar ne?

Izvukao sam omotnicu iz džepa i bacio je preko pisaćeg stola. Izvukao je fotografiju i pažljivo je promatrao. Spustio je na pisaći stol. Pogledao je u mene, pa u fotografiju, onda opet u mene.

— No — rekao je ukočenim glasom, glasom u kojem više nije bito ni traga povjerljivosti i iskrenosti o kojima je prije govorio — što je tu čudno?

— Zar vam moram otkriti tko je ta djevojka?

— Tko je ovaj muškarac? Šutio sam.

— Pitao sam vas tko je ova bitanga! — Spink je gotovo urlao na mene. — Istresite stvar, nevaljalče! Van s istinom!

I dalje sam šutio. Spink je polako posegnuo za telefonom ne skidajući s mene svoje hladne svijetle oči.

— Samo naprijed! Samo nazovite! — rekao sam. —

92

Zovite stanicu i tražite poručnika Chrystyja Frencha u odjelu za umorstva. I on pripada ljudima koji se ne mogu uvjeriti lijepim riječima.

Spink je maknuo ruku s telefona. Polako je ustao i izašao nekamo noseći sa sobom fotografiju. Čekao sam. Vani, na Sunset Boulevardu promet je tekao monotono i potmulo. Minute su prolazile polako. Dim Spinkove cigare još je neko vrijeme lelujao zrakom sve dok ga nije u sebe uvukao uređaj za klimatizaciju. Promatrao sam nebrojene fotografije koje su visile na zidu. Na svima je stajala posveta kojom se izražavala vječna odanost gospodinu Sherrvju Bal-lou. Pretpostavljao sam da se radi o davno zaboravljenim zvijezdama, čim su ih smjestili u Spinkovu sobu.

18

Spink se uskoro vratio i samo mi namignuo. Slijedio sam ga hodnikom, kroz dvokrilna vrata, do predsoblja u kojem su sjedile dvije tajnice, kraj njih su bili ugravirani srebrni paunovi. Kada smo im se približili, vrata su se otvorila sama.

Spustili smo se niz tri stepenice prekrivene sagom ravno u radnu sobu u kojoj je nedostajao samo bazen za kupanje. Soba okružena galerijom na kojoj su stajale police za knjige zauzimala je dva kata. U kutu je stajao Stein-way koncertni klavir, a sobu je ispunjavao namještaj izrađen od stakla i bijelog drveta, pisaći stol nešto manji od teniskog igrališta, stolice, sofe i stolovi, a na jednoj od sofa ležao je muškarac raskopčane košulje koja mu je otkrivala dlakave grudi. Čelo mu je bilo prekriveno bijelim u-brusom, a dječjački vitka, plavokosa djevojka namakala je drugi u srebrnoj posudi. Posuda se nalazila na stolu, odmah kraj sofe.

Bio je to visok i stasit muškarac valovite tamne kose i jako preplanula lica, koliko se dalo prosuditi unatoč ubrusu. Jedna mu je ruka visila nad sagom; među prstima je držao cigaretu iz koje je sukljao dim.

93

Svjetlokosa je promijenila ubrus na njegovom čelu. Muškarac je zastenjao. Spink je rekao: — Tu je taj momak, Sherrv. Zove se Marlowe.

Muškarac na sofi je prostenjao: — Što hoće?

Spink je rekao: — Ne želi reći.

Muškarac na sofi je rekao: — Zašto si ga doveo ovamo? Umoran sam.

Spink je rekao: — Ma znaš i sam kako je, Sherrv. Ponekad ipak moraš.

Muškarac na sofi reče: — Koje li je ono bilo njegovo lijepo, zvučno ime?

Spink mi se obratio: — Sada možete reći što vas muči. Samo požurite, Marlovve!

Šutio sam.

Muškarac na sofi polako je podigao ruku u kojoj je držao cigaretu. Umorno je prinio cigaretu ustima, i povukao dim beskrajnom dosadom aristokrate koji propada u svom ruševnom zamku.

— Vama govorim, prijatelju! — zarežao je Spink. Plavokosa je ponovo promijenila ubrus, ni u jednom trenutku ne pogledavši ikoga od nas. U sobi je vladala grobna tišina, teška kao dim užarene cigarete. — No, istresi činjenice, bijednice!

Potražio sam cigaretu, zapalio je, a zatim sjeo na obližnju stolicu. Ispružio sam ruku i pomno je promatrao. Svakih nekoliko sekundi polako bih savinuo palac.

Ljutiti Spinkov glas prekinuo je tu idilu: — Zar mislite da Sherrv može čekati čitav božji dan?!

— A što da radi čitav božji dan? — pitao sam. — Da sjedi na sofi presvučenoj bijelom svilom i pusti da mu po-zlaćuju nokte na nogama?

Svjetlokosa se iznenada okrenula i zablenu u mene. Spink je rastvorio usta i žmirkao. Muškarac na sofi je polako podigao ruku i pomaknuo ubrus. Pomaknuo ga je toliko da mu je uspjelo izviriti tamno oko. Salveta je tiho skliznula natrag.

— Takvim se tonom ovdje ne razgovara — grubo je rekao Spink.

Ustao sam i rekao: — Oprostite, ali molitvenik sam zaboravio. Prvi put čujem da bog radi komisijski i da mu trebaju zastupnici.

94

Čitavu minutu nitko nije progovorio. Plavokosa je promijenila ručnik.

Muškarac ispod salвете mirno reče: — Pokupite se djeco! Novi neka ostanu!

Spink me prostrijelio bijesnim pogledom. Svjetlokosa je izašla šutke.

Spink se javio: — Zašto ga ne opalimo nogom u guzicu!

Ispod salвете se javio umoran glas: — O tome sam toliko razmišljao da me već boli glava. Nestani!

— Dobro, šefe — rekao je Spink. Teška srca je krenuo, još jednom se osvrnuo, prostrijelio me bijesnim pogledom i nestao.

Muškarac sa sofe je slušao da li se zatvaraju vrata. Tek tada me upitao: — Koliko?

— Nešto kupujete?

Odmaknuo je salvetu, bacio je na pod i sjeo. Spustio je svoje rukom izrađene mokasine na pod i prešao rukom preko lica. Izgledao je umorno, ali ne i rastreseno. Odnekud je izvukao novu cigaretu, zapalio je i mrzovoljno buljio u pod.

— Dakle, slušam!

— Zašto vam je potreban ovaj cirkus? — rekao sam. — Dovoljno ste mudri da znate kako se sve i svakoga ne može kupiti.

Ballou je uzeo fotografiju koju je Spink stavio na stol, dugački stol kraj sofe. Lijeno je ispružio ruku. — Dio koji je izrezan sigurno predstavlja pravu senzaciju — rekao je.

Iz džepa sam izvadio omot, pružio mu izrezani komad i promatrao ga kako spaja fotografiju.

— Povećalom ćete moći pročitati naslov — rekao sam.

— Jedno se nalazi na mojem pisaćem stolu, dodajte ga, molim vas!

Otišao sam do pisaćeg stola i donio povećalo. — Sigurno ste se navikli na vojsku lakeja, zar ne, gospodine Ballou?

— Za to ih plaćam. — Kroz povećalo je pažljivo promatrao fotografiju i zatim uzdahnuo:
— Ako se dobro sjećam, gledao sam taj boksački meč. Trebalo bi više paziti na te momke.
— Kao vi na svoje klijente — pecnuo sam ga.

95

Odložio je povećalo, zavalio se na sofu i zurio u mene svojim hladnim, nepomičnim očima.

— Taj čovjek je vlasnik »Plesnog kazina«. Zove se Ste-elgrave. Djevojka je, naravno, moja klijentica. — Odlučnom kretnjom je pokazao na stolicu. Sjeo sam. — Što ćete za ovo tražiti, gospodine Marlowe?

— Za što?

— Za sve snimke i negativ. Za cijelo smeće.

— Deset tisuća — rekao sam i pažljivo promatrao njegova usta. Ljubazno su mi se smiješila.

— Kao što vidim, neke stvari ću morati detaljnije objasniti. Na slici vidim samo dvoje ljudi koji sjede u javnom lokalu. Moja klijentica neće zbog toga izaći na loš glas. Znači, ne radi se o tome.

Nacerio sam se. — Tako nećete ništa napraviti, gospodine Ballou. Ne možete otkupiti ništa. Od negativa mogu napraviti novi pozitiv a iz njega još jedan negativ. Ako ta fotografija jest nekakav dokaz, nikada nećete moći biti sigurni da je uništena.

— Prilično nespretno prodajete svoju robu — rekao je i dalje se smiješeći.

— Nikada mi nije bilo jasno zašto ljudi plaćaju ucjenjivačima. A ne mogu kupiti ništa. Ipak im plaćaju, ponekad i nekoliko puta — i uvijek iz početka. I na kraju se nađu tamo otkuda su i krenuli.

— Strah za danas — rekao je — pobjeđuje razmišljanje o sutrašnjici. Osnova svake velike emocije je nemogućnost sagledavanja cjeline. Ako vidite slavnu zvijezdu kojoj u jednoj sceni filma prijete ogromna opasnost, počnete se bojati — jednim dijelom svoga bića — iako vaš razum zna da je to samo gluma i da joj se u stvarnosti ništa nije dogodilo. Da strepnja i strah ne nad vladu ju razum, malo bi drama bilo na ovom svijetu.

— Sasvim sigurno — rekao sam i otpuhnuo nekoliko dimova u zrak.

Malo su mu se suzile oči. — Da se vratimo na razgovor o mogućnosti trgovanja; ukoliko vam isplatim poštenu svotu, a za to ne dobijem traženo, pobrinut ću se da vas netko sredi. Zdrobit ću vas. A kad se izvučete iz bolnice i budete i dalje jako ratoborni, pokušajte me strpati iza rešetaka.

— To mi se već događalo — rekao sam. — Ja sam privatni detektiv i znam o čemu pričate. Zašto mi to uopće spominjete?

Smijao se. Smijeh mu je bio veseo, dubok i nesputan. — A ja sam menadžer, prijatelju, i uvijek mislim da trgovci imaju nekakve skrivene namjere. Ipak, ne možemo razgovarati o deset hiljada dolara. Ona ih nema. Za sada zarađuje hiljadu tjedno. Iako će uskoro dospjeti i do vrhunskih zarada.

— A ovo bi je uništilo — govorio sam pokazujući na fotografiju. — Donijelo bi joj život bez novca, bez bazena s podvodnim osvjetljenjem, bez krznenih ogrtača, bez imena na svijetlećim reklamama — bez ičega. Sve pretvoreno u prah.

Prezrivo se nasmiješio.

— Znači, mogu ovo pokazati pajkanima? — pitao sam. Prestao se smijati. Suzile su mu sa oči. Tiho me upitao: — Zašto bi ih tako nešto zanimalo?

Ustao sam. — Mislim da nećemo sklopiti nikakav posao, gospodine Ballou. A vi ste vrlo zauzeti. Ja ću se izgubiti.

Digao se s kauča i uspravio u svoj veličini, sa svih metar i osamdeset i pet. Pristojna gromada od čovjeka. Prišao mi je. U očima mu se pojaviše svjetlucave točkice. — Da mi vidimo tko si ti, momče!

Ispružio je ruku. Spustio sam u nju svoju lisnicu. Pročitao je moju dozvolu, izvukao još nekoliko stvari i njih dobro pregledao. Vratio mi je natrag.

— I što bi se dogodilo da ste sliku pokazali pajkanima?

— Prvo bih je morao dovesti u vezu s nečim na čemu trenutno rade — s nečim što se dogodilo u hotelu Van Nuys jučer poslije podne. A mogao bih povezati konce pomoću jedne djevojke — koja sa mnom ne želi razgovarati — i zato se i nalazim ovdje i razgovaram s vama.

— Jučer mi je pričala o tome — uzdahnuo je.

— I koliko vam je rekla? — pitao sam.

— Da je neki privatnjak Mariowe gnjavi i hoće da ga ona unajmi. I to zato što ju je vidio u nekakvom hotelu blizu mjesta nekakvog ubojstva.

— Koliko blizu?

97

— Nije mi rekla.

— Znao sam.

Otšetao je do visokog, cilindričnog čupa i izvukao jedan od mnogobrojnih tankih i kratkih štapova. Počeo je koračati po sobi i zamahivati štapom.

Ponovno sam sjeo, ugasio cigaretu i duboko uzdahnuo. — Ovo je moguće samo u Hollywoodu — gunđao sam.

Okrenuo se i pogledao me: — Molim?

— Samo je u Hollywoodu moguće da prividno normalan muškarac jurca po sobi i razmahuje se nekakvom majmunskom palicom.

Zakimao je. — Time me zarazio jedan od producenata MGM. Zgodan momak. Ili su mi tako samo rekli. — Zaustavio se i uperio u mene štap. — Beskrajno me zabavljate, gospodine Marlowe. Zbilja. Sve mi je jasno. Hoćete da vam ja budem lopata koja će vas izvući iz govana u koja ste se uvalili.

— Ima u tome nešto istine. Samo, kaša u kojoj sam se ja našao zanemariva je prema kaši u kojoj bi se našla vaša klijentica, da ja nisam napravio ono što jesam, i što me na koncu u sva ta govna i uvalilo.

Zastao je na trenutak. Odbacio je štap, prišao ormariću za pića i napunio dvije povelike čaše. Jednu je donio do mene. Vratio se do ormarića i uzeo svoje piće. Spustio se na sofu.

— Armagnac — rekao je. — Da me bolje poznajete, shvatili biste ovo kao kompliment. To je prilično rijetko piće. Uglavnom su ga uspjeli pokupiti. Jedva smo spasili određenu količinu. Pa, u vaše zdravlje.

Podigao je čašu, pomirisao piće i otpio mali gutljaj. Ja sam svoju iskapio do dna. U ustima sam osjetio dobar francuski konjak.

Gledao me preneraženo. — Ali, to se ispija polako, ne guta se odjednom.

— Ja iskapljujem odmah — odgovorio sam. — Žalim. ; Znači, rekla vam je da će se naći u gadnom škripcu ako me 1 netko ne ušutka.

Kimnuo je. 1 Da li vam je možda predložila i način?

— Učinilo mi se da bi joj najviše odgovaralo da to izvedemo nekakvim teškim i tupim predmetom. A ja sam se

98

odlučio za kombinaciju — malo straha, a onda potkupljivanje. Tu dolje posluje društvo koje se specijaliziralo za zaštitu filmadžija. Ali očigledno je da vas nisu uspjeli prestrašiti, a ni svota koju su vam ponudili nije ispala zadovoljavajuća.

— Sasvim su me pristojno prestrašili — odgovorio sam. — Malo je nedostajalo da ih prosviram svojim luge-rom. Ono majmunsko strašilo pravi groznu predstavu svojom pucaljkom. A što se tiče svote — ona nije važna, važan je način na koji mi se nudi.

Opet je otpio gutljaj. Pokazao je na fotografiju koja je ležala na stolu: — Stali smo kod toga da je želite pokazati policiji. I što onda slijedi?

— Bojim se da do toga još nismo stigli. Došli smo do pitanja zbog čega je pomoć zatražila od vas, a ne od svoga prijatelja. Stizao je u trenutku mog odlazanja. Imao je ključ od stana.

— Sigurno je da mu ništa nije rekla — nabrao je čelo i buljio u svoj armagnac.

— To mi se sviđa — odgovorio sam — a još bi mi se više sviđalo kad momak ne bi imao ključ od njenog stana.

Pogledao me prilično tužno: — I meni. Svima nama. Ali takav je šou-biznis — takav je uvijek bio i takav će biti. Da ti ljudi ne žive intenzivnim i prilično neurednim životom, da ne proživljavaju teške i uzbudljive trenutke, pa — oni ne bi mogli uhvatiti sve nijanse emocija i prenijeti ih uvjerljivo na celuloidne vrpce ili odglumiti pod svjetlima reflektora.

— Mene ne zanima njezin ljubavni život — rekao sam. — Ali se ipak nije trebala spetljati s tako opasnim tipom.

— Za to ne postoje nikakvi dokazi.

Pokazao sam mu fotografiju. — Čovjeka koji je ovo snimio nema i nitko ga ne može pronaći. Sigurno je već mrtav. Još dva čovjeka koja su živjela na istoj adresi su sada mrtvaci. Jedan je upravo htio unovčiti fotografiju. Sama je otišla u hotel da preuzme pošiljku. To je htio i onaj tko ga je ubio. Ali ni ona ni ubojica nisu pronašli traženo. Nisu znali gdje trebaju tražiti.

— A vi jeste?

— Imao sam sreću. Vidio sam ga bez perike. Možda to i nije nikakav dokaz. Možda možete oboriti sve sumnje, Za-

99

što se gnjaviti? Ubijena su dvojica, možda i trojica. Ona je užasno riskirala. Zašto? Željela je te fotografije. Vrijedilo je i riskirati. Ponavljam pitanje: zašto? Samo zato što je dvoje ljudi ručalo zajedno određenog dana. Dana kada je netko ubio Moea Steina u ulici Franklin. Onog dana kada je tip koji tvrdi da se zove Steelgrave trebao ležati u zatvoru, jer je netko dojavio policiji da se u Clevelandu zvao drugačije. Takb bi trebalo biti. Ali fotografija dokazuje da on nije bio u zatvoru. A kada to dokazuje, ona dokazuje i pravi identitet toga čovjeka. A ona to zna. No on ipak još uvijek ima ključ od njezinog stana.

Zastao sam, neko smo vrijeme zurili jedan u drugoga, a onda sam nastavio:

— Vi iie biste željeli da se policija dočepa ove fotografije? Zar ne? Bez obzira na ishod: pobjedu, poraz ili neriješeno — ona će ipak biti razapeta na križ. I kada se cijela stvar okonča bit će svejedno da li se muškarac zvao Steelgrave, ili se zvao Turobni Moyer, bit će svejedno da li je on ubio Steina ili je ubojstvo naručio, bit će svejedno ako se i samo slučajno našao izvan zatvora. Ona se neće izvući. Za javnost će ostati djevojka običnog gangstera. I što se tiče posla kojim se vi bavite, u njemu je ona uništena i mrtva.

Gledao me bezizražajno i bez riječi.

— A gdje ste vi cijelo to vrijeme? — tiho me upitao.

— To uglavnom ovisi o vama, gospodine Ballou.

— Što vi u stvari hoćete? — glas mu je bio visok i gorak.

— Isto što sam od nje tražio; ali nisam mogao dobiti. Nešto što bi me ovlastilo da zastupam njene interese — naravno u onoj mjeri u kojoj to mogu a i smijem.

*- I tada biste sačuvali dokazni materijal? — pitao me.

— Ukoliko uopće jest dokazni. Policija to ne bi mogla otkriti bez ispitivanja gospođice Weld. Ja bih mogao. Njima se to ne da — nije im dovoljno stalo. Meni jest.

— Zašto?

— Recimo da na taj način zarađujem. Možda postoje i neki drugi motivi, ali i ovaj je dovoljan.

— Što sada tražite?

— Ono što ste mi jučer poslali. Tada nisam htio uzeti.

100

Ali sada hoću. Zajedno s pismom u kojem me ovlašćujete da istražim pokušaj ucjenjivanja jedne od vaših klijentica. Ustao sam i otišao do stola na koji sam odložio svoju praznu čašu. Dok sam se saginjao začuo sam nekakav tihi šum. Zakoračio sam iza pisaćeg stola i naglo otvorio ladicu. Ugledao sam mali magnetofon. Bio je uključen i vrpca se polako vrtila s jednoga na drugi kolut. Pogledao sam u Balloua.

— Možete ga isključiti i uzeti vrpca — rekao je. — Nemojte mi zamjeriti što sam ga uključio.

Okrenuo sam magnetofon na premotavanje i promatrao kako se vrpca počinje sve brže okretati — sve do brzine pri kojoj je više nisam mogao ni pratiti. Samo sam čuo šum premotavanja. Vrpca se odmotala i motor se zaustavio. Skinuo sam kolut i strpao ga u džep.

— Možda ih imate nekoliko — rekao sam — ali, moram riskirati.

— Prilično ste sigurni u sebe, zar ne, gospodine Mar-lowe?

— Volio bih da jesam,

•— Pritisnite gumb na rubu pisaćeg stola. Molim vas* Pritisnuo sam. Otvorila su se crna staklena vrata i u

sobi se našla crnokosa djevojka sa stenografskim blokom u ruci.

— I ne pogledavši je, počeo je govoriti: — Pismo za gospodina Marlowea, s adresom. Poštovani gospodine Mar-lotoe, naša ustanova vas ovlašćuje da istražite pokušaj ucjenjivanja jednog od naših klijenata. Sve pojedinosti prenesene su vam usmeno. Dobivat ćete sto dolara na dan. Kao predujam vam šaljem petsto dolara i molimo vas da primitak potvrdite svojim potpisom. Bla, bla, bla i sve ono što na kraju pisma ide. To je sve, Eileen. Molim odmah!

Iziktirao sam joj adresu. Izašla je.

Opet sam izvadio kolut i spustio ga na pisaći stol.

Ballou je prekrizio noge i razmahao se sjajnim vrhom svoje cipele. Promatrao se u njemu. Provukao je ruku kroz svoju tamnu valovitu kosu.

— Bojim se da ću uskoro počinuti pogrešku koje se svi iz moje profesije panično boje. Srest ću čovjeka koji mogu vjerovati, ali ću biti tako prokleta mudar da ćii li

101

njega sumnjati. Izvolite, uzmite ovu stvarčicu — dodao mi je dva komada fotografije.

Oprostili smo se nakon pet minuta. Opet su se rastvorila vrata čim sam se našao dva koraka ispred njih. Prošao sam kraj dvije sekretarice i spustio se hodnikom, zaobišavši otvorena vrata Spinkovog ureda. U predvorju su i dalje sjedili oni isti ljudi. Gospođica Helen Gray mi je poklonila jedan od najblistavijih osmijeha — onaj koji čuva samo za svečane prilike. Gospođica Vane se raspadala od srdačnosti.

Bio sam čitavih četrdeset minuta sa njihovim neulovlji-vim šefom. Učinio sam čudo — nije me mogao dostići nikakav mađioničar.

19

"Stražar koji je čuvao studio sjedio je za polukružnim staklom, zaštićenim stolom. Odložio je slušalicu i nešto na-škrabao u svoj blokčić. Istrgnuo je taj list i gurnuo ga kroz uzak prerez — ni dva centimetra razmaknut otvor između stola i staklene pregrade. Glas koji je dopirao iz zvučnika ugrađenog u staklo imao je metalni prizvuk.

— Idite ravno, do kraja hodnika — govorio je glas — i u dvorištu ćete pronaći česmu kod koje će vas čekati Geor-ge Wilson.

— Hvala — rekao sam — Da li je ovo neprobojno staklo?

— Naravno. Zašto pitate?

— Samo se čudim — odgovorio sam. — Još nikada nisam čuo da se netko probio na film pucnjavom.

Netko se iza mene zacerekao. Okrenuo sam se i spazio djevojku u širokim mornarskim hlačama, s crvenim karanfilom zataknutim za uho. Cerila se.

— Oh, prijatelju, kad bi barem pištolj bio dovoljan!

Otišao sam do maslinasto zelenih vrata na kojima nije bilo nikakve kvake. Začuo sam zujanje i uspio ih odgurnuti. Našao sam se u maslinasto zelenom hodniku, praznih zidova, s vratima na kraju. Mišolovka. Ako ste i uspjeli ući unutra, a oni se predomisle, još uvijek su vas mogli zausta-

102

viti. I druga vrata su zazujala. Pitao sam se kako znaju da sam već stigao. Pogledao sam prema gore i ugledao oči u zakrivljenom ogledalu. Ništa nisu zaboravljali.

Na vrućem podnevnom suncu bujala je cvjetna raskoš na malim gredicama, između kojih su vodile popločane staze. U sredini dvorišta se nalazio bazenčić, a uz njega je stajala mramorna klupa. Iza klupe — česma. Postariji, prekrasno obučen muškarac sjedio je na klupi i promatrao tri boksera brončane boje kako ruju zemlju oko begonija. Vidjelo se da je vrlo zadovoljan. Nije me ni pogledao. Jedan od boksera se približio klupi i podigao nogu kraj nogavice njegovih Jilača. Sagnuo se i nježno ga potapšao po ogromnoj, kratkom dlakom prekrivenoj glavi.

—r- Vi ste gospodin Wilson? — pitao sam.

Podigao je glavu i čudno me pogledao. Sada se približio drugi bokser i opet napravio istu stvar.

— Wilson? — govorio je lijeno, pomalo otežući riječi.

— Ah ne. Ne zovem se Wilson. Zar bih se trebao tako zvati?

— Oprostite — otšetao sam do česme i pljusnuo se s malo hladne vode. Dok sam maramicom brisao lice i treći je bokser obavio svoju svetu dužnost.

Čovjek koji se nije zvao Wilson rekao je s puno ljubavi u glasu: — Uvijek to rade točno istim redosljedom. To me fascinira.

— Što rade? — pitao sam.

-1— Piske — odgovorio je. — Točno se drže hijerarhije

— prvo Maisie, majka, onda Mac, godinu dana stariji od Jocka, male bebe. Uvijek isto. Čak i u mojem uredu.

— U vašem uredu? — rekao sam tako glupim glasom kakvim još nikada nitko nije uspio izgovoriti neko pitanje.

Uzdigao je svoje prosijede obrve, izvukao smeđu cigaru iz usta i bacio je u bazenčić.

•— To neće koristiti ribama — rekao sam.

Premjerio me pogledom. — Ja uzgajam boksera i baš me briga za ribe.

Shvatio sam da se nalazim u Hollywoodu. Zapalio sam cigaretu i spustio se na klupu. — U vašem uredu — rekao sam. — Svakog dana postajem sve pametniji.

— Na rub pisaćeg stola. Uvijek na istom mjestu. Izluđuju moje sekretarice. Kažu da se to uvlači u tepih. Što^se to danas događa sa ženama? Uostalom, baš me briga. Metle

103

zanimaju oni. Na kraju se toliko zaljubite u pse da uživate i u njihovom mokrenju.

Jedan od pasa je iščupao čitavu begoniju i dovukao je njemu do noge. Podigao je cvijet i bacio ga u bazen.

— Mora da ljute vrtlare — primijetio je — ali, ako im ne odgovara, uvijek mogu ... — prekinuo se u pola rečenice i zabuljio u malu djevojku koja je u žutim hlačama polako prelazila dvorište. Dobacila mu je kratak pogled i izgubila se, izazovno ljuljajući bokovima.

— Znete li što ne valja u ovom poslu? — pitao me.

— Nitko ne zna — odgovorio sam.

— Previše seksa. Nije on loš u pravo vrijeme i na pravom mjestu. Ali nama ga serviraju u prevelikim količinama. Davimo se u njemu. Već nam je do grla. Lijepi se za nas -^- ustao je. — Oko nas ima previše muha. Drago mi je što smo se upoznali, gospodine...?

— Marlowe. Mislim da me ne poznajete.

— Nikoga ja ne poznajem — odgovorio je. — Napušta me pamćenje. Susrećem previše ljudi. Ja se zovem Oppenheimer.

— Jules Oppenheimer?

Potvrdio je klimanjem glave. — Upravo tako. Cigaru? — Pružio mi je jednu. Pokazao sam mu svoju upaljenu cigaretu. Bacio je cigaru u bazen i odmahnuo rukom. — Napušta me pamćenje — govorio je tužnim glasom.— Upravo sam izgubio pedeset centi. Nisam to trebao napraviti. ;

— Vi vodite ovaj studio — rekao sam. i Opet je zaklimao glavom.— Nisam trebao baciti ovu

cigaru. Sačuvate pedeset centi i što ste time dobili?

— Pedeset centi — odgovorio sam pitajući se o čemu on to priča. *

— U ovom poslu ne. Sačuvajte pedeset centi i imat ćete pet dolara uknjiženih u svoje papire. — Zastao je i mahnuo svojim bokserima. Prestali su se baviti iskapanjem i pažljivo su ga promatrali, — Samo napravite završni račun. Vrlo jednostavno. Dođite, djeco, idemo u svoj brlog — uzdahnuo je — u naših tisućpetsto dvorana* :

Mora da sam opet izgledao prilično glupavo. Rukom je pokazao dvorište. — Sve što vam treba su tisućpetsto dvorana. Mnogo jednostavniji posao od uzgajanja čistokrvnih

104

boksera. Jedino se u svijetu filma neprekidno može griješiti, a da se i dalje zarađuje velik novac.

— To je sigurno jedini posao u kojem možeš dopustiti da ti tri psa pišaju po pisaćem stolu — dodao sam.

— Morate imati tisućpetsto dvorana.

— To je nešto teži dio posla.

Izgledao je zadovoljno: — Da, to je taj teži dio. — Pogled mu je klizio preko zelenog travnjaka do četverokatni-ce koja je s jedne strane zatvarala dvorište. — Sve sami u-redi. Nikada ne odlazim tamo. Stalno mijenjaju dekoraciju. Postaje mi slabo kad vidim šta neki ljudi tamo rade. Najveći i najskuplji talenti ovoga svijeta. Dajte im sve što traže, dajte im sav novac. Zašto? Bez ikakvog razloga. Samo iz navike. Uopće me ne zanima što i kako rade. Treba im samo tisućpetsto dvorana.

— Sigurno ne biste željeli da se to negdje objavi?

— Vi ste novinar?

— Ne.

— Šteta. Volio bih doživjeti da netko pokuša objaviti pravu istinu o životu — zastao je i prezrivo otpuhnuo. — Nitko to ne bi objavio. Siguran sam. Hajdemo, djeco!

Najstarija, Maisie, prišla je i stala mu uz nogu. Srednji je prestao kopati begonije i odmah je dotrčao do Maisie. Beba je dotrčala zadnja i svrstala se u red. Odjednom se najmanji sjetio i podigao nogu pored Oppenheimerove nogavice, ali ga je Maisie na vrijeme zaustavila.

— Jeste li vidjeli? Jock je pokušao preskočiti redosljed. Maisie to nikada ne bi dopustila. — Sagnuo se i nježno je potapšao po glavi. Gledala ga je s obožavanjem.

— Pseće oči — tepao je Oppenheimer—• najnezabo-ravnija stvar na svijetu.

Otklatario se prema svojoj zgradi, a tri su psa poslušno trčkarala za njim.

— Gospodin Marlowe?

Okrenuo sam se i ugledao visokog muškarca s kosom boje pijeska i iskrivljenim nosom kako stoji i gleda u mene.

— Ja sam George Wilson. Drago mi je što smo se upoznali. Vidim da poznajete gospodina Oppenheimera.

— Samo smo razgovarali. Objasnio mi je kako se vodi posapjja filmu. Prvi put sam ga vidio u životu.

1G5

—; Ovdje radim već pet godina. Nikada mi se nije obratio.

— Po vama ne pišaju pravi psi.

— Možda ste u pravu. Što bih mogao učiniti za vas, gospodine Marlowe?

— Htio bih razgovarati s Mavis Weld.

— Na sceni je. Upravo snimaju njezin film.

— Da li bih je mogao tamo vidjeti. Samo trenutak. Dvoumio se. — Koju ste vrstu propusnice dobili?

— Propusnicu, normalnu, čini mi se — pokazao sam mu je. Pogledao ju je.

— Šalje vas Ballou. Njezin agent. Mislim da ćemo uspjeti. Studio 12. Hoćete da sada odemo?

— Ako imate vremena.

— Ja sam ovdje jedini zadužen za propagandu. Plaćaju me da vrijeme trošim na takav način.

Hodali smo po popločenoj stazi sve do dvije zgrade na uglu. Prava cesta je vodila između dvije zgrade do stražnjeg dvorišta i studija.

— Radite za Balloua? — upitao me.

— Upravo dolazim iz njegovog ureda.

— Zavidna organizacija. Tako sam čuo. I sam sam pomišljao da započnem takav posao. Potrebno je puno umještosti.

Prošli smo pored nekoliko uniformiranih policajaca i ušli na usku stazicu između dviju pozornica. Crvena sigijal-na zastavica vijorila se na pola puteljka a iznad vrata na kojima je pisao broj 12 stajalo je upaljeno crveno svjetlo. Iznad njega je stalno zvonilo nekakvo zvonce. Wilson se zaustavio ispred vrata. Policajac koji je sjedio u naferenoj stolici kimnuo mu je glavom a mene premjerio jednim od čuvenih mrtvačkih pogleda koji rastu na njihovim licima kao trulež na ustajajpj vodi.

Prestalo je zvoniti, nestala je crvena zastavica i ugasilo se crveno svjetlo. Wilson je odgurnuo teška vrata i ja sam se ugurao za njim. Unutra smo naletjeli na još jedna vrata. Nakon jarkog sunca ovdje je bilo mračno kao u rogu. Tada samnigicclao jaka svjetla u kutu. Ostatak pozornice izgledao je potpuno prazan.

Krenuli smo prema svjetlima. Kako smo se približavali nailazili smo na sve više crnih kablova. Stajalo je tu i ne-

106

koliko redova stolica na sklapanje i gomila portabl garderoba na kojima su pisala imena glumaca. Stajali smo sa stražnje strane kulisa i samo nazirali dva velika platna. Po-maknule su se dvije stražnje kamere.

Nekakav glas je zaurlao — Vrti! — Oglasilo se zvono. Platna su oživjela. Javio se drugi glas, nešto mirniji. — Pazite, molim vas, trebali bismo završiti s ovom slikom. U redu, krećemo!.

Wilson se ukočio i samo je dodirnuo moju ruku. Glasovi glumaca dopirali su iz nepoznatih daljina," tihi i neraz-govjetni; beznačajno i besmisleno mrmorenje.

S jednog platna je nestala slika. Mirni glas se opet o-glasio: — Reži.

Zvono se opet oglasilo i započelo je opće komešanje. Wilson i ja smo nastavili. Šaptao mi je u uho: — Ako Gam-mont ne uspije snimiti ovu scenu prije ručka, razbit će nos Toorranceu.

— Oh, zar Torrance glumi u ovom filmu? — Torrance je u to vrijeme bio prva holivudska zvijezda, iako, sasvim sigurno, samo drugorazredni glumac. Ipak, takve stvari su se često događale u Hollywoodu — kad nije postojalo pravo lice, prihvaćalo se i neko drugorazredno lice, jer se nije imalo kamo.

r— Možemo li ponoviti scenu, Dick? — pitao je hladni glas. Kad smo zaobišli kulise shvatili smo da se nalazimo pored luksuzne jahte. Na sceni su stajale dvije djevojke i tri muškarca. Jedan od njih je bio sredovječni muškarac u sportskoj odjeći koji se izležavao u ležaljci. Drugi je bio o-bučen u bijelo i izgledao je kao pravi crvenokosi kapetan jahte. Treći je bio mornar-amater sa zgodnom kapom na glavi, u plavom kaputu sa zlatnim gumbima, u bijelim cipelama i hlačama — šarmantni drznik. Treći je bio Torrance. Jedna od djevojaka, tamnoputa ljepotica, zaboravila je već na dane svoje prve mladosti. Druga je bila Mavis Weld. Na sebi je imala moker kupaći kostim i vidjelo se da se upravo popela na palubu. Šminker joj je prskao vodu na lice, ruke i krajeve plave kose. ^

Torrance nije odgovorio. Naglo se okrenuo i zablenuo u kameru: — Misliš da ne znam tekst?

107

Sjedokosi muškarac u sivom odijelu izašao je iz sjene i stao pod svjetla reflektora. Imao je sjajne tamne oči i u glasu mu nije bilo topline. --, ,

— Možda ga namjerno mijenjaš — rekao je ne skidajući pogled s Torrancea.

— Možda nisam navikao da glumim pred kamerom iz koje iskače traka u sredini snimanja.

— Dobra primjedba — javio se opet Ned Gammon — Problem je u tome što traka ima samo tri metra. Kad biste bili malo brži...

— Uf — gundao je Torrance — kad bih ja bio brži! Možda bi se "Meldova1 mogla popeti malo brže — prije bismo sagradili novi brod.

Pogledala ga je prezrivo.

— Njezino vrijeme nije problematično — rekao je Gammon — ni njezina gluma također.

Sušan Crawley je elegantno slegnula ramenima. — Mislim da bi to mogla izvesti malo brže. Dobra je, ali bi mogla biti i bolja.

— Da je malo bolja, dušo — mekim glasom se javila Mavis Weld — to bi se moglo nazvati glumom, a ti sigurno ne bi voljela da se to dogodi u tvom filmu. Zar ne, draga?

Torrance se nasmijao. Sušan Crawley se okrenula prema njemu: — Što vam je smiješno, gospodine Thirteen?

Lice mu se sledilo. — I opet to isto ime — prosiktao je.

— Gospode bože, zar niste znali — čudila se Sušan — Zovu vas gospodin Trinaestica zato jer je svaku ulogu koju ste prihvatili najprije odbilo dvanaest drugih glumaca.

— Shvaćam — rekao je mirno a onda opet prasnuo u smijeh. — Sada kad smo izbacili iz sebe sve otrove možda možemo odigrati scenu onako kako ti želiš, Nede.

Ned Gammon je zaklimao glavom: — Malo vrijedžnija uvijek raščisti zrak. Dobro, krenimo.

Vratio se iza kamere. Asistent se proderao: — Snimaj! — i scena je odigrana bez prekida.

— Prekid — oglasio se Gammon. — Ova je dobra. Pauza za ručak.

Glumci su se počeli spuštati niz drvene stepenice, pozdravljajući uz put Wilsona. Mavis je stigla posljednja* .jer.

108

je morala uzeti ogrtač i sandale. Kad me spazila, stala je kao ukopana. VWilson je malo odstupio.

— Zdravo George — govorila je i dalje gledajući u mene.— Nešto me trebate?

•—Gospodin Marlowe bi htio malo porazgovarati s vama. Može? r

— Gospodin Marlowe?

Wilson mi je dobacio oštar i prijekoran pogled. — Dolazi od Balloua. Mislio sam da ga poznajete.

— Možda sam ga negdje i vidjela — i dalje me gledala. — O čemu se radi?

Nisam odgovarao.

Nakon kratkog oklijevanja je uspjela izgovoriti: — Hvala vam, George. Otiđimo radije do moje garderobe, gospodine Marlowe.

Okrenula se i zaobišla kulise. Na zid se naslanjala zelesnobijela garderoba. Na vratima je stajalo njezino ime. Okrenula se kod vrata i pažljivo osvrnula na sve strane. Zaustavila je svoje prekrasne plave oči na mom licu.

-r- I što sad, gospodine Marlowe?

— Ipak me se sjećate?

— Čini mi se.

— Hoćemo li nastaviti tamo gdje smo stali ili ćemo okrenuti novu stranicu?

— Netko vas je pustio unutra? Tko? Zašto? Prvo mi to objasnite.

— Radim za vas. Već sam dobio predujam, a potvrda se nalazi kod Balloua.

— Kako je to dirljivo. A ako ja ne budem željela da radite za mene? Ma o kakvom se poslu radilo?

— U redu budimo kratki — rekao sam. Izvukao sam iz džepa fotografiju snimljenu u »Plesnom kazinu« i pružio je prema njoj. Dugo me gledala prije nego što je spustila pogled. Ugledala je sebe i Steelgravea. Gledala je smrknutim pogledom. Zatim je polako odmaknula mokre pramenove. Stresla se. Ispružila je ruku i uzela fotografiju. Zurila je u nju. Opet je polako, vrlo polako podigla pogled.

— Pa? — upitala me.

— Imam negativ i još nekoliko snimaka. Sada bi bili kod vas da ste imali više vremena i znali gdje treba tražiti. Ili da je on imao više sreće, pa da vam ih je uspio prodati.

109

— Hladno mi je — rekla je — i moram nešto pojesti. — Vratila mi je sliku.

— Vama je zima i morate nešto pojesti — ponavljao sam njezine riječi.

Činilo mi se da joj mahnito udaraju vratne žile. Nisam mogao biti siguran zbog slabe rasvjete. Blijedo se smiješila. Smijeh umorne aristokratkinje.

— Ne mogu shvatiti što sve ovo znači — rekla je.

— Previše vremena provodite na jahtama. Mislite u sebi: on poznaje mene, a zna i Steelgravea, ali zašto zbog jedne fotografije misli da je zaslužio dijamantnu ogrlicu?

— Točno — rekla je. — Zašto?

:- Ne znam — odgovorio sam. — Ali da znam da će vas moje otkriće izbaciti iz ravnoteže, pa ćete prestati glumatati uspavanu princezu, žrtvovao bih se da to i otkrijem. A vama je i dalje zima i morali biste nešto pojesti.

— A vi ste predugo čekali — rekla je tiho. — Nemate ništa zbog čega bi vrijedilo trgovati. Možda još jedino vaš život nešto vrijedi.

Rastegnula je usta kao da će se nasmijati, ali u očima nije bilo traga smijehu.

— Oh, njega bih prodao za male pare. Za ljubav tamnih naočala, širok slamnat šešir i udarac potpeticom u potiljak.

— Da ne spominjemo tri šamara — rekla je. — Zbogom, gospodine Marlowe. Stigli ste prekasno. Jako, jako prekasno.

— Za vas — ili za mene?

Stavila je ruku iza leđa i otvorila vrata garderobe. — Za oboje — brzo se uvukla u garderobu i ostavila otvorena vrata.

Ušao sam i zatvorio ih. Nije to bila garderoba velike zvijezde. Samo najnužnije stvari: otrcani kauč, mali toaletni stolić s ogledalom, obična stolica i džezva s kavom.

Sagnula se i upalila malu električnu grijalicu. Dohvatila je ručnik i istrljala mokre krajeve kose. Sjeo sam na kauč i čekao.

— Dodajte mi cigaretu. — Ogrnula se ručnikom. Približila je oči mome licu dok sam joj pripaljivao cigaretu. — Kako vam se svidjela mala predstava koju smo odglumiH na jahti?

110

— Kurvinski.

— Svi smo mi kurve. Neki se samo jače smješkaju i to je sve. Šou-biznis. Puno jeftinih stvari oko njega i u njemu. I uvijek je bilo tako. Samo su u davna vremena glumci morali ulaziti na stražnja vrata i većina bi to trebala i danas raditi. Velike napetosti, uvijek u žurbi i morate se iskaliti u zlobnim malim predstavama. Ali one ništa ne znače.

— Tričarije.

Ispružila je ruku i noktom prešla po mom obrazu. Pe-klo je kao užareno željezo. — Koliko zarađujete, Marlowe?

— Četrdeset na dan plus ostali troškovi. To tražim, a pristajem i na manje. Prihvaćam i dvadeset i pet dolara. Uzimao sam i manje — sjetio sam se izlizanih novčanica Or-famay Quest.

Opet je noktom ponovila istu kretnju. Nisam je zgrabio. Povukla se, sjela na stolicu i povukla rubove ogrtača. U sobi je postalo vruće.

— Dvadeset i pet dolara na dan — ponovila j« zamišljeno.

— Mali usamljeni dolari.

— Da li su jako usamljeni?

— Kao svjetionici na usamljenim grebenima.

Sjela je, prekrížila noge, a meki sjaj njene kože ispunio je cijelu sobu.

— Dakle, pitajte — rekla je ne trudeći se da pokrije bedra.

— Tko je Steelgrave?

— Čovjek kojeg poznajem dugo godina i s kojim se dobro slažem. Dobro je potkožen. Ima dva ili tri restorana. Otkuda je — ne znam.

— Znači, dobro ga poznajete?

— Zašto me ne pitate da li s njim spavam?

— Ne postavljam takva pitanja.

Nasmijala se. — Gospođica Gonzales bi vam to rado ispričala.

— Mene ne zanima gospođica Gonzales.

— Ona je tamnoputa, ljupka i strasna. I jako, jako draga.

— I diskretna kao radio-stanica — dodao sam. — Vratimo se na Steelgravea ... Da li je ikada imao kakvih problema?

111

— A tko ih nije imao?

— S policijom?

Pogled joj je bio prenevin, a smijeh preglasao. — Ne budite smiješni. Taj čovjek ima u džepu nekoliko milijuna dolara.

— Otkuda mu?

— Kako bih ja to mogla znati?

— No, da, vi to ne možete znati. Opeci ćete prste na cigaretu! — Sagnuo sam se i uzeo joj opušak iz ruke. Ruka joj je počivala na nagom koljenu. Prstima sam joj dotakao dlan. Odmaknula je ruku i stisnula šaku.

— Nemojte to raditi — rekla je oštro.

— Zašto ne? Pa to sam još kao dječak radio djevojčicama.

— Znam. — Disala je malo prebrzo. — Još uvijek mislim da sam jako mlada, nedužna i pomalo nestašna. U stvarnosti to baš nije tako; više nisam mlada i nevinna.

— Znači, zbilja ništa ne znate o Steelgraveu?

— Kako bi bilo da mi otkrijete želite li me mučiti ili sa mnom flertovati.

Na trenutak smo zašutjeli. Zatim je rekla: — Sada zbilja moram nešto pojesti, Marlowe. Poslije podne moram opet raditi. Valjda ne želite da se na snimanju srušim?

— To rade samo zvijezde. — Ustao sam. — Dobro. Idem. Ne zaboravite da radim za vas! Ne bih to radio da mislim kako ste nekoga ubili. Ipak, bili ste tamo i užasno riskirali. Tamo se nalazilo nešto što ste željeli dobiti pod svaku cijenu.

Izvukla je fotografiju, pažljivo je gledala i ugrizla se za usnicu. Podigla je pogled ne pomaknuvši glavu.

— Teško da je to bilo ovo.

— Jedino je to dobro sakrio, tako da se nije moglo pronaći. Ali, zbog čega je uopće važno ako ste se s nekim slikali, s nekim tko se zove Steelgrave, i to u kutu »Plesnog kazina?« Ni zbog Čega.

— Točno. Ni zbog čega.

— Ili nešto nije u redu sa Steelgraveom — ili s datumom.

Opet je prikovala oči uz sliku. — Ovdje se datum ne vidi. Osim ako komadić koji nedostaje

...

112

— I, dalje!

— Ne vjerujete. Osjećam po glasu.

— S mojim glasom je sve u redu. Ja sam detektiv. Kako ste čuli za njega?

— Telefonom iz Bay Citvja.

— Pričekajte! — Slušalicu sam spustio na zamazanu mapu za pisanje i upalio lulu. Nije bilo žurbe. Laži su podnošljive. Opet sam uzeo slušalicu.

— To smo već čuli — rekao sam. — Prilično ste zaboravni s obzirom na svoje godine. Mislim da dr Zugsmith ne bi bio oduševljen.

— Molim vas, nemojte me ljutiti. Stvar je ozbiljna. Dobio je moje pismo. Otišao je na poštu i pitao da li je stiglo jtiešto za njega. Sjetio se gdje bih mogla stanovati i kada ću se otprilike vratiti. Sada stanuje kod nekog liječnika kojega je tamo upoznao. Nešto radi kod njega. Rekla sam vam da je dvije godine studirao medicinu.

— Ima li taj liječnik neko ime?

— Da. I to jako čudno. Dr Vincent Lagardie.

— Slovirajte mi ime — rekao sam.

Točno ga je izgovorila. — Znači, za mene nema posla — rekao sam. — Hvala nebesima — da li se to tako kaže u Manhattanu u Kansasu?

— Ne pravite od mene budalu! Orrin je u škripcu. Neki — glas joj je drhtao — nekakvi banditi ga love.

— Orfamav, ne budite smiješni! U Bay Citvju nema Bandita. Svi rade na filmu. Koji je telefonski broj dr La-gardiea?^

I to mi je rekla. Broj je bio točan, Neću tvrditi da su se komadići počeli slagati, ali činilo se da su svi dio istog mozaika. Čovjek nije mogao postići više od ovoga — više nije trebalo, za sada.

— Molim vas, otidite tamo i razgovarajte s njim. Pomognite mu! Ne usuđuje se izaći iz kuće* Na koncu, za to sam vam i platila.

— Novac sam vam vratio.

— Da. Ali sam vam ga opet nudila.

— Nudili ste mi i neke druge stvari, koje baš ne cijenim previše.

Tišina.

114

— No, dobro — rekao sam. — Dobro. Ako još budem na slobodi. Jer, i sam sam u škripcu,

— Zašto?

— Jer sam govorio laži, a ne istinu. Uvijek me u tome ulove. Nemam sreće u takvim stvarima, ne kao neki drugi ljudi.

— Ali ja ne lažem, Philippe. Ne lažem. Izvan sebe sam!

— Dižite duboko i budite toliko izvan sebe da i ja to čujem.

— Možda će ga ubiti — rekla je tiho.

— I što će napraviti dr Lagardie?

— To ne znam. Molim vas, molim, odvezite se tamo! Imam i adresu. Trenutak.

Negdje u podsvijesti mi je zazvonilo, negdje daleko i ne preglasno, ali na takve uzbune uvijek treba obratiti pažnju.

— Već ću je otkriti u telefonskom imeniku — rekao sam. — Slučajno imam imenik Bay Cityja. Nazovite me oko četiri! Ili oko pet. Radije oko pet!

Odlučno sam spustio slušalicu, ustao i zatvorio radio, a da nisam uopće čuo što su na njemu govorili. Zatvorio sam prozor, otvorio ladicu pisaćeg stola, izvadio pištolj i spremio ga u korice. Stavio sam šešir na glavu i prije nego što sam izašao, bacio pogled u ogledalo.

Izgledao sam kao čovjek koji odlučno kreće u susret opasnoj jurnjavi.

21

»Kod cvjetnog vijenca« se upravo završavala misa zadušnica. Ispred sporednog izlaza su čekala mrtvačka kola. Uz obje strane ceste bili su parkirani automobili, a pred kućom dr Lagardiea stajale su, jedna za drugom, tri crne limuzine.

Nabio sam crne naočale i uputio se prema vratima kuće u kojoj je stanovao dr Lagardie.

Na ploči iznad vrata je pisalo: — Molim vas, pozvonite i uđite. — Pozvonio sam, ali su vrata bila zaključana. Opet

115

sam pozvonio. Unutra je sve bilo tiho. Vrata su se otvorila samo jedan pedalj i izvirilo je suhonjavo, bezizražajno lice u bijeloj sestrinskoj odjeći.

~ Žalim. Gospodin doktor danas ne prima pacijente. — čudno je gledala moje tamne naočale i bilo je jasno da je ne oduševljavaju. Nemirno je oblizivala usne. i

— Tražim nekakvog gospodina Questa. — Orrina P. Questa.

— Koga? — U očima joj se javila iskra straha. Gledala me kao da sam upravo izronio iz morskih dubina a u rukama nosim mrtvu morskú sirenu. — Oprostite, dr Lagardie danas ne prima...

Nevidljive ruke su je odgurnule u stranu i na vratima se pojavio mršav, mrgodan i tajanstven muškarac. — Ja sam dr Lagardie. O čemu se radi, molim?

Dao sam mu posjetnicu. Pročitao je i zatim pogledao u mene. Bio je to lukav pogled muškarca koji samo čeka da se dogodi nekakva nesreća.

— Već smo telefonom razgovarali — rekao sam. —0 nekom tko se zove Clausen.

— Molim vas, uđite! — izgovorio je brzo — Ne sjećam se, ali svejedno, uđite!

Ušao sam. Soba je bila mračna jer su rebrenice bile spuštene, a prozori zatvoreni. Bilo je mračno i hladno.

Sestra se udaljila i sjela za mali stol. Nalazio sam se u sasvim običnoj sobi u kojoj je drvenarija bila obojena u bijelo — ocjenjujući starost kuće, bilo je jasno da je nekoć bila tamna. Uzak hodnik dijelio je ovu sobu od blagovaone. Okolo su stajale klupske fotelje, a u sredini se nalazio stol na kojem su ležali časopisi. Soba je odgovarala svrsi, bila je ono što je i trebala biti: liječnička čekaonica ordinacije koja se nalazi u privatnom stanu.

Na stoliću za kojim je sjedila sestra zazvonio je telefon. Stresla se, ispružila ruku, ali slušalicu nije dizala. Zurila je u telefon koji je prestao zvoniti.

— Koje ste to ime izgovorili malo prije? — tiho je upitao dr Lagardie.

— Orrin Quest. Njegova sestra mi je rekla da on kod vas radi. Već ga dugo tražim. Sinoć je nazvao sestru. Rekao je da zove: odavde.

— Kod mene ne radi nitko tko se tako zove— ljubazno je, odgovorio dr Lagardie. — Nikada i nije radio, i

„;—r Da li ga uopće poznate? ' >.

—' Nikada nisam za njega čuo,

— Nije mi jasno kako je nešto takvo mogao reći svojoj sestri.

Bolničarka je skrivečki brisala oči. Telefon na njenom stolu je ponovo zazvonio i ona je skočila u zrak. — Ne javljajte se — naredio joj je dr Lagardie, a da se nije ni okrenuo.

r : : -.....

Sve dok je zvonio, mi smo čekali, jer svatko čeka dok telefon zvoniti. Uskoro jć utihnuo.

: u- Samo otidite kući, gospođice Watson. Za danas ste dosta radili.

— Hvala, gospodine doktore. — I dalje je nepomično sjedila i zurila u pisaći stol; Zatvorila je oči, onda ih opet otvorila. Vrtila je glavom, očajnički.

v Dir Lagardie mi je rekao: — Ne bismo li radije prešli u moju ordinaciju?

Prošli smo kroz druga vrata koja su vodila na hodnik. Ho\$ap, sam kao po jajima, jer ovo je bila kuća mračnih str^pnji. Doktor je otvorio vrata i uveo me u sobu koja je nekač bila spavaća, ali sada više ničim nije na to podsjećala. Bila je to mala, tijesna ordinacija. Otvorena vrata otkrivala su dio susjedne sobe, sobe u kojoj je doktor obavljao preglede. U, kutu je Šumio sterilizator. U njemu se kuhalo puno igala. V

„; — Imate poprilično igala .-*, rekao sam, uvijek brz na idejama.

'j—^ Sjednite, gospodine Marlowe.

Obišao je pisaći stol; sjeo i uzeo u ruke dugi, tanki nož za otvaranje pisama.

Gledao me ravno u oči svojim zabrinutim pogledom. — Ne, ne poznajem nikoga tko se zove Orrin Quest, gosp. Marlowe. Ne mogu pronaći nikakvo razumno objašnjenje zbog čega bi netko s takvim imenom pričao da kod mene živi.

— Sakrivanje — rekoh.

Podigao je obrve. — Zbog čega.

; .— Zbog toga što bi nekim momcima moglo pasti na pamet da mu zabiju šiljak za led u potiljak. Bio je pre.tje-

rano revan i brz sa svojom malom »leicom«. Snimao je ljude koji time nisu bili oduševljeni. Ili zbog nečeg drugog, otkrića trgovine drogom, možda. Govorim li u zagonetkama?

— Vi ste onaj koji je ovamo poslao policiju — rekao je hladno.

Nisam odgovorio ništa.

— Vi ste nazvali i prijavili Clausenovu smrt. Dobio je isti odgovor.

— Vi ste me nazvali i pitali da li poznajem Clausena. Rekao sam da ga ne poznajem.

— Samo što to nije bila istina.

— Nisam bio dužan da vam dajem bilo kakve informacije, gospodine Marlowe.

Klimnuo sam glavom, izvadio cigaretu i zapalio. Dr La-gardie je pogledao na svoj sat. Okrenuo se u stolici i isključio sterilizator. Gledao sam igle. Nekad davno imao sam problema s momkom iz Bay Citvja, jer je volio iskuhavati igle za injekcije.

— Zbog čega? — upitah ga. — Pristanište za jahte?

Podigao je svoj nož zlobnog izgleda sa srebrnom drškom izrađenom u obliku gole žene. Pritisnuo ga je na palac. Na njemu se pojavila tamna kapljica krvi. Podigao je palac i oblizao krv. — Volim okus krvi — reče.

U daljini se čuo zvuk otvaranja i zatvaranja vrata. Pažljivo smo ga slušali. Slušali smo zvuk koraka na stepenicama ispred kuće. Uporno smo slušali.

— Gospođica Watson je otišla kući — rekao je dr La-gardie. — Sada smo sasvim sami. — Sisao je palac i o nečemu razmišljao. Nož je vrlo pažljivo položio na stol. — Kada govorite o pristaništu za jahte — rekao je — sigurno pomišljate na blizinu Meksika. Lakoća kojom se može marihuana. ..

— Više ne razmišljam o marihuani. — I dalje sam zurio u igle. Slijedio je moj pogled. Slegnuo je ramenima.

— Zašto ih ima tako mnogo?

— Zar se to vas nešto tiče?

— Mene se ništa ne tiče.

— Ipak, čini se da očekujete odgovore na svoja pitanja.

118

— Govorim tek tako — rekoh. — Čekam da se nešto desi. U ovoj će se kući nešto dogoditi. Nešto vreba iza svakog ugla.

Dr Lagardie je polizao još jednu kapljicu krvi.

Pažljivo sam ga promatrao. Bez uspjeha: put do njegovih misli nisam mogao otkriti. Bio je tih, sumoran i rastresen. U očima mu se ogledao sav očaj i bijeda ovoga svijeta. A ipak je bio ljubazan.

-*- Dopustite da vam pričam o iglama — rekao sam.

— Bez daljnjega. — Opet je dohvatio dugi, tanki nož. -t- Ne radite to — rekao sam oštro. — Ježim se. Kao

da gledam kako mazite zmiju.

Nježno je položio nož na stol i nasmiješio se. — Kao da se vrtimo u krug — primijetio je.

— Nekud ćemo stići, sigurno. O iglama. Prije nekoliko godina imao sam slučaj zbog kojeg sam morao doći u ovaj kraj. Tu sam upoznao doktora koji se zvao Almore. Živio je u ulici Altair. Vodio je vrlo čudnu praksu. Noću je šetao sa svojom velikom torbom punom šprica — bio je spreman. Natovaren stafom. Imao je vrlo čudnu klijentelu. Pijanci, bogati narkomani, a ima ih puno više nego što to ljudi i mogu zamisliti, prenadraženi ljudi, dovedeni u situaciju u kojoj im obične stvari nisu mogle pomoći. Noćobdije— svi neurotičari ovoga svijeta, uznemireni i bespomoćni. Moraju dobiti svoje male pilulice, male ubode u svoje ruke. Oni im na trenutak pomažu da pobijede svoje krize. Sve dok osim kriza više ničega i nema. Za liječnika — vrlo unosan posao. Almore je bio njihov liječnik. Sada se to može otkriti. Umro je pred jednu, možda dvije godine. Od istog lijeka.

— A vi vjerujete da sam ja naslijedio njegovu praksu?

— Netko jest. Dok ima pacijenata, bit će i liječnika. Izgledao je još uznemireni je. — Mislim da ste običan

govnar, prijatelju. Nisam poznavao dr Almorea. I ne vodim praksu kakvu ste njemu pripisivali. Što se igala tiče — da konačno skinemo to s dnevnog reda — one se danas neprekidno upotrebljavaju — najčešće kod najbezopasnijih lijekova: vitaminske injekcije npr. Igle ottipljuju. A kada su tupe, ljude to prilično boli. Zbog toga ih u toku dana upotrijebim tuce, možda i više. Bez narkotika u ijednoj od njih. Polako je podigao glavu i prezrivo se zagledao u mene.

119

— Možda i griješim — rekoh. — Jučer sam osjetio o-mamljujući miris cigareta u Clausenovom stanu, čuo sam kako vas zove telefonom i govori samo vaše ime — Sve me to navelo na pogrešne zaključke.

— Bavio sam se ovisnicima. A koji liječnik nije? To je samo gubljenje vremena. i — Ponekad se izliječe.

— Možete im oduzeti njihovu drogu. Ponekad se, ria-kon ogromne patnje, odviknu. Ali to ne znači da si ih izliječio, prijatelju. Time nisi otklonio njihovu nervozu i emocionalne

probleme koji su ih u ovisnost i otjerali. Od, njih napraviš tupe, polovne ljude koji sjede na suncu i vrtć pal-čevima, a umiru od užasne dosade i iscrpljenosti.

— Prilično gruba teorija, doktore.

— Vi ste započeli. Ja sam svoje rekao. Govorit ću vam o nečem drugom. Primijetili ste posebnu atmosferu &bja vlada u ovoj kući. Jasno vam je to čak i kroz ove smiješne naočale. Sada ih možete skinuti. Ni najmanje vam ne pomažu da ličite na Cary Granta.

Skinuo sam ih. — Sasvim sam zaboravio na njih.;

:— Policija je bila ovdje, gospodine Marlowe. Neki poručnik Maglashan istražuje Clausenovu smrt. Bio bju oduševljen da vas sretne. Da ga nazovem? Siguran sam da bi se vratio.

— Naprijed, nazovite ga — rekoh. — Ionako sam se ovdje zaustavio samo na trenutak— nakon ovoga se idem ubiti.

Ruka mu je prilazila telefonu, ali ju je odjednomi privukao magnetizam noža. Podigao ga je. Bez njega, izgleda nije mogao.

— Time biste mogli ubiti čovjeka — rekoh.

— Vrlo lako — nasmiješio se.

— Četiri centimetra od vrata, ravno u centar, u potiljak.

— Šiljak za led bi bio bolji — rekao je. — Posebno onaj kraći, sa šiljkom dugim 8 cm. Taj se ne iskrivljuje. Ako ne pogodi leđnu moždinu, nema većih oštećenja.

— Znači da je poznavanje medicine potrebno? — Izvukao sam prastaru, izgužvanu kutiju Camela i izvukao jednu cigaretu.

120

Neprekidno se smiješio. Blijedo i otužno. To nije bio osmijeh čovjeka koji se boji. — Znanje pomaže, ali svaka prosječno spretna osoba može svladati cijelu tehniku za deset minuta.

1 — Orrin Quest je završio nekoliko godina medicine — rekao sam.

— Već sam vam rekao da ne znam nikoga s takvim imenom.

— Maa, znam da ste rekli. Nisam vam baš povjerovao.

Slegnuo je ramenima. Pogled mu se neprekidno vraćao i zaustavljao na nožu.

— Mora da smo presladak par — rekoh. — Sjedimo ovdje i ugodno časkamo kod stola. Kao da nemamo nikakvih problema. A obojica ćemo, još prije večeri, sjediti u ću-zi.

• Začudeno je podigao obrve. Nastavio sam:

— Vi zato jer je Clausen znao vaše ime. Možda ste bili posljednji Čovjek s kojim je razgovarao. Ja zato što sam radio sve one stvari koje P. D. nisu dozvoljene. Prikrivanje dokaza, prikrivanje informacija, pronalaženje leševa i ne-odlaženje, preslatkim, nepotkupljivim pajkanima Bay City-ja, pokorno, sa šeširom u ruci. Oh, gotov sam. Sasvim gotov. Ali danas neprekidno osjećam miris divljeg parfema. Ne brinem. Možda sam i zaljubljen. Uglavnom, izgleda da se uopće ne brinem.

— Pili ste — rekao je polako.

> +— Samo Chanel 5, poljupce, pogled na prekrasne noge i podrugljiv poziv u dubokim, plavim očima. Samo nevine stvari.

Izgledao je još tužnije. — Žene mogu oslabiti muškarca, zar ne? — upitao me.

— Clausen.

, — Beznadežan alkoholičar. Znete i sami kakvi su.' Piju i; samo piju, a ništa ne jedu. Malo pomalo nedostatak vitamina uzrokuje pojavu delirija. Samo im se jedna stvar može napraviti. — Okrenuo se i pogledao u sterilizator. — Igle, samo igle, sve više igala. Osjećam se prljavo. Diplomirao; sam na Sorbonni. A sada radim među malim prljavim ljudima, u malom, prljavom gradu.

— Zašto?

121

— Zbog nečega što se dogodilo prije mnogo godina — u drugom gradu. Nemojte me suviše ispitivati, gospodine Marlowe.

— On je znao vaše ime.

— To je uobičajena stvar među ljudima njegove klase. Propalim glumcima, pogotovo. I propalim lopovima.

— Oh — rekoh. — Samo zbog toga?

— Samo. 0

— Znači da vas dolazak policije nije uznemirio zbog Clausena. Bojite se onoga što se dogodilo u dalekoj prošlosti. Možda je posrijedi bila ljubav.

— Ljubav? — Riječ je izgovorio polako, kao da je što dulje želi zadržati na usnama. Na usnama mu je ostao lebdjeti gorak osmijeh, kao što miris baruta lebdi u zraku nakon ispaljenog metka. Slegnuo je ramenima i gurnuo kutiju cigareta, pored prepune pepeljare, prema meni.

— Ljubav nije — rekoh. — Pokušavam vam čitati misli. Sjedite ovdje, čovjek s diplomom Sorbonne i skromnom praksom u siromašnom i pokvarenom malom gradu. Znam što to znači. Dakle, što radite ovdje? Što radite s ljudima kao što je Clausen? Što vas je uništilo, doktore? Droga, pobačaji, ili liječenje neke bande u nekom opasnom gradu Istoka?

— Kao na primjer? — slabašno se smješkao.

— Na primjer, Cleveland.

— Vrlo drska primjedba, prijatelju, — izgovorio je to ledenim glasom.

— Prokleta drska — rekoh. — Ali, osoba ograničena mozga, kakav je moj, stalno pokušava činjenice koje zna povezati u cjelinu. Često griješi, ali se te bolesti nikako ne može osloboditi. Priča izgleda ovako, ako me želite slušati, naravno.

— Slušam.

— Clausena znate. Clausen je spretno ubijen šiljkom za led, ubijen je u vrijeme kada sam ja, na katu više, razgovarao s propalicom koja se zvala Hicks. Hicks se munjevito iselio uzevši, jednu stranicu prijavne knjige, stranicu na kojoj je bilo upisano ime Orrina Questa. Istog popodne-va, samo nešto kasnije, Hicksa je netko ubio šiljkom za led. Ubijen je u Los Angelesu. Netko mu je pretraživao sobu. Tamo se našla i jedna žena koja je od njega htjela nešto ku-

122

piti. Nije to dobila. Ja sam imao više vremena. I ja sam našao. Pretpostavka broj jedan: Clausena i Hicksa ubio je isti čovjek, ne zbog istog razloga. Hicksa je ubio zato jer mu je ovaj pomrsio račune i izgurao ga iz nekog posla, a Clausena zato što je bio notorna pijanica koja bi mogla pogoditi tko je ubio Hicksa. Vidite li neku logiku u tome?

— Ni najmanje me ne zanima — odgovorio je dr La-gardie.

— Ali slušate. Dobra stara uglađenost, pretpostavljam. Dobro. Što sam ja otkrio? Fotografiju filmske princeze i nekadašnjeg gangstera iz Clevelanda, a sadašnjeg vlasnika restorana. Određenog dana oni ručaju u restoranu. Dana, kada je bivši gangster trebao biti u zatvoru, istog dana kada je bivši pomoćnik bivšeg gangstera ubijen u ulici Franklin, u Los Angelesu. Zašto je ovaj prvi sjedio u zatvoru? Da dokaže da je onaj koji jest, a ne onaj na kojeg sumnjaju. Recite što hoćete protiv pajkana iz Los Angelesa, ali oni se zbilja trude da istjeraju iz grada opasne tipove s Istoka. Tko ga je cinkao? On sam, jer je njegov bivši ortak počeo praviti probleme, pa ga se trebalo riješiti, a boravak u zatvoru je najbolji mogući alibi.

— Besmislice — dr Lagardie se u&iorno smiješio. — Same besmislice.

(»

— Naravno. Bit će još gore. Pajkani nisu bivšem gangsteru ništa dokazali. Policiju iz Clevelanda slučaj nije zanimao. Pajkani iz L. A. ga puštaju. Ali, sigurno ga ne bi pustili da su vidjeli fotografiju. Tako ona postaje odličan materijal za ucjenjivanje: kao prvo, bivšeg gangstera, ako je to on; drugo, filmske princeze, jer se s njim pojavljivala u javnosti.

Sposoban čovjek može iz te fotografije izvući čitavo bogatstvo. Hicks nije dovoljno dobar za tako nešto. Kraj. Pretpostavka broj dva: fotografiju je snimio Orrin Quest, momak kojeg tražim. Slika je napravljena »con-taxom« ili »leicom«, bez fleša, bez znanja objekata. Quest je imao »leicu« i volio je raditi takve stvari. U ovom slučaju mu se takvo fotografiranje i isplatilo. Pitanje: kako je mogao snimiti fotografiju? Odgovor: filmska diva je njegova sestra. Ona mu dopušta da joj se približi i s njom rasšgo-vara. Bio je bez posla, trebao mu je novac. Gotovo je sigurno da mu je nešto dala, naravno uz uvjet da joj više ne sme-
ta. Ona ne želi viđati nikoga od obitelji. I dalje vam zvuči nevjerovatno, doktore?

Mrko me gledao. — Ne znam — polako je rekao: v— Sada već zvuči moguće. Ali, zašto mi pričate tu prilično opđsnu priču?

Izvadio je cigaretu iz kutije i bacio je prema meni. Uhvatio sam je i pogledao. Egipatska, okrugla i debela, za moje srce malo prejaka. USlisam je zapalio, držao sam je u ruci i promatrao njegove tamne tužne oči. Upalio je svoju cigaretu i nervozno otpuhivao dim.

— Sada ću i vas uključiti — rekoh. — Poznavali ste Clausena. Profesionalno, tako ste rekli. Pokazao sam mu svoju dozvolu. Odmah vas je htio nazvati. Bio je previše pijan da bi s vama mogao razgovarati. Zapamtio sam broj i kasnije vas obavijestio da je ubijen. Zašto? Ako ste čisti, obavijestit ćete policiju. Niste to napravili. Zašto? Poznavali, ste Clausena, mogli ste znati njegove stanare. Nema đo-kaža. Kraj. Pretpostavka broj tri: poznavali ste Orrina Qu-esta, ili Hicksa, a možda i obojicu. Policija u L. A. nije nib-gla> a možda nije ni htjela, dokazati identitet bivšeg gangstera — recimo konačno njegovo novo ime, nazovimo ga Steelgrave. Ali, netko je to mogao — čim je ova fotografija vrijedna ubijanja nekolicine ljudi. Da li ste ikada rđdili u Clevelandu, doktore?

... — Ne, sigurno nisam. — Činilo se kao da mu glas dopire iz velikih daljina, a i pogled mu je bio sasvim odsutan, lisnice je razmicao tek toliko da mogu prihvatiti cigaretu. Bio je savršeno miran.

Rekoh: — Na pošti postoji soba krcata telefonskim imenicima. Iz svih krajeva zemlje. Potražio sam vaše iffie.

— Niz soba u poslovnoj zgradi, u centru grada — na-stavah. — A danas, ovo — gotovo anonimna praksa u malom ljetovalištu. Rado biste promijenili ime — ali ne možete, izgubili biste dozvolu. Netko je to sigurno otkrio, doktore. Clausen je bio bijednik, Hickš — glupi tikvan, a Orrin Ouest — pokvarenjak. Ali, mogli su poslužiti svrsi. Niste se sami mogli suprotstaviti Steelgraveu. Ne biste ni trepiuli, a više vas ne bi bilo među živima. Morali ste upotrijebiti pione — pioniri koji se bez žaljenja mogu žrtvovati. Pa, napredujemo li, doktore?

124

Slabašno se smješkao. Zavalio se u stolicu i uzdahnuo. Pretpostavka broj četiri, gospodine Marlowe — prošaputao je. — Vi ste kompletni idiot.

Nacerio sam se i posegnuo za šibicama kako bih mogao zapaliti debelu egipatsku cigaretu.

— Na kraju se priče rekoh, — pojavljuje Orrinova sestra koja javlja kako se on nalazi u vašoj kući. Priznajem da mnoge činjenice, uzete svaka za sebe, djeluju prilično neuvjerljivo. Ipak, sigurno je da gotovo sve upućuju na vas — miroljubivo sam otpuhnuo dim cigarete.

Promatrao me. Lice mu je lelujalo i postajalo sve nejasnije, čas je odmicalo u daljinu, a onda se opet vraćalo; Osjećao sam pritisak u grudima. Mozak mi je radio uspo-reno, poput kornjače.

— Što se to ovdje događa? — slušao sam vlastito mrmljanje.

Odupro sam se o drške na stolici i ustao. Ispao sam idiot, zar ne? — rekoh, još uvijek držeći cigaretu u ustima i pušeći je. Idiot — nije to bila dovoljno jaka riječ. Moram izmisliti neku novu, precizniju.

Izvukao sam se iz stolice, ali sam stajao kao ukopan. Umjesto nogu imao sam dvije vreće cementa. Govorio sam, ali se činilo da se moj glas probija kroz brdo vate.

Odgurnuo sam stolicu i posegnuo za cigaretom. Nekoliko puta sam potpuno promašio i jedva je na koncu dograbio. Ali to nije bila cigareta. U ruci sam držao stražnju nogu slona. Imala je oštre pandže. Zabile su mi se u ruku, Stresao sam ruku i slon je maknuo svoju nogu.

Ogromna nejasna spodoba njihala se preda mnom, a nekakvo me kopito tresnulo u grudni koš. Strovalio sam se na pod.

— Malo kalij evog hidrocijanida — govorio je glas s lošeg preookeanskog telefona, — Nije smrtonosan, nije čak ni opasan. Samo smiruje.

Pokušao sam ustati. Jednom to morate isprobati. Ali, prvo zamolite nekoga da čavlima učvrsti pod. Ovaj je vratolomno letio. Kasnije se malo primirio. Naslonio sam se na zid. Sabrao sam se i krenuo. Na horizontu se pojavilo nešto, mogao bi to biti Napoleonov grob. Baš zgodna stvar. Krenuo sam prema njemu. Srce mi je ubrzano lupalo, nisam mogao uvući zrak u pluća. Kao poslije burnog nogo-

125

meta. Čini vam se da više nikada nećete doći do daha. Nikada, nikada, nikada.

Na horizontu više nije bilo Napoleonovog groba. Sada je to bila splav na vrhu vala. Na njoj je stajao čovjek. Već sam ga negdje vidio. Zgodan momak, bilo nam je jako u-godno. Krenuo sam prema njemu i ramenom tresnuo o zid. To me uništilo. Tražio sam oslonac. I našao ga u sagu. Kako sam dospio dolje? Postavljam glupa pitanja. To je tajna. Svaki put kada postavite pitanje, oni vam gurnu pod u lice. No, dobro, počeo sam puzati po sagu. Oslanjao sam se na nešto što sam prije mogao zvati svojim rukama i svojim koljenima. Sada to više nisam mogao dokazati. Puzao sam prema tamnom, drvenom zidu. Ili je to možda bio crni mramor. Opet Napoleonov grob. Što sam skrivio tom Na-poleonu? Zašto mi stalno gura pod nos svoj grob?

— Dajte mi gutljaj vode — rekao sam.

Osluškiavao sam. Ništa. Nitko nije ništa rekao. Možda nisam ništa ni izgovorio. Možda je to bila samo misao od koje sam odustao. Kalijev cijanid. Previše riječi, a da bih o njima mogao razmišljati probijajući se kroz ove mračne tunele. Rekao je da nije smrtonosna doza. Dobro, znači, samo se zabavljamo. Mogli bismo reći, polusmrtonosna. Philipa Marlowea, 38, privatnog detektiva sumnjive reputacije, jučer je uhvatila policija dok je puzio ulicama, noseći veliki klavir na leđima. Nakon dugotrajnog ispitivanja, Marlowe je priznao da je klavir nosio velikom maharadži. Upitan zbog čega je imao mamuze, odgovorio je da je to poslovna tajna. Zadržan je zbog daljnje istrage. Šerif Hornside je izjavio da policija ne može dati neka šira objašnjenja. Na pitanje je li klavir bio ugrađen, šerif je izjavio da je na njemu odsvirao tridesetpetminutni valcer i da može reći samo to da u klaviru nije bilo nikakvih struna. Nagovijestio je da se u klaviru nalazilo nešto drugo. Štampi će biti podnesen cjelovit izvještaj u roku od dvanaest sati, brzo je objasnio šerif. Prevladava mišljenje da se Marlowe htio osloboditi lesa.

Iz mraka je isplovilo nekakvo lice. Promijenio sam pravac i krenuo za licem. Ali, već je bilo kasno poslijepodne. Zalazilo je sunce. Brzo se smračilo. Više nije bilo lica. Nije bilo ni stola, ni zida. I pod je nestao. Više nije bilo ničega.

Ni ja nisam bio tamo.

126

22

Veliki crni gorila stavio je svoju veliku, crnu šapu na moje lice i pokušavao mi je protjerati kroz potiljak. Odgurnuo sam ga. Poznat sam po tome da se lako ne predajem. Tada sam shvatio kako želi spriječiti da otvorim oči.

Odlučio sam da ću ih ipak otvoriti. I drugi su uspjeli, zašto ja ne bih? Prikupljao sam snagu i vrlo polako, uspravljenih leđa, svinutih koljena i pomažući se rukama, uspio sam odgurnuti ogroman teret sa svojih kapaka.

Ugledao sam strop. Ležao sam, naime, na podu, u položaju u koji me moje zvanje često dovodilo. Okretao sam glavu. Stisnula su mi se pluća, a usta su bila suha. Još uvijek sam se nalazio u ordinaciji dr Lagardiea. Ista stolica, isti stol, isti zidovi i prozori. Vladala je zlokobna tišina.

Okrenuo sam se na bok, odupro o pod i prodrmao glavu. Sve se pretvorilo u vrtlog. Povukao me u svoje dubine, a onda sam se jedva uspio izvući i nekako ga savladati. Trepnuo sam. Opet isti pod, isti stol, isti zidovi. Ali bez dr Lagardiea.

Ovlažio sam usta i ispustio nekakav nejasan, slabašan zvuk, na koji nitko nije reagirao. Ustao sam. Osjećao sam se kao omamljeni pustinjač, kao istrošeni stroj za pranje rublja. Vukao sam se poput trbuha starog jazavčara, bio sam hrabar kao ptica-kukavica i nadao se uspjehu kao i balerina koja pleše s drvenom nogom.

Dovukao sam se do stola i bacio u stolicu dr Lagardiea. Nasumce sam kopao po njegovim stvarima tražeći bilo što u tekućem stanju — možda bocu umjetnog gnojiva. Bezuspješno. Ponovo sam ustao. Lakše bi bilo podići mrtvog slona. Teturao sam naokolo i zavirivao u sve sjajne, emajlirane ladice ormara za lijekove. Nalazio sam sve moguće stvari koje su potrebne drugima. Konačno, nakon deset godina potucanja po prašnim drumovima, tako mi se tada činilo, moja mala ručica napipala je bocu etilnog alkohola. Tako je pisalo na naljepnici. Sada sam trebao čašu i malo vode. Sposobnom čovjeku bi to moralo poći za rukom. Kre-

127

nuo sam u sobu za preglede. U zraku se još uvijek osjećao opojni miris prezrelih bresaka. Prolazeći kroz vrata, očešao sam se o obje strane dovratka.

U tom sam trenutku postao svjestan koraka koji su dopirali iz hodnika. Umorno sam se naslonio na zid i slušao.

Polagani, otegnuti koraci, s dugim pauzama. Isprva mi se učinilo da se netko šulja. Shvatio sam da to hoda netko tko je jako, jako umoran. Možda neki starac koji ide na posljednji počinak. Znači, postoji netko sličan meni. Ne znati zašto, tek sjetio sam se Orfamavinog oca i zamislio kako tamo dolje, u Kansasu, prilazi svom naslonjaču, sjeda u njega šutke, drži u ruci svoju ugašenu lulu, gleda preko trijema i dozvoljava si ekonomično pućkanje. Otpuhivao je dimove za koje nisu trebale šibice, za koje ni duhan nije bio potreban, a i sag u dnevnoj sobi ostajao je savršeno čist. Namjestio sam mu naslonjač u hladu trijema, ispod razgranate bugenvilea i pomogao mu da sjedne. Podignuo je glavu i zahvalno me pogledao. Zagrebao je noktima o dršku naskmjača.

Nokti su grebali, ali nikakvog naslonjača u blizini nije bilo. 'Zvuk je bio stvaran. Nedaleko od mene, u hodniku, po vanjskoj strani vrata sobe za preglede. Nježan, slabašan zvuk. Vjerojatno mala mačkica moli da je netko pusti unutra. Dobro, Marlowe, ti si stari, poznati ljubitelj životinja. Pokreni se i pusti mačkicu. Krenuo sam. Uspio sam, doduše uz pomoć zgodnog ležaja za preglede, na čijem su kraju visjeli zgodni, bijeli ručnici obješeni o metalne prstenove. Grebanje je prestalo. Jdna mala mačkica stoji vani i čeka. U oku mi se pojavi suza i skliznu niz izborani obraz. Odlijepio sam se od ležaja i s uspjehom prevalio posljednja četiri metra koja su me dijelila od vrata. Srce mi je histerično udaralo. Pluća su radila kao da sam ih nakon dugog vremena izvukao iz dima. Duboko sam udahnuo, zgrabio kvakii i otvorio vrata. U posljednjem trenutku mi je sinulo da bi trebalo izvaditi pištolj. Sinulo i — ništa više. Spadam u one tipove koji svaku ideju moraju osvijetliti sa svih strana. Morao bih ispustiti kvaku. Izvesti tako kompliciranu operaciju bilo je nemoguće. Prodrmao sam kvaku i otvorio vrata.

Za dovratka se pridržavao sa četiri iskrivljena prsta, napravljena od bijelog voska. Širom je otvorio svoje bulja-

128

ve,; prozirne, sivo-plave oči. Gledao je u mene, ali me nije vidio. Glave su nam se gotovo dodirivale. Disanje nam se izmiješalo. Moje, brzo i oštro, njegovo, potmulo — još malo i pretvorit će se u hroptaj. Krv mu se slijevala iz usta i tekla niz bradu. Nešto me natjeralo da spustim pogled. Krv je otjecala kroz nogavice hlača na cipele, a zatim se polako, ali sigurno> sa cipela slijevala na pod. Već se stvorila mala lokva.

<Nisam mogao otkriti gdje ga je pogodio metak. Cvoko-tao je zubima. Činilo mi se da će nešto reći, ili da to barem pokušava. Ali, osim cvokotanja, ništa se drugo nije čulo. Prestao je disati. Čeljust mu se sasvim opustila. Hroptanje j e započelo. Nije to bio ni hroptaj. Ništa slično.

Zaškripale su gumene pete, klizeći po linoleumu koji se nalazio između vrata i saga. Voštani prsti su skliznuli s dovratka. Tijelo se počelo ljuljati. Noge ga nisu mogle držati. Potpuno su otkazale. Okrenuo se u zraku, kao plivač kojeg je zgrabio val, i skočio na mene.

- U-istom trenutku je drugom rukom, onom koja se prije nije..ni vidjela, zamlatarao zrakom. Snaga koja je pokretala tu ruku nije imala nikakve veze sa životom. Dok sam prihvaćao tijelo koje pada, ruka se srušila na moje lijevo rame. Na lopatici sam osjetio ubod pčele. Još se nešto, osim boce alkohola koju sam do tada držao u ruci, srušilo na pod i otkotrljalo do zida.

Grčevito sam stisnuo zube, odupro se o pod i uhvatio ga. ispod ruku. Težio je za petoricu. Zakoračio sam unazad i pokušavao ga podići, ali je to bilo kao da sam podizao samo jedan kraj srušenog drveta. Zajedno smo pali. Glavom je tresnuo o pod. Nisam to mogao spriječiti. Sam sam bio preslab. Malo sam ga izravnao, a zatim se odmaknuo od njega. Pridigao sam se na koljena, sagnuo glavu i slušao. Hroptanje je prestalo. Nastala je duga tišina. Onda opet tihi uzdah, gotovo nečujan i spor, bez traga žurbe u sebi. Zatim — tišina. Onda još laganiji uzdah, usporen i smirujući. Podsjećao je na.ljetni povjetarac koji struji kroz uspavane ruže.; :••

Na licu se vidjelo da se u njemu nešto zbiva, nešto neopisivo, uvijek prisutno u tom neshvatljivom i zagonetnom času. I on se mirio sa svijetom i vraćao u dane djetinjstva, jedino doba čovjekove nevinosti. Na licu mu se ogledalo ne-

129

kakvo unutrašnje zadovoljstvo, na usnama se pojavio gotovo nestašan osmijeh. Sve je to prilično glupo, jer, prokleta sam dobro znao, ako sam ikada išta znao, da Orrin P. Quest nije bio nestašan dječarac.

U daljini je zavijala sirena. Klečao sam i slušao. Zavijanje se udaljilo. Ustao sam, otišao do prozora i pogledao van. U Počivalištu je započinjao novi sprovod. Ulica je bila zakrčena automobilima. Ljudi su polako koračali kraj grmova ruža. Jako polako; muškarci su skidali šešire i nosili ih u rukama, puno prije penjanja na mali trijem izgrađen u kolonijalnom stilu.

Spustio sam zavjesu, vratio se do boce s etilnim alkoholom i pažljivo je obrisao. Alkohol me više nije zanimao. Ponovno sam se sagnuo. Sjetio sam se uboda pčele u lijevo rame. Znao sam da još nešto moram podignuti. Malu stvar s okruglom, bijelo obojenom drvenom drškom. Ležala je kod vrata. Bio je to šiljak za led, onaj kraći, sa oštricom dugom osam centimetara. Podigao sam ga prema svjetlu i proučavao kao iglu oštar šiljak. Možda je na njemu ostao blijedi trag moje krvi, a možda i nije. Pažljivo sam prstom prešao preko vrška. Nema krvi. Vršak je bio vraški oštar.

Još sam neko vrijeme hodao po sobi s maramicom i marljivo radio. Zatim sam se sagnuo i spustio šiljak za led na dlan njegove desne ruke, voštane i još bjelje, na tamnom, čupavom sagu. Neprirodno i prenamješteno. Prodr-mao sam mu ruku, tako da se šiljak otkotrljao na pod. Pomislio sam da bih mu mogao pretresti džepove, ali to je sigurno već učinila ona druga ruka, nemilosrdnija od moje.

Odjednom me uhvatila panika, pa sam pretražio vlastite džepove. Ništa mi nisu oduzeli. Čak je i pištolj ostao ispod pazuha. Izvukao sam ga i pomirisao. Iz njega se nije pucalo,

znao sam to i bez gledanja. Kad vas pogodi luger, ne možete se još dugo šetati.

Preskočio sam crvenu lokvu i pogledao niz hodnik. Kuća je još uvijek bila mirna i puna iščekivanja. Trag krvi me odveo do stražnjeg dijela kuće, u sobu koja je bila uređena kao nečije gnijezdo. Kauč, pisaci stol, nešto knjiga i medicinskih časopisa, ovalna pepeljara u kojoj je ležalo pet debelih, okruglih opušaka. Pokazalo se da srebrni odsjaj, kraj noge kauča, pripada čahuri pištolja kalibra .32. Druga je ležala ispod stola. Stavio sam ih u džep.

130

Vratio sam se natrag i popeo stepenicama. Gore su se nalazile dvije spavaće sobe, obje nastanjene. Iz jedne od njih netko je prilično pedantno pokupio gotovo svu odjeću. U pepeljari je bilo još nekoliko cigareta dr Lagardiea. U drugoj sobi sam našao skromnu garderobu Orrina Qu-esta, rezervno odijelo, uredno obješen ogrtač, košulje i donje rublje, uredno složeno u komodu. Ispod košulja, na samom dnu, našao sam »leicu« i objektiv F—2.

Ostavio sam stvari onako kako su i prije stajale i vratio se dolje, u sobu u kojoj je ležao mrtvac, neopterećen o-vakvim tričarijama. Obrisao sam još nekoliko kvaka, iz čiste perversije, zastao kod telefona u prednjoj sobi i ne tak-nuvši ga, izašao. Još sam mogao hodati naokolo — nikakva spektakularna vijest, osim što je prilično jasno dokazivala da dr Lagardie nije nikoga ubio.

Ljudi su još uvijek milili prema nezgrapno malom trijemu izgrađenom u kolonijalnom stilu. Iznutra su se čule orgulje.

Skrenuo sam iza ugla, ušao u auto i krenuo. Vozio sam polako i disao duboko, ali pluća su još uvijek vapila za kisikom.

Bay City završava šest kilometara od oceana. Zaustavio sam se pred posljednjim lokalom. Došao je trenutak da o-bavim još jedan u nizu svojih anonimnih telefonskih poziva. Momci, dođite i pokupite tijelo. Tko sam ja? Sretan momak koji umjesto vas pronalazi leševe. K tome i skroman. Toliko da neću ni spominjati svoje ime.

Razgledao sam lokal. Kroz prozor sam bacio pogled u unutrašnjost. Djevojka s iskrivljenim naočalama čitala je novine. Bila je slična Orfamav Quest. Nešto me stisnulo u grlu.

Stisnuo sam kvačilo i krenuo. Imala je pravo da sazna prva, bilo to po zakonu ili ne. Ionako sam već davno bio izvan zakona.

131

23

Zaustavio sam se pred vratima ureda držeći ključ u ruci. Prikrao sam se do drugih vrata, onih koja su uvijek ostajala nezaključana, zaustavio se i osluškiavao. Možda već sjedi unutra i čeka, a oči joj blistaju iza iskrivljenih naočala, dok male vlažne usne traže nečiji poljubac. Morat ću joj sreći nešto o čemu i ne sanja, što će je užasno potresti, a kad se sabere, dići će se i otići i nikada je više neću vidjeti.

Ništa nisam čuo. Vratio sam se, otključao druga vrata, pokupio poštu, ušao u ured i bacio pisma na stol. Nisam se osjećao ništa bolje. Otišao sam do vrata susjedne sobe. Zastao sam na trenutak prije nego što sam odmakao zasun, zatim ih otvorio i pogledao unutra. Tišina i opustjelost. Kraj noge mi je ležao presavijen komadić papira. Netko ga je uspio ugurati ispod vrata. Podigao sam ga i odmotao.

— Molim vas, nazovite me. Najhitnije. Moram vas vidjeti. — Bilo je potpisano sa D.

Okrenuo sam broj Chateau Bercvja i zatražio da me spoje s gospođicom Gonzales. Tko je treba, molim? Samo trenutak, gospodine Marlowe.

Bzzz, bzzz. Bzzz, bzzz.

— Halo?

— Danas nam je naglasak nešto jači.

— Oh, to ste vi, amigo. Čekala sam tako dugo u vašem smiješnom malom uredu. Možete li doći do mene na razgovor?

- ^Nemoguće. Očekujem važan telefonski poziv.
- A da ja dođem do vas?
- O čemu se radi?
- O nečemu o čemu se ne može razgovarati telefonom, amigo.
- Dođite.

Sjedio sam i čekao da zazvoni telefon. Nije zvonio. Pogledao sam kroz prozor. Gužva na ulici dosegla je vrhunac. Ventilator iz kuhinje susjednog restorana izbacivao je miris najnovijeg specijaliteta. Vrijeme je prolazilo, po-

132

legao sam na stol i brade oslonjene na ruku buljio u zid. Na žbuki boje senfa pojavila se silueta umirućeg muškarca koji u ruci drži šiljak za led. U istom trenutku sam osjetio njegov ubod u lijevo rame. Hollywood čini prekrasne stvari od malih, beznačajnih ljudi. Od obične, prljave djevo j cure koja bi trebala peglati košulje kamiondžija odjednom nastaje neodoljiva i zanosno lijepa zvijezda; nezgrapni dječak koji je išao na rad u tvornicu, noseći u ruci kutiju s ručkom, preko noći se pretvara u muškarčinu svjetlucavih očiju i neodoljiva osmijeha, iz koga zrači čista seksualnost. Od teksaške kurvice koju si za nekoliko dolara mogao uvući u svaki auto, a nešto teže od čitanja stripa nije mogla ni zamisliti, stvara se internacionalna bludnica koja je šest puta rekla da, naravno šestorici milijunera; na kraju životne priče, blazirana i zasićena, ona zavodi znojavog nosača namještaja, uvjeren da je to najveće moguće uzbuđenje, najriskantnija avantura.

Čak je u stanju da od sitnog lopova kakav je Orrin Quest stvori ubojicu sa šiljkom za led. U samo nekoliko mjeseci pretvorio je njegovo priprosto ponašanje u sadizam višestrukog ubojice.

Stigla je za nešto više od deset minuta. Čuo sam kako se otvaraju i zatvaraju vrata. Ušao sam u čekaonicu i tamo je stajala ona — cvijet cijele Amerike. Zapanjeno sam zastao. Gledala me svojim dubokim, tamnim, ozbiljnim očima.

Opet je bila u crnom, kao i prethodne noći, samo što ju je krojač ovog puta potpuno opremio: širok, slamnati šešir, zavodnički naheren; kragna bijele svilene bluze djelomično je prekrivala ovratnik kostima. Iz bijele svilene košulje izranjao je gibak i suncem opaljen vrat, a usta su se crvenjela jače od novih vatrogasnih kola.

- Dugo sam čekala — rekla je. — Uopće nisam ručala.
- Ja sam svoje pojeo — odgovorih. — Cijanid. Sasvim ukusno. Upravo sam prestao biti plavičasto modar.

*— Danas mi baš nije do zabave, amigo.

— Mene ne treba zabavljati — rekoh. — Sam se zabavljam. Izigravam glupog Augusta. Uđimo.

Ušli smo u moje privatno svetište i sjeli.

- Uvijek ste u crnom?

133

- Pa da. Izgledam uzbudljivije kad se skinem. — Morate li govoriti kao kurva?
- r~ Ne poznajete previše kurvi, amigo. One su uvijek vrlo pristojne. Osim onih najjeftinijih.
- Daa. Hvala na obavještenju. Zbog čega moramo tako hitno razgovarati? Odlazak u krevet nije tako hitna stvar. To možemo učiniti bilo koji dan.
- Danas baš niste u formi.
- Dobro, danas baš nisam u formi.

Izvukla je jednu od svojih dugih smeđih cigareta i pažljivo je namjestila u svoju zlatnu muštiklu. Čekala je da joj zapalim. Nisam, tako da je morala izvući svoj zlatni upaljač.

Držala je cigaretu u ruci obučenju u crnu, dugu rukavicu i promatrala me svojim tamnim, beskrajno dubokim očima, očima u kojima nije bilo ni traga smiješka.

- Da li biste htjeli sa mnom spavati?

— A tko ne bi? Ali izostavimo seks.
— Ne povlačite preoštru granicu između posla i seksa — rekla je mirno. — Nećete me uvrijediti. Seks je mreža u koju lovim budale. Neke od budala su sasvim upotrebljive, čak i velikodušne. Povremeno se pojavi neki opasan tip.

Zastala je zamišljeno.

— Ako čekate da vam kažem kako znam tko je gospodin X — no, dobro, znam tko je on.

— Da li to možete dokazati?

—Vjerojatno ne. Policija nije mogla.

—Policija — reče s prezirom — ne otkriva sve što zna. Ne dokazuju oni sve što bi mogli dokazati. Mislim da znate kako je u veljači bio u zatvoru.

+7- Da.

— Ne čini li vam se čudno što nije platio kauciju?

— Ne znam zbog čega su ga optužili. Ako se radilo o materijalnom dokazu ...?

— Ne mislite li da je mogao utjecati na promjenu optužbe — da je to stvarno htio?

— Nisam o tome razmišljao — slagao sam. — Ne poznam ga.

— Nikada niste s njim razgovarali?— upitala je nemarno, za nijansu prenemarno.

Nisam odgovorio.

134

Kratko se nasmijala. — Prošle noći, amigo. Ispred stana Mavis Weld. Sjedila sam u autu ispred zgrade.

— Možda sam slučajno naletio na njega. To je bio taj momak?

— Ne možete me prevariti.

— Dobro, neću. Gospođica Weld je bila prilično gruba. Izašao sam sasvim zbunjen. Tada sam natrčao na tog klipana. Imao je ključ njezinog stana u ruci. Istrgnuo sam mu ga iz ruke i bacio u grmlje. Ispričao sam se i donio ga natrag. Učinio mi se jako simpatičan.

— Vr-rlo zgodan — otezala je riječi. — I meni je bio prijatelj.

Zagundao sam.

— Kolikogod vam to djelovalo čudno, vaš ljubavni život me uopće ne zanima, gospođice Gonzales. Znam da je buran i raznolik — od Steina, sve do Steelgravea.

— Stein? — upitala je tiho. — Tko je Stein?

— Revolveraš iz Clevelanda koji je dozvolio da ga iz-rešetaju ispred vašeg stana. Dogodilo se to u veljači. Tamo je stanovao. Mislio sam da ste ga možda upoznali.

Zvonko se nasmijala. — Krivo, amigo. Ipak postoje muškarci koje ne poznam. Čak i u Chateau Bercvu.

— U novinama su objavili da je ubijen dva bloka dalje — rekoh. — Više bih volio da se dogodilo točno ispred kuće, a da ste vi stajali na prozoru i sve vidjeli. Da ste vidjeli kako ubojica bježi i, došavši upravo do ulične svjetiljke, naglo se okreće — i vi mu ugledate lice. Prokletstvo! Pa to je bio stari, dobri Steelgrave! Prepoznali ste ga po nosu napravljenom od gume i po šeširu s golubovima.

Nije se nasmijala.

— Više vam se sviđa takva varijanta -* - prela je polako.

— S tom varijantom bismo više zaradili.

— Ali, Steelgrave je bio u zatvoru — nasmijala se. — A ako i nije bio u zatvoru — čak ako, na primjer, ja slučajno poznajem nekog dr Chalmersa, koji mi je u trenucima intimnosti ispričao vrlo zgodne stvari: da je bio dežurni liječnik u zatvoru, da je dozvolio Steelgraveu da ode zubaru — pod stražom, naravno, ali je stražar bio vrlo razuman čovjek — i da se sve to dogodilo istog dana kada je ubijen

135

Stein. I da je sve ovo što sam vam ispričala točno, zar ne bi bilo jadno ovakvim informacijama ucjenjivati Steelgravea?

— Ne volim teške riječi — rekao sam — ali ja se ne bojim Steelgravea. Neću se prestrašiti ni čitave gomile takvih tipova.

— Ja se bojim, amigo. Svjedok gangsterskog obračuna ne može se u ovoj zemlji osjećati previše ružičasto. Ne, nećemo ucjenjivati Steelgravea. I nećemo o Steinu, kojega možda znam, a možda i ne. Dovoljno je što se Mavis Weld druži s gangsterom, pa je s njim čak viđena i u javnosti.

— Morali bismo dokazati da je poznati gangster.

— Zar to ne možemo?

— Kako?

Razočarano je iskrivila usta. — Bila sam sigurna da ste protekle dane samo na tome radili.

— Zašto?

— Zbog osobnih razloga.

— Sve dok ih meni ne otkrijete, ne mogu vam pomoći.

Oslobodila se čika bacivši ga u moju pepeljaru. Sagnuo sam se i ugasio ga olovkom. Nježno je dotakla moju ruku svojim crnim prstima. Osmijeh joj nije djelovao kao sredstvo za umirenje. Povukla se u stolicu i prekrizila noge. U očima su joj se pojavile nestašne iskrice. Dugo nije nikoga zavodila — tako joj se činilo.

— Ljubav je prazna riječ — glasno je razmišljala ... — Čudi me da engleski jezik, poznat po izvanrednoj ljubavnoj poeziji, pristaje na tako praznu i beznačajnu riječ. Beživotna je, nemaštovita. Podsjeća me na mala djevojčice u ljetnim haljinicama, slabašno smješkanje, sitn%, piskutave glasiće i neprikladno donje rublje.

Šutio sam. Bezbolno je otklonila opasnost. Mogli smo razgovarati o poslu.

— Mavis će početi dobivati sedamdeset i pet hiljada dolara po filmu. Možda i sto pedeset* Uspon počinje i ništa ga neće moći zaustaviti. Osim - c— jednog malog skandala.

— Netko bi joj morao reći tko je Steelgrave. Možda vi? Ako i prikupimo sve dokaze, kako će reagirati Steelgrave kada čuje da nasrcemo na Weldovu.

— Zar on to mora znati? Ne vjerujem da će mu reći.

136

Dapače, sigurna sam, da neće htjeti s njim imati posla. Uostalom, nas to ne zanima — ako dođemo do dokaza i ako ona sazna da ih imamo. Ruka u crnoj rukavici se pokrenula prema crnoj torbi, zaustavila, nekoliko puta lupnula o rub stola i opet se vratila tamo odakle je i krenula — u krilo. Nije pogledala u torbu. Nisam ni ja.

Ustao sam. — Možda imam neke obaveze prema gospođici Weld. Niste razmišljali o tome?

Samo se nasmiješila.

— Ako je to točno — rekoh — ne mislite li da je došao trenutak da nestanete iz mojeg ureda?

Počela se pridizati. Još uvijek se smiješila. Zgrabio sam torbu prije nego što se uspjela pomaknuti. Oči joj se ispu-niše gnjevom. Frktala je od bijesa.

Otvorio sam torbu, pretražio je i pronašao bijelu kovertu. Učinilo mi se da sam je već negdje vidio. Istresao sam fotografiju iz »Plesnog kazina« — komadi su bili sastavljeni i nalijepljeni na komad bijelog papira.

Zatvorio sam torbu i bacio je.

Stajala je uspravno, stisnutih usnica. Bila je vrlo tiha.

— Zanimljivo — rekao sam lupkajući prstom po sjajnoj površini fotografije. Ukoliko nije falsifikat. Ovo je Ste-elgrave?

Opet se zvonko smijala. — Vi ste čudan svat, amigo. Stvarno čudan. Nisam znala da još uvijek postoje takvi ljudi.

— Predratna roba, polako izumire. Gdje ste ovo nabavili?

— Posudila sam je iz novčarke Mavis Weld u njenoj garderobi. Za vrijeme snimanja.

- Ona zna?
- Ne zna.
- Pitam se otkuda joj.
- Od vas.
- Glupost — začuđeno sam podigao obrve. — Tko bi je meni dao?

Ispružila je ruku u crnoj rukavici. Progovorila je ledenim glasom: — Vratite mi je, molim vas.

— Vratit ću je gospođici Weld. Mrzim što vam moram reći, gospođice Gonzales, ali ja stvarno nisam stvoren za ucjenjivanje. Nemam podoban karakter.

137

— Vraćajte! — rekla je oštro. — Ako je ne... Naglo se zaustavila. Čekao sam da dovrši misao. Na

njenom lijepom licu se pojavio izraz prezira.

— Dobro — rekla je. — Moja pogreška. Mislila sam da ste mudriji. Sada vidim da ste obično, priglupo njuškalo. Bijeda ove prostorije — ruka u crnoj rukavici razmahala se zrakom — i bijeda života kojim se u njoj živi — trebali su mi otkriti koliki ste vi idiot, u stvari.

— To vam sada pokazujem.

Polako se okrenula i pošla prema vratima. Izvukao sam se iz stolice; dopustila je da joj otvorim vrata.

Izlazila je polako. Način na koji je to izvela nije se mogao naučiti u školi.

Odlazila je hodnikom i nije se ni osvrnula. Fantastičan hod.

Vrata su lupila u patentnu bravu i polako se zatvorila. Činilo mi se da to dugo traje. Stajao sam i gledao, kao da to vidim po prvi put. Konačno sam se uspio okrenuti. Vratio sam se do stola, a telefon je zazvonio.

Podigao sam slušalicu i javio se. Bio je to Christv French. — Marlovve? Htjeli bismo da dođete do nas.

— Odmah?

— Još i prije — rekao je i prekinuo. Slijepljenu fotografiju sam izvukao ispod upijača i smjestio je u sef. Nabio sam šešir i zatvorio prozor. Nisam imao što čekati. Promatrao sam zeleni vrh kazaljke na satu koja je vrtoglavom brzinom mjerila sekunde. Pet sati je bilo daleko. Kazaljka se vrtjela u krug. Velike kazaljke su stale na četiri i deset. Već je trebala nazvati. Skinuo sam sako, otkopčao korice i spremio ih zajedno s lugerom u ladicu stola. Policija ne voli da nosiš oružje kada si na njihovom teritoriju. Čak ako na to imaš pravo. Vole kada dođeš ponizno, sa šeširom u ruci, a glas ti je tih i uljudan. Pogled treba biti skrušen.

Ponovo sam pogledao na sat. Slušao sam. Zgrada je djelovala mirno. Još malo i sve će utihnuti. Tada će doći kraljica prljavih, smrdljivih krpa i, stržući nogama, lijeno provjeravati da li su sva vrata zaključana.

Ponovo sam obukao sako, zaključao srednja vrata, okrenuo prekidač i uputio se hodnikom. Tada je zazvonio. Gotovo sam razvalio vrata, samo da što prije stignem. Glas

138

je bio njezin, ali ton kojim je govorila nisam poznavao. Hladan ravnodušan glas, bez traga tuge, praznine, mrtvila, bez ičeg djetinjastog u sebi. Glas djevojke koju sam znao, ali je nisam poznavao. Što se dogodilo s glasom znao sam prije nego što je dovršila prvu rečenicu.

— Nazvala sam vas jer ste mi to rekli. Ne morate mi ništa govoriti. Bila sam tamo.

Pridržavao sam slušalicu objema rukama.

— Bili ste tamo — rekoh. — Da, to sam čuo. I?

— Ja — posudila sam auto. Parkirala sam na drugoj strani ulice. Bilo je toliko automobila da me niste mogli primijetiti. Tamo je pogrebni zavod. Nisam vas slijedila. Pokušala sam vas uhvatiti kada ste izašli, ali ne poznajem te ulice. Izgubila sam vas. Onda sam se vratila.

— Zašto ste se vraćali?

— Ne znam ni sama. Izgledali ste mi prilično čudno. Ili je to bio predosjećaj. Bio mi je brat. Vratila sam se i pozvonila. Nitko nije odgovarao. I to mi se učinilo čudno. Možda sam luda, ne znam. Znala sam da moram ući unutra. Nisam znala kako, ali sam znala da moram.

— I meni se to događa — govorio sam glasom koji je pripadao meni, samo se činilo da neka druga osoba pokreće jezik.

— Nazvala sam policiju i rekla da sam čula pucnjavu. Stigli su i jedan od njih je ušao kroz prozor. Pustio je druge. Nakon nekog vremena, pustili su i mene. Nisu mi dozvolili da odem. Sve sam im morala ispričati, da nisam čula pucnjavu, ali da sam se bojala da se nešto dogodilo. Rekla sam im da mi je Orrin brat. Morala sam im reći i za vas.

— Nije važno — odgovorio sam. — Rekao bih im i sam. Čekao sam da se vi javite.

— Vi to ne radite često. Nije li to čudno?

— Jest.

— Hoće li vas uhapsiti ili tako nešto?

— Mogli bi.

— Ostavili ste ga da leži na podu. Morali ste, pretpostavljam.

— Imao sam svoje razloge — rekao sam. — Možda se teško mogu shvatiti, ali postojali su. Njemu to više nije važno.

139

— Vi uvijek imate svoje razloge — rekla je. — Uvijek ste jako mudri. Ništa ne radite bez veze. Pa, mislim da ćete ih policiji morati ispričati.

— Možda neću morati.

— O, da, morat ćete — u glasu se osjetio trag zadovoljstva koji nisam nikako mogao objasniti. — Sigurno hoćete. Oni će vas prisiliti.

— Nećemo se sada svađati. U mom poslu se uvijek štite interesi klijenta. Ponekadji previše. Sada se to i meni dogodilo. Suviše sam se izložio i sada sam ranjiv. Niste samo vi u pitanju.

— Ostavili ste ga na podu, mrtvog. Ne zanima me što će vam učiniti. Ako vas strpaju u zatvor, ja ću biti sretna. Kladam se da ćete biti jako hrabri.

% — Naravno — odgovorih. — Veseo osmijeh prije svega. Da li ste vidjeli što je držao u ruci?

— Ništa nije držao u ruci.

— Onda je ležalo u njegovoj blizini.

— Ničega nije bilo. Apsolutno ničega. Kakva je to stvar?

— Fino — rekao sam. — Baš mi je drago. Pa do viđenja. Idem na policiju. Zele me vidjeti. Želim vam sreću, u-koliko se više ne sretnemo.

— Nemojte biti tako rasipni, vama će trebati sreća. Meni vaše želje ne trebaju.

— Učinio sam za vas sve što sam mogao. Da ste mi na početku pružili više informacija, možda...?

Spustila je slušalicu ne sačekavši kraj moje rečenice.

Nježno sam spuštao slušalicu, kao da u ruci držim dijete. Izvukao sam maramicu i obrisao dlanove. Otišao sam do slivnika i oprao ruke i lice. Ispljuskao sam se hladnom vodom, istrljao ručnikom i pogledao u ogledalo.

— Kola su krenula nizbrdo, momče — rekao sam liku u ogledalu.

140

24

U sredini sobe je stajao dugačak žut stol od hrastovi-ne. Rubovi su mu ravnomjerno bili spaljeni čikovima. Iza njega se nalazio prozor s mrežastom rešetkom iza izrezbarenog stakla. Iza njega se nalazio, s hrpetinom razbacanih papira pred sobom, i poručnik-detektiv

Fred Beifus. Kraj ruba stola, njišući se na stolici, sjedio je veliki, zdepasti muškarac čije sam lice nejasno poznavao, kao uostalom i sva lica koja vidite milijardu puta u novinama. Imao je čeljust veliku kao klupa u parku. U zubima je držao deblji kraj olovke koju inače upotrebljavaju drvosječe. Vidjelo se da je budan i da diše, ali ništa više od toga. Sjedio je.

U sobi su se nalazila i dva pisaća stola s pomičnim rebrastim poklopcima i još jedan prozor. Jedan od pisaćih stolova bio je okrenut prema prozoru. Žena kose obojene u narančasto tipkala je izvještaj. Za drugim stolom, bočno okrenutim prozoru, sjedio je Christv French. Sjedio je na naherenoj stolici na okretanje i držao noge na rubu stola. Gledao je kroz prozor koji je bio otvoren, pa je pružao veličanstven pogled na parkiralište policijskih kola i stražnju stranu velike oglasne ploče.

;— Tamo sjedni — reče Beifus, pokazujući prstom.

Sjeo sam njemu nasuprot, na ravnu hrastovu stolicu bez naslona za ruke. Već davno je prestala biti nova, a čak se i u ona davna vremena za nju sigurno nije moglo reći da je lijepa.

— Ovo je poručnik Moses Maglashan iz Bay Citvja. Ni njemu nisi simpatičan, baš kao i nama.

Poručnik Moses Maglashan je izvukao svoju drvodjel-sku olovku iz usta i promatrao tragove zuba u debelom osmerokutnom vrhu. Zatim je pogledao u mene. Prelazio je očima po meni, polako je istraživao, ocjenjivao i katalogizirao. Ništa nije rekao. Olovku je vratio u usta.

Beifus je rekao: — Možda sam ja čudak, ali za mene si seksepilan kao i stogodišnja kornjača. — Napola se okrenuo tipkačici. — Millie.

141

Ostavila je mašinu i uzela mali notes. — Ime: Philip Marlovve. Sa »e« na kraju, budimo precizni. Broj dozvole?

Okrenuo se prema meni. — Rekao sam — broj. — 0-farbana kraljica nije dizala pogled. Reći da se na pogled na njeno lice i satovi zaustavljaju, bila bi grozna uvreda. Zaustavio bi se i galopirajući konj.

— Ako si raspoložen, mogao bi početi svoju priču. Naravno, od početka i s onim dijelovima koje si jučer zaboravio ispričati. Nemoj puno odabirati. Pusti neka priča teče. Imamo dovoljno materijala po kojem možemo provjeriti sve što kažeš.

— Želite da dam izjavu?

— Vrlo preciznu izjavu — odgovorio je Beifus. — Zgodno, ha?

— Iskaz je dobrovoljan, bez prinuđivanja?

— Daa. Svi su takvi.

Maglashan me nekoliko trenutaka pažljivo promatrao. Ofarbana je kraljica opet počela tipkati. Još uvijek ništa za nju. Trideset godina rada odlično ju je naučilo da programira svoje vrijeme.

Maglashan je izvadio tešku i izlizanu rukavicu od svinjske kože, navukao je na desnu ruku i savinuo prste.

— Čemu služi — upitao ga je Beifus.

— Ponekad slomim nokte — odgovorio je Maglashan. — Čudno. Uvijek samo na desnoj ruci. — Podigao je oči i zabuljio se u mene. — Neki momci lakše daju izjave, nekima to teže polazi za rukom — polako je nastavio. — Kažu da je to povezano s bubrezima. Poznavao sam momke koji su teško davali izjave. Nakon što su se odobrovoljili, a išlo je teško, još su mjesecima svakih petnaest minuta jurili na zahod. Nisu mogli zadržati vodu, izgleda.

— Ma nemojte — začuđeno je rekao Beifus.

— Ima i takvih koji samo šapću, kao ošamućeni bokseri koji su suviše istezali vrat.

Maglashan me gledao. Izgleda da je na meni bio red.

— A postoje i tipovi kojima zahod više nije ni potreban — rekao sam. — Previše se trude. Sjede na ovakvoj stolici i po trideset sati. Naravno, sjede uspravno. Onda odjednom padnu, jer im se mjehur rasprsnuo. Oni previše surađuju. Poslije kratkog jutarnjeg vijećanja, kad su im već cijevi prazne, nađete ih kako leže mrtvi. U nekpm mračnom

142

uglu. Možda je trebalo pozvati liječnika, ali ne može se uvijek misliti na sve. Zar ne, poručnice?

— Mi na sve mislimo — rekao je. — Naravno, ako se uopće na nešto mora misliti.

Na zategnutoj vilici stvorile su se dvije vreće nategnutih mišića. Malo su mu se zakrvarile oči.

— Tebe bih lijepo obradio — govorio je, pažljivo me gledajući. — Vrlo lijepo.

— Siguran sam da bi vam to pošlo za rukom, poručnice. — Uvijek sam se ludo provodio u Bay Citvju — sve dok sam bio pri svijesti.

— Ja bih se trudio da dugo, jako dugo ostaneš budan, srce. Posebno bih se trudio. Imao bi specijalni tretman.

Christv French je okrenuo glavu i zijevnuo. — Zašto ste vi, momci iz Bay Citvja, uvijek tako oštri? — upitao je. — Možda predugo držite glavu u slanoj vodi?

Beifus je isplazio jezik i počeo polako oblizivati usne.

— Takvi smo. Oduvijek smo bili oštri. — Maglashan je govorio ne gledajući u Frencha. — To nam se sviđa. Ni-štarije kao ovaj tip ovdje neprekidno nas održavaju u formi. — Okrenu se prema meni. — Ti si nas, srdašce, obavijestio o Clausenu. Ruka ti voli okretati telefonske brojeve, srdašce, nije li tako?

Ništa nisam rekao.

— Tebi govorim, srce. Postavio sam ti pitanje, srce. Kad postavim pitanje, očekujem i odgovor. Jasno, srce?

— Ako budeš toliko pričao, sam ćeš i odgovarati — rekao mu je Christv French. — A ako ti se odgovor ne sviđa, pa se naljutiš, samo uzmi svoju rukavicu i tresni se posred čela. Samo da dokažeš...

Maglashan se uspravio. Na obrazima mu se pojavilo rumenilo, sa svake strane po jedna crvena mrlja.

— Dolazim ovamo radi suradnje — obratio se Fren-chu. — Dosta mi je zafrkancije. Za to je već zadužena moja žena. Ovdje ne želim da mi nekakvi pametnjakovići vade mast.

— Dobit ćeš suradnju — rekao je French.— Samo, prestani glumatati junaka iz tridesetih godina — to gledamo na filmu. — Zavrtio se na stolici i pogledao u mene. — Izvucimo nov komad papira i počnimo cijelu priču iz početka. Znam-sve tvoje razloge. Neću ih procjenjivati. Mene

143

jedino zanima hoćeš li progovoriti ili te moramo strpati u zatvor zbog prikrivanja dokaza.

— Postavljajte pitanja — rekoh. — Ako vam se ne svide odgovori, možete me zadržati. Ako me zadržite, moram obaviti jedan telefonski razgovor.

— Točno — rekao je French — ako te zadržimo. To nije jedini izlaz. Postoje i zaobilazni putevi. Moglo bi trajati danima.

* . *

— Jest ćemo kosanu govedinu iz konzervi — radosno je dodao Beifus.

— Stvar neće biti sasvim legalna — nastavio je French — ali to ionako stalno radimo. Kao i ti — sve stvari koje si napravio nisu bile sasvim u redu. Možeš li reći da si u ovom slučaju postupao legalno, pridržavajući se zakona?

— Ne.

Iz Maglashana je izletio duboki i glasni — Ha! Pogledao sam u ofarbanu kraljicu — vratila se svome notesu, tiha i nezainteresirana.

— Moraš Štititi klijentov interes.

- Možda.
- Znači, samo si imao klijenta. Odbacila te? Ništa nisam rekao.
- Zove se Orfamav Ouest — izgovorio je French i pri tom me pažljivo promatrao.
- Postavljajte pitanja — rekoš.
- Što se dogodilo tamo dolje, u ulici Idaho?

— Išao sam tražiti njenog brata. Otišao je od kuće, tako mi je rekla, a ona je došla da ga pronađe*. Bila je zabrinuta. Vlasnik pansiona Clausen bio je tako pijan da od njega nisam uspio ništa saznati. Pogledao sam u prijavnu knjigu i vidio da se drugi čovjek uselio u sobu Orrina Questa. S njim sam razgovarao. Nije mi mogao pomoći.

French je uzeo sa stola olovku i njome lupkao po zubima. — Da li si tog čovjeka vidio kasnije?

— Da. Rekao sam mu tko sam. Kada sam se vratio dolje, Clausen je već bio mrtav. A netko je istrgmio stranicu iz popisa stanara. Stranicu na kojoj je bilo upisano ime Orrina Ouesta. Pozvao sam policiju.

- I nisi njuškao naokolo?
- Nisam znao ništa o Clausenovoj smrti.

144

— I nisi njuškao naokolo? — ponovio je French. Ma-glashan je počeo ispuštati ljutite glasove. Zavitlao je drvo-djeljsku olovku prema suprotnom zidu. Gledao sam kako leti, kotrlja se po podu i konačno zaustavlja.

- Točno tako — rekao sam.
- Mi bismo te — rekao je Maglashan — ubili zbog toga.
- U Bay pityju me možete ubiti i zato što nosim plavu kravatu.

Počeo se pridizati. Beifus ga je pogledao sa strane i rekao: — Pustite Christvja da sredi stvar. Za vas uvijek ima vremena.

- Mogli bismo te uništiti — rekao mi je French.
- Prihvaćam. Ionako nisam nikada volio ovaj posao.
- Vratio si se u svoj ured. I onda?
- Obavijestio sam klijenta. Zatim me nazvao neki momak i rekao mi da dođem u hotel Van Nuvs. Bio je to isti momak s kojim sam već razgovarao u ulici Idaho. Promijenio je ime.
- Mogao si i nas obavijestiti, zar ne?
- Da sam to učinio, morao bih vam ispričati cijelu priču. To se ne bi slagalo s uvjetima ugovora.

French je*kimnuo i lupnuo olovkom. Rekao je polako: — Ubojstvo poništava sve ugovore. Dva ubojstva još više. A dva ubojstva izvršena na isti način ukidaju sve stvari ovoga svijeta. Niste se baš proslavili, Marlowe. Uopće niste.

- Ni kod klijenta se nisam proslavio — rekoš — nakon današnjih događaja.
- Što se dogodilo danas?
- Javila mi je da ju je brat nazvao iz kuće dr Lagar-diea. Brat se nalazio u opasnosti. Trebalo je požuriti i pobrinuti se za njega. Ja sam požurio. Dr Lagardie i njegova sestra su zatvorili ordinaciju. Bili su jako prestrašeni. Posjetila ih je policija. Pogledao sam u Maglashana.

- Još jedan od njegovih telefonskih poziva — žare-žao je Maglashan.
- Ovaj put nisam bio ja.
- U redu. Rekao mi je French nakon pauze.
- Lagardie je poricao da poznaje Orrina Ouesta, Bolničarku je otpremio kući. Uvalio mi je drogu. Izgubio sam se na neko vrijeme. Kada sam došao k sebi, u kući sam bio

145

— sam. A onda nisam. Orrin Quest, ili bolje rečeno, njegovi ostaci, grebao je po vratima. Otvorio sam ih. Posljednjim atomima snage pokušao je u mene zabosti šiljak za led.

Izmaknuo sam rame. Mjesto koje je samo okrznuo malo je nateklo. I peklo, ali ništa ozbiljnije.

French je gledao ozbiljno u Maglashana. Maglashan je odmahnuo glavom, ali ga je French i dalje gledao. Beifus je počeo tiho zviždati. Isprva nisam mogao razabrati melodiju. A onda jesam. Bila je to pjesma »Starac Mose je mrtav«.

French se vratio u prvobitni položaj i polako rekao: — Nikakav šiljak za led nije pronađen kraj lesa.

— Ostavio sam ga kako je pao.

Javio se Maglashan: — Morat ću opet navući rukavicu. Prebacivao ju je iz ruke u ruku. — Netko je prokleti lažac, a to nisam ja.

— Dobro. Dobro. Prestanimo biti teatralni. Ako je momak imao šiljak za led, to ne znači da je s njime srastao — rekao je French.

— Prepiljen — rekao sam. — Kratak. Od drška do vrha — osam centimetara. Takve ne možete naći u željezariji.

— Zašto bi te htio ubosti? — pitao je Beifus i smijao se podrugljivo. — Bio si na njegovoj strani. Došao si da ga sačuvaš za njegovu malu sestru.

— Bio sam prepreka na njegovu putu do svjetla. Bio sam nešto pomično. Mogao sam biti čovjek i to onaj koji ga je ranio. Umirao je stojeći. Nikada ga prije nisam vidio. Ako me on i znao, nisam o tome imao pojma.

— A mogli ste postati odlični prijatelji — uzdahnuo je Beifus. — Bez šiljka za led, naravno.

— To što je u ruci držao šiljak za led i htio me njime ubosti sigurno nešto znači.

— Kao na primjer?

— Čovjek se u onakvom stanju ponaša instinktivno. Ne smišlja nove tehnike. Pogodio me u lopaticu, ubod, posljednji trzaj čovjeka na samrti. Da je bio zdrav, čitava stvar se mogla dogoditi na nekom drugom mjestu, mogla se izvesti puno jače.

Maglashan je rekao: — Koliko se moramo baviti ovim majmunom? Razgovarate s njim kao da je u pitanju čovjek. Pustite da razgovaramo na moj način.

146

— Kapetanu se to neće svidjeti — ravnodušno se javio French.

— K vragu i kapetan.

— Kapetan ne voli kad provincijske žace kažu da ide dovraga.

Maglashan je stisnuo zube. Pobjelila mu je vilica. Stisnuo je oči i sijejavao. Duboko je udahnuo kroz nos.

— Hvala na suradnji — rekao je i ustao. — Idem. — Zaobišao je stol i zaustavio se ispred mene. Ispružio je lijevu ruku, njome obuhvatio moju bradu i podigao je. — Srest ćemo se, srce. U mom gradu.

Pljusnuo me dva puta. Zabolio me udarac dugmeta na

Ji rukavici. Podigao sam ruku i istrljao donju usnu.

Javio se French: — Za volju božju, Maglashan, sjednite i pustite momka da priča. Mičite ruke s njega.

Maglashan ga pogleda i reče: — Da vidim kako ćete to izvesti.

French je nemoćno slegnuo ramenima. A Maglashan je prešao rukom preko lica i opet sjeo. French je rekao:

— Ispričaj nam svoje mišljenje o cijeloj stvari, Mar-lowe.

— Između ostaloga, Clausen je sigurno trgovao drogom. Osjetio sam miris marihuane u njegovom stanu. Kad sam došao u kuću, u kuhinji sam natrčao na sitnog momka koji je brojio novac. Imao je pištolj i oštru turpiju; tako naoružan nasrnuo je na mene. Oduzeo sam mu stvari, pa je otišao. Bio je dostavljač. Clausen se nalazio u takvom stanju da mu više nitko nije mogao vjerovati. Pijanci organizaciji nisu potrebni. Dostavljač je mislio da sam

žaca. Nije htio da ulove Clausena. Znaju da bi odmah propjevao. Cim su osjetili miris policije, maknuli su Clausena.

French je gledao u Maglashana. — Kako vam se 0V0" cim?

— Moguće je — promumljao je Maglashan.

— Ako je priča u redu, kakve veze s njima ima OtriiS Quest?

— Svatko može pušiti drogu. Ako ste tmurni, usamljeni i depresivni, bez posla, ona vas počinje privlačiti. Ali kad pušiš, javljaju ti se izopačeni osjećaji i postaješ beščutan. Marihuana različito djeluje na ljude — neki podivljaju, a

147

neki ostaju mirni i nezainteresirani za svijet oko sebe. Pretpostavimo da je Ouest nekome prijeto da će otići na policiju i prijaviti cijelu igru. Vrlo je vjerojatno da su sva tri ubojstva povezana s prodajom droge.

— U to se ne uklapa Questovo držanje šiljka za led — primijetio je Beifus.

Opet sam se oglasio: — Poručnik tvrdi da ga nije imao. Znači da sam ja imao priviđenja. Uostalom, mogao ga je usput podići. Možda su šiljci za led standardna oprema u ordinaciji dr Lagardiea. Što znate o njemu?

Odmahnulo je glavom. — Za sada ništa.

— Mene nije ubio, a vjerojatno ni ikoga drugoga — rekao sam. — Ouest je javio sestri — tako barem ona tvrdi — da radi kod doktora, ali da ga progone nekakvi gangsteri.

— Taj Lagardie — govorio je French bockajući vrhom olovke upijač — što znaš o njemu?

— Nekoč je radio u Clevelandu. Imao je unosan posao u centru grada. Morao je imati dobre razloge da se zavuče u Bay City.

— Cleveland, a? — otezao je French i buljio u komad stropa. Beifus je promatrao svoje papire. Javio se Magla-shan: — Abortusi, ko' bog. Pazimo na njega.

— Kojim okom? — ljubazno ga je pitao Beifus.

— Vjerojatno onim koje nije stiglo do ulice Idaho — primijetio je French.

Maglashan se uspravio bijesno. — Vi momci mislite da ste vraški mudri. Mogli biste znati da smo mi mala policija. Ponekad moramo raditi za četvoricu. Ipak, sviđa mi se ta priča o drogama. Mogla bi mi skratiti posao. Krećem u akciju.

Oštro je odmarširao do vrata i izašao. French je gledao

za njim. Beifus također. Čim su se zatvorila vrata, okrenuli su se jedan prema drugom.

— Kladam se da će noćas pasti jedna racija — prvi je progovorio Beifus.

French je samo klimnuo.

— U nekom stanu iznad praonice. Prvo će otići na obalu i pokupiti tri ili četiri klošara, a onda ih dobro zaključati. Nakon racije će ih izvući i pokazati fotoreporterima.

— Suviše pričaš, Frede — opomenuo ga je French.

148

Beifus se nacerio i ušutio. French mi se obratio: — Da li možda nagađaš što su tražili u Van Nuysu?

— Potvrdu garderobe za kovčeg pun trave.

— Ne zvuči loše. Možda možeš naslutiti gdje su ga mogli pronaći?

— Razmišljao sam. Kad sam s Hicksom razgovarao u Bay Citvju, na glavi nije imao svoj muf. U kući ga nije nosio. U Van Nuysu mu se nalazio na glavi. Možda ga nije sam stavio.

— I?

— To nije loše mjesto za sakrivanje potvrda.

— Mogao ju je pričvrstiti selotejpom. Dobra ideja — rekao je French.

Nastupila je tišina. Narančasta kraljica se vratila tipkanju. Buljio sam u nokte na rukama. Mogli su biti i malo čišći. Nakon nekog vremena se opet oglasio French:

— Ne umišljaj da si čist, Marlovve. Pogađajmo još malo — kako je došlo do toga da ti dr Lagardie spomene Cle-veland?

— Sam sam se potrudio. Doktori ne mogu mijenjati prezime ako žele nastaviti praksu. Vas je šiljak podsjetio na Turobnog Movera, a on je operirao u Clevelandu. Isto kao i Moe Stein. Točno je da su oni to radili drugačije, ali se ipak pojavljuje isto oruđe. I sami ste primijetili da su momci mogli napredovati. A uz te bande je uvijek povezano ime nekog liječnika.

— Prilično ludo — primijetio je French — i prilično labavo.

— Da li bi mi se poboljšao položaj kad bih uspio učvrstiti te prilično labave veze.

— A da li bi mogao?

— Mogu pokušati.

French je uzdahnio. — Mala Quest je u redu — rekao je. — Razgovarao sam s majkom. Stvarno je došla potražiti brata. I stvarno je tebe angažirala. Dala ti je dobre karakteristike, do određenog trenutka. Sumnjala je da joj se brat uvalio u neprilike. Da li si išta uspio zaraditi?

— Ne suviše — rekao sam. — Vratio sam joj novac. Ionako ga nema previše.

— Tako se oslobađaš plaćanja poreza — javio se Beifus.

149

— Prekinimo ovaj cirkus — rekao je French. — Na potezu je javni tužilac. A koliko poznajem Endicotta, on će već za tjedan dana nešto smisliti. — Pokazao mi je vrata.

— Hoće li biti u redu ako ne budem napuštao grad? — pitao sam.

Nisu se potrudili da mi odgovore.

I dalje sam stajao i gledao u njih. Osjećao sam mjesto u koje me pogodio šiljak za led, a i okolno tkivo se već ukočilo. Odrvenio mi je dio lica u koji me uspješno pogodila Maglashanova rukavica od svinjske kože. Nalazio sam se u dubokoj vodi. Bilo je mračno i nejasno a u ustima sam o-sjecao sol.

Sjedili su i gledali u mene. Narančasta kraljica je lupala po pisaćem stroju. Policijski razgovori su je uzbuđivali isto onoliko koliko su ženske noge zanimale plesnog koreografa. Imali su staložena ogrubjela lica zdravih ljudi koji su još u odličnoj kondiciji. Oči su im bile uvijek iste, mutne i sive kao zaledena voda. Čvrsta usta, tvrde bore u kutovima očiju, oštar prazan pogled, ne baš okrutan, ali i tisućama milja daleko od ljubavnosti. Dosadna konfekcijska odijela, nasadena bez ikakvog stila, namjerno nošena nemarno; siromašni ljudi koji su svjesni svoje moći, pa neprekidno traže način da je na vama dokažu, da vas priklješte i muče, cere se i gledaju kako se savijate — nemilosrdni su, ali ne uvijek i zlobni, okrutni, ali ne obavezno i neprijazni. Što da se od njih očekuje? Za njih civilizacija ne znači ništa. Oni uvijek vide samo promašaje, prljavštinu, talog, nastranost i gadosti.

— Zašto ste još uvijek ovdje? — oštro me upitao Bei-fus. — Želite veliki vlažni poljubac? Nema više oštroomnih odgovora, a? Šteta. — Glas mu se pretvorio u mumljanje. Namrgodio se i dohvatio olovku. Brzim pokretom ju je prelomio prstima i pokazao mi dvije polovice.

— Dajemo vam toliki predah — rekao je suho, bez smješka na usnama. — Nestanite i sređujte stvari. Zašto mislite da vas puštamo, k vragu? Maglashan vam je dao propusnicu. Iskoristite je.

Podigao sam ruku i obrisao usnicu. Osjećao sam previše zuba u ustima.

Beifus je spustio pogled, zgrabio nekakav papir i počeo ga čitati. Christv French se zavrtio na stolici i zagledao

150

kroz otvoren prozor u parkiralište. Narančasta kraljica je prestala tipkati. Sobu je ispunila teška tišina, svečana kao kod crkvenog obreda.

Izlazio sam i ostavljao tišinu iza sebe — probijao sam se kroz duboku vodu.

25

Ured je opet bio prazan. Bez dugonogih brineta, bez malih djevojčica s naočalama, bez elegantnih tamnokosih muškaraca s očima gangstera.

Sjeo sam za pisači stol i promatrao umiranje svjetlosti. Zamirali su glasovi ljudi koji su se vraćali svojim kućama. Palila su se neonska svjetla međusobno se pozdravljajući. Nešto je trebalo poduzeti, ali nisam znao što. Ionako bi bilo uzaludno. Čistio sam stol i osluškivao škripu kanti na stubištu. Spremio sam papire u ladicu, izravnao držač za pera, izvukao krpu za prašinu i obrisao prozore i telefon. Djelovao je tamno i sjajno pri slaboj svjetlosti. Noćas neću telefonirati. Nitko me neće nazvati. Ne sada, ovoga puta neće. Možda više nikad.

Odložio sam krpu punu prašine, naslonio se na stolicu i sjedio — nisam pušio, nisam ni razmišljao. Bio sam prazan čovjek. Nisam imao lice, nisam znao ništa, nisam osjećao ništa, jedva da sam imao ime. Nisam želio jesti. Nisam čak želio ni piće. Bio sam zgužvana stranica jučerašnjih novina bačena u kantu za smeće.

Privukao sam telefon i okrenuo broj Mavis Weld. Zvonilo je, zvonilo i zvonilo. Devet puta. Dosta sa zvonjavom, Marlowe. Izgleda da nitko nije kod kuće. A koga bi sada želio nazvati? Živi li negdje neki prijatelj koji bi želio čuti tvoj glas? Ne. Nitko.

Daj da zazvoni telefon, molim te. Neka se nađe netko tko će okrenuti moj broj i vratiti me među ljude. Čak i neki pajkan. Može i Maglashan. Nitko me ne mora voljeti. Ja samo želim sići sove smrznute zvijezde.

Telefon je zazvonio.

151

— Amigo — rekao je njezin glas. — Nevolja je. Gadna nevolja. Ona te želi vidjeti. Sviđaš joj se. Misli da si ti pošten čovjek.

— Gdje je? — pitao sam. Nije to bilo pravo pitanje, samo zvuk kojim sam se oglasio. Natezao sam praznu lulu, podbočio se rukom i nagnuo se nad telefon. Ipak je to bio glas s kojim se moglo razgovarati.

— Doći ćeš?

— Večeras bih i bolesnom papagaju pravio društvo. Kamo trebam ići?

— Doći ću po tebe. Za petnaest minuta sam ispred tvoje zgrade. Nije lako stići do mjesta na koje idemo.

— A kako se vraćamo — pitao sam — ili nas za to nije briga?

Već je prekinula vezu.

Imao sam dovoljno vremena da u bistrou slistim dvije šalice kave, sendvič s topljenim sirom i dvije šnite umjetne šunke koje su me podsjetile na mrtve ribe u blatu isušenog ribnjaka.

Poludio sam. I to mi se sviđalo.

26

Bio je to crni Mercury kabriolet sa svijetlom ceradom. Cerada je bila podignuta. Kad sam provirio kroz prozor, Dolores Gonzales se dosklizala do mene po kožnom sjedištu.

— Ti vozi, amigo. Meni se to nikad nije sviđalo.

Obasjalo ju je svjetlo bistroa. Opet se presvukla, ali nije odustala od crne boje osim plameno crvene košulje. Imala je hlače i široku jaknu gotovo muškog kroja.

Naslonio sam se na vrata. — Zašto me nije sama nazvala?

— Nije mogla. Nije znala broj i nije imala dovoljno vremena.

— Zašto?

— Mogla je zvati samo kad bi netko izašao iz sobe.

— I gdje se nalazi to mjesto s kojega je zvala?

152

— Ne znam ime ulice. Ali znam pronaći kuću. Zato i dolazim. Molim te, ukrcaj se u auto i požurimo.

— Možda — rekao sam. — A možda ni neću ući. Dugogodišnje iskustvo i artritis su me naučili da budem po-dozriv.

— Uvijek pun mudrih izreka — rekla je. — Vrlo čudan čovjek.

— Kad odgovaraju ubacujem mudre izreke — rekao sam — a to je sasvim običan tip sa samo jednom glavom — s kojom su povremeno postupali jako grubo. A uvijek je započinjalo na ovaj način.

— Hoćeš li večeras sa mnom voditi ljubav? — upitala me nježno.

— Ostavit ćemo pitanje otvorenim. Vjerojatno ne.

— To ne bi bilo izgubljeno vrijeme. Ja nisam jedna od onih sintetičkih plavuša na kojima možeš paliti šibice; bivših pralja s velikim koščatim rukama, šiljatim koljenima i propalim grudima.

— Možemo li barem na pola sata — rekao sam — zaboraviti na taj seks. To je fantastična stvar, kao sladoled od čokolade. Ali ima dana u kojima bih radije prerezao vrat. Možda bi bilo bolje da to i učinim.

Zaobišao sam auto, kliznuo za volan i upalio motor.

— Idemo na zapad — rekla je — preko Beverlvja i da-

Pustio sam kvačilo i skrenuo iza ugla, prema Sunsetu. Dolores je izvadila jednu od svojih dugačkih smeđih cigareta.

— Uzeo si pištolj? — upitala me.

— Ne. Zašto bi mi trebao? — rukom sam napipao »lu-ger« koji se nalazio u futrolji ispod pazuha.

— Možda je tako i bolje. — Stavila je cigaretu u mu-štiklu i zapalila je zlatnim upaljačem. Činilo se kao da njene duboke crne oči upijaju svjetlost koja joj je obasjavala lice.

Na Sunsetu sam okrenuo na zapad i umiješao se u tri kolone jurećih automobila čiji su vozači gonili svoju klju-sad da ih voze nikamo i da tamo ne rade ništa.

— U kakvoj se to nevolji nalazi Mavis Weld?

— Ne znam. Rekla je samo da je u nevolji, da se jako boji i da treba tebe.

153

— Trebala si smisliti malo bolju priču.

Nije mi odgovorila. Zaustavio sam na semaforu i okrenu se da je pogledam. Tiho je plakala u mraku.

— Ne bih mogla povrijediti ni vlas kose Mavis Weld — govorila je. — Ne očekujem da ćeš mi povjerovati.

— As druge strane — rekao sam — možda je i bolje što nisi smislila nikakvu priču.

Počela mi se primicati.

— Drži se svoje strane auta — rekao sam. — Trebam voziti ovu krtiju.

— Ne želiš da spustim svoju glavu na tvoje rame?

— U ovakvom saobraćaju ne.

Zaustavio sam se kod Fairfaxa iako sam imao zeleno svjetlo jer sam puštao nekog momka da skrene ulijevo. Trube su bjesomučno urlale. Kada sam ponovo krenuo već mi se približio jedan auto koji je stajao straga. Tip u potkošulji je urlao:

— Idi i nabavi si mrežu za ljuljanje!

Krenuo je i tako se naglo ubacio da sam morao zakočiti, ,

— Nekoć sam volio ovaj grad — počeo sam govoriti, tek toliko, da nešto kažem i da ne moram suviše razmišljati. — Ali to je bilo jako davno. Duž bulevara Wilshire je raslo dryeće, a Beverlv Hills je bio mali gradić. Zemljišta na golim brdima Westwooda nitko nije htio kupiti, iako su ih nudili za tisućusto dolara. Hollywood se sastojao od nekoliko drvenih kuća poredanih uz međugradsku cestu. Los Angeles je bio samo veliko sunčano mjesto s ružnim kućama, bez ikakvog stila, ali zato puno dobrodušnosti i mira. O klimi koja je tada vladala danas se samo slušaju stare priče. Ljudi su običavali spavati na trijemovima. Ljudi koji su

sebe nazivali intelektualcima zvali su ga američkom Atenom. Nije bio to, ali nije bio ni kaljuža obasjana neonskom svjetlošću, kao što je sada.

Prošli smo kroz La Ciengu i ušli u zaljev Stripa. »Plesni kazino« se kupao u svjetlosti. Terasa pretrpana. Parkiralište je izgledalo kao komad prezrelog voća na koji su navallili mravi.

— Sada imamo tipove poput Steelgravea koji posjeduju restorane. Imamo tipove kao što je bio onaj debeli momak u potkošulji koji me malo prije ispsovao. Imamo

154

veliki novac, opasne revolveraše, ucjenjivače, skorojeviće, propalice koje su se doklatarile iz New Yorka, Chicaga i — Clevelanda. Imamo ekspres restorane i noćne klubove kojima oni upravljaju, hotele i apartmane koji su njihovo vlasništvo, i lopove, robijaše i ženske bandite koji u njima stanuju. Otmjene trgovine, dekoratore homoseksualaca, modne kreatore za lezbijke, šljam velikog uzavrelog grada s manje osobnosti nego što je možeš naći u papirnatj čaši. Vani, u otmjenim predgrađima, dobri stari Tatica čita sportsku stranicu ispred »prozora u svijet«, skinuo je cipele i misli da pripada višoj klasi zato što ima garažu s tri auta. Mamica stoji ispred čarobnog ormarića i muči se da bojom pokrije podočnjake veličine kovčega. Junior se nabio na telefon i zove procesije gimnazijalki koje govore iskvarenim engleskim, a nose pilule za kontracepciju u svojim kozmetičkim torbicama.

•— U svim je velikim gradovima isto, amigo.

— Pravi gradovi imaju nešto drugo, imaju nekakvu vlastitost ispod svoje prljavštine. Los Angeles ima Holly-wood — i mrzi ga. Trebalo bi da se osjeća prokleta sretnim. Bez Hollywooda bi to bio grad poštanskih narudžbenica. Svi bi samo listali kataloge i naručivali robu iz drugih gradova -T-r jer je drugdje bolja.

— Večeras si gorak, amigo.

— Imam nekoliko problema. Jedini razlog zbog kojeg se vozim u ovom automobilu i sjedim kraj tebe je taj što mi uz sve probleme koje već imam još jedan više ne znači ništa.

— Počinio si nekakvu pogrešku, amigo? — upitala me i polako se približila do mojeg sjedišta.

— Pa, uspio sam prikupiti nekoliko leševa — rekao sam. -r- Ovisi s koje strane gledaš. Pajkani ne vole da im se amateri miješaju u posao. Cijene samo svoju djelatnost.

— I što će ti učiniti?

— Mogu me protjerati iz grada; zbog toga se ne bih suviše uzrujavao. Ne guraj se toliko. Ova ruka mi treba za upravljanje.

Malo se odmaknula. — Mislim da se s tobom teško izlazi na kraj — rekla je. — Skreni na Lost Canvon.

Uskoro smo se provezli kraj Sveučilišta. U gradu su se upalila sva svjetla i pretvorila sve u sjajni sag koji se pro-

155

stirao ravnicom prema jugu i nestajao u beskonačnim daljinama. Iznad glava nam je brujao avion, polako je gubio visinu i stalno palio i gasio pozicijska svjetla. Kod Lost Canyona sam okrenuo na desno i prošao kraj velikih vrata koja su vodila u Bel-Air. Cesta je postajala krivudava. Počeli smo se uspinjati. Opet previše automobila čija su svjetla bjesomučno obasjavala bijeli lelujavi asfalt. Kroz kanjon je strujao lagani povjetarac i sa sobom donosio miris kadulje, oštar vonj eukaliptusa i blagi okus prašine. Uz nas su promicali osvjetljeni prozori. Prošli smo kraj dvije bijele dvokatnice od kojih je svaka stajala barem 70 000 dolara, a pred njima je svijetlio natpis: Cairn Terriers.

— Prva desno — rekla je Dolores.

Skrenuo sam. Cesta je postala strmija i uža. Iza zidova i gustog raslinja skrivale su se kuće, ali ih mi s ceste nismo mogli vidjeti. Došli smo do raskršća na kojem je stajao policijski

automobil s upaljenim crvenim svjetlima, a s desne strane dva auta parkirana pod pravim kutem. Netko je mahao svjetiljkom. Prikočio sam i zaustavio se kraj policijskog auta. Unutra su sjedila dva pajkana i pušila. Nisu se ni pomakla.

— Što se događa?

— Ja, amigo, nemam pojma — govorila je tihim, prigušenim glasom, kao da je pomalo preplašena. Nisam imao pojma zbog čega.

Visok muškarac, onaj koji je mahao svjetiljkom, došao je do auta i uperio svjetlost u mene, a onda je spustio. — Večeras je ova cesta zatvorena — rekao je. — Idete na neko određeno mjesto?

Podigao sam ruku i uzeo lampu koju mi je Dolores izvukla iz jednog pretinca. Sada sam ja uperio svjetlost u njega. Imao je na sebi nekakve skupe hlače, sportsku košulju s inicijalima na džepu i točkasti šal omotan oko vrata. Imao je naočale u rožnatom okviru i sjajnu valovitu kosu. Izgledao je prokleta holivudski.

— Možete li dati neko objašnjenje — ili samo izdajete naredbe?

— Zakon vam sjedi u onom autu ako želite s njim razgovarati — govorio je oholim glasom. — Mi smo samo & bični građani. Živimo ovdje. Ovo je rezidencijalno područje i namjeravamo da takvo i ostane.

156

Iz sjene se pojavio čovjek sa sportskom puškom i stao uz visokog muškarca. Pušku je držao u lijevoj ruci, cijev spuštenu prema dolje. Ali nije djelovao kao čovjek koji oružje drži bez ikakve veze, iz čiste dosade.

— Slažem se — rekao sam. — Nemam nikakve druge planove. Mi bismo samo htjeli doći do određenog mjesta.

— Kojeg mjesta? — hladno me pitao visoki čovjek.

— Kojeg mjesta? — okrenuo sam se prema Dolores.

— Do bijele kuće na vrhu brda — odgovorila je.

— I što ste isplanirali da ćete tamo raditi? — opet je pitao visoki čovjek.

— Čovjek koji tamo živi je moj prijatelj — oštro je odgovorila Dolores.

Na trenutak ju je osvijetlio svojom lampom. — Vi ste super — oglasio se. — Ali nam se ne sviđa vaš prijatelj. Ne volimo tipove koji dolaze u naše susjedstvo otvarati kockarnice.

— Ne znam ništa o nekakvim kockarnicama — rekla je osorno.

— Ne znaju ni pajkani — javio se visoki čovjek. — I ne zanima ih. Kako ti se zove prijatelj, dušo?

— To se vas ne tiče — siktala je.

— Idi kući i štrikaj soknice, dušo — rekao joj je visoki čovjek. Okrenuo se prema meni.

— Večeras je ova cesta zatvorena — rekao je. — Sada znate zašto.

— I mislite da ćete moći izdržati?

— Trebat će ih više takvih kao što si ti da bismo promijenili planove. Trebali biste vidjeti naše poreske uplatnice. A oni majmuni u onom autu — i još mnogi drugi u vijećnici — samo sjede prekriženih ruku dok tražimo da se pojačaju policijske snage.

Otvorio sam vrata. Odstupio je i pustio me da izađem. Otišao sam do policijskog auta. Dva su se pajkana lijeno izležavala. Utišali su prijemnik, čuli su se samo prigušeni zvukovi. Jedan je metodično prežvakavao gumu za žvakanje.

— Kako bi bilo da prekinete tu blokadu i puštate građane da prođu? — upitao sam ga.

157

— Nemamo nikakva naređenja, momče. Ovdje smo da čuvamo red i mir. Ako netko započne gužvu, mi je sređujemo.

— Oni tvrde da je gore nekakva kockarnica.

— To tvrde oni.

— Vi im ne vjerujete?

- I ne pokušavam momče — rekao je i pljunuo preko mog ramena.
- A ako ja moram obaviti hitan posao? Gledao me nezainteresirano i samo zijevnuo.
- Puno ti hvala, momče — rekao sam.

Vratio sam se do Mercuryja, izvukao novčarku i pokazao visokom svoju iskaznicu. Osvijetlio ju je i rekao: — Pa? Odmaknuo je svjetlo i mirno stajao. Počeo sam mu nejasno nazirati obrise lica.

— Tu sam poslovno. Za mene je to vrlo važan posao. Pustite me da prođem i možda vam sutra neće trebati ovakva blokada.

- Puno pričaš, prijatelju.
- Zar bih ja mogao imati novac za vođenje kockarnice?
- Ona bi mogla — bacio je pogled na Dolores. — Možda te vodi kao zaštitu.

Okrenuo se prema puškozdršcu. — Što kažeš?

- Riskirajmo. Samo su dvoje i izgledaju ozbiljno.

Visoki je opet upalio lampu i zamahnuo nekoliko puta naprijed-natrag. Upalio se motor i jedan od automobila koji su blokirali cestu se odmaknuo. Ušao sam i pokrenuo Mercury, prošao kroz prolaz i još neko vrijeme promatrao kako se automobili opet spajaju i zatvaraju cestu. Ugasili su svjetla.

- To je jedini prolaz?

— Oni misle tako, amigo. Postoji još jedna cesta, ali ona vodi preko privatnog posjeda. Morali bismo zaobići cijelu dolinu.

-i- Malo je trebalo pa da ne prođemo — rekao sam joj. — ovdje se nitko ne može nalaziti u gadnoj nevolji. — Znao sam da ćeš pronaći izlaz, amigo.

- Nešto tu smrdi — rekao sam zlobno — a nije divlji jorgovan.

- Tako si nepovjerljiv. Zar me ne želiš ni poljubiti?

158

— To si trebala isprobati dok smo stajali dolje. Visoki je izgledao jako usamljeno. Mogla si ga odvući u grmlje.

Tresnula me po ustima. — Kurvin sine — rekla je ravnodušno. — Prvi odvojak lijevo, ako nemate ništa protiv.

Savladali smo uzbrdicu, i cesta je naglo završavala širokim crnim trgom okruženim bijelim kamenjem. Našli smo se pred žičanom ogradom sa širokim vratima na kojima je stajao natpis — »Privatna cesta. Zabranjen prolaz«. Vrata su bila otvorena, a na kraju lanca koji je spajao stupove visio je lokot. Provezao sam se oko grma bijelog ole-andera i zaustavio na parkiralištu ispred dugačke bijele kuće s krovom od crvene opeke i četiri garaže ispod ograđenog balkona. Sva vrata na garažama su bila zatvorena. Iz kuće nije dopiralo nikakvo svjetlo. Puni mjesec je plavi-často obojio bijelu žbuku kuće. Na nekoliko su prozora u prizemlju bile spuštene rebrenice. U podnožju stepenica su bile poslagane četiri kutije pune smeća. Velika kanta za smeće stajala je otvorena i prazna. Kraj nje su stajala i dva limena bureta puna papira.

Iz kuće nisu dopirali nikakvi zvukovi — ni traga životu. Zaustavio sam Mercury, isključio motor, ugasio svjetla i ostao sjediti. Dolores se povukla u svoj kut. Učinilo mi se da se tresu sjedala. Dodirnuo sam je. Tresla se ona.

- Što je?

- Izađi — izađi van, molim te — govorila je cvokoćući zubima.

- A ti?

Otvorila je vrata na svojoj strani i iskočila. Izvukao sam se i ostavio otvorena vrata s ključem u motoru. Zaobišla je auto; znao sam da drhti i prije nego što mi se približila. Čvrsto se privila uz mene, bedro uz bedro, grudi uz grudi. Ovila mi je ruke oko vrata.

— Ponašam se blesavo — tiho je govorila. — Zbog ovog će me ubiti — kao što je ubio Steina. Poljubi me.

Poljubio sam je. Usne su joj bile suhe i vrole. — On je unutra?

— Da.

— Tko još?

— Nitko — osim Mavis. I nju će ubiti.

— Slušaj ...

— Poljubi me još jednom. Neću živjeti dugo, amigo.

159

Kad izdaš čovjeka kakav je on — umireš mlad.

Odgurnuo sam je, blago.

Odmakla se brzo i podigla desnu ruku. U njoj se nalazio pištolj.

Gledao sam u pištolj. Mjesec ga je obasjavao. Držala ga je ravno i više joj se ruka nije nimalo tresla.

— Kakvog bih sad prijatelja stekla samo da pritisnem obarač — rekla je.

— Pucanj bi čuli i oni dolje.

Odmahnula je glavom. — Ne, između nas se nalazi mali brežuljak. Ne mislim da bi nas čuli, amigo.

Pomislio sam da bi pištolj poskočio kad bi pritisnula obarač. Da se uspijem baciti u pravom trenutku ...

Nisam bio toliko dobar. Ništa nisam rekao. Jezik mi je zauzimao suviše mjesta u ustima.

Nastavila je govoriti mekanim, umornim glasom: — Stein nije bio važan. I sama bih ga rado ubila. Tu gnjidu. Umrijeti nije bog zna kako teško, ubiti isto tako. Ali natjerati nekoga u smrt... — glas joj se pretvorio u nešto što bi se moglo nazvati jecajem. — Amigo, sviđao si mi se zbog nekih čudnih stvari. Nisam trebala upasti u sve te gluposti. Mavis mi ga je oduzela, ali ja nisam željela da je on ubije. Svijet je prepun muškaraca koji su puni para.

— On izgleda jako simpatično — govorio sam i gledao u ruku koja je držala pištolj. Nije se-zatresla.

Prezrivo se nasmijala. — Naravno da izgleda. Zato je i postao to što jest. Ti misliš da si grub, amigo. Premekan si ti za tipa kakav je Steelgrave. — Malo je spustila pištolj. Trebao sam skočiti. Nisam još bio u stanju.

— Ubio je tuce ljudi — rekla je. — I svakome je poklonio barem jedan osmijeh. Dugo ga poznajem. Znam ga još iz Clevelanda.

— Sa šiljkom za led?

— Ako ti dam pištolj, hoćeš li ga ubiti umjesto mene?

— Vjerovat ćeš ako ti to obećam?

— Hoću. — Iz daljine se čuo zvuk automobila. Ali bio je dalje od Marsa i besmisleniji od klepetanja majmuna u brazilskoj džungli. Meni nije značio ništa.

— Ubit ću ga ako budem morao — rekao sam, obliz-nuvši usne.

160

i

Polako sam se spuštao, savijajući koljena i spremao se na skok.

— Laku noć, amigo. Ja nosim crno zato što sam lijepa, zla i — i izgubljena.

Pružila mi je pištolj. Uzeo sam ga. Stajao sam. Nismo se ni pomakli. Onda se nasmijala, zabacila glavu i uskočila u auto. Upalila je motor i zalupila vrata. Smanjila je gas i sjedila gledajući me. Na licu joj se vidio osmijeh.

— Bila sam prilično dobra, zar ne? — upitala me nježno.

A onda je auto divlje poskočio i gume su zacviljele na asfaltu. Upalila su se svjetla. Auto se okrenuo i zaobišao grm oleandera. Svjetla su skrenula na lijevo, prema privatnoj cesti. Odletjela su u noć, a zvuk motora se izgubio u kreketanju žaba. Sve je utihnulo, bez ijednog zvuka. Bez svjetla — osim sjaja starog umornog mjeseca.

Izvukao sam magazin. Unutra je stajalo sedam metaka. Jedan se nalazio u cijevi. Dva su nedostajala. Pomirisao sam cijev. Iz njega se pucalo nakon posljednjeg čišćenja. Vjerojatno dva puta.

Namjestio sam magazin i držao pištolj na dlanu. Imao je dršku od slonovače, taj pištolj .32.

Orrin Quest je ubijen s dva metka. Čahure koje sam našao na podu pripadale su pištolju istog kalibra.

A jučer, u hotelu Van Nuys, u sobi 332 plavuša s ručnikom preko lica uperila je u mene takav pištolj s drškom od slonovače.

Često se u takvim stvarima može fantazirati previše. A ponekad i premalo.

27

Nečujno sam se, na svojim gumenim donovima odšuljao do vrata garaže i pokušao ih otvoriti. Nisu postojale nikakve ključanice; u pitanju je, znači, bila elektronika. Osvijetlio sam ih lampicom, ali nisam otkrio nikakav prekidač.

161

Ostavio sam garaže i otišao do kanti za smeće. Do vrata za poslugu su vodile drvene stepenice. Nisam očekivao da ih je netko u moju čast otključao. Ispod balkona sam ugledao još jedna. Ta su bila otključana i iz njih su izvirali tama i miris eukaliptusovog drveta. Zatvorio sam ih iza sebe i opet upalio lampicu. U uglu su se nalazile stepenice, a do njih nešto što je podsjećalo na lift za posluživanje. Nije bio dovoljno uslužan da bih se mogao njime okoristiti. Morao sam krenuti stepenicama.

Negdje je nešto zazujalo. Stao sam. Zujanje je prestalo. Opet sam se pokrenuo. Zujanje nije. Došao sam do novih vrata bez ključanice i osvijetlio ih. Još jedna lukava naprava.

Ali sam otkrio sistem. U okvir je bila ugrađena duguljasta pomična pločica. Dodirivalo ju je previše prljavih ruku. Pritisnuo sam je, nešto je škljocnulo i vrata su se pomaknula. Gurnuo sam ih nježnim pokretom liječnika koji prihvaća prvu bebu koju je uspio poroditi.

Našao sam se u hodniku. Kroz zatvorene prozore mjesečina je uspjela osvijetliti bijeli rub štednjaka i tavu koja se na njemu nalazila. Kuhinja je bila velika kao plesna dvorana. Otvoreni dio je vodio u prostoriju za poslugu popločanu sve do stropa. Sudoper, ogroman hladnjak ugrađen u zid, mnogo električnih naprava za spravljanje pića bez ikakvog truda i znanja. Odabere se otrov, pritisne se gumb i nakon četiri dana dolazi do buđenja na stolu salona za rea-nimaciju i rehabilitaciju.

Iz sobe za poslugu — pokretna vrata. Iza pokretnih vrata — mračna soba za ručanje koja je završavala zastakljenom verandom u koju se, poput mlazova vode koji nadiru kroz otvorenu branu, slijevala mjesečina.

Sagom prekriven hodnik je nekamo vodio. Iznad otvorenog luka vijugave su stepenice vodile u novu tamu iz koje se pri kraju svjetlucalo nešto poput staklene cigle ili ner-đajućeg čelika.

Konačno sam ušao u nešto što je trebalo biti dnevna soba. Prozori su bili zastrti zavjesama, tako da je vladao priličan mrak, ali se ipak osjećala ogromnost prostora. Vladao je mrkli mrak, ali je moj nos uspio uhvatiti tračak mirisa koji je govorio da je, ne tako davno, netko boravio u ovoj prostoriji. Prestao sam disati i samo sam slušao. U

162

mraku su možda vrebali tigrovi. Ili momci s velikim pištoljima koji stoje uspravno i dišu otvorenih usta. A možda nitko i ništa, samo suviše mašte na pogrešnom mjestu.

Prislonio sam se uza zid i tražio prekidač. Koliko znam, svugdje moraju postojati prekidači. Svi imaju prekidače. I to najčešće na desnoj strani od ulaza. Ulazi se u mračnu sobu i traži se svjetlo. I nađe se, na uobičajenom mjestu, na uobičajenoj visini. Ali ovo nije bila obična kuća. U njoj su postojala čudna vrata i čudni načini paljenja svjetla. Možda je ovdje rješenje ležalo u pjevanju visokog C, ili stupanju na tepih, ispod kojeg leži dugme, ili je možda trebalo samo stati i izgovoriti: — Nek' bude svjetlost! — i mikrofon, uhativši vibracije glasa,

pretvorit će ih u niskofrek-ventni električni impuls, a transformator će mu dati potrebnu voltažu koja će upaliti svjetlo.

Te noći sam bio jako ranjiv. Bio sam momak kojem je trebalo društvo za stajanje u mraku i bio sam spreman za takvu uslugu dobro platiti. »Luger« ispod pazuha i pištolj s drškom od slonovače u ruci, ako ništa drugo. Marlowe--dvopištoljac, momak iz Klanca Otrovanih.

Stisnuo sam usta i uspio izgovoriti:

— Još jednom zdravo. Ima li netko tko treba detektiva?

Ništa mi nije odgovorilo, ni najobičnija jeka. Moj glas se obrušio na tišinu kao umorna glava na jastuk od perja.

A onda se počela pojavljivati jantarna svjetlost iznad karniše koja je okruživala ovu divovsku sobu. Budila se polako, kao u kazalištu. Teški zastori boje marelice prekrivali su prozore.

I zidovi su imali istu boju. Na jednoj strani sobe se nalazio bar, ugodan kutak za sjedenje, do kojeg se moglo doći iz prostorije za poslugu. U udubljenju su stajali mali stolići s tapeciranim stolicama. Bilo je tu mnogo podnih svjetiljki, udobnih naslonjača, naslonjača za ljubavnike, sve tričarije koje se moraju naći u dnevnoj sobi. U sredini sobe su se nalazili dugački prekriveni stolovi.

Konačno nešto za momke s ceste. Ali jazbina je umrla. U njoj nije bilo života. Bila je gotovo sasvim prazna. Ali ne i sasvim.

Na ogromni naslonjač se naslanjala plavuša u svijetlom krznenom ogrtaču. Kosa joj je bila nemarno razbaru-

163

šena, a lice joj nije bilo bijelo zato jer svjetlost nije bila bijela.

— Još jednom zdravo — rekla je mrtvačkim glasom — Još uvijek mislim da ste stigli prekasno.

— Prekasno za što?

Krenuo sam prema njoj — kretnje koje su mi uvijek pričinjavale zadovoljstvo. I tada, u onoj mrtvoj kući.

— Ipak ste mudri — rekla je. — Nisam znala da ste mudri. Pronašli ste kako se može ući. Vi... — glas joj se prekinuo, zapeo je negdje u grlu.

---Trebam piće — rekla je nakon duge pauze. — Inače ću se možda srušiti.

— Lijep ogrtač — rekao sam. Približio sam joj se. Ispružio sam ruku i dotaknuo ga. Nije se pomaknula. Pomicala je usta — drhtala su.

— Nerc — prošaptala je. — Četrdeset tisuća dolara. Posuđen. Za snimanje filma.

— Za ovaj dio filma? — pokazao sam na sobu.

— Ovo je posljednji kadar posljednjeg filma — za mene. Ja — ja trebam to piće. Ako pokušam zakoračiti... — jasan glas je šaptao u prazno. Kapci su joj treptali.

— Hajde, onesvijestite se — rekao sam. — Uhvatit ću vas prije nego što padnete na pod.

Na lice, joj se pokušao probiti smiješak. Stisnula je usnice trudeći se da ostane na nogama.

— Zašto sam stigao prekasno? — pitao sam. — Za što je prekasno?

— Prekasno da biste bili ubijeni.

— Baš glupo. A cijelu večer samo to tražim. Dovala me gospođica Gonzales.

—;tZnam.

PojiOVG sam dotaknuo krzno. Lijepo je dotaknuti četrdeset tjuća dolara, čak i kad su posuđeni.

—jZDolores će biti vraški razočarana — oko stisnutih usnica se pojavila bijela crta.

—~ Neće. , , ...

---Namamila vas je — baš kao i Steina.

— »Namjeravala je, ali je odustala.

Nasmijala se blesavim hihotavim smijehom, kao dijete koje se pokušava napraviti važno na dječjoj zabavi.

164

— Na koji to način postupate s djevojkama — šapta-la je. — Kako vam to, do vraga, uspijeva? Drogiranim cigaretama? Ne možete to postići ni svojim odijelom, ni svojim novcem, ni ličnošću. Vi je nemate. Niste više mladi, niste baš prelijepi. Vaše najbolje godine su prošle i...

Govorila je sve brže i brže, kao pokvareni gramofon. Na kraju je kloparala. Kad se konačno zaustavila, ispustila je uzdah u tišinu sobe, popustila su joj koljena i srušila se ravno u moje naručje.

Ako je to bila gluma, izvanredno je odigrala ulogu. Mogao sam držati pištolje u svakom od svojih devet džepova i koristili bi mi koliko i devet svjećica na rođendanskoj torti.

Ali ništa se nije dogodilo. Nisu se pojavili opasni tipovi s automatima uperenim u moje grudi. Nije bilo Steelgra-vea s njegovim blijedim, sanjalačkim osmijehom ubojice. Nitko mi se nije prikradao iza leđa.

Ležala je u mojim rukama mlitavo kao mokri ručnik i nije bila teška kao Orrin Quest, jer je u njoj bilo više života, ali me dovoljno pritisnula da mi počnu klecati koljena. Oči su joj bile zatvorene kad sam maknuo njenu glavu sa svojih grudi. Disala je jedva čujno i pomodрила su joj usta.

Desnom sam je rukom uhvatio ispod koljena, odnio je do zlatnog kauča i položio je na njega. Uspravio sam se i otišao do bara. Vidio sam telefon na rubu stola, ali nisam mogao pronaći put do boce. Morao sam se prebaciti preko pulta. Dohvatio sam nekakvu bocu s plavo-srebrnom naljepnicom i pet zvjezdica. Netko je već otvarao. Natočio sam tamno i oštro piće u krivu vrstu čaše i opet se vratio na pravu strahu bara. Ponio sam bocu.

Ležala je u istom položaju u kojem sam je ostavio, ali je otvorila oči.

— Možete li držati čašu?

Mogla je, uz malu pomoć. Ispila je piće i dalje pritišču-ći čašu na usnice kao da ih je time htjela umiriti. Promatrao sam kako diše i zamagljuje staklo. Na usnama joj se pojavio mali osmijeh.

— Noćas je hladno — rekla je. Prebacila je noge i spustila ih na pod.

— Još — tekla je ispruživši čašu. Natočio šahi; — A gdje je irasha?

165

— Ne pijem. I bez toga sam se dovoljno istrošio. Drugo piće ju je natjeralo da se strese. Ali s usana se

izgubio otužni izraz, nestala je plava boja i izravnale su joj se bore oko očiju.

— Tko vas je tako istrošio?

— Ah, hrpa žena koje mi se bacaju oko vrata, ruše se u nesvijest, ljube me i rade kojekakve stvari. Kad se to ponavlja danima, istroši se jedno njuškalo bez ijedne jahte.

— Bez jahte — rekla je. — Ne bih to mogla podnijeti. Rodila sam se kao bogataš.

— Da — rekao sam — rodili ste se s cadilacom u ustima. Mogu pogoditi u kojem mjestu.

Oči su joj se suzile. — Sigurni ste?

— Niste valjda mislili da je to neka velika tajna, zar ne?

— Ja — ja — nije mogla završiti. Bespomoćno je odmahнула. — Noćas ne mogu smisliti nikakvu repliku.

— Dijalog u tehnikoloru — rekao sam. — To vas sledi.

— Ne razgovaramo li mi kao dvoje luđaka?

— Postanimo razumni. Gdje je Steelgrave? Pogledala me. Pružila mi je praznu čašu i ja sam je u-

zeo, nekamo je spustio, i dalje gledajući u nji. I ona je gledala mene. I tako je prošla cijela minuta.

— Bio je ovdje — konačno je uspjela progovoriti i pričala je polako, kao da mora izmišljati neke sasvim nove riječi. — Mogu li dobiti cigaretu?

— Stari sistem zavlačenja — rekao sam. Izvukao sam dvije cigarete, stavio ih u usta i pripalio. Nagnuo sam se i jednu joj ugurao među krvavo crvene usnice.

— Ništa nije romantičnije od toga — rekla je — osim poljupca trepavicama.

— Seks je prekrasna stvar — odgovorio sam — naročito ako ti pomogne da izbjegneš odgovore na neugodna pitanja.

Lagano je otpuhnula dim i zažmirila. Podigla je ruku da premjesti cigaretu. Ni nakon toliko godina života nisam u stanju djevojci staviti cigaretu na pravo mjesto.

Zabacila je glavu i spustila svoju meku dugu kosu na lice. Promatrala je koliko me to uzdrmalo. Bljedilo je ne-

166

stalo. Malo su joj se zarumenjeli obrazi. Ali iza njenog pogleda se nešto skrivalo i čekalo.

— Baš ste dobri — rekla je, ne dočekavši nikakvu senzacionalnu reakciju. — Za momka kakav ste.

I to sam dobro podnio.

— Ali ja i ne znam kakav ste vi momak u stvari, zar ne? Iznenada se nasmijala, a niz obraz se otkotrljala jedna suza koja se pojavila niotkuda. — Po onom što znam, dobri ste za sve vrste momaka ovog svijeta.

Izvadila je cigaretu, spustila ruku na usta i ugrizla se.

— Što se to sa mnom zbiva? Zar sam pijana?

— Pokušavate dobiti na vremenu — rekao sam. — Ne znam samo da li to vrijeme dajete nekome tko bi trebao ovamo doći — ili ga dajete nekome tko treba što dalje otići. A možda su u pitanju piće i šok. Vi ste mala djevojčica i htjeli biste se isplakati u krilu svoje majke.

— Ali ne vlastite majke — rekla je. — Radije bih plakala u kanalizacijski otvor.

— Prodano. I gdje je Steelgrave?

— Trebali biste biti sretni, ma gdje se on nalazio. Trebao vas je ubiti. Barem je tako mislio.

— Željeli ste da budem ovdje? Toliko ste ga voljeli? Stresla je pepeo s cigarete. Mrvica je uletjela u moje

oko i natjerala me da zažmirim^

— Jesam — rekla je — nekoć.— Spustila je ruku na koljeno i raširila prste proučavajući nokte na ruci. Polako je podigla pogled ne pomaknuvši glavu. — Čini mi se da je prohujalo tisuću godina od dana kada sam upoznala malog simpatičnog čovjeka koji se znao ponašati i nije imao potrebu da prosipa šarm na uglu svake ulice, u svakom jeftinom bistro. Da, sviđao mi se. Sviđao mi se jako.

Opet je stavila ruku na usta i zagrizla u zepesće. A onda je tu ruku spustila u džep krznog ogrtača i izvadila pištolj s drškom od slonovače — blizanca onom koji se nalazio kod mene.

— I na koncu sam ga voljela na ovaj način — rekla je.

Sagnuo sam se i uzeo joj ga iz ruke. Pomirisao sam cijev. Da, pucalo se i iz ovoga.

— Nećete ga zamotati u maramicu, onako kako to rade u pravim filmovima?

167

Spustio sam ga u drugi džep u kojem je mogao pokupiti nekoliko mrvica duhana i nešto sjemenki biljaka koje rastu samo na jugoistočnoj strani Beverly Hillsa. To je na trenutak moglo zbuniti kriminalističkog tehničara.

28

Nekoliko sam je minuta promatrao grickajući usnicu. Ona je promatrala mene. Izraz lica nije joj se nimalo promijenio. A onda sam pogledom počeo pretraživati sobu. S jednog od

stolova sam podigao prašnjavi pokrivač. Ispod njega je ležao rulet bez dijela za vrtnju. Ispod stola nije bilo ničega.

— Probajte ispod one šarene stolice — rekla je.

Nije gledala prema njoj pa sam je morao sam potražiti. Trebalo mi je začuđujuće mnogo vremena. Bio je to stolac starog kova, s visokim naslonom i šarenom presvlakom; takve su upotrebljavali naši preci jer su ih štitili od hladnoće dok su sjedili uz otvorene kamine.

Bio mi je okrenut leđima. Krenuo sam prema njemu, polako i tiho. Gotovo je dodirivao zid. Ipak je bilo užasno čudno da ga nisam primijetio dok sam išao prema baru. Visio je glave zabačene unatrag. Karanfil je bio crven i bijel, svjež kao da ga je trenutak ranije cvjećarka zadjenula u njegov rever. Imao je poluspuštene kapke kakve takve oči uvijek imaju. Zurile su u komadićak stropa. Metak je prošao kroz džep njegovog kaputa s dvorednim kopčanjem. Ispalio ga je netko tko je točno znao gdje se nalazi srce.

Dotaknuo sam mu obraz. Još je bio topao. Podigao sam ruku i pustio je da padne. Još je bila mlohava. Potražio sam glavnu vratnu arteriju. Njime više nije kolala krv, a samo je malo zamazala sako. Obrisao sam ruke u maramicu i stajao još neko vrijeme gledajući njegovo malo mirno lice. Sve što sam učinio, čak i ono što nisam, sve što je bilo u redu i sve što nije — sve je bilo uzalud.

Vratio sam se i sjeo kraj nje obujmivši koljena.

— Što ste vi očekivali? — upitala me. — On mi je ubio brata.

168

— Vaš brat nije bio neki anđeo.

— Ali ga nije morao ubiti.

— Netko je morao — i to brzo. Raširila je oči.

— Zar niste razmišljali zbog čega me Steelgrave nije pratio i zašto je pustio vas da odete u hotel umjesto njega? Zar vam nije bilo čudno da čovjek njegove moći i njegova iskustva nikada nije pokušao doći do tih fotografija, bez obzira na to koliko ga to košta?

Nije mi odgovorila.

— Koliko dugo znate za te fotografije?

— Nekoliko tjedana, možda dva mjeseca. Stigla mi je poštom — dva dana nakon što smo zajedno ručali.

— Nakon što je ubijen Stein.

— Da, naravno.

— Da li ste mislili da ga je ubio Steelgrave?

— Ne. Zašto bih? Sve do danas, naravno.

— I što se dogodilo nakon što ste dobili fotografiju?

— Nazvao me Orrin i rekao mi da je ostao bez posla i da je švorc. Tražio je novac. Nije govorio o fotografiji. Nije ni trebalo. Samo se jednom mogla snimiti ta fotografija.

— Kako je saznao vaš broj? — Telefona? A kako ste vi?

— Kupio sam ga.

— Pa ... — zastala je i beznadežno mahnula rukom.

— Zašto ne pozovemo policiju i završimo s ovom pričom.

— Pričekajte. I što se zatim događalo? Stizalo je još fotografija?

—r Svakog tjedna nova. Pokazala sam ih njemu — mahnula je prema starinskoj stolici. — Nije mu se sviđjelo. Ali mu nisam ispričala za Orrina.

— Mora da je znao. Ljudi njegovog kova sve saznaju.

— Pretpostavljam.

— Ali nije znao gdje se Orrin sakriva — rekao sam.

— Inače ne bi tako dugo čekao. Kada ste rekli Steelgraveu?

Okrenula je glavu. Noktima je ščepala drugu ruku. — Danas — rekla je odsutno.

— Zašto danas?

Dah joj se zaustavio u grlu. — Molim vas — rekla je
— ne postavljajte mi more beskorisnih pitanja. Nemojte
169

me mučiti. Ne možete mi pomoći. Mislila sam da još postoji neka nada kad sam nazvala Dolores. Sada je više nema.

— U redu. Postoji nešto što vi ne razumijete. Steelgra-ve je znao da svatko tko se skriva iza takve fotografije želi novac — i to mnogo novca. Znao je da će se ucjenjivač jednom morati pokazati. Na to je i čekao. Nije ga zanimala sama fotografija — radio je to zbog vaše sigurnosti.

— To je i dokazao.

— Na svoj način.

Do mene je dopirao njen ledeni glas. — On je ubio mog brata. Sam mi je priznao. Pokazao mi je svoje pravo lice. Susrećete vrlo čudne ljude u Hollywoodu, zar ne — uključujući mene.

— Nekoć ste ga cijenili — rekao sam okrutno. Zacrvenjeli su joj se obrazi.

— Nikoga ja ne cijenim — odgovorila je. — S takvim stvarima sam prekinula — bacila je pogled prema starinskoj stolici. — Danas sam ga prestala cijeniti. Pitao me za vas, htio je znati tko ste i što radite. Rekla sam mu. Rekla sam mu da ću morati priznati da sam bila u hotelu Van Nuys, kraj onog mrtvaca.

— Priznali biste to policiji?

— Rekla bih to Oppenheimeru. On bi to znao srediti.

— Ako ne bi on, učinio bi to jedan od njegovih pasa. Nije se nasmiješila. Nisam ni ja.

— Ako Oppenheimer to ne bi mogao srediti, ja bih propala na filmu — završila je bez uzbuđenja u glasu. — Sada sam završila sa svime.

Izvadio sam cigaretu i zapalio je. Ponudio sam joj jednu. Odbila je. Meni se nije žurilo. Za mene vrijeme nije značilo ništa. Kao ni mnoge druge stvari. Nestao sam.

— Malo ste prebrzi, ne mogu vas pratiti — nastavio sam. — Kad ste išli u hotel, vi niste znali da je Steelgrave bio Turobni Moyer?

— Ne.

— Pa zašto ste onda išli?

— Da otkupim fotografije.

— Nema neke logike. Fotografije vam tada nisu ništa značile. Prikazivale su vas kako zajedno ručate.

Zurila je u mene stisnutih očiju, a onda ih je opet otvorila. — Neću plakati — rekla je. — Rekla sam vam da nisam

170

znala. Ali, budući da je tada bio u zatvoru, morala sam znati da neke stvari želi sakriti. Pretpostavljala sam da se bavio sumnjivim poslovima. Ali ne i ubijanjem.

— Uh — rekao sam. Ustao sam i opet otišao do stolice s visokim naslonjačem. Polako me pratila pogledom. Došao sam do Steelgravea i opipao ga ispod miške lijeve ruke. Imao je pištolj. Nisam ga dirao. Vratio sam se i sjeo njoj nasuprot.

— Trebat će mnogo novaca da se ova stvar sredi. Nasmijala se. Mali smiješak, ali ipak smiješak. — Ja

nemam mnogo novaca — rekla je. — To, znači, ispada iz kombinacije.

— Oppenheimer ima. Za njega ćete vrijediti milijune.

— On neće riskirati. Previše ljudi s filma nosi danas noževe. Prihvatit će gubitak i zaboraviti ga za šest mjeseci.

— Rekli ste da ćete mu se javiti.

— To sam rekla kad sam se našla u škripcu, a nisam bila kriva. Sada to više ne mogu.

— A Ballou? Njemu vrijedite puno.

— Ne vrijedim ja ni pišljivog centa. Zaboravite na to, Marlowe. Znam da mi želite pomoći, ali ja poznajem te ljude.

— I tako sam preostao ja — rekao sam. — Zato ste me i pozvali.

— Prekrasno — rekla je. — I vi ćete sve srediti, dragi. Badava — glas joj je opet postao slabašan i nerazgovijetan.

Premjestio sam se do nje. Izvukao sam joj ruku iz džepa i obuhvatio je svojim rukama. Bila je hladna kao led unatoč vrelini krzna u kojem se grijala.

Okrenula se i pogledala me ravno u oči. Odmahnula je glavom. — Vjeruj mi, dragi, nisam ja toga vrijedna — čak i da me odvedeš u krevet.

Okrenuo sam joj ruku i polako pomicao prste, ukočene i zgrčene. Rastvorio sam ih. Milovao sam joj dlan.

— Reci mi zašto si imala pištolj.

— Pištolj?

— Nemoj dugo razmišljati. Samo reci. Namjeravala si ga ubiti?

— Zašto da ne, dragi? Mislila sam damu nešto značim. Izgleda da sam suviše tašta. Prevario me. Steelgrave-

171

ima ovog svijeta nitko ne znači ništa. I nitko više ne znači ništa za Ma vis Weld od danas.

Odmaknula se i nasmiješila blijedo. — Nisam vam trebala dati pištolj. Da sam vas ubila, možda bi još postojala nekakva šansa.

Izvukao sam ga i pružio. Uzela ga je i brzo ustala. Uperila je pištolj u mene. Umoran osmijeh joj je pokrenuo usta. Čvrsto je držala obarač.

— Pucaj visoko — rekao sam. — Nosim zaštitni prsluk.

Ispustila je pištolj i stajala zureći u mene. Bacila ga je na kauč.

— Ne sviđa mi se scenario — rekla je. — Ne sviđaju mi se moje replike. To više nisam ja, ako možeš shvatiti o čemu govorim.

Nasmijala se i gledala u pod. Pomicala je vrh cipele po tepihu. — Lijepo smo čavrljali, dragi. Telefon stoji na kraju pulta.

— Hvala. Da li znaš Doloresin broj?

— Zašto njen?

Nisam joj odgovorio. Rekla mi je. Otišao sam do bara i okrenuo broj. Opet ista priča, dobro večer, ovdje Chateau Bercy, tko treba gospođicu Gonzales, molim, pričekajte trenutak, baz, baz i onda konačno vrela glas: — Molim?

— Marlowe. Stvarno ste mi namjeravali smjestiti klop-Jku?

Mogao sam čuti kako joj zastaje dah. Ne sasvim. To se baš ne može čuti preko telefona. Ponekad se čovjeku samo pričinja da može.

— Amigo, ja sam sretna što ti čujem glas — rekla je — tako sam beskrajno sretna.

— Da li si namjeravala ili nisi?

— Ja — ja ne znam. Jako me rastužuje kad pomislim da možda jesam. Sviđaš mi se.

— Imam nekih problema.

— Da li je on ... — duga pauza. Interni telefon. Oprezno. — Da li je on tamo?

— Pa — na neki način jest. I jest i nije.

172

Ovaj put sam zbilja čuo kad je prestala disati. A zatim dugi uzdah koji se pretvorio u nekakav zvižduk.

— Tko je još tamo?

— Nitko. Samo ja i moja domaća zadaća. Htio bih te nešto pitati. Užasno je važno. Reci mi istinu. Tko ti je dao onaj pištolj koji si mi predala noćas?

— Pa, on. On mi ga je dao.

— Kada?

- Večeras, nešto ranije. Zašto?
- Koliko ranije?
- Mislim da je bilo šest sati.
- A zašto ti ga je dao?
- Molio me da ga pričuvam. Uvijek je jedan nosio sa sobom. ^\
- Molio te da ga pričuvaš — a zašto?
- Nije davao objašnjenja, amigo. On je stvari rješavao na svoj način. Nije bio suviše pričljiv.
- I ništa ti se nije učinilo čudnim? To što ti ga daje?
- Pa, ne, nije.
- Da, jest. Primijetila si da nedostaju dva metka i da se iz njega pucalo. Mirisao je na barut.
- Ali ja nisam...
- Da, jesi. Sigurno. Razmišljala si o tome. Nisi ga željela zadržati. I nisi ga zadržala. Vratila si mu ga. Ionako ne voliš da se oko tebe motaju pištolji.
- Nastupila je dugotrajna šutnja. Konačno je izgovorila: — Pa naravno. Ali zašto je htio da pištolj bude kod mene? Mislim, ako se to tako dogodilo.
- Nije ti objašnjavao. Htio ti je uvaliti pištolj jer ga ti nisi imala. Zar se ne sjećaš?
- Tako trebam reći?
- Si.
- Da li sam sigurna ako tako nešto kažem?
- Otkad ti to brineš za vlastitu sigurnost? Nasmijala se meko. — Amigo, ti me razumiješ. <
- Laku noć.
- Čekaj, nisi mi rekao što se dogodilo?
- Nisam ti ni telefonirao. Prekinuo sam vešću i okrenuo se.
- Mavis je stajala nasred sobe i gledala u mene.
- Imate auto? — upitao sam.

173

- Da.
- Krećite.
- Kamo?
- Idete kući. To je sve.
- Ne možete to sami srediti.
- Vi ste moj klijent.
- Ne mogu to dopustiti. Ja sam ga ubila. Zašto biste se vi uvaljivali?
- Bez puno riječi. I vozite drugim putem. Ne onim kojim me vozila Dolores.
- Zurila je u mene i ponavljala slabim glasom. — Ali, ja sam ga ubila.
- Ništa ne čujem.
- Zubima je zahvatila donju usnu i krvnički je zagrizla. Činilo se da prestaje disati. Nepomično je stajala. Prišao sam joj i prstom dotaknuo obraz. Zagrebao sam noktom i gledao kako se bijela boja pretvara u crvenu.
- Ako želite znati moje razloge — govorio sam — oni s vama nemaju veze. Dugujem to pajkanima. Nisam pošteno igrao ovu igru. Oni to znaju. I ja to znam. Pružam im priliku da se istaknu.
- Kao da im je itko ikada morao davati takve prilike — rekla je, naglo se okrenula i otišla. Gledao sam za njom i čekao da se okrene. Otišla je bez osvrtnja. Nakon dugo vremena oglasio se zvuk motora. A onda nekakav težak udarac — otvaranje vrata garaže. U daljini se čuo zvuk motora. Radio je u prazno, a onda je dodan gas. Kad ga više nisam čuo, bio je već daleko.

Više nisam čuo ništa. Oko mene se ovila teška tišina, kao krzneni ogrtač oko tijela Mavis Weld.

Odnio sam bocu i čaše do bara i opet preskočio pult. Čaše sam oprao u minijaturnom sudoperu, a bocu vratio na policu. Sada sam uspio otkriti otponac na drugom kraju pulta. Podigao sam ga i vratio se Steelgraveu.

Izvadio sam pištolj koji mi je dala Dolores, obrisao ga maramicom i ugurao ga u njegovu ruku. Držao sam ga tako neko vrijeme, a onda ga pustio da padne na tepih. Izgledalo je sasvim prirodno. Nisam to radio zbog otisaka prstiju. On je već dugo znao da ih nigdje ne treba ostavljati.

Ostala su mi tri pištolja. Oružje iz njegove futrole ispod pazuha odnio sam do bara i spremio ga zamotanog u

174

ručnik. Luger nisam dirao. Ostao je još jedan od pištolja s drškom od slonovače. Pokušao sam ocijeniti s koje se udaljenosti pucalo. Dalje od mjesta s kojeg bi mu nastale ope-i kotine, ali ne mnogo dalje. Udaljio sam se za metar i ispa-

lio dva metka. Miroljubivo su se zabili u zid. Okretao sam stolicu sve dok licem nije gledao sobu. Dotakao sam najveći mišić na vratu jer se on prvi ukrućivao. Nisam znao da li je već počelo ili nije. Koža mu se prilično ohladila.

Ostalo je prokletu malo vremena za sređivanje.

Otišao sam do telefona i nazvao policiju u Los Angele-s su. Tražio sam Christvja Frencha. Glas iz odjela za ubojstva

me obavijestio da je French otišao kući i htio je znati o čemu se radi. Odgovorio sam da je to privatni poziv koji French očekuje. Nakon odugovlačenja su mi ipak dali njegov kućni broj — nisu odugovlačili zato što ih je to brinulo, nego zato jer nikada nikome ne žele napraviti nikakvu uslugu.

Okrenuo sam broj, javio se ženski glas i onda zaurao njegovo ime. On je bio odmoran i smiren.

— Mariowe. U čemu sam vas to prekinuo?

— Čitao sam stripove klincima. Trebao bi već ležati u krevetu. Što se događa?

— Sjećate li se da ste jučer u hotelu Van Nuvs rekli da bi svatko, tko otkrije nešto o Turobnom Moveru, mogao postati vaš prijatelj?

— Daa.

— Trebam prijatelja.

Nije bio ludo zainteresiran. — Što imaš o njemu?

— Mislim da se radi o istom momku — Steelgrave.

1 — Previše misliš, dragi. Već smo ga držali u zatvoru zato jer smo mislili isto. Misli nam se nisu pozlatile.

— Netko ga je prijavio. To je učinio on sam. Tako da ima alibi za noć u kojoj će biti ubijen Stein.

— Samo misliš — ili imaš i dokaze? — više nije bio tako nezainteresiran.

; -r- Ako čovjek dobije od zatvorskog liječnika dozvolu za izlazak, da li to možete dokazati?

Nastupila je tišina. Čuo sam brbljanje malog djeteta i glas žene koja mu nešto objašnjava.

— Moguće je — rekao je. — Ne znam. Ali je teško iz-vedivo. Poslali bi ga pod stražom. Kako je prešao stražara?

< ' tl

175

— To je moja teorija.

— Bilo bi bolje da je prespavaš. Još nešto?

— Nalazim se na Stihvoodu. U velikoj kući u kojoj su organizirali kockanje, a to je jako nerviralo susjede.

— Čuo sam tu priču. Steelgrave je tamo?

— Tu je. Nas dvojica smo sami.

Opet tišina. Dijete je urlalo i učinilo mi se da sam čuo šamar. Dijete se deralo jače. French je na nekoga urlao.

— Nek dođe na telefon — rekao je na kraju.

— Večeras si strašno bistar, Christv. Zašto bih zvao tebe?

— Daa — rekao je. — Baš sam glup. Reci adresu.

— Ne znam je. Ali znam da se nalazi na kraju Tower Roada. Broj telefona je Halldale 9-5033. Čekam.

Ponovio je broj i dodao: — Ovaj put čekaš, a?

— Moralo se i to dogoditi.

Veza se prekinula. Spustio sam slušalicu.

Prošao sam cijelu kuću i upalio svjetla gdje god sam ih otkrio. Došao sam do vrha stepenica kraj stražnjeg ulaza. Našao sam prekidač za paljenje osvjetljenja na parkiralištu. Okrenuo sam i njega. Sišao sam niz stepenice i odšetao se do grma oleandera. Privatni prolaz je i dalje bio otvoren; Zatvorio sam vrata, navukao lanac i zaključao bravu. Polako sam se vraćao natrag promatrajući mjesecinu i osluškujući kreketanje žaba i glasanje zrikavaca. Ušao sam u kuću i zapalio svjetlo iznad glavnog ulaza. Pred kućom je zjapio ogroman prostor za parkiranje. Stajala je tu i lijepa rundela u kojoj su cvjetale ruže. Ali da bi se moglo sigurno otići, trebalo je klisnuti iza kuće.

Mjesto se nalazilo na krajii svijeta, slijepa točka iz koje se moglo izvući samo lokalnim cesticama susjednih posjeda. Pitao sam se tko tamo živi. Kroz drveće sam u daljini nazirao svjetla ogromne kuće. Neka holivudska zvjerka, vjerojatno neki čarobnjak sladunjavih poljubaca i pornografskih filmića.

Vratio sam se u sobu i opipao pištolj iz kojeg sam malo prije pucao. Ohladio se. A gospodin Steelgrave je počeo izgledati kao autentični mrtvac.

Nisam čuo sirene, ali sam nakon dugo vremena začuo zvuk automobila. Pošao sam mu u susret, ja i moj san.

176

29

Ušli su onako kako oni trebaju ulaziti: veliki, snažni i mirni, nemirnih očiju iz kojih izbija oprez, jer nikome ne mogu vjerovati.

— Zgodno mjestašce — rekao je French. — Gdje je mušterija?

— Tamo — oglasio se Beifus ne čekajući moj odgovor.

Prešli su sobu bez ikakve žurbe i stali iznad mrtvaca [ozbiljno ga promatrajući.

1 — Moglo bi se reći da je mrtav, zar ne — primijetio

j je Beifus, otvarajući tako predstavu.

French se sagnuo i podigao pištolj koji je ležao na podu. Dizao ga je pažljivo uhvativši okidač s dva prsta. Naglo je skrenuo pogled i trznuo bradom. Beifus je olovkom podizao pištolj s drškom od slonovače.

— Nadam se da se pravi otisci nalaze na pravim mje-i stima — rekao je Beifus. Njuškao je. — Oh da, ova je be-

bica radila. A tvoja, Christv?

— Pucala je — rekao je French. Opet je onjušio. — Ali nije nedavno. Iz džepa je izvadio svjetiljku i uperio je u cijev. — Prije nekoliko sati.

— U Bay Citvju, u ulici Wyoming — rekao sam. ; Istovremeno su okrenuli glave.

— Opet nagađaš? — polako me upitao French.

— Da.

Otišao je do pokrivenog stola i spustio pištolje jedan

kraj drugoga. — Odmah ih označi, Fred. Ovo su blizanci-
Beifus je klimnuo i počeo kopati po džepovima; Izvu-
„ kao je nekoliko vrpca — jedna od stvarčica koje pajkani
r uvijek nose uz sebe.

French se vratio do mene. — Prestanimo nagađati. Pređimo na onaj dio u koji si siguran.
— Djevojka koju poznajem me nazvala i rekla mi da se moja klijentica nalazi u opasnosti
— od njega — bra-

177

dom sam pokazao na mrtvaca u stolici. — Ona me i dovezla. Prošli smo blokadu. Mnogo
nas je ljudi vidjelo zajedno. Ostavila me kod stražnjeg ulaza i odvezla se kući.

— Možda ima i ime?

— Dolores Gonzales, apartmani u Chateau Bercyju. Radi na filmu.

— Oh ne — uzdahnuo je Beifus i zakolutao očima.

— A tko je tvoj klijent? Ista osoba? — pitao me French.

— Ne. Sasvim druga osoba.

— Ima ime?

— Zasada nema.

Buljili su u mene, i veselo i ljuto. French je trznuo bradom. Zategnuli su mu se mišići.

— Nova pravila?

Odgovorio sam: — Moramo se dogovoriti o publicitetu. Javni tužilac bi trebao pristati.

Javio se Beifus: — Ne poznaješ ti njega, Marlowe. On guta publicitet kao što ja klopam
domaći grašak.

— Ništa ti ne možemo garantirati — rekao je French.

— Onda i dalje nema imena.

— Postoji tisuću načina na koje možemo doznati o kome se radi — rekao je Beifus. —
Zašto da samo otežavamo stvari?

— Bez publiciteta — rekao sam — dok se ne prikupe dokazi.

— Neće ti proći ta priča, Marlowe.

— K vragu — rekao sam — taj je čovjek ubio Orrina Questa. Odnosite pištolj i usporedite
s mecima u Ovestovu tijelu. Poklonite mi barem nešto prije no što me dovedete u
bezizlaznu situaciju.

— Ne bih ti poklonio ni izgorjeli dio šibice — odgovorio mi je French.

Ja nisam rekao ništa. Gledao me s mržnjom u očima. Polako je pomicao usne dok je
teško izgovarao riječi: — Bio si tu dok ih je dobivao?

— Ne.

— Tko je bio?

— On — rekao sam pokazavši na mrtvog Steelgravea.

— Tko još?

178

— Neću vam lagati — rekao sam. — Ali vam neću reći ono što ne želim — osim ako ne
udovoljite mojem zahtjevu. Ne znam tko je bio tu.

— Tko je bio tu kada si ti stigao?

Nisam odgovorio. Polako je okrenuo glavu i rekao Bei-fusu:

— Stavi mu lisice. Straga.

Beifus je oklijevao. Zatim je ipak izvukao čelične lisice iz lijevog džepa i prišao mi. — Stavi
ruke iza leđa — rekao je glasom u kojem se osjećala nelagoda.

Poslušao sam ga. Zaključao ih je. French je prilazio polako sve dok se nije zaustavio
ispred mene. Imao je po-luspuštene kapke. Oko očiju su mu stajali sivi podočnjaci. Stvorio
ih je umor.

— Održat ću mali govor — rekao je. — Neće ti se svidjeti.

Nisam rekao ništa.

Nastavio je: — Tako ti je to kod nas, bebice. Mi smo pajkani i svi nas iz dna duše mrze. I kao da već nemamo dovoljno problema, pojavljuješ nam se ti. Kao da nas već dovoljno ne gnjave oni iz ofucanih ureda, banda iz gradske vijećnice, šef dnevne smjene, šef noćne, društvo iz privredne komore, njegovo veličanstvo — gradonačelnik iz svoje drvetom obložene sobe, koja je četiri puta veća od cijelog usranog prostora u kojem mora raditi odjel za ubojstva. Kao da nismo dovoljno radili — stočetnaest ubojstava u prošloj godini rješavamo u tri ušljive sobe, u kojima nema dovoljno stolica za cijelu dežurnu ekipu. Trošimo svoje živote na otkrivanje prljavog veša i zavirivanje u pokvarene zube. Penjemo se mračnim stubištima da bismo ulovili tipove napumpane drogom, s pištoljima koji im vire iz svakog džepa i ponekad se ne uspijevamo popeti do kraja — a naše žene čekaju s podgrijanim večerama te i svih drugih noći. A mi se više ne vraćamo svojim kućama. Oni koji stignu do svojih domova toliko su umorni da ne mogu jesti, ne mogu spavati, ne mogu čitati laži koje se o nama pišu u svim novinama. I leže u mraku u jeftinim kućama jeftinih ulica; otvorenih očiju slušaju zabavu noćnih pijanica po uglovima ulica. A kada se san počne spuštati na oči, iz mraka zvoni telefon, mi ustajemo i počinjemo cijelu priču iz početka. Nikada ništa ne napravimo dobro. Ni-

179

kada. Ako izvučemo priznanje, kažu da smo umlatili momka pa nije imao izbora, a neki nas nadriodvjetnici nazivaju gestapovcima i cere se po sudnicama kad počnemo petljati s gramatikom. Ako pogriješimo, navlače nam uniformu i vraćaju nas u brloge u kojima provodimo mirne ljetne večeri u izbacivanju pijanaca, slušanju kurvi koje po nama pljujt i oduzimanju noževa zamazancima u kicoškim odijelima. Ali sve to nije dovoljno da bismo se osjećali sretnima. Ne — mi još dobijemo tebe na vrat.

Zaustavio se da bi došao do daha. Lice mu se sjajilo kao da na njemu ima malo znoja. Nagnuo se naprijed.

Moramo natrčati na tebe — nastavio je. — Moramo se baviti šarlatanima s privatnim dozvolama koji prikrivaju prave informacije i čekaju iza svakog ugla da bi nam sasu-li malo prašine u lice — a mi je moramo gutati. Imamo vas koji sakrivate dokaze i režirate predstave koje ne mogu zavarati ni bolesno dijete. Neće te smetati ako te nazovem prokleta jeftinim, lažljivim i odvratnim njuškalom?

— Htjeli biste da me smeta?— upitao sam ga. Uspravio se. — Bio bih presretan — rekao je. — Stavio bih sve na tu kartu.

— Nešto od onoga što ste ispričali je točno — rekao sam — ali ne sve. Svaki bi privatni detektiv rado zaigrao s policijom. Ali je ponekad jako teško utvrditi tko određuje pravila igre. Ponekad ne može vjerovati policiji i to ne bez razloga, a ponekad se uvali u govna bez vlastite želje i mora nastaviti igru držeći se već podijeljenih karata. Radije bi ih još jednom promiješao, ali ne može. On mora zarađivati za život.

— Tvoja dozvola je mrtva — rekao je French —r od ovog trenutka. Neće te više mučiti takvi problemi.

— Mrtva je kad mi to kažu oni koji su mi je i dali. Prije toga nije.

Tiho se javio Beifus: — Nastavimo s poslom, Christv. Ovo može pričekati.

— Nastavit ću s onim što hoću. Na svoj način. Ova se ptičica još nije opametila. Čekat ću dok se to ne dogodi. Čekam neki mudri odgovor. Nemoj mi reći da ne možeš nešto smisliti, Marlowe — i to brzo.

— Samo mi recite što želite čuti? — upitao sam ga.

— Pogodi.

180

— Večeras si raspoložen ljudožderski — rekao sam. — Htio bi me slomiti, a treba ti nekakva isprika. I sada bi htio da ti je ja poklonim?

- To bi bilo u redu — procijedio je kroz zube.
- Što bi ti napravio da si u mojoj koži? — upitao sam ga.
- Ne mogu zamisliti da bih mogao pasti na tako niske grane.

Obliznuo je vrh gornje usnice. Ruka mu je slobodno visila s desne strane. Savijao je prste, a da toga nije bio svjestan.

- Smiri se, Christv — govorio mu je Beifus. — Pusti to.

French se nije pomaknuo. Beifus je prišao i postavio se između nas dvojice. French mu je rekao: — Miči se, Fre-de!

- Ne.

French je stisnuo pesnicu i tresnuo ga posred brade. Beifus je posrnuo i pri tom odgurnuo mene. Klecala su mu koljena. Presavinuo se i kašljao. Tresao je glavom. A onda se polako, uz veliki trud, uspravio. Okrenuo se i pogledao u mene. Cerio se.

— Nov način mučenja — rekao je. — Pajkani ubijaju boga jedan u drugom, a osumnjičeni sve priznaje jer ne može izdržati agoniju gledanja.

Podigao je ruku i opipao bradu. Već je počela oticati. Cerio se, ali mu je pogled još bio mutan. French je stajao ukopan i nijem.

Beifus je izvukao kutiju cigareta, izvadio za sebe jednu, a ostatak dobacio Frenchu. French je pogledao cigarete, a onda Beifusa.

- Sedamnaest prokletih godina istog sranja — rekao je. — Čak me i moja žena mrzi.

Podigao je dlan i nježno potapšao Beifusa po obrazu. Ovaj se nastavio cerekati.

- Tebe sam udario, Frede?

- Mene nitko nije udario, Christv. Nitko koga bih se sjećao.

- Skini mu lisice i odvedi ga u auto. Uhapšen je. Ako misliš da treba, zaveži ga.

181

- OK — Beifus me obišao. Oslobodio me lisica. — Hajdemo, maco — rekao ini je.

Gledao sam u Frencha. Gledao je kroz mene kao da sam od stakla. Gledao me, a nije me vidio.

Prošli smo kroz kuću i izašli van.

30

Nisam znao kako se zove, ali je bio presuh i prenizak za pajkana, iako je to sigurno bio. Dijelom zato što je uopće ovdje, a i zato što sam, kad se nagnuo, uspio vidjeti dio futrole koja mu je visila ispod pazuha i kao držak policijskog pištolja.

Nije bio pričljiv, ali je ono malo što je rekao izgovorio ugodnim, milozvučnim glasom. Imao je osmijeh koji je zagrijao cijelu prostoriju u kojoj se nalazio.

- r Odličan potez — govorio sam gledajući ga preko karata.;

Igrali smo pasijans. Ili — bolje rečeno — on je igrao, a ja sam gledao. Gledao sam njegove male, fine i vrlo čiste ruke kako šeću stolom, dodiruju kartu, pažljivo je podižu i stavljaju na neko drugo mjesto. Kad bi završio s jednom, kartom, napucao bi usne i fućnuo, bez melodije, mekim zviždukom mlade lokomotive koja još nije stekla samopouzdanje.

Nasmiješio se i spustio crvenu devetku na crnu desetku.

- Što radite u slobodno vrijeme? — upitao sam ga.

Puno sviram klavir — rekao je. — Imam veliki »Stein- way«. Bacha i Mozarta, uglavnom. Pomalo sam staromodan. Mnogi ljudi to smatraju dosadnim i glupim. Ja ne.

- Odlične karte — rekao sam i nekamo spustio jednu kartu.

— Začudili biste se da znate kako je Mozart ponekad težak: A zvuči tako jednostavno kad se dobro odsvira.

- Tko ga dobro svira?

- Schnabel.

- Rubinstein?

1.82

Odmahnuo je glavom. — Preteško. Premocionalno. Mozart je čista muzika. Ne trebaju mu komentari izvođača.

— Kladam se da ste mnoge doveli do pravog raspoloženja — do skrušenosti. Sviđa vam se posao? — govorio sam.

Pomaknuo je kartu i malo savinuo prste. Imao je sjajne, ali jako kratke nokte. Odmah se vidjelo da je to čovjek koji voli pomicati svoje ruke, koji voli nježne, male neupadljive pokrete, pokrete bez nekog posebnog značenja, ali lijepe, lagane i meke poput krila labuda. Pokazivali su da profinjene stvari radi profinjeno, a ne slabo. Mozart, točno. Bilo mi je jasno.

Bližilo se pola šest i nebo je postajalo svjetlije iza rešetkastih prozora. U kutu je stajao stol sa spuštenim poklopcem. Nalazio sam se u jučerašnjoj sobi. Na kraju stola je ležala četvrtasta debela, drvodjeljska olovka koju je netko podigao nakon što ju je Maglashan tresnuo o zid. Stol za kojim je sjedio French bio je prekriven pepelom. S ruba staklene pepeljare je visio zaboravljeni čik. Moljac je kružio oko lampe koja je visila na žici i imala jedno od onih ze-leno-bijelih staklenih sjenila koja se mogu pronaći samo u nekom od provincijskih hotela.

— Umorni? — upitao me.

— Iscijeden.

— Ne biste se trebali uplitati u tako zamršene prljav-štine. Ne vidim nikakav smisao u tome.

—r- Nema smisla ubiti čovjeka?

Toplo se nasmijao: — Vi niste nikoga ubili.

—Zašto to kažete?

— To mi govori zdrav razum — i iskustvo koje sam stekao sjedeći ovdje i razgovarajući s ljudima.

— Čini se da volite svoj posao — rekao sam.

— Noćni rad. Omogućava mi da danju vježbam. Ovdje sam već dvanaest godina. Vidio sam mnogo čudaka koji su prodefilirali ovuda.

Izvukao je asa, u pravi čas. Bili smo već blokirani.

— Izvukli ste mnoga priznanja?

— Ja ne ispitujem — rekao je. — Ja samo pripremam teren.

Zašto mi to otkrivete?

183

Naslonio se na stolicu i nježno lupnuo kartoni o rub stola. Opet se pojavio osmijeh. — Ništa ja ne otkrivam. Davno smo vas procijenili.

— Zašto me onda držite ovdje?

Na to mi nije htio odgovoriti. Pogledao je na zidni sat.

— Mislim da bismo mogli nešto prigristi. — Digao se i otišao do vrata. Otškrinuo ih je i nekome nešto ljubazno rekao. Zatim se vratio, sjeo i pogledao kako nam stoje karte.

— Beznadežno — rekao je. — Još su tri ostale neotkrivene. Gotovi smo. Hoćete vi početi?

— Što se mene tiče, ne moramo ni započinjati. Ne kartam. Šah.

— Brzo me pogledao. — Pa zašto to niste rekli? I ja bih radije igrao šah.

— Ja bih najradije popio vrelu crnu kavu gorku kao grijeh.

—r Još trenutak. Ali vam ne mogu obećati kavu na kakvu ste navikli.

— K vragu, gdje ja sve ne jedem . . . Pa, ako ga ja nisam ubio, tko je onda?

— To i njih muči.

— Morali bi biti sretni što ga je netko ubio.

— Vjerojatno i jesu — rekao je — ali im se ne sviđa način kojim je to izvedeno.

— Mislim da je posao obavljen sasvim pristojno.

Gledao me šutke. U rukama je držao cijeli špil karata. Promiješao ih je, okrenuo i brzo ih podijelio u dva kupa. Karte su izvirale iz njegovih ruku kao bujica.

— Da ste tako brzi s pištoljem — započeo sam. Bujica se zaustavila. Na njihovom mjestu se odjednom

pojavio pištolj. Lagano ga je držao u desnoj ruci uperenog u udaljeni kut sobe. Opet je nestao i karte su ponovo potekle.

— Ovdje gubite vrijeme — rekao sam. — Trebali biste biti u Las Vegasu.

Pokupio je jedan kup, lagano ga i brzo promiješao, a onda presjekao. Podijelio mi je fleš kraljeva.

— Sigurniji sam uz »Steinway«.

Otvorila su se vrata i unutra je ušao čovjek u uniformi s pladnjem u rukama.

184

Jeli smo kosano meso iz konzerve i popili vruću, ali slabu kavu. U međuvremenu je stiglo jutro.

U osam i petnaest se pojavio French sa šešikom zabačenim na potiljak i smeđim podočnjacima oko očiju.

Pogledao sam sitnog čovjeka koji je sjedio na drugoj strani stola. Ali ga više nije bilo. Nije bilo ni karata. Ostala je samo stolica, uredno primaknuta stolu, i posuđe, složeno na pladnju. Osjećao sam se blesavo.

Christv French je zaobišao stol, dohvatio stolicu i naslonio bradu na dlan. Skinuo je šešir i popravio kosu. Gledao me mrko i ozbiljno. Opet sam živio u pajkan-gradu.

31

— Tužilac te želi vidjeti u devet sati — rekao je. — Mislim da nakon toga možeš kući. Osim ako ti on nešto ne prikvači. Žađ mi je što si cijelu noć morao sjediti u ovoj stolici.

— U redu je — odgovorio sam. — Nisam već dugo trenirao.

— Bravo, opet smo u formi — rekao je. Umorno je gledao u posuđe na stolu.

— Ulovili ste Lagardiea? — upitao sam.

— Ne. Ipak je on doktor — pogledao je moje oči. — Radio je u Clevelandu.

— Mrzim kad se sve tako dobro slaže — rekao sam.

— Kako to misliš ?

— Mali Quest želi pritisnuti Steelgravea. I tako, čistom igrom slučaja, on natrči na jedinog tipa u Bay Cityju koji može dokazati tko je Steelgrave. Vrlo čudna slučajnost.

— Ne zaboravljaš li nešto? — upitao me.

— Toliko sam umoran da zaboravljam vlastito ime. Što? ;

— I ja — rekao je French. — Netko mu je morao reći za Steelgravea. Kada je snimao fotografiju, Moe Stein još nije bio ubijen. I koliko bi onda vrijedila fotografija ukoliko netko nije znao tko je Steelgrave?

185

— Znala je gospođica Weld — rekao sam — a Quest joj je bio brat.

— Ne govoriš prepametne stvari, prijatelju — rekao je. — Zar bi ona pomogla bratu da joj uništi ljubavnika, a i nju samu?

— Predajem se. Možda je fotografija snimljena igrom slučaja. Druga sestra — koja je bila moj klijent — rekla mi je da se volio igrati skrivene kamere. Sto skrivenije, to bolje. Da je dovoljno poživio, uhapsili biste ga zbog voajer-stva.

— Zbog ubojstva — ravnodušno je rekao French.

— Oh?

— Maglashan je pronašao šiljak za led. Nije ti to htio priznati.

— Mora postojati još nešto.

— Postoji, ali je mrtva stvar. I Clausen i Brzi imaju svoja mjesta u našoj kartoteci. Dječak je mrtav. Pripada poštenoj obitelji. Nosio je u sebi loše nagone i družio se s lošim ljudima.

Nema smisla osramotiti obitelj samo da bi se dokazalo da policija može riješiti određeni slučaj.

— Pošteno od vas. A Steelgrave?

— To nije moja stvar — počeo je ustajati. — Kad gangster dobije svoje, koliko dugo traje istraga?

— Tako dugo dok puni prve stranice — rekao sam. — Ali ovdje postoji i pitanje identiteta.

— Ne postoji.

Zurio sam u njega. — Kako to misliš?

— Jednostavno. Mi smo sigurni. — Stajao je na nogama. Prstima je pročešljao kosu i popravio kravatu i šešir. Uglom usana je uspio procijediti: — Neslužbeno — mi smo to oduvijek znali. Samo mu nismo mogli ništa prikupati.

— Hvala — rekao sam — zadržat ću to za sebe. A pištolji?

Zaustavio se i zagledao u stol. Polako je podigao pogled do svojih očiju: — Pripadaju Steelgraveu. Štoviše, imao je dozvolu za nošenje oružja. Dobio ju je u nekom drugom gradu. Ne pitaj me kako. Jednim od njih — zaustavio se gledajući u zid iznad moje glave — jednim od njih je ubijen Quest . . . Istim pištoljem je ubijen i Stein.

Kojim?

186

Blijedo se nasmiješio: — Bilo bi proketo nezgodno da ih balista pomiješa i ostavi nas u neznanju.

Čekao je da nešto kažem. Nisam imao što reći. Mahnuo je rukom.

— Pa, zbogom. Nisam zloban, ali bih volio da ti tužilac odere kožu — pažljivo i polako.

Okrenuo se i izašao.

Mogao sam učiniti isto, ali sam i dalje sjedio buljeći u zid kao da sam sasvim zaboravio kako se ustaje. Nakon nekog vremena su se otvorila vrata i pojavila se narančasta kraljica. Otključala je stol i skinula šešir sa svoje nemoguće kose. Objesila je kaputić na goli klin zabijen u golom zidu. Otvorila je prozor iznad svoje glave, otvorila pisaću mašinu i stavila papir. Tada me pogledala.

— Nekoga čekate?

— Ovdje stanujem — odgovorio sam. — Cijelu sam noć ovdje.

Mirno me gledala. — Jučer poslije podne ste bili tu. Sjećam se.

Okrenula se prema mašini i prsti su poletjeli tipkama. Kroz prozor je dopiralo urlanje motora koji su stizali na parkiralište. Nebo je imalo bjeličasti odsjaj. Nije bilo previše smoga. Bit će to vruć dan.

Na stolu narančaste kraljice je zazvonio telefon. Nečujno je govorila u slušalicu, a onda je prekinula vezu. Pogledala je u mene.

— Gospodin Endicott je u svom uredu — rekla je. — Znate put?

— Radio sam tamo. Ne za njega, doduše. Dobio sam otkaz.

Pogledala me pogledom ljudi koji rade u gradskoj vijećnici. Glas koji je mogao stići iz bilo kojeg dijela tijela osim usta reče: — Tresnite ga u lice mokrom rukavicom.

Približio sam joj se i zagledao u njezinu narančastu kosu. Korijen je bio pun sijedih.

— Tko je to rekao?

— Zid — odgovorila je. — On govori. Glasovi ljudi koji su prošli ovuda na svom putu do pakla.

Tiho sam izašao iz sobe i bešumno zatvorio vrata.

187

32

Trebalo je proći kroz pokretna vrata. Iza njih se nalazio stol. Za prijavu i informacije. Za njim sjedi jedna od žena neodredive dobi, kakvu možete sresti u svakom od državnih ureda širom svijeta. One nikada nisu mlade, ali nikada neće ostarjeti. Nisu lijepe, nemaju šarma,

nemaju stila. Ne moraju se truditi da se nekom svide. Sigurne su. U-ljudne, ali nikada pretjerano ljubazne, inteligentne i pametne, ali ih ništa ne zanima. One su ono što postaju svi ljudi koji život zamijene za životarenje, a ambicije prodaju za vlastitu sigurnost.

Iza stola se nalazi red staklom pregrađenih kabina koje se protežu duž cijelog zida ogromne sobe. S druge strane je čekaonica, niz tvrdih stolica okrenutih u istom smjeru — prema staklenim pregradama.

Polu stolica su zauzeli ljudi koji čekaju, ljudi s licima na kojima se vidi da su na to navikli i da su spremni čekati

' još jako, jako dugo. Većina ih je otrcana. Jedan je stigao iz
\\ zatvora, obučen u kažnjeničko odijelo sa stražarem u prat-
* nji. Blijedi dječak, ravan kao motka, bolesnih i praznih očiju.

Iza pregrada su stajala vrata s velikim natpisom: SE-

I WELL ENDICOTT, DRŽAVNI TUŽILAC. Pokucao sam i stupio u veliku, zračnu sobu. Sasvim zgodna soba, ispunjena staromodnim namještajem: crnim kožnatim foteljama i slikama državnih tužilaca i guvernera prethodnika. Vjetrić je pomicao mrežaste zavjese na četiri prozora. Na visokoj polici se polako okretao ventilator.

Sewell Endicott je sjedio za širokim tamnim pisaćim

i stolom promatrajući me kako ulazim. Pokazao mi je na stol-
{ licu. Sjeo sam. Bio je visok, mršav i taman, valovite crne kose i dugih, profinjenih prstiju.

i — Vi ste Marlowe? — rekao je glasom koji je prizvukom podsjećao na topli Jug.

j Mislio sam da ne očekuje odgovor na svoje pitanje. Če-
\\ kao sam.

188

— U gadnom ste škripcu, Marlowe. Ne piše vam se dobro. Prikrivali ste dokaze koji su mogli pomoći u osvjetljavanju zločina. Ometali ste zakon. To bi vas moglo skupo stajati.

— Koje sam to dokaze prikrivao?

Sa stola je podigao fotografiju i mršteći se promatrao. Pogledao sam u dvoje ljudi koji su sjedili u sobi. Sjedili su jedno uz drugog. Bila je tu Mavis Weld. Nosila je tamne naočale u bijelom okviru. Nije se nasmiješila. Sjedila je jako mirno.

Kraj nje se nalazio čovjek u svijetlosivom flannelskom odijelu s karanfilom veličine dalije u zapućku. Pušio je cigaretu s monogramom i tresao pepeo na pod ignorirajući pepeljaru kraj svog lakta. Znao sam ga sa novinskih fotografija. Lee Farrell, jedan od najproblematičnijih i najprepredenijih odvjetnika u zemlji. Kosa mu je bila sijeda, ali je imao mlade i blistave oči i preplanulo lice. Izgledao je skupocjeno — kao dia traži tisuću dolara za svako rukovanje.

Endicott se uvalio u stolicu lupkajući svojim profinjenim prstima po naslonu za ruke. Okrenuo se i ljubazno o-bratio Mavis Weld.

— Koliko ste dobro poznavali Steelgravea, gospođice Weld?

— Intimno. Bio je vrlo šarmantan, na određen način. Ne mogu povjerovati... — zastala je i slegnula ramenima.

— I spremni ste svjedočiti i pod zakletvom izjaviti vrijeme i mjesto na kojem je snimljena ova fotografija? — o-krenuo ju je i pokazao prema njoj.

Oglasio se Farrell svojim ravnomjernim glasom: — Samo trenutak. Da li je to dokaz koji je prikrivao gospodin Marlowe?

— Ovdje ja postavljam pitanja — oštro je rekao Endicott.

Farrell se nasmiješio: — Pa, ukoliko je odgovor potvrđan, fotografija ne dokazuje ništa.

Endicott je polako rekao: — Hoćete li odgovoriti na moje pitanje, gospođice Weld?

Tiho i jednostavno je rekla: — Ne, gospodine Endicott, ne bih se mogla zakleti gdje je i kada snimljena ova fotografija. Nisam znala da ju je netko snimio.

189

— Samo trebate dobro pogledati — predložio je Endicott.

— Gledanje u nju mi ne pomaže ništa — odgovorila je.

Nacerio sam se. Farrell mi je namignuo. Endicott je krajičkom oka ulovio moje cerenje. — Što vas toliko zabavlja? — zarežao je.

— Cijelu sam noć bio budan. Trza mi se lice. Oštro me pogledao, a onda se opet obratio Mavis Weld.

— Možete li mi to objasniti?

— Već su me prečesto slikali, gospodine Endicott. Na naj razlici ti j im mjestima, u društvu s naj različitij im ljudima. U »Plesnom kazinu« sam i večerala i ručala s gospodinom Steelgraveom, ali i s drugim muškarcima. Ne znam što želite da vam kažem.

Farrell se umiješao: — Ne znam da li sam vas dobro shvatio, ali mi se čini da biste željeli da gospođica Weld poveže ovu fotografiju s nekim događajima koji vas zanimaju. O kakvim se to događajima radi?

— To je moja stvar — kratko je odgovorio Endicott. — Netko je jučer ubio Steelgravea. Mogla je to biti i žena. Mogla je to biti i gospođica Weld. Žao mi je što to moram reći, ali i ona je u ovoj igri.

Mavis Weld je gledala u svoje ruke. Prstima je gužvala bijelu rukavicu.

— Zamislimo suđenje — rekao je Farrell — u kojem je ova fotografija dio vašeg dokaznog materijala — ukoliko to uspijete izvesti. Ali nećete. Gospođica Weld vam to neće omogućiti. Može vam reći samo ono što vidi. Što i svi drugi vide. Morat ćete pronaći svjedoka koji će se moći zakleti kada je, gdje i kako snimljena ova fotografija. Inače ću se žaliti, ukoliko ja budem zastupao obranu. Mogu pronaći i vještake koji će potvrditi da je fotografija krivotvorena.

— Siguran sam da možete — suho je rekao Endicott.

— Jedini čovjek koji bi se mogao zakleti je onaj koji ju je snimio — nastavio je Farrell bez žurbe i žara. — Koliko znam, on je mrtav. Pretpostavljam da je zato i ubijen.

— Ova fotografija je jasan dokaz da se određenog dana Steelgrave nije nalazio u zatvoru i tako nije imao alibi za Steinovo ubojstvo.

190

— To postaje dokazom samo ako to sigurno možete dokazati. Endicott) za* miloga boga, neću vam ja objašnjavati zakon. Znae ga i sami. Zaboravite fotografiju. Ona apsolutno ništa ne dokazuje. Ni jedne se novine ne bi usudile

! objaviti tako nešto. Ni jedan je sudac neće priznati kao do-j kaz, jer ne postoji svjedok koji bi bilo što mogao garanti-

I rati. I ukoliko je to dokaz, za koji tvrdite da ga je prikrivao, j Marlowe ne može odgovarati ni za kakvo prikrivanje. i — Nisam namjeravao optužiti Steelgravea za ubojstvo

i — suho je rekao Endicott. — Ali me ipak zanima tko ga je I ubio. I ma koliko god vam to zvučalo nevjerovatno, ista ' stvar zanima i policiju. Nadam se da vas naš interes ne vrijeđa.

— Mene ništa ne vrijeđa. Zato i jesam to što jesam. Sigurni ste da je Steelgrave ubijen?

Endicott se zablenuo u njega. Farrell je nastavio ne-j marno: — Koliko znam, pronađena su dva pištolja, oba vlasništvo Steelgravea.

— Tko vam je to rekao? — oštro ga je upitao Endicott. Nagnuo se naprijed namrštena lica.

Farrell je ubacio cigaretu u pepeljaru slegnuvši ramenima. — K vragu, pa takve stvari uvijek procure. Jednim od pištolja su ubijeni Quest i Stein. Drugim je ubijen Steel-^{*}grave. I to izbliza. Priznajem da takvi momci ne odlaze na drugi svijet na taj način. Ali i to se moglo dogoditi.

Endicott je bio ozbiljan: -#**Bez sumnje. Hvala za sugestiju. Ali je kriva.

Farrell se kratko nasmiješio. Šutio je. Endicott se polako okrenuo prema Mavis Weld.

1 — Gospođice Weld, ovoj ustanovi — odnosno njezi-

nom predstavniku — nije stalo do publiciteta koji bi neke ljude mogao otjerati u propast. Na meni je da odlučim da li će netko biti izveden na suđenje zbog tih ubojstava i da podignem optužnicu ukoliko postoji dovoljan dokazni materijal. Moja dužnost nije da uništavam vašu karijeru zato što vam je prijatelj bio čovjek, protiv kojeg, doduše, nikada nije podignuta optužnica, ali za kojeg je sigurno da je nekoć pripadao određenoj bandi. Neće vam se suditi zato što ste imali lošu sreću ili niste znali dobro ocijeniti ljude. Ne mislim da ste bili jako susretljivi u vezi fotografije za koju sam vas pitao, ali zaboravit ćemo na tu stvar. Nema su-

191

i

više smisla da vas pitam jeste li vi pucali u Steelgravea. I zato vas pitam da li vam možda pada na p*amet tko je ili tko bi mogao željeti da ga ubije.

Farrell je brzo intervenirao: -^{*} Vi to morate znati, gospođice Weld. Sumnja nije dovoljna.[^]

Otvoreno je pogledala Endicotta. — Ne.

Ustao je i učinio naklon: — Za sada bi to bilo sve. Hvala što ste došli.

Farrell i Mavis Weld ustadoše. Ja se nisam pomakao. Farrell je imao još jedno pitanja: — Da li ćete sazvati konferenciju za štampu?

— Mislim da ću je prepustiti vama, gospodine Farrell. Uvijek ste se dobro snalazili sa sedmom silom.

Farrell je klimnuo i krenuo da otvori vrata. Izašli su. Nije me gledala prilikom izlaženja, ali me nešto nježno dotaklo. Igrom slučaja, pretpostavljam. Njezin rukav.

Endicott je čekao da se zatvore vrata. Pogledao je u mene. — Da li i tebe zastupa? Zaboravio sam ga pitati.

— Ne mogu si ja to priuštiti. I tako ostajem ranjiv.

Blijedo se nasmiješio. — Prvo pustim ono dvoje da me isprikaču, a onda se lijepo iskalim na tebi, a?

— Ne mogu vas spriječiti.

— Nisi pretjerano ponosan na način kojim si vodio istragu, zar ne Marlowe?

— Stao sam na pogrešnu nogu. A ipak sam morao no-
li siti teret.

— Ne misliš li da nešto duguješ zakonu?

— Mislio bih — kad bi zakon bio sličan vama. Prošao je svojim bijelim dugim prstima kroz svoju crnu živahnu kosu.

— Mogao bih ti odgovoriti na stotinu načina — rekao je — i svi bi bili vrlo slični. Svaki je građanin zakon. Još nismo navikli ljude da na taj način razmišljaju. Mislimo da nam je zakon neprijatelj. Mi smo nacija pajkanomrzaca.

— Da se to dogodi, trebalo bi mnogo stvari promijeniti — rekao sam. — Na obje strane.

Nagnuo se i pritisnuo zvonce. — Trebalo bi. Ali negdje mora postojati početak. Hvala ti što si došao.

Dok sam izlazio, na drugim se vratima pojavila sekretarica noseći debeli fascikl.

192

Prekinula je. Izvukao sam čep i pomirisao »Old Fore-stera«. Stresao sam se. Znači, tu smo. Kad nisam mogao po-mirisati viski a da se ne stresem, značilo je da sam bio gotov.

Maknuo sam bocu i krenuo da otvorim prolazna vrata. Začuo sam njene korake. Prepoznao bih te male oštre udarce na bilo kojem mjestu. Otvorio sam vrata i ona mi je prišla gledajući me stidljivo.

Ničega nije bilo. Kosih naočala, nove frizure, zgodnog malog šeširića, parfema, mirisa kozmetike. Moderan nakit, ruž, sve. Sve je nestalo. Pojavila se u istom izdanju kao o-nog prvog jutra. Isti smeđi, nekonfekcijski kostim, ista četvrtasta torba, iste naočale bez okvira, isti namješteni, priglupi osmijeh.

— Ja sam — rekla je. — Vraćam se kući. Slijedila me do moje ćelije za razmišljanje i sjela. Sjeo

sam na jedan od tisuću starih načina i promatrao je.

— Natrag u Manhattan — rekao sam. — Čudim se da vas puštaju.

— Možda ću se morati vratiti.

— Moći ćete si to priuštiti?

Poklonila mi je brz maleni zbunjeni osmijeh. — Bit će besplatno — rekla je. Podigla je ruku i dotakla naočale bez okvira. — Sada mi smetaju. Druge su mi se sviđale. Ali se ne bi sviđele dr Zugsmithu.

Spustila je svoju torbu na stol i vrškom prsta povukla crtu. Kao i prvi put.

-rr-. Ne sjećam se da li sam vam vratio vaših dvadeset dolara ili nisam — rekao sam.— Toliko smo se nabacivali tim novcem da sam izgubio računicu.

— Oh, vratili ste mi ih — odgovorila je. — Hvala. — Sigurni ste?

— Ja nikada ne griješim s novcem. Kako ste? Da li su vas povrijedili?

— PolICIJA? Ne. Iako je to bio najteži posao koji su do sada obavili.

Gledala me iskreno začuđena. Onda su joj zasjale oči.

— Sigurno ste strašno hrabri — rekla je.

— Čista sreća — odgovorio sam. Dohvatio sam olovku i isprobavao špicu. Kvalitetan, oštar vrh ukoliko je netko

194

htio nešto napisati. Ja nisam. Istegnuo sam ruku i olovkom zahvatio remen njezine torbe privukavši je sebi.

— Ne dirajte moju torbu —izgovorila je brzo i htjela je zgrabiti.

Nacerio sam se i odmaknuo torbu. — Dobro. Ali to je tako slatka mala torba. Tako podsjeća na vas.

Naslonila se na stolicu. Smijala se, ali se u očima mogao nazrijeti strah. — Mislite da sam slatka — Philipe? Tako sam obična.

— Ne bih se složio.

— Zaista?

— Naravno. Mislim da ste jedna od najneobičnijih djevojaka koje sam u životu sreo.

Povukao sam torbu i stavio je na rub stola. Brzo ju je pratila očima, ali je obliznula usnice i dalje mi se smiješila.

— Kladam se da ste imali užasno puno djevojaka — rekla je. Zašto — spustila je pogled i ponovila standardnu kretnju prstom — zašto se nikada niste ženili?

Pomislio sam na sve odgovore kojima bih mogao odgovoriti na takvo pitanje. Ne, lažem. Pomislio sam na samo neke od njih.

— Mislim da znam odgovor — rekao sam. — Ali će zvučati pretjerano srce drapatelno. One koje bih možda želio oženiti — pa, za njih nemam ono što trebaju. A druge i ne treba ženiti. Njih zavedeš, ako te one same ne prisile na zavođenje.

Zacrvenjela se sve do korijena svoje mišje kose.

— Užasni ste kad pričate takvim tonom.

— To se tiče i nekih pristojnih — rekao sam. — Ne mislim na ono što ste vi rekli. Mislim na svoje riječi. Vas ne bi bilo teško dobiti.

— Molim vas, ne govorite tako!

— Pa, zar bi bilo?

Gledala je u stol. — Htjela bih da mi kažete — govorila je polako — što se dogodilo Orrinu. Sva sam zbunjena.

— Rekao sam vam da je sigurno skrenuo s pravog puta. Prvi put kad ste došli. Sjećate se?

Kimnula je i dalje se crveneći.

— Abnormalni obiteljski odnosi — nastavio sam. — Vrlo povučen momak s visoko razvijenim osjećajem vlastite važnosti. Virilo je to i iz fotografije koju ste mi dali. Ne-

195

ću vam puno psihologizirati, ali bio je pravi tip osobe koja će ukoliko zabrazdi, zabrazditi do kraja. A osim toga, u vašoj obitelji postoji i užasna glad za novcem. Kod svih — osim kod jedne osobe.

Nasmiješila mi se. Ako je smatrala da sam pomislio na nju, bila je u groznoj zabludi.

— Htio bih vam postaviti jedno pitanje — rekao sam.

— Da li je vaš otac bio oženjen i ranije?

Potvrdila je.

— Sad mi je lakše. Leila je imala drugu majku. To mi se sviđa. Recite mi još nešto. Ipak sam vam obavio dosta posla i to za pristojnu cijenu od nula dolara.

— Vi ste plaćeni — rekla je. — Dobro plaćeni. Leila vas plaća. I ne tražite da je zovem Mavis Weld. Neću to učiniti.

— Vi niste znali da će me netko platiti.

— Pa... — nastupila je duga pauza u kojoj je opet gledala u svoju torbu — ipak vam je plaćeno.

— Dobro, zaboravimo. Zašto mi niste htjeli reći tko je ona?

— Stidjela sam se. I majka i ja smo se stidjele.

— Orrin nije. Njemu se to sviđalo.

— Orrin? — opet kratka pauza i pogled u torbu. Počela me zanimati ta čudna stvar. — On je ovdje živio, pa se valjda i navikao.

— Rad na filmu i nije tako grozna stvar.

— Ne radi se samo o tome — zubima je dotakla vrh donje usne, a u očima se pojavio bljesak koji se gotovo odmah i ugasio. Samo sam zapalio novu šibicu i prinio je luli. Bio sam preumoran za pokazivanje osjećaja, ukoliko sam ih i imao.

— Znam. Ili sam pretpostavljao. Kako je Orrin uspio otkriti o Steelgraveu ono što nije mogla policija?

— Ja — ja ne znam — koprcala se i birala riječi oprezno kao mačka koja hoda po uskoj ogradi. — Možda mu je otkrio onaj doktor?

— Oh, sigurno — rekao sam uz široki topli smiješak.

— On i Orrin su postali veliki prijatelji. Možda su ih zbližili šiljci za led.

Naslonila se na stolicu, a lice joj se ušiljilo. Gledala me opreznim pogledom.

196

— Opet ste zločesti Svako malo postajete takvi.

— Kakva šteta — odgovorio sam. — Bio bih divan čovjek kad bih mogao samog sebe ostaviti na miru. Zgodna torba — dovukao sam je do sebe i otvorio.

Skočila je iz stolice i nasrnula.

— Pustite moju torbu!

Gledao sam je ravno u naočale bez okvira. — Želite se vratiti u Manhattan u Kansasu? Zar ne? Danas? Nabavili ste kartu i ostale sitnice?

Stisnula je usne i polako se spustila na stolicu.

— U redu — rekao sam. — Neću vas spriječiti. Samo me zanimalo koliko ste uspjeli izvući iz cijele priče.

Počela je plakati. Rastvorio sam torbu i počeo je pretraživati. Ništa — sve dok nisam stigao do malog pretinca s patentnim zatvaračem. Povukao sam ga i uvukao ruku unutra. Našao sam svežanj novih novčanica. Izvukao sam ih i pregledao. Deset stotinjarki. Novih. Lijepih. Čistih tisuću dolara. Lijepa suma za poputbinu.

Zavalio sam se u stolicu lupkajući svežnjem o rub pisaćeg stola. Sada je sjedila mirno, zureći vlažnih očiju prema meni. Iz torbe sam izvadio maramicu i dodao joj je preko stola. Dodirnula je oči. Gledala me i dalje, preko maramice. Povremeno je ispuštala lijepe, male, molećive uzdahe.

— Novac mi je dala Leila.

— Koje su veličine vaši šiljci?

Otvorila je usta, a niz obraz joj se skotrljala suza.

— Pustimo! — rekao sam. Vratio sam novac u torbu i, zatvorivši je, odgurnuo u njenom pravcu. — Mislim da vi i Orrin spadate u onu vrstu ljudi koji vjeruju da su uvijek u pravu. On si može dozvoliti da ucjenjuje vlastitu sestru, a kada ga otkrije banda sitnih lopova, on spremno čeka u zasjedi i zabada šiljke za led u potiljak. Sigurno nije patio od nesаницe. Vi ste spremni na slične stvari. Nije vam Leila dala novac. Dobili ste ga od Steelgravea — za što?

— Vi ste pokvareni. Vi ste prosti. Kako mi se usuđujete govoriti takve stvari?

— Tko je pajkanima dojavio da Lagardie poznaje Clausena? Legardie je sumnjao u mene. A ja nisam. Znači da ste vi. A zašto? Da biste nasanjkali brata koji vas nije htio ubaciti u igru — upravo je gubio, pa se morao skrivati. Volio bih vidjeti neka od pisama koja su stizala u Man-

197

hattan. Kladam se da su sočna. Mogu ga zamisliti kak radi, kako prati svoju sestru, kako je vrebao okom svoj »leice«, dok dr Lagardie mirno sjedi u pozadini i iščekuj svoj dio plijena. Zbog čega ste me unajmili?

— Nisam znala — rekla je mirno. Opet je obrisali oči i onda spremila maramicu u torbu. Bila je spremna z; polazak. — Orrin nikada nije spominjao imena. Nisam n znala da je izgubio fotografije. Samo sam znala da ih jt snimio i da puno vrijede. Došla sam se uvjeriti.

— Usto?

— Da li je Orrin korektan? Znao je biti užasno zao ponekad. Bio bi u stanju zadržati sav novac za sebe.

— Zašto vas je nazvao one noći?

— Bojao se. Dr Lagardie više nije bio zadovoljan. O stao je bez fotografija. Imao ih je netko drugi, a Orrin ni je znao tko. Ali se jako bojao.

— Ja sam ih imao. Imam ih i sada. U sefu su. Polako je okrenula glavu u pravcu sefa. Prstom je

pralazila preko usne. Opet se okrenula prema meni.

— Ne vjerujem vam. — Vrebala je — mačka ispred mišje rupe.

— Kako bi bilo da podijelimo lov. Dat ću vam slike.

Razmišljala je. — Teško da ću vam dati novac za nešto što vam ne pripada. Dajte ih meni, Philippe, molim vas. Moramo ih vratiti Leili.

— Za koliko?

Namrštila se. Pravila se povrijeđenom.

— Sada je ona moj klijent. Ali, za pristojnu svotu i izdaja dolazi u obzir.

— Ne vjerujem da ih imate.

— Dobro — digao sam se i otšetao do sefa. Za minutu sam se vratio — s kovertom u ruci. Složio sam slike i negativ na stol, odnosno na moju stranu stola. Gledala ih je. Počela

je posezati rukom.

Pokupio sam ih i složio. Okrenuo sam jednu tako da je može dobro vidjeti. Opet je pomaknula ruku, opet sam ih odmaknuo.

- Ne vidim ih izdaleka.
- Približavanje košta.
- Nisam znala da ste lopov — rekla je prezrivo.

198

Nisam odgovorio. Pripalio sam lulu.

- Mogu vas natjerati da ih predate policiji.
- Pokušajte.

Počela je brzo govoriti: — Ne mogu vam dati ovaj novac, zbilja ne mogu. Mi — pa, majka i ja dugujemo novac, zbog oca, a i na kući je hipoteka i...

Rastvorila je usta i izgledala užasno ružno. Zatvorila ih je stisnuvši usnice. Gledao sam u malo, iskrivljeno lice.

— Nešto ste mogli prodati — rekao sam. Znali ste Orri-novu adresu. Za Steelgravea je vrijedila mnogo. Vrlo jednostavno. Trebalo je samo povezati postojeće činjenice. Vi me, naravno, ne razumijete. Steelgrave je otišao tamo i ubio ga. Platilo vam je adresu.

— Leila mu je rekla — odgovorila je odsutnim glasom. I Leila mi je to rekla. Ako bi zatrebalo, ona bi istu stvar

priznala cijelom svijetu. Kao što tvrdi da je ona ubila Steelgravea — jer je to jedini izlaz. Leila je slobodna i lakomislena ljplivudska lutka bez jakih moralnih načela. Ali kada treba imati petlje — ona je tu. Ona nije stvorena za šiljke za led. I ne treba joj novac uprljan krvlju.

Iz lica joj se izgubila boja. Postala je bijela kao zid. Drhtale su joj usne. Pokušavala ih je stisnuti i pretvoriti u čvor. Odgurnula je stolicu i spremala se na ustajanje.

— Krvav novac — rekao sam tiho. — Svog vlastitog brata. Namjestiti ga tako da ga drugi mogu ubiti. Tisuću krvavih dolara. Nadam se da će vam donijeti sreću.

Ustala je i odmaknula se nekoliko koraka od stolice. A onda se zacerekala.

— Tko to može dokazati — glas joj se pretvarao u vrisak. — Tko bi od živih mogao dokazati? Vi? Pa tko ste vi? Jeftino njuškalo, nitko i ništa. — Smijeh se pretvorio u kriještanje. — Može vas se kupiti za dvadeset dolara.

I dalje sam držao fotografije. Kresnuo sam šibicu i promatrao kako plamen zahvaća negativ spušten u pepeljaru.

Umrtila se, sleđena od groze. Derao sam fotografije i cerio joj se u lice.

— Jeftino njuškalo — govorio sam. — I što ste vi očekivali? Ja nemam braće i sestara za prodaju. I zato izdajem klijente.

199

Stajala je, ukočeno zureći. Završio sam s deranjem fotografija. Zapalio sam u pepeljari komadiće papira.

— Zbog jedne stvari žalim — rekao sam. — Što neću vidjeti vaš susret s dobrom starom mamom. Što neću vidjeti borbu oko podjele plijena. Kladam se da bi to vrijedilo vidjeti.

Olovkom sam gurao papir kako bi sav izgorio. Polako se približavala, korak po korak, stolu, očiju prikovanih za tinjajuću hrpicu poderanih fotografija.

— Mogla bih reći policiji — šaptala je. — Mogla bih im ispričati puno stvari. Povjerovali bi mi.

— Ja bih im mogao reći tko je pucao u Steelgravea. Jer ja znam tko nije. I meni bi mogli povjerovati.

Podigla je svoju malu glavu. Svjetlo se odbijalo od naočala. Iza njih nije bilo očiju.

— Ne brinite. Mogao bih, ali neću. Ja time ne bih dobio ništa. A nekog drugog bi koštalo i suviše.

Zazvonio je telefon, a ona je poskočila. Okrenuo sam se i dohvatio slušalicu, stavio je uz lice i progovorio: Halo.

— Kako si amigo?

Iza sebe sam začuo šum. Okrenuo sam se i vidio kako se zatvaraju vrata. Bio sam sam u sobi.

— Jesi li dobro amigo?

— Umoran sam. Cijelu sam noć bio budan. Osim ...

— Da li te nazvala malena?

— Mala sestra? Upravo je bila ovdje. Vraća se u Manhattan i nosi svoj plijen.

— Plijen?

— Džeparac koji je dobila od Steelgravea za potkazi-vanje brata.

Nastupila je mala pauza, a onda je ozbiljnim glasom rekla: — Ne možeš biti siguran, amigo.

— Mogu. Isto kao što mogu biti siguran da sjedim zavaljen i držim ovaj telefon. Isto kao što sam siguran da čujem tvoj glas. I ne sasvim sigurno, ali ipak dovoljno sigurno, kao što znam tko je ubio Steelgravea.

— Prilično si šašav što mi to pričaš, amigo. I ja sam sklona porocima. Ne smiješ mi suviše vjerovati.

— Ja griješim, ali ne ovaj put. Spalio sam fotografije. Pokušao sam ih prodati Orfamav. Nije mi ponudila dovoljno.

200

— Sigurno se šališ, amigo.

— Zar? S kim?

Poslala je svoj zvonki smijeh žicom. — Hoćeš me odvesti na ručak?

— Mogao bih. Jesi li kod kuće.

— Si.

— Stižem uskoro.

— Bit ću naprosto očarana. Prekinuo sam vezu.

Predstava je bila završena. Sjedio sam u praznom kazalištu. Zastor je bio spušten, a na njemu se preda mnogom maglovito odvijala radnja. Neki su glumci, međutim, već postajali nejasni i nestvarni. Osobito mala sestra. Za nekoliko dana zaboravit ću kako je izgledala. Zato što je na neki način i bila nestvarna. Zamišljao sam je kako se vraća u Manhattan u Kansasu, svojoj dragoj staroj mamac, s malih, masnih tisuću dolara u novčarci. Nekoliko je ljudi trebalo ubiti da bi ih se ona mogla dočepati, ali ne vjerujem da će je to mučiti jako dugo. Zamišljao sam je kako ujutro odlazi na posao — kako se onaj čovjek zvao? A da. Dr Zugsmith — a ona čisti prašinu s njegovog stola i sređuje časopise u čekaonici. Imat će svoje naočale bez okvira i neku jednostavnu haljinu, na licu neće biti šminke i' vrlo će se korektno ponašati prema pacijentima.

— Dr Zugsmith će vas odmah primiti, gospođu Bilotkojić.

— S ljubaznim će smiješkom pridržati vrata, a gospođa Bilotkojić će ući u ordinaciju u kojoj dr Zugsmith sjedi za svojim stolom, prokleta profesionalan u svojoj bijeloj kuti sa stetoskopom koji mu visi oko vrata. Pred njim će stajati karton pacijentice, notes i recepti, sve uredno složeno. Ne postoji ništa što dr Zugsmith ne zna. Ne može ga se prevariti. Sve on ima u svom malom prstu. Čim pogleda u pacijenta, on zna odgovore na sva pitanja, ali ih ipak postavlja samo da bi zadovoljio formu.

kad pogleda u svoju tajnicu, gospođicu Orfamav Qu-est, on vidi ugodnu mladu damu prikladno obučenu za doktorsku ordinaciju, bez crvenih noktiju, bez jakog make-upa, bez ičega što bi moglo iznervirati pristojnog pacijenta. Idealna tajnica, gospođica Quest.

201

Dr Zugsmith bi, ako bi uopće i razmišljao o njoj, osjetio samozadovoljstvo. On je od nje stvorio to što jest. Jer, bila je ono što joj je doktor naređivao.

Najvjerojatnije je da joj nije udvarao. Možda to i ne rade u malim gradovima. Ha, ha! U jednom takvom sam i ja odrastao.

Promijenio sam položaj, pogledao na sat i ipak izvukao »Old Forester«. Pomirisao sam ga. Mirisao je dobro. Natočio sam pošten gutljaj i podigao čašu prema svjetlu.

— Pa, dr Zugsmith — izgovorio sam glasno kao da on sjedi u drugoj stolici s istom takvom čašom u ruci. — Ne poznajem vas dobro, a vi mene uopće ne poznajete. Nije moj običaj da dijelim savjete nepoznatim ljudima, ali nakon kratkog i intenzivnog druženja s gospođicom Orfamav Quest, moram prekršiti pravilo. Ako ikada ta mala djevojka od vas zatraži nešto, dajte joj. Brzo. Nemojte oklijevati, nemojte plakati zbog poreza i dugova. Pretvorite se u osmijeh i isplatite. Nemojte se upuštati u diskusije kome što pripada. Trudite se da mala djevojčica bude sretna, to je najvažnije. Želim vam sreću, doktore, i ne ostavljajte harpune po svom malom uredu.

Ispio sam polovicu pića i čekao da me zagrije. Kad sam osjetio da počinje, ispio sam ostatak i spremio bocu.

Istresao sam hladan pepeo iz lule i opet je napunio duhanom iz vrećice koju mi je poklonio jedan od obožavatelja za Božić, obožavatelj koji je, kakve li igre slučaja, imao moje ime.

Kad sam napunio lulu, upalio sam je polako, bez ikakve žurbe, i izašao u hodnik hodajući živahno, kao Englez koji se vraća kući iz lova na tigrove.

34

Chateau Bercy je bio star, ali renoviran. Imao je predvorje u kojem bi čovjek očekivao zavjese od pliša i redove palmi, a susretao se sa staklenom opekrom, osvjetljenjem neonskih lampi i trouglastim staklenim stolićima, susretao se osjećajem da je preuređenja izvršio netko tko je upravo

202

pobjegao iz ludnice. Paleta boja se sastojala od otrovno zelene, blatno smeđe, prašnjavo sive i majmunskoguzičje plave. Smirivala je kao vrisak.

Mali je stol bio prazan, ali je moglo postojati zakrivljeno ogledalo, pa nisam pokušao šuljanje uz stepenice. Pozvonio sam i odmah se pojavio ogroman, mlitav muškarac. Izmilio je iza jednog zida i nsmiješio mi se vlažnim, mekim usnama, plavičasto bijelim zubima i neprirodno sjajnim očima.

— Gospođicu Gonzales — rekao sam. — Zovem se Mar-lowe. Ona me očekuje.

— Pa da, svakako — govorio je mašući rukama. — Da, naravno. Odmah ću joj telefonirati. — Glas mu je podrhtavao.

Podigao je slušalicu, nešto otklepetao i onda je spustio.

— Da, gospodine Marlowe. Gospođica Gonzales kaže da dođete. Apartman 412 — zahihotao se. — Pretpostavljam da znate.

— Sada znam — odgovorio sam. — Samo usput, da li ste prošle veljače bili ovdje?

— Prošle veljače? Prošle veljače? O da. Prošle veljače sam bio ovdje — sricao je slova.

— Sjećate li se noći kad je ubijen Stein?

Brzo mu se izgubio osmijeh. — Vi ste iz policije? — glas mu je postao tanak i piskutav.

— Ne, ali vi imate otkopčane hlače, ako vas zanima.

S grozom je pogledao prema dolje i odmah ih zakopčao drhtavim rukama.

— Baš, baš vam hvala — rekao je — hvala. — Nagnuo se preko niskog pulta. — Nije se dogodilo točno ispred naše zgrade. To nije točno. Bilo je to gotovo kod drugog ugla.

— Stanovao je ovdje, zar ne?

— Radije ne bih govorio o tome. Zbilja, radije ne bih govorio.

Zastao je i ružičastim jezikom obliznuo usne.

— Zašto me pitate?

— Samo zato da nastavite govoriti. Trebao bi biti paž-žljiviji, momče. Osjećam ti ga u dahu.

Ružičasta boja se proširila na cijelo lice, sve do vrata« — Ako želite reći da sam se napio, ja...

203

— Malo teina — rekao sam — samo ne iz Šalice. Okrenuo sam se. Šutio je. Kad sam došao do lifta, o-

krenuo sam se još jednom. Stajao je opuštenih ruku i glave nakrivljene prema meni. Iz daleka se moglo vidjeti da drhti.

Lift je radio sistemom samoposluživanja. Četvrti kat je imao hladnu, sivu boju i debeli tepih. Pored vrata apartmana 412 stajalo je malo zvonce. Unutra je tiho zazvonilo. U istom trenutku su se otvorila vrata. Gledala su me dva duboka, tamna oka, smiješila su mi se otrovno crvena usta. Crne hlače i plameno crvena bluza, kao i prošle noći.

— Amigo — govorila je meko. Ispružila je ruke. Uhvatio sam joj zglobove i spojio dlanove. Igrali smo se »taši--taši-tanana«. Izraz očiju je bio sanjarski, ali i vatren, u isto vrijeme.

Ispustio sam njene ruke, laktom zatvorio vrata i kliz-nuo u stan. Sve je bilo isto kao i prvi put.

— Trebala bi ih osigurati — rekao sam dodirnuvši jednu. Bila je prava. S bradavicom poput rubina.

Prepustila se veselom smijehu. Krenuo sam dalje i počeo razgledavati stan. Pun sive i čeličnoplave boje. Nisu to bile njezine boje, ali su djelovale lijepo. Stajao je tu i lažni kamin s piccima plina, mnogo stolica i malih stolova, lampe, svega puno, ali ničega previše. U kutu je stajao mali bar.

— Sviđa ti se moj mali apartman, amigo?

— Ne reci mali, i to zvuči kurvinski.

Nisam je gledao. Nisam je želio gledati. Sjeo sam na kauč i rukom prešao preko čela.

— Četiri sata spavanja i nekoliko pića — rekao sam. — Opet bih ti mogao govoriti gluposti. Teško da ću i moći reći nešto razumno. Ali moram.

Sjela je blizu mene. Odmahnuo sam glavom. — Tamo. Moram se koncentrirati.

Sjela je na suprotnu strahu promatrajući me ozbiljnim, tamnim očima. — Pa naravno, amigo, što god ti želiš. Ja sam tvoja djevojka — barem bih to željela biti.

— Gdje si živjela u Clevelandu?

— U Clevelandu? — glas joj je bio mekan, gotovo umiljat. — Zar sam rekla da sam živjela u Clevelandu?

— Rekla si da ga od tamo poznaješ.

204

Razmislila je i onda kimnula glavom. — Tada sam bila u braku, amigo? O čemu se radi?

— Znači da si živjela tamo?

— Da — meko je rekla.

— Kako si upoznala Steelgravea?

— U to je vrijeme bilo zabavno upoznati nekoga gangstera. Pokvareni snobizam, pretpostavljam. Išlo se na mjesta gdje se govorkalo da dolaze i ako se imalo sreće, možda se jedne večeri...

— Dala si mu da te ulovi?

— Recimo da sam ja ulovila njega. Bio je vrlo zgodan mali muškarac. Zbilja, bio je takav.

— A što je bilo s mužem? Tvojim mužem. Ili se toga ne sjećaš?

Nasmiješila se. — Ulice čitavog svijeta su pune napuštenih muževa.

— Da, stvarno. Posvuda se pronalazi neki. Čak i u Bay Cityju.

Nisam pogodio. Nehajno je slegnula ramenima: — Ni ne sumnjam.

— Mogao bi to biti netko tko ima diplomu Sorbonne. Tko mjesečari u provincijskom gradu i tamo drži praksu. Čeka pun nade. Ta me slučajnost zanima. Tako je poetična.

Na lijepom licu se i dalje držao ljubazan osmijeh.

— Otišli smo predaleko — rekao sam. — Najdalje. A baš nam je bilo ugodno.

Pogledao sam u svoje ruke. U glavi mi je zvonilo. Nisam postigao ni četrdeset posto onga što sam trebao. Ponudila me cigaretama iz kristalne kutije. Uzeo sam jednu. Jednu je stavila u svoju zlatnu muštiklu — uzela ju je iz druge kutije.

— Htio bih probati jednu od tvojih.

— Meksički duhan je prejak za većinu ljudi — odgovorila je.

— Dobro je dok je duhan — rekao sam gledajući je. Predomislio sam se. — Ne, u pravu si. Ne bi mi se svidio.

— Što je — upitala me oprezno — svrha ove igre?

— Recepcioner je narkoman.

Potvrdila je. — Upozoravala sam ga — rekla je. — Nekoliko puta.

— Amigo — dodao sam.

205

— Molim?

— Ne upotrebljavaš previše španjolskog, zar ne? Vjerojatno ga i ne znaš. Amigo se već strašno istrošio.

— Nećemo ponoviti jučerašnju priču, nadam se.

— Nećemo. Od meksičkog imaš samo nekoliko riječi i polagani način izgovaranja, tako da se stiče dojam o o-sobi koja je engleski naučila kasnije. Kao »da li biste možda« umjesto »da li bi možda«. I tome slične stvari.

Nije odgovorila. Nježno je uvlačila cigaretu i smiješila se.

— S policijom sam u gadnom škripcu — nastavio sam. — Gospođica Weld je bila pametna pa je sve ispričala glavnom — Juliusu Oppenheimeru. Nabavio joj je Lee Farrella. Mislim da ne sumnjaju u nju za ubojstvo Steelgravea. Ali misle da ja znam i zato me više ne vole.

— A da li ti znaš, amigo?

— Rekao sam ti telefonom da znam.

Zaustavila je na meni jedan dugi pogled. — Bila sam tamo — konačno joj je glas zazvučao ozbiljno.

— Bilo je čudno, zbilja. Malena je htjela vidjeti kockarnicu. Nije nikada vidjela nešto tome slično, a u novinama. ..

— Stanovala je ovdje — s tobom?

— Ne, u mom apartmanu, amigo. U sobi koju sam joj iznajmila.

— Nije čudno što mi nije htjela reći — rekao sam. — Ipak nisi imala dovoljno vremena da je uvedeš u posao.

Lice joj se uozbiljilo, ali je samo zamahnula smeđom cigaretom. Promatrao sam kako dim piše nerazumljive riječi u mirnom zraku sobe.

— Molim te. Kao što sam rekla, htjela je vidjeti kockarnicu. Nazvala sam ga i on je rekao da dođemo. Kad smo stigle, već je bio pijan. Nikad ga do tada nisam vidjela pijanog. Smijao se i rukom obrglio malu Orfamav rekavši joj da je pošteno zaradila svoj dio. Rekao je da joj mora nešto dati i iz džepa izvukao novčarku umotanu u nekakvu krpku. Kad ju je razmotala, u sredini se vidjela rupa, rupa poprskana krvlju.

— To nije bilo lijepo — rekao sam. — Nije ni uobičajeno.

— Ti ga nisi poznavao.

206

— Točno. Nastavi.

— Mala je izvadila novčarku i zurila malo u nju, malo u njega. Bijelo lice joj je bilo potpuno mirno. Zahvalila se i otvorila tašku da spremi novčarku, tako sam mislila — sve je bilo tako čudno...

— Vrisak — rekao sam. — Oborio bi me na pod.

— ... ali je umjesto toga izvukla pištolj. Bio je isti kao...

— Znam točno kakav je — rekao sam. — Njime sam se igrao.

— Okrenula se i pucala. Ubila ga je jednim metkom. Bilo je jako dramatično.

Vratila je smeđu cigaretu u usta i poklonila mi osmijeh. Čudan, dalek osmijeh, kao da su joj misli odlutale.

— Natjerali ste je da sve prizna Mavis Weld. Klimnula je.

— Vama ne bi vjerovala.

— Nisam htjela riskirati.

— Nisi ti dala tisuću dolara Orfamav Quest, nisi, draga? Da joj kaže? Ona je mala djevojčica koja bi za tisuću dolara učinila i mnogo više.

— Ne želim odgovoriti na ovo pitanje — rekla je otmjenim glasom.

— Ne. Jučer, kad si me tjerala da žurim već si znala da je Steelgrave mrtav i da se ne treba bojati. Cijela predstava s pištoljem bila je samo dio dobre glume.

— Ne volim glumiti svemogućeg — rekla je meko. — Postojao je problem, a ja sam znala da ćeš nekako uspjeti izvući Mavis. Ona je bila predodređena za preuzimanje odgovornosti.

— Popio bih nešto — rekao sam. — Presušio sam. Ustala je i otišla do malog bara. Vratila se s dvije čaše

pune viskija i vode. Pružila mi je jednu i promatrala me preko ruba svoje čaše. Probao sam. Bilo je fantastično. Otpio sam još gutljaj. Spustila se u stolicu i posegnula za zlatnom muštiklom.

— Izvukao sam je — rekao sam konačno. — Govorim o Mavis. Meni je rekla da je ona pucala. Imala je pištolj. Identičan tvojem. Ti nisi primijetila da se iz tvojega pucalo.

— Ne razumijem se u pištolje — rekla je meko.

207

— Naravno. Prebrojao sam metke i, pretpostavljajući da je bio pun, utvrdio da dva nedostaju. Quest je ubijen s dva metka iz pištolja istog kalibra. Pokupio sam čahure.

— Gdje, amigo?

Malo je pretjerala. Previše tih amigo, puno previše.

— Nisam mogao znati da se radi o istom pištolju, ali je vrijedilo ispitati. Malo sam zakomplicirao stvari tako da Mavis dobije na vremenu. Pomiješao sam pištolje. Njegov sam spremio iza bara. Imao je .38. To mu je oružje odgovaralo, ako ga je već morao imati. I na neravnom dršku o-staju otisci, a na slonovoj kosti se vidi cijela šaka. Steelgra-ve nikada ne bi nosio takav pištolj.

Oči su joj bile okrugle, prazne i zbunjene. — Mislim da te ne razumijem. Ne mogu te pratiti.

— Kad bi on htio ubiti nekoga, njemu bi to i pošlo za rukom. Bio bi temeljit. A ovaj je momak ustao i šetao se još neko vrijeme.

U očima se pojavio bljesak koji je odmah nestao.

— Htio bih da mogu reći da je malo govorio — nastavio sam — ali ne mogu. Pluća su mu bila puna krvi. Umro je kraj mojih nogu. Tamo dolje.

— Gdje je to »tamo dolje«? Nisi mi još rekao gdje je to taj...

— Zar moram?

Otpila je iz čaše. Smiješila se. Spustila ju je na stol.

— Bila si prisutna kad je mala Orfamav otkrila adresu.

— Pa da, naravno. — Zgodan oporavak. Brz i potpun. Samo je smiješak postao još umorniji.

— Ali on nije otišao — rekao sam.

Cigareta joj se zaustavila u zraku. I to je bilo sve. Ništa više. Zatim se polako približila ustima. Elegantno je ot-puhnula dim.

— To je bilo ono što me neprekidno mučilo — rekao sam. — Nisam htio vjerovati u ono što mi se naprosto zabadalo u oči. Steelgrave je bio Turobni Moyer. To je sigurno, zar ne?

— Najsigurnije. Može se i dokazati.

— Steelgrave se preobrazio i išlo mu je dobro. A onda se pojavio Stein koji ga gnjavi i želi se ubaciti u igru. Samo nagađam, ali se tako moglo dogoditi. Znači, Stein je

208

morao nestati. Steelgrave ne želi ubijati — nikada nije bio optužen ni za kakvo ubojstvo. Policija iz Clevelanda nije bila zainteresirana da ga pokupi. Bez ikakvih optužbi. Bez tajni — znalo se da je na neki način bio povezan s određenom bandom. I sada se morao osloboditi Steina. Dao se zatvoriti. A onda je nabavio propusnicu od zatvorskog liječnika, izašao da ubije Steina i odmah se vratio u zatvor. Kad se ubojstvo otkrije, svatko tko je umiješan u izdavanje dozvole, bježi u pakao i uništava sve dokaze o izlasku. Jer, doći će pajkani i postavljati neugodna pitanja.

— Zvuči uvjerljivo, amigo.

Tražio sam na njenom licu pukotine, ali ih još nije bilo.

— Za sada, odlično. Moramo priznati da je imao nešto mozga. Zašto je dopustio da ga deset dana drže u zatvoru? Prvi odgovor: da osigura alibi. Drugi odgovor: jer je znao da će se jednom morati postaviti pitanje njegova prijašnjeg identiteta — zašto pajkanima dati vremena, a ne riješiti stvar odmah. Kad se to riješi, neće mu svaki put kad bude ubijen neki član bande pokušati sjesti za vrat.

— Ta ti se ideja sviđa, amigo?

— Da. Pogledajmo sad nešto drugo. Zašto bi otišao na ručak u javni restoran onog dana kad je uspio zbrisati iz zatvora zato da ubije Steina? A ako je već odlučio otići, kako je baš tada natrčao mladi Quest? Stein još nije bio ubijen i fotografija nije mogla dokazati ništa. Volim kad ljudi imaju sreće, ali ova je ipak prevelika. I opet, ako Steelgrave i nije znao da je snimljen, on je sigurno znao tko je bio Quest. Morao je znati. Quest je stalno tražio novac od svoje sestre — otkada je ostao bez posla, a možda i prije. Steelgrave je imao ključ njenog stana. Morao je nešto znati o njezinom bratu. I na kraju, iz svega proizlazi da Steelgrave nije ubio Steina — čak ako je to prije i planirao.

— Sada je na meni da pitam tko ga je onda ubio?

— Netko tko je poznavao Steina i mogao mu se približiti. Netko tko je znao da je fotografija snimljena, tko je znao za Steina, tko je znao da se Mavis Weld pretvara u veliku zvijezdu, tko je znao da je za nju veza sa Steelgra-veom opasna, a postala bi još opasnijom kad bi Steelgrave bio optužen za ubojstvo. Netko tko je znao Questa, jer se s

209

njim upoznao u stanu Mavis Weld. Netko tko mu je izdavao naređenja, jer je svojim ponašanjem znao izludjeti takvog dječaka. Tko je znao da pištolji s dršcima od slonovače pripadaju Steelgraveu, iako ih je kupio za nekoliko djevojaka, jer je on sam nosio pištolj koji nije bio registriran. Netko tko je znao...

— Dosta! — glas je zvučao poput oštrice noža, ali nije pokazivao ni strah ni mržnju. — Prestani, molim te! Neću te slušati, ni sekundu! Sada ćeš otići!

Ustao sam. Sjedila je zavaljena u naslonjač, a na vratu joj je pulsirala žila. Bila je obilježena, bila je mračna — donosila je smrt. Bila je nedodirljiva, ni ruka zakona ...

— Zašto si ubila Questa? — upitao sam.

Ustala je i prišla mi smiješeći se. — Iz dva razloga, amigo. Bio je suviše lud i na kraju bi me ubio. A drugi, najvažniji, je ovaj: sve što je učinjeno nije rađeno zbog novca. Vodila me ljubav.

Htio sam joj se nasmijati u lice, ali nisam. Bila je smrtno ozbiljna. Bila je izvan ovoga svijeta.

— Bez obzira na sve ljubavnike koje jedna žena ima — govorila je nježno — samo jednoga ne može pokloniti drugoj. On je bio taj.

Zurio sam u njene lijepe, tamne oči. — Vjerujem ti — izgovorio sam.

— Poljubi me, amigo.

— Gospode!

— Ja moram imati muškarca, amigo. Čovjek kojeg sam voljela je mrtav. Ubila sam ga. Nisam ga htjela dijeliti s drugom.

— Dugo si čekala.

— Ja mogu čekati jako dugo — sve dok postoji nada.

— Ah, gluposti!

Ozario ju je slobodan, lijep i savršeno prirodan osmijeh. — I ne možeš dokazati prokleta ništa ako ne želiš uništiti Mavis Weld — konačno i sasvim.

— Prošle je noći dokazala da želi uništiti samu sebe.

— Ukoliko nije glumila. — Oštro me pogledala i nasmijala se. — Zaboljelo je, zar ne? Ti je voliš.

Govorio sam polako: — Bilo bi to prilično glupo. Mogli bismo sjediti u mraku i držati se za ruke — samo, koliko? Jednog bi dana odletjela u blještavilo slave i skupih

210

L_

haljina, svijet pjene i snova, zemlju u kojoj caruje Eros. Ona neće hodati zemljom — postat će glas s vrpce, lice s ekrana. A ja bih tražio više.

Krenuo sam prema vratima ne okrećući joj leđa. Nisam očekivao metak. Mislio sam da će joj se više sviđati ako ostanem svoj — jer ionako nisam mogao poduzeti ništa.

Pogledao sam je još jednom. Vitka, tamna i lijepa. Nasmiješena. Mirisala je na grijeh. Izvan zakona ovoga ili bilo kojeg od svjetova koje sam mogao zamisliti.

Znači, izvukao sam je iz neke knjige. Izašao sam tiho. Do mene je dopirao mekani glas.

— Querido — bio si mi jako drag. Šteta. Zatvorio sam vrata.

Kad se lift zaustavio u predvorju, pred njim je već stajao čovjek. Bio je visok i tanak, a šešir je nabio duboko na oči. Bilo je vruće, ali je on nosio ogrtač s podignutim ovratnikom. Nisko je sagnuo glavu.

—Dr Lagardie — rekao sam tiho.

Pogledao me bez traga prepoznavanja. Ušao je u lift i odmah ga pokrenuo.

Otišao sam do pulta i pozvonio. Izašao je veliki debeli mlitavi muškarac i stao s bolnim smiješkom na opuštenim usnama. Oči su mu se sjajile nešto manje.

— Dajte mi telefon.

Sagnuo se i podigao telefon na pult. Nazvao sam Ma-dison 7911. Javio se glas: — Policija. — Dobio sam dežurnog.

— Apartmani Chateau Bercy, ugao ulice Franklin i Girard Hollywood. Čovjek se zove Vincent Lagardie, a hitno ga traže radi ispitivanja poručnici iz Odjela za ubojstva French i Beifus, ušao je u apartman 412. Ovdje Philip Mar-lowe, privatni detektiv.

— Franklin i Girard. Čekajte nas tamo. Jeste li naoružani?

— Jesam.

— Zadržite ga ako pokuša otići.

Spustio sam slušalicu i obrisao usta. Debeli mekušac se nalaktio na pult. Oko očiju je imao bijele kolobare.

* * *

Bili su brzi — ali ne dovoljno. Možda sam ga trebao zaustaviti. Možda sam i znao što će učiniti, pa sam ga namjerno pustio. Ponekad, kad se osjećam loše, pokušavam to sebi razjasniti. I suviše je zapetljano. Kao i čitav prokleti slučaj. Nijednog trenutka nisam mogao napraviti ono što se mora, što je prirodno — stalno mi se vrtjelo u glavi od razmišljanja kome sam nešto dužan, radi koga ne smijem učiniti ono što bih trebao.

Kad su provalili u sobu, on je sjedio na krevetu i pritiskao je na srce. Oči su mu bile slijepe, a na ustima se pojavila krvava pjena. Pregrizao je vlastiti jezik.

Ispod lijeve dojke, kroz bluzu plameno crvene boje, virio je srebrni držak noža koji sam poznao. Držak s obličjem gole žene. Oči gospođice Dolores Gonzales su bile poluotvorene, a na usnama je lebdjela sjena izazovnog osmijeha.

— Hipokratov osmijeh — rekao je liječnik i uzdahnuo. — Na njoj izgleda lijepo.

Pogledao je u dr Lagardiea, čovjeka koji nije vidio ništa, čovjeka koji nije čuo ništa. Ukoliko se to moglo zaključiti prema izrazu njegovog lica.

— Netko je odsanjao svoje snove — rekao je liječnik i zaklopio joj oči.

Knjižnica Knoi, '9a

KRAJ

212

T

KRIMBIS • KRIMINALISTIČKA BIBLIOTEKA SPEKTAR IZABRANA DJELA MAJSTORA
KRIMINALISTIČKE LITERATURE

Raymond Chandler SESTRICA

Prijevod

SANJA SARNAVKA

Lektor

VESNA ARSOVSKI

Recenzenti

SMILJANA SVIBEN i PAVAO PAVLIČIĆ

Izdavač

SPEKTAR Zagreb Zorkovačka 6

Za izdavača DRAGO ZDUNIĆ

Urednik

ZDENKO JELČIĆ-IVANOŠIĆ

Tehnički urednik JURAJ STANIŠAK

Korektor

BERNARD DRUŽINEC

Opremio NENAD DOGAN

Tisak

GRAFIČKI ZAVOD HRVATSKE

Zagreb 1984